NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
18 M
9 H

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

69.6.2
64

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

THOMÆ BARTHOLINI
ACTA
MEDICA & PHILOSOPHICA HAFNIENSIA

Ann. 1671. & 1672.

Cum æneis figuris.

Bib: Soc: Coll Rom. Soc: J.

IN CONATU LABOR

HAFNIÆ,

Sumptibus PETRI HAUBOLD Acad. Bibl.
Typis GEORGII GÖDIANI, Typogr. Reg.
cIↄ Iↄc LXXIII.

Google

Digitized by Google

DEO TRIUNI

Creatori meo
Salvatori meo
Sanctificatori meo
Ter Optimo, Ter Maximo
Soli potenti clementi benigno
Et
Si qvid majus dici concipiq; poteſt
Omnis bene publicoq; navatæ operæ
Remuneratori
Qvi
Solus Naturæ omnis Autor
& Medicinæ
In ſecula omnia benedictus
Salutaria remedia Medicis ſuis ſuggerit
Et certiſſimo Divinæ bonitatis argumento
Pro mortalium valetudine excubantes
Inſtituit, fovet, tuetur,
Et ingrato licet ſeculo conſervat
Ingenia meliora excitat
Ad frugem animat
Omnia ſpiritu ſuo in nobis operatus

Mentem regit, voluntatem flectit
Verba dictitat moderatur pennam
Sæpiſſimè aliàs dictu nefas ſine Deo
ſcribentem aberrantem hæſitantem
Noſtri ubiq; memor cum alii immemores
Qvia aliud
Divinæ & immenſæ bonitati
Ad me meosq; hactenus derivatæ
Contra ſeculi invidiam & fati iniqvitates
Rependere pulvis nequeo
Cui ſoli DEO
Experimenta Naturæ debentur
Et
Actorum noſtrorum cenſuræ
Non thure, non farre, ſed Libro litabo
Sed mente grata
Sed penna Divinis laudibus impleta
Humi proſtratus
Publica voce
Divinam Majeſtatem precatus
Ut culpam
Neglecti hactenus cultus & debiti

Ex

Digitized by Google

Ex gratia ſingulari remittat
Vitæ anteactæ nævos extergat
Artem mortales ſervandi inter mortales
Donec mortales conſervet
Medicos ab aliis ſpretos tueatur
Ægris noſtris magnis parvisq; benedicat
Naturæ ſecundanti faveat
Me Naturæ miniſtrum protegat
Ne minor ſim qvam fui vel alii velint
Omnes deniq;
Libro æternitatis per Jeſum inſcribat
Tanto premio beatos
Tanta beatitudine immortales.
Amen!

a 2 TH. BAR.

Digitized by Google

TH. BARTHOLINUS
Fac. Med. Decanus,
Lectori Curioſo S.

ACta Medica poſteritati tradere nemo hactenus ex noſtris aggreſſus eſt, qvanqvam illuſtria prorſus documenta ſemper ſuppeditaverit Doctiſſimum Collegium noſtrum, qvod ab anno fundatæ Academiæ ad hæc tempora & orbem & urbem noſtram illuſtravit. Nos primi non uno nomine ad hæc animamur. Silentio diutius involvi tot præclara argumenta doctrinæ, induſtriæ felicitatisq́ Reipublicæ noſtræ Medicæ, ejusq́ Doctorum Celeberrimorum, qvi in Regia Urbe ad invidiam usq́ florent, æqvo animo ferre non poſſum. Exemplo præiverunt alii, qvi hinc inde per orbem literatum ſuorum Collegiorum Acta, magno Lectorum commodo, publicè legenda exhibuerunt. Serius qvidem hanc rem aggredi videor; præſtat tamen vel in fine ætatis reſipiſcere, ſi per negligentiam vita eſt acta. Qvanqvam ſi priorum annorum ſtudia expendantur, qvibus publico inſervire pro virili parte conatus ſum,

ſum, apparebit me in Hiſtoriis Anatomicis Rarioribus, Epiſtolis Medicinalibus, Ciſta Medica, aliisq; lucubrationibus ſeculo, qvod terimus, communicatis id egiſſe inter alia, ut qvid Medici noſtri vel laude dignum in Naturæ ſcientia obſervaverint, vel ſcribendo poſteritati profuerint, exponerem. Animus qvidem fuit, cum ad hæc ſcribenda manum armarem, omnium Facultatum Acta recenſere, resq; in Academia geſtas eo anni curriculo, qvo tertium ſceptra Academiæ præferebam ejus purpura ornatus, brevi penna pertexere; ſed multitudine rerum territus & magnitudine, intra cancellos Medicorum me revocavi, qvibus par eſſe videor, reliqvis aliorum calamo relictis qvibus res præclaras conſcribere majori genio & calami majeſtate conceſſum. Hæc enim ſupra noſtrum ſcribendi genus ſurgunt, qvi humilia tenui ſtilo contexere aſſvevimus, homines non Deos ſcrutati. Statutum igitur mihi eſt anni nuper me Rectore revoluti Obſervationes Medicas ſicut vel memoria ſuggeſſit, vel Collegæ Medici Hafnienſes, ſine ordine tamen, ſubmiſerunt, Medicorumq;, &,

qvi

Digitized by Google

qvi his amica copula junguntur, Philoſophorum Opuſcula breviter hic annotare, viſuro qvid Facultas Medica anni pene unius decurſu Hafniæ vel officii ratione vel laudabili curioſitate perfecerit, qvidq; Natura domeſtica ex ſinu ſuo protulerit, cui præ cæteris hanc operam dedicavi. Niſi valde fallor, agnoſcent his lectis errorem ſuum tam invidi Cenſores, qvi inane nomen Medicorum putant & calumniantur, qvam imperiti rerum noſtrarum, qvi cœco peregrinorum amore, nihil nos in Dania poſſe cenſent, qvaſi noverca Natura craſſo ſub aëre natos & viventes. Concoqvimus libenter hanc domi injuriam, & qvoscunq; contemptus illorum qvibus dedecori non ſumus, modò conſtet poſteritati, oppreſſiſſe nos virtute & induſtria licentiam conviciandi, gratam hodieq́ magis apud malos, qvam inter bonos honeſtam, ne minimam qvidem bene merendi occaſionem negligentes. Nos trophæa Miltiadis cum Temiſtocle de ſomno excitant, neſcio an pari fortuna. Qvicqvid ſit, clypeo Minervæ effigiem Medicorum noſtrorum, Phidiæ ſecuti exemplum, includimus, & cætera Deo committimus. Tu interim, Lector curioſe, noſtro Collegarumq́ labori applaude ut ad plures annorum ſeqventium curas excitemur. Scias enim, eſſe ut in caſtris, ſic etiam in literis noſtris plures cultu, ut loqvitur Plinius *in Epiſtolis, pagano, qvos cinctos & armatos, & qvidem ardentiſſimo ingenio & pari diligentia in Artis noſtræ operibus, diligentius ſcrutatus invenies. Vale. Hafniæ A. C.* CIↃ IↃC LXXII, *jamjam exſpirante.*

In-

Index Obſervationum in Actis Medicis & Philoſophicis Ann. 1671. & 1672.

Parte I.

I. Experimenta de Balſamo, ejusq; ſuccedaneis in Theriaca. *Th. Bartholini.* p. 1.
II. Aqvilæ Anatome. *D. Olai Borrichii.* p. 6.
III. Frumentum ex oculis, & animalia varia in humano corpore nata. *Th. Bartholini.* p. 10.
IV. Arteriotomia in dolore oculi. *Th Bartholini.* p. 13.
V. Diabetes ſpuria periodica. *Th. Bartholini.* p. 14.
VI. Polypus Naſi. *Th. Bartholini* p. 15.
VII. Muta puella curata. *Th. Bartholini.* p. 15.
VIII. Paracentheſis in hydropica, & Anatome hydropicæ. *Th. Bartholini.* p. 16. ſeqq.
IX. Scorbuti remedium Grönlandorum. *Th. Bartholini.* p. 35.
X. Theriaca Danica minor. *Th. Bartholini.* p. 35.
XI. Eqvi Regii Anatome. *D. Simon. Paulli.* p. 36.
XII. Judicium Anatomicum & Medicum de Eqvi Regii morbo. *Th. Bartholini.* p. 38.
XIII. Picis Uſus. *Th. Bartholini.* p. 41.
XIV. Lethargus ab Eryſipelate. *Th. Bartholini.* p. 42.
XV. Tumor maxillæ. *Th. Bartholini.* p. 42.
XVI. Ungves monſtroſi. *Th. Bartholini.* p. 43.
XVII. Leonis Anatome. *Th. Bartholini.* p. 43.
XVIII. Paralyſis Pueri. *D. Simonis Paulli*, Regii Medici ſenioris. p. 47.
XIX. Cereviſia ex ſucco betulæ. *Th Bartholini.* p. 49.
XX. Carnis Erinaceæ Uſus. *Th. Bartholini.* p. 49.
XXI. Pulvis Naſalis pro oculis. *Tb. Bartholini.* p. 50.

XXII. Maculæ corporis ex ſangvinis ebullitione. *Th. Bartholini.* p. 52.
XXIII. Stillicidium urinæ. *Th. Bartholini* p. 52.
XXIV. Monſtra varia animalium. *Th. Bartholini.* p. 53.
XXV. Monſtra varia Plantarum, & alia ſingularia. *Th. Bartholini.* p. 55.
XXVI. Molæ Uterinæ Volatiles. *Th. Bartholini.* p. 56.
XXVII. Sectio Carcinomatis Mammæ. *Th. Bartholini.* p. 58.
XXVIII. Sarcocele. *Th. Bartholini.* p. 59.
XXIX. Cataractæ depoſitio. *Th. Bartholini.* p. 60.
XXX. Oculorum affectus rari & vulnera. *Th. Bartholini.* p. 62.
XXXI. Tuberculum labii exciſum. *Th. Bartholini* p. 63.
XXXII. Ungves nigri. *Th. Bartholini* p. 64.
XXXIII. Sphacelus cerebri. *Th. Bartholini.* p. 64.
XXXIV. Puerperis periculoſus annus. *Th. Bartholini.* p. 65.
XXXV. Piſa Norwagica prolifera. *Th. Bartholini* p. 66.
XXXVI. Anatome Cercopitheci *Mammonet* dicti. *Th. Bartholini.* p. 67.
XXXVII. Maraſmus in ſene curatus. *Th. Bartholini* p. 68.
XXXVIII. Dolor inteſtini Recti. *Th Bartholini.* p 69.
XXXIX. Extremus Divi FRIDERICI III. Regis Daniæ morbus. *Reg. Medic. Qvinq;.* p. 70.
XL. Hyperici flores contra Lumbricos. *Th Bartholini.* p. 74.
XLI. Rariora in officinis qvibuſdam Pharmaceuticis. *Th. Bartholini.* p. 75.
XLII. An ex ſalibus plantarum imago reſuſcitetur. *Th. Bartholini.* p. 78.

Digitized by Google

XLIII. Confectio Alkermes Danica. *Th. Bartholini.* p. 80.
XLIV. Sudor in menſtruatis. *Th. Bartholini.* p. 81.
XLV. Arenulæ aurium. *Th. Bartholini.* p. 82.
XLVI. Petrificata animalia, eorumq; partes. *Th. Bartholini.* p. 83.
XLVII. Pulveris pyrii damna. *Th. Bartholini.* p. 84.
XLVIII. Ex Alapa mors. *Th. Bartholini.* p. 86.
XLIX. Rara naturæ in inſulis Ferróenſibus. *Th. Bartholini.* p. 86. ſeqq.
L. Hypochondriacus templum averſatus. *Th. Bartholini.* p. 102.
LI Hæmorrhoidum cæcarum & apertarum remedium. *Th. Bartholini.* p. 103.
LII. Ova gallinacea incorruptibilia. *D. Eraſmi Bartholini,* Med. Prof. Reg. p. 104.
LIII. Camphora ſine diminutione ſubſtantiæ reſervata. *D. Eraſmi Bartholini.* p. 106.
LIV. Vermes in ſaccharo. *Th. Bartholini.* 107.
LV. Carcinomata incurabilia. *Th. Bartholini.* p. 108.
LVI. Ganglion carpi imminente partu ſponte evaneſcens, poſtea renatum. *D. Henrici à Móinichen* Regii Medici. p. 110.
LVII. De ſuccino Experimenta. *Th. Bartholini.* p. 110. ſeq.
LVIII. De Moſchi folliculo. *Th. Bartholini.* p. 116.
LIX. Plantæ in planis ſilicibus enatæ. *D. Olai Borrichii* Prof. Reg. p. 118.
Ejuſdem Alga ſaccharifera. p. 119.
LX Orchis Hebræa, tetrorchis, ſilex arithmeticus. *D. Olai Borrichii.* p. 120.

LXI. Hyoſcyami radix ſpiralis. *D. Olai* Borrichii. p. 121.
LXII. Chamæmelum contortuplicatum. Hieracium contortuplicatum, & Strumoſum. *D. Olai* Borrichii. p. 122.
LXIII Ranunculus faſciatus, Cotula faſciata, Heſperis faſciata, chamæmelum faſciatum, Pediculus ceraſi faſciatus. *D Olai* Borrichii. p. 123.
LXIV. Ophiogloſſum lingvâ unâ, ſed bifidâ. Plantago ſpicâ itidem bifidâ. *D. Ol.* Borrichii. p. 125.
LXV Kali inſcriptum. Βατράχιον σικυόφυλλον. *D. Ol.* Borrichij. p 125.
LXVI. Muſcus catharticus. *D. Ol.* Borrichij. p. 126.
LXVII. Viſcum amygdalæ innatum. Flos caryophyllæus flori caryophyllæo innatus. *D. Ol* Borrichii p. 127.
LXVIII. Vera Lunæ tinctura non eſt cœrulea. *D. Ol* Borrichii. p. 128.
LXIX. Acetum floreum, ſtillaticium, ſubitaneum, novi generis. *D. Ol.* Borrichii. p. 130.
LXX. Regulum Antimonii ſine igne fundere, & liqvare, *D Ol.* Borrichii. p. 131.
LXXI. Efficere, ut duo ſpiritus tactu frigidi, invicem confuſi, flammam edant. *D. Ol.* Borrichij p 133.
LXII. (*Ita per errorem Typographus numeros vitiavit ſeqventes.*) Efficere, ut ignis per poros vitrei vaſis adeo evidenter corpore ſuo tranſeat, ut ibidem ſalvo vaſe excitet flammam. *D. Ol.* Borrichij p. 135.
LXIII. Aqva in medio aqvæ ebullientis non ebulliens. *D. Ol.* Borrichij p. 138.
LXIV. Aqva cum glaciatur, nihil peregrinum in ſe recipit, nec pondere vel creſcit, vel minuitur. *D. Ol.* Borrichij. p. 140.

LXV. Lu-

Digitized by Google

INDEX.

LXV. Lunam, Mercuriumq; ſulphure vegetabili in liqvorem diſſolvere. *D. Ol. Borrichij*. p. 145.
LXVI. Rara auri diſſolutio. *D. Ol. Borrichij*. p. 146.
LXVII. In Mercurio etiam purgato acidum qviddam aut ſalſum deliteſcit. Amalgamatum diverſitas. *D. Ol. Borrichij*. p. 147.
LXVIII. Tentandus utriusq; carpi pulſus, anteqvam de morbi natura pronuncietur. *D. Ol Borrichij*. p 150.
LXIX. Oculi humores excuſſi redeunt, non ex adventitio per ſiphones infuſo, ſed ex depluente à cerebri vaſis liqvore. *D. Ol. Borrichii*. p. 151.
LXX. Sudor atramenti. D. *Ol Borrichii* p. 155.
LXXI. Qvatuor annos mutus, ſubitò vocalis. *D. Ol. Borrichii* p 157.
LXXII. Prima cancri mammillarum origo. *D. Ol. Borrichii*. p. 158
LXXIII. Singultus periodicus. *D Ol. Borrichii*. p. 143.
(*Hic numerum paginarum quo*q*; corrupit Typographus.*)
LXXIV. Rara corpulentiæ incommodæ curatio. *D. Ol. Borrichii*. p. 144.
LXXV. Hydrops aſcites poſt ſexageſimum annum ſanatus, *D Ol. Borrichii*, p. 145.
LXXVI. Ex faucibus aqvâ Mercuriali inconſultè tactis cœcitas. *D. Ol Borrichii*. p. 147.
LXXVII. Calculus penè ſiliceus in veſica pueri, medicamentis fractus & expulſus. *D. Ol. Borrichii*, p. 147.
LXXVIII Variæ Obſervationes Medicæ. *D. Henrici à Moinichen*. p 149.
LXXIIX. De Aneuryſmate Capitis. *D. Henrici à Móinichen*, p. 162.
LXXIX. De Comate Vigili. *D. Caſp. Kölichen*, Phyſ. Hafn. p. 164.

LXXX. De Furore Uterino. *D. Caſp: Kölichen.* p. 164.
LXXXI. De menſtruo Hæmorrhoidum fluxu eoq; nimio, in fœmina, *D: Caſp: Kölichen.* p. 165.
LXXXII. De Aſthmate Scorbutico periodico, *D: Caſp: Kölichen.* p. 166.
LXXXIII. De Fluore albo in puella ſex annorum. *D: Caſp: Kölichen,* p. 177.
LXXXIV. De Ano clauſo. *D: Caſp: Kölichen.* p: 167.
LXXXV. Febris maligna ex Terrore. *D: Caſp: Kölichen.* p: 168.
LXXXVI. De Voce & Loqvela ſubito intercepta, *D: Caſp: Kölichen,* p: 170.
LXXXVII. De eodem affectu. *D: Caſp: Kölichen.* p: 171.
LXXXVIII. De Pilulis cujuſdam Empirici. *D: Caſp: Kolichen.* p: 172.
LXXXIX. Anatome Centurionis triplici hydrope enecti. *D: Ol: Borrichij.* p: 173.
XC. Anatome herinacei noſtratis, ſeu echini terreſtris, *D: Ol: Borrichij.* p: 175.
XCI. Anatome Nobilis Scoti. *D: Ol: Ol: Borrichij.* p: 179.
XCII. Jecur Gallorum magnitudinis monſtroſæ. *D: Ol: Borrichij* p: 180.
XCIII. Duo Cyclopes. *D: Ol: Borrichij.* p: 182.
XCIV. Satyrus humanus. *D: Ol: Borrichij.* p: 183.
XCV. Anatome puelli ſeptennis ſchirrho hepatis exſtincti. *D. Ol: Borrichij:* p: 184.
XCVI. Anatome Columbæ. *D: Ol: Borrichij.* p: 185.
XCVII. Anatome Sarcoceles. *D: Ol: Borrichij.* p. 188.
XCVIII. Anatome pedum hydropicorum. *D. Ol: Borrichij.* p: 190.
XCIX. Lapis in pulmonibus. *D. Joh: Henr: Brechtfeldii.* p: 192.
C. Lapis in inteſtinis. *D: Joh: Henr: Brechtfeld:* p: 193.
CI. Ἀφωνία ex terrore. *D: Joh: Henr: Brechtfeld:* p: 193.
CII. Ructus continuus à leni corporis frictione. *D: Joh: Henr: Brechtfeld:* p: 194.
CIII. Hydrops dextræ tubæ uteri paracentheſi curatus. *D: Joh: Henr: Brechtfeld:* p: 194.
CIV. Scarificatio crurum hydropico lethalis, *D: Joh: Henr: Brechtfeld:* p. 195.
CV. Hæmoptyſis periodica innoxia. *D: Joh: Henr: Brechtfeld:* p: 196.
CVI. Teſticulus alter circa annos pubertatis primùm erumpens. *D: Joh: Henr: Brechtfeld:* p: 197.

CVII. Em-

CVII. Empyema oſſis ſacri. *D. Ioh. Henr. Brechtfeld.* p. 198.
CVIII. Eryſipelas ... *D Ioh. Henr. Brechtfeld* p. 198.
CIX. Gulæ & narium coſlitus à variolis. *D. Ioh Henr Brechtfeld* p 199.
CX. Embryo monſtro affinis Pariſiis diſſectus *D. Nicolai Stenonis.* p 200.
CXI. Uterus Leporis proprium fœtum reſolventis *D. Nicolai Stenonis.* p 203.
CXII. Somnolentia & membrorum ſtupor non ſemper paralyſin vel apoplexiam denunciant. *D. Matthiæ Iacobæi.* p 208.
CXIII Sal volatile ſangvini purificando utile, ſed cavendum, ne in uſu modus excedatur. *D Matthiæ Iacobæi* p 208
CXIV. Narcoticis qvæ virulentiæ ſunt ſuſpecta cautè utendum. *D. Matthiæ Iacobæi.* p. 209
CXV. Ex epota aqva ſtygia membrorum contractio. *D. Matthiæ Iacobæi.* p 210
CXVI Æſtus Febrilis inuſitata vis. D. *Matthiæ Iacobæi*, p. 210.
CXVII. Prognoſticon mortis è ſolo odore. D *Matthiæ Iacobæi*. p. 211.
CXVIII Crebrior Sp vini uſus lethalis *D. Matthiæ Iacobæi.* p. 211.
CXIX Singularis deglutiendi difficultas & febricitandi modus. *D. Matthiæ Iacobæi.* p 212.
CXX. De Icteritia inveterata. *D Caſp Kölichen*, p: 212.
CXXI. Cardialgia ex nimio uſu Balſami ſulphuris. *D Caſp. Kölichen.* p. 213.
CXXII Rarus Caſus in Febre maligna D *Caſp Kölichen* p 214.
CXXIII Vera Menſura Pedis & Ulnæ Hafnienſis *D Eraſmi Bartholini.* p. 215.
CXXIV. Declinatio Magnetis Hafniæ *D. Eraſm. Bartholini.* p. 217
CXXV. Elevatio poli ſeu Latitudo Geographica Hafnienſis. *D. Eraſm. Bartholini.* p. 217.
CXXVI. Longitudo Geographica vera Urbis Hafnienſis. *D. Eraſm. Bartholini.* p. 218.
CXXVII Lineæ Meridianæ in Turri Aſtronomica Haunienſi determinatio. *D Eraſm. Bartholini.* p. 220.
CXXVIII. Macula ſolaris Anno 1671. obſervata *D Eraſm Bartholini* p 212.
CXXIX Cometa Anno 1572. Hafniæ obſervatus *D. Eraſm. Bartholini.* p. 222.
CXXX. Animadverſiones Meteorologicæ Anni 1672. Hauniæ *D. Eraſm. Bartholini.* p 224.
CXXXI. De Vitulo hydrocephalo ad ser Magnum Etruriæ Ducem Ferdinandum II. epiſtola ex Italica in Latinam tranſlata à *Dno. Matthia Metthio*, Medicinæ Candidato. *D. Nicolai Stenonis.* p. 249.
CXXXII De Oculi humoribus reſtituendis *Th. Bartholini.* p 262.
CXXXIII De ſponte renatis in anſere Oculorum humoribus obſervatio. *Th. Bartholini* p. 264.
CXXXIV De Spiritu eſſentificato Naſturtii ſylveſtris contra ſcorbutum. *Th. Bartholini* p 267
CXXXV. Anatome Rangiferi. *Th. Bartholini.* p. 274.

Leprios

Digitized by Google

CXXXVI. Leporis Anatome, *Caſp Bartholini Th Fil* p 278.
CXXXVI. (*Numerus à Typographo corruptus* (Thermæ Iſlandicæ Lógarnenſes, *Th. Bartholini* p 28 :.
CXXXIX. De Obſtetricis abſentia querelæ *T. Bartholini*, p 286.
CXXXIX. (*iterum corruptus*) Appendix ad obſervationem *III. Caſpari Bartholini Th. Fil*, Et de inedia puellæ, p. 292.

Index Opuſculorum Medicorum & Philoſophicorum Ann. 1671. & 1672. In Actis Medicis.

Part. II.

1 Joann. Rhodii de Acia Celſi, ſecundum edita à Th Bartholino.
2 Jo. Rhodii de Ponderibus & Menſuris Medicorum.
3 Sim Paulli de Eqvi Regii Morbo & Anatome.
4 Th. Bartholini de Morbis Biblicis.
5 Th. Bartholini de Theriaca.
6 Th. Bartholini de Confectione Alkermes.
7 Th. Bartholini de Medico Perfecto
8 Th Bartholini de Rectoris Academici Dignitate.
9 Th Bartholini Anatome Nova.
10 Er. Bartholini de Problematibus Geometricis.
11 Sigiſmundi Käſtneri Veſtibulum Pyroboliæ.
12 Joh. Svaningii Horologium Chronologicum.
13 Erici Pontoppidani Ubertas Lingvæ Danicæ.
14 Jo Comenii Orbis Senſualium pictus idiomate Danico auctus cum Notis Joh Georgii Rhodii.
15 Georgii Mohr Euclides Danicus.
16 Nicolai Stenonis de ſolido in ſolidum. Ejuſdem de cerebro.
17 Th Bartholini de Pulmonibus.
18 Hermanni Grube Arcana Medicorum non arcana.
19 Th Bartholini de Tranſplantatione Morborum.
20 Th. Bartholini de ſangvine Vetito.
21 Catalogus Medicamentorum cum Taxa.
22 Conſtitutiones de Medicis & Pharmacopœis.
23 Viti Beringi Plauſus Regi Chriſtiano dicatus.
24 Coſmi Bornemanni Myrtus Academica.
25 Arnoldi de Fine Themis Arctoa.
26 Olai Borrichii Arctos Reſpirans.
27 Georgii Huberi Centuria Epigrammatum. Ejuſdem Mercurius.
28 Ivari Hirtzholmii Unctio Regia.
29 Thomæ Kingo Arx Croneburgenſis.
30 Joh. Hopneri Titan Arctous.
31 Joh. Hopneri Venus Palatina.
32 Joh. Hopneri Atl[illegible]
33 Joh. Hopneri Propempticon Picarti.
34 Dampierre le paſſe par tout François.
35 Programmata Decem publicè edita.

α & ω.

TH. BARTHOLINI ACTA MEDICA & PHILOSOPHICA HAFNIENSIA

Ann. 1671. & 1672.

PARS. I.

De Obſervationibus Raris Medicorum & Philoſophorum.

I.

Experimenta de Balſamo, ejusq; Succedaneis in Theriaca.

THeriacæ & Mithridatii Confectionibus in Pharmacopoliis noſtris occupati, in eo principe cura invigilavimus, ut ſimplicia qvæ domi & in patria benignæ naturæ beneficio creſcunt, ſubſtitueremus exoticis aliis, qvæ vel mangonio adulterari poſſunt, vel non ita recentia afferuntur. Placuit inſtitutum omnibus, & conſilia & auxilia ſubmittentibus. Tentavimus igitur hoc vadum, ex qvo ſi communi Collegarum conſenſu enataverimus, Theriacam Danicam conficiemus, qvæ cum peregrina de utilitate & præſtantia certabit. De Viperis, qvæ nomen huic Antidoto dederunt,

Digitized by Google

ex montibus Euganeis ad hanc Confectionem afferri ſolitis, primum dubium enatum. Sed cum patria noſtra viperis qvoq; gaudeat, eodem jure illas in Theriaca noſtra adoptamus, qvo Galli, Romani, Neapolitani ſuas. Vidi noſtras hinc inde ad nos allatas, nec differentiam animadvertere potui. Venenatas illas qvooq; eſſe, ſuo malo quidam nuperis annis in officina Urbis Heerfurdiana expertus eſt, qvi læſus & exhibita & inuncta Theriaca & Orvietano vix evaſit. In arce qvoq; Draxholmiana faber ferrarius manum in antrum ſerpentum immittens, nihil damni metuens, illicò intumuit univerſo corpore, & niſi aſtantium conſilio lacte & theriaca ſibi conſuluiſſet, nunqvam mortem evaſiſſet. Et ſiqvidem veneni nulla ratio habenda, vitali balſamo abundant angves noſtri, qvi noſtro temperamento familiaris eſt & amicus. Capita abſciſſa ſine ulla noxa devorari poſſe Viperarius Jacobus teſtatur apud *Franciſcum Redi*, Virum curioſiſſimum. Sqvillæ Hiſpanicæ defectum, ſi opus, ſucco allii ſativi ſupplebimus, qvod Regiomonti qvoq; factum ſcribit *Jo. Löſelius.*

Petroſelini Alexandrini vel Macedonici vices implet cuminum noſtrum, ſicut decreverunt etiam Florentini part. 2. Receptar. vel apii majoris ſemen, qvod Selere vocamus, ſapore acri & aromatico præditum, figura ſimili ſed rotundiore & ſine lanugine. Feliciter apud nos hoc germinat. At ſemina Alexandrina & Macedonica in horto meo terræ commiſſa ſpem meam fruſtrata ſunt, forſan aëris noſtri impatientia.

Loco calami aromatici radix Acori placet, qvam piſcinæ noſtræ proferunt, Aromatica amaritudine illi ſimilem, & virtute urinas ciendi, veneniſq; reſiſtendi. Calami aromatici officinarum fruſtula inſpiciens, inveni qvidem in

illis

illis medullam, ſed tenuiſſimis filamentis inveſtitam, qvam cur telis aranearum ſimilem dixerit *Dioſcorides* l. 1. c. 17. incertum. Negat enim *Garcias ab Orto* l. 1. Arom. c. 32. qvod in calamo eſt ſpongioſum, aliqva in re ſimile eſſe aranearum telis. Sed ſuſpicatus ſum recentem calamum à *Dioſcoride* viſum ſimiles membranulas araneas medullæ ſpongioſæ prætendere, qvæ explicata medulla diſparent vel huic arctè in Garcianis noſtrisq; fruſtulis conjunguntur ut diſcerni neqveant.

Cum acaciæ Ægyptiacæ dubia eſſe poſſit fides, domeſticum ſuccum prunorum noſtrorum ſylveſtrium, qvem antehac in Theriaces diſpenſationibus Medici Hafnienſes approbarunt, præferrem, certum nempe pro incerto, qvanqvam verum omnibusq; notis legitimum officinæ noſtræ exhibeant.

Opobalſami defectum ſolabamur balſamo nigro Peruviano, cujus copia erat Pharmacopœis *Heerfordio* & *Beckero*. Verum balſamum nigrum nulloq; adulterio vitiatum nobis his indiciis commendavit *Heerfordius*, qvod nullo alio oleo adulterari poſſit. Miſceri enim ſe non patitur cum oleis aut aliis pingvibus, niſi in frigidæ conſiſtentia. Præſentibus nobis in officina ad oculum id monſtravit. Manus volâ agitatum nec oleo nec aqvæ conjungitur. Solum oleum betulæ admittit, cum qvo facilè commiſcetur, ſed odore gravi fœtidoq; ſe prodit. Cum ſaccharo qvoq; jungitur ſoluto, ſed in aqva frigida balſamum ſeparatur. Idem ſuper carbones evaporans, relinqvit in fundo vaſis craſſamentum qvoddam inſtar colophoniæ, nigrum tamen ex nigro Balſamo, ruſum inſtar talci aurei ex albo.

Opobalſamum verum in nuce Indica, nobis exhibuit

Beckerus, Pharmacopœus Hafnienſis ad Inſigne Elephantis, ſed qvia Unciæ qvatuor Diſpenſationi non ſufficiebant, ad alios uſus reſervandas cenſuimus. Per experimenta tamen explorare ibidem nobis viſum fuit, qvo loco precioq; habendus ſit balſamus ille. Odor gratus illi, non validus. In aqva calida per guttas immiſſus, petit fundum, ibiq; velut clavo affixus manet, cujus tamen aliqvæ particulæ ſupernatant, olei inſtar. Sapor eſt amariuſculus, cariophyllis perſimilis, color inter flavum candidumq; medius, ſubſtantia lævis. In lacte mergitur, ſed ſingulis guttis in fundo reſidentibus, totidem guttæ ſupernatantes reſpondent, flavæ, pellucidæ, nonnihil dilatatæ, ſine lactis coagulatione. In petia lanea coccinea adhæret, & lentè eximitur, macula relicta. Qvibus experimentis edoctus ſuſpicabar diverſarum eſſe partium, ex vero Opobalſamo, vel Balſamo Indico albo, aliisve compoſitum, forſan ex balſamo maſtichis, qvod cum opobalſamo & vires & probas eaſdem habet. Purius tamen eſt nigro Indico Peruviano balſamo, impurius albo, non inutili ſumptu in Theriaca miſceri aptum, ſi majori copia proſtaret, qvia verum Opobalſamum rariſſimè vel nunqvam ad nos defertur, ut ſuccedaneis opus ſit, inter qvæ Peruvianum Balſamum prætulimus ex exoticis.

Fecimus ulterius apud *Beckerum* experimenta. Utrumq; nigrum pariter & album inter ſe experti ſumus diverſum. Nigrum qvod ex arbore Peruviana novæ Hiſpaniæ inciſa effluit, odore gravius, in lacte tepido fundum ſtatim petit, ubi nigra gutta conglobata permanens, enatare non poteſt. In aqva calida eodem modo ſe gerit, & in lanea veſte rubra maculam relinqvit. Ferro inunctum flammam non concipit, ut craſſiorum eſſe partium videatur. Album

verò

verò Tolutanum omnibus ferè notis verum opobalſamum exprimit. Odore ſvavius nigro Peruviano. Guttæ ejus in aqva calente ſe ampliſſimè diffundunt in ſuperficie, ad fundum non merguntur, refrigeratæ per ſpatulam facilè junctis particulis glutinoſis extrahuntur. In lacte tepido eadem ratione ſe dilatant, lacq; coagulant, & ſeparatæ inde eximuntur. Ferro inunctum claram flammam citò concipit, ſicut oleum terebinthinæ. In panno coccineo ſtatim imbibitur, ſed facilè eraditur. His aliisq; notis ad verum Opobalſamum proximè accedit, ut ſi copia ejus haberi poſſet, inter ſuccedanea principem locum mereretur. Inter dubias autem Opobalſami Orientalis, ejusq; ſuccedaneorum balſamorum notas, conſultius mihi videtur de domeſtico ἀντιβαλσάμῳ cogitare, de quo certi eſſe poſſumus nec mangonio adulteratum, nec viribus inferius. Oleum ex granis Juniperi *Placotomo* placuit. *Chynus* oleum ex ſemine Hyperici. Aliis reſinæ ligni pini piceæq; probantur. Nos oleum ſuccini ſubſtituimus, qvod *Michaëli Döringio*, *Eichſtadio*, qvoq; viſum, & *Crollio*, qvi Opobalſamum Europæum vocat. Variis rationibus *Döringius* certat. Mihi curæ fuit per experimenta diſcere quanta affinitate ad Balſami Orientalis vel Tolutani naturam accederet. In aqva tepida immiſſum, inſtar opobalſami & balſami albi Occidentalis, fundum non petit, ſed ſupernatat in ſuperficie amplo ſpacio ſe diffundens. In lacte qvoq; lacteſcit, ſive ita unitur ut colore ab illo diſcerni non poſſit, per ſuperficiem latè dilatatum, ipſumq; lac coagulat. In uno deficit, qvod colligi iterum & integrum extrahi neqveat cum refrixerit aqva vel lac. Iſtas notas in Opobalſamo veteres annotarunt, & in balſamo albo Occidentali expertus ſum.

Repetiimus eadem de albo experimenta, nec feſellerunt, & ut vel conſenſus vel diſſenſus ab aliis innoteſceret, non deſtitimus ad examen illa vocare qvibus adulterari Balſama poſſent. Sed Terebinthina Cypria nullam in aqva vel lacte mutationem oſtendit. Supernatat qvidem ſed contracta manet gutta in ſuperficie, nihil expanſa. Ita & ſe gerit Styrax liqvida. In gutta terebinthinæ jucundum eſt ſpectare, qvod, ſicut in aceto lapis ſtellaris, ita illa in aqvæ ſuperficie obambulet ab una pelvis parte ad alteram, donec ad latus vaſis impingat, nec iſto tantum motu recto feratur, ſed in gyrum ſe volvat.

II.

Aqvilæ Anatome.

AQvilam domeſticam Auditoribus ſuis domi diſſecuit *D. Olaus Borrichius*, Collega noſter honorandus, in qva præter alia vulgaria, potiſſimum hæc obſervata fuere, qvæ nobiſcum communicavit pro ſingulari qvo nos publicumq; proſeqvitur amore:

1. Roſtri ſuprema pars nigricans, & in acumen curvum deſinens, infima adinſtar hauſtri nautici formata, adq; ſorbendum idonea. Narium foramina oblonga, & in cerebrum ſtatim tendentia.

2. Lingva tres digitos tranſverſos longa, vix unum lata ſubconcava. Paulo ultra medium ejus verſus fauces exſurgebant utrinq; in lingvæ lateribus duo aſperrimi dentes, cum integrâ ſerie aliorum, ſed longè minutiorum tranſverſo ductu lingvæ ſuperiora munientium. Dentes hi fauces ſpectabant, & qvicqvid ori ingeſtum erat, vetabant regredi. In faucibus poſt aſperam arteriam ſeqvebantur

tur duo ordines tranſverſi ſimilium dentium, ſed minutiorum, diſpoſiti in morem cornuum Lunæ, qvos mox excipiebat triplex dentium obliqvè ſtantium ſeries œſophagum ſpectans. Deniq; poſt œſophagum aderat adhuc ordo unus dentium ſimilium, ſed delicatulorum & cartilaginei generis. Noviſſimè in faucibus utrinq; exſerebant ſe cornua duo digitos tranſverſos binos longa, & qvidem oſſeæ ſubſtantiæ circa radices, ad extremitates cartilagineæ, qvæ in collum aqvilæ inſerebantur, & os hyoides conſtituebant. In ſupremo autem palatio itidem duo dentium cartilagineorum ordines ſeſe aperiebant.

3. Ab Angulo oculi, qvi roſtro proximus, exſerebat ſeſe tunica qvædam ſubpellucida, & craſſiuſcula à muſculo ſuo gubernata, qvam Aqvila pro arbitrio jam ſuperinducit oculo, jam removet, ut in oculum incidentia fruſtretur. Tandem in conſpectum prodiit oculus, & is pupillâ ſaturo colore ceruleo inſtructâ, iride pæne cinereâ. Tunica oculi cornea & craſſa erat, & omnium duriſſima, crederes rigidum eſſe cornu. Aqveus humor parcus, vitrei eadem pæne conſiſtentia, qvæ cryſtallini. Figura cryſtallini altera parte convexa, altera propemodum plana, magnitudine & forma ea fere, qvæ in humano oculo repræſentatur.

4. Diſſecta cute abdominis, locuples ubiq; pingvedo; muſculi eleganres, & fibris ſuis pulcherrimè diſtincti. Hepar in duos lobos æqvales diviſum magnitudine ſingulari, utrumq; fere replens hypochondrium, diſtingvente lobos nervoſa qvadam ſubſtantia. Sub hepate veſica fellea nucis avellanæ magnitudine, viridiſſima bile turgida.

5. Cor magnitudine ovi gallinacei, in medio ſitum pectore, apice ejuſdem nec ad dextram, nec ſiniſtram inclinante, ſed mediam hepatis reſpicientc fiſſuram. In ſiniſtro cordis ventriculo polypi initium.

6. Pori

6. Pori cholidochi duo digitum unum à ſe diſtantes, qvi in inteſtina ſe exonerant tribus circiter ſpithamis cum ſemiſſe à pyloro, (in ſpeciem tamen ob gyros inteſtinorum proxime) eo pæne loco, ubi itidem ductus pancreaticus ſeſe in inteſtina effundit. Vaſa totum hepar percurſantia paſſim meram bilem vehebant.

7. Nullum valvulæ coli deprehenſum veſtigium. Inteſtina ſuperiora tantillum ampliora inferioribus. Simul juncta inteſtina implebant pedes Romanos XIV. cum digitis qvatuor. Inteſtinum cæcum duplex, ab utroq; latere inteſtini unum, ſed minutum, & vix digitum tranſverſum longitudine æqvans, à podice qvatuor digitos tranſverſos remotum.

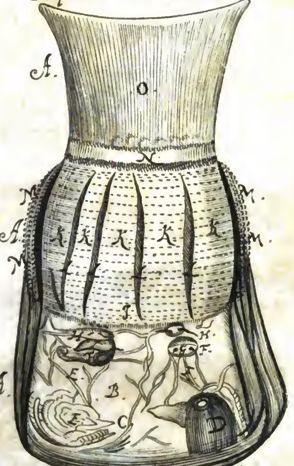
8. Stomachus pro corporis amplitudine anguſtus, nec ſimilis aliis animantium ventriculis, ſed cono ſimilior circa fundum obtuſiori. Vix capiebat univerſus ſtomachus liqvoris Uncias qvatuor. Dividebatur qvaſi in duas partes, *ſuperiorem*, qvæ ab orificio ſtomachi incipiens, interiori facie primum oſtendebat tunicam albam, qvatuor ſulcis parallelis deſcendentibus interſtinctam, & mille foraminibus minutis pertuſam, deinde ſub eâ tunicâ craſſiuſculum parietem compoſitum ex infinitis & rotundis glandulis, ſed minuſculis, qvæ per prædicta foramina in ſtomachum habitant, atq; ſub eâ demum tunicam communem; & *inferiorem*, qvæ in fundo rugoſâ primum membranâ inhorreſcebat, qvam ſecuta carnoſa (non ut ſuperius glanduloſa) tunica, & illa à tertia communi externa demum excepta. Qua parte ſuperior ventriculi pars ab inferiori dividebatur, duo corniculorum cartilagineorum eminebant paria, exſtantibus glandulis qvibuſdam comitata, qvas inter varii iterum pori in ventriculum hiſcebant.

Figu-

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Aquilæ Ventriculus. I. *Pag. 9.*



II.



Ungues monſtroſi. Pag. 43.

A

Digitized by Google

Figurarum explicatio.

Aqvilæ lingva.

A. Lingva ſubconcava ſupernè.
B. Dentes in lingvâ ſiti cornei.
C. Lingvæ caro puncticulata.
D. Caro faucium ſpongioſiori & rugoſiori tunicâ donata.
E. Aſperæ arteriæ initium.
F. Series duæ dentium cartilagineorum tranſverſæ. Et tres ſeries obliqvæ.
G. Oeſophagus.
H. Super œſophagum eminens dentium cartilagineorum ſeries.
I. Cornua interius oſſea exterius carnea, & ſuperiùs cartilaginea, utrimq; in maxillas implantata. Os hyoides ſingulare.
K. Aſpera arteria.

Ventriculus Aquilæ,

A. Ventriculus aqvilæ ſecundũ longitudinẽ diſſectus.
B. Inferior ventriculi pars.
C. Fundus ventriculi.
D. Pylorus.
E. Rugæ partis inferioris ventriculi.
F. Glandulæ nigro liqvore repletæ.
G. Pori in glandulis aperti.
H. Cornua minuta pæne cartilaginea, ſimul qvatuor.
I. Initium ſuperioris partis ventriculi.
K. Punctula ſeu poruli freqventes à glandulis ſuppoſitis oriundi.
L. Sulci depreſſiores.
M. Infinitæ glandulæ rotundulæ conſtituentes mediam

tunicam craſſiuſculam, qvalis in infima parte ventriculi non datur.

N. Membrana alba, ubi incipit os ventriculi.

O. Oris ventriculi, & œſophagi rugæ.

9. Pulmo coloris erat miniati, deſcendebatq; ultimis marginibus ferè uſq; ad renes. Subſtantia ejus interior in ſtrias abibat, ac ſi carnem fungorum quis contempletur.

10. Larynx conſtabat cartilagineis circulis integris, neqvaqvam helicis more ſe excipientibus.

11. Renes agninis ſimiles, ſed non ita incurvi, ut renes eſſe ſolent. Interior eorum facies teſticulorum carni ſimillima.

12. Sub digitis, præſertim ſub digitorum extremis tori rotundiores eminent, qvibus inſiſtit Aqvila, qvoties per ſaxoſa & aſpera eundum, elevatis interea ungvium apicibus, qvod ut commodius fiat, ſqvammæ corneæ digitorum ſumma tegentes, dum hoc ſit, in ſeſe profundius recedunt.

Plura de Aqvila commentatur laudatus *Borrichius* noſter in Digreſſione qvadam de Ariſtotele, qvam brevi ſpondet orbi erudito. De Aqvila præterea confectum opus & prælo maturum habet Vir Clariſſimus *M. Ericus Pontoppidanus* Poëta Laur. Cæſar. in qvo omnia ex variæ eruditionis penu congeſſit, qvæ de hoc argumento dici poſſunt.

III.

Frumentum ex oculis, & animalia varia in humano corpore nata.

EX Norwegia ad nos perſcriptum, puellæ cuidam frumentum, fila, piſa & alia ex oculis magno dolore ſtillaſſe, perq;

perq; os nonnunqvam excreta, ſine dubio magicis artibus incantatæ. An id naturaliter qvoq; fieri poſſit, dubitatum. Vegetabilia ex corpore humano excreviſſe, inter exempla numeratur. *Abbas Urſpergenſis* in Chronic. ad A. C. 1124. de prodigiis refert, puero cuidam in pago Tullifelt nato, crus dextrum diutino livore tumefactum, tandem loco collecti puris crepuiſſe & pro ſanie, mirabile dictu, grana non pauca tritici, ſiliginis, farris, hordei ac avenæ evidenter effudiſſe. Ex cranio humano corallium prognatum in Technicotheca Piſana monſtratur. Per ſpinam dorſi ramulum arboris productum vidi. In cranio hominis muſcus germinat, ad ungventum armarium adhiberi ſolitus. Non in aëre tantùm ſuſpenſi cranii uſnea creſcit, ſed in qvocunq; cranio, ſi terra inſpergatur. Varia vegetabilia ex corporibus hominis enata recenſet *P. Borellus* Cent. I. Obſ. 10. & C. 4, Obſ. 100. qvi legi meretur. Omninò negligenda non eſt hiſtoria à *Fabr. Peireſchio* notata de paſtore Taraconenſi, in qvo prunulus in regione Thoracis medii fruteſcebat, qvoniam paſtor in prunulum incidit & ſpina per biennium ad eam partem implantata ſic radices egit, ut poſt reſectos ſurculos varios, aliqvi tandem prodierint, in qvibus flores & fructus viſi, Peireſchio dono dati. Cum inſitiones peregrinorum ramorum in arboribus fiant, & in ſalice ſambucus creſcat, cur de animalibus dubitamus?

Animalia varia in homine generari nemo ignorat exemplo lumbricorum, bufonum, pulicum, pediculorum &c. Duo ſingularia exempla hic curioſis recenſebo, qvibus fidem meam non interponam, qvia præſens non fui, vel, ſi præſens fuiſſem, difficile oculis crederem. Narrata narro, credat qvi volet. Holbecæ mulier mihi pro veriſſima re narravit, Patrem aliqvando devorato forte ver-

Digitized by Google

miculo nucis avellanæ, intumuiſſe qvaſi prægnantem, magnisq; ſenſim obortis doloribus, præſertim poſt eſum dulcium, tandem impatientia dolorum, & qvia diutius tumidum ventrem geſtare non poſſet, à Medico Sorano ſectum, ſectione Cæſarea prodiiſſe vermem illum grandem, porcelli magnitudine, jubis ornatum, & poſt deinde ſupervixiſſe octo dies, conqveſtus qvod de ſectione ante non cogitaſſet. In capite Antonii à Franckenſtein Belgæ, inuſitatæ magnitudinis Viri, qvi A.C.MDXCVI. in Academia Julia ſectus fuit, cujusq; oſſa adhuc ibi ſervantur, gallus gallinaceus expreſſus fuit. Ne dubitemus, Clariſſimi Viri *Henrici Meibomii*, Anatomici Helmſtadienſis dexterrimi, Epiſtolam ad Magnum noſtrum *D. Simonem Paulli* non ita pridem ſcriptam hic ſubnectere debui. Ita verò ille rem actam deſcribit:

In Cranio nullæ ſuturæ, ſed loco lambdoidis duo conſpicua foraminula, æqvè diſtantia, ex qvibus nervi duo pericraneo annexi prominuerunt. Craſſities cranii, digiti minimi articulo extremo reſpondet. Os frontis geminum, exterius non adeò ſpiſſum, interius verò perqvam tenue, & cartilaginis inſtar. In concava parte mediæ calvariæ occurrit figura qvædam oſſea, tenuiſſima, repræſentans expreſsè gallum gallinaceum. Cerebri ſubſtantia æqvavit pondo librarum duarum. Hæc ita à præſentibus Medicis annotata accepimus. Vulgo qvidem apud nos qvoq; fertur, illum ſingulari qvadam ſagacitate qvovis tempore & loco horas potuiſſe determinare, nullo tamen certo teſtimonio de ea re qvicqvam nobis conſtat.

IV. Ar-

Digitized by Google

IV.

Arteriotomia.

Cum *D. Simone Paulli*, & *D. Henrico à Móinichen* adfui Nobili Virgini ætatis provectæ, quæ cœca erat utroq; oculo, præſertim dextro. In ſiniſtro Cataracta ferè conſummata viſitur, ut nonnihil tamen diſcernere poſſit. Ortum malum ex repercutientibus brachio poſt fracturam tumido applicatis, & aſtringentibus deinde oculo improvidè impoſitis. Jam de ſolo dolore oculi ſiniſtri intenſo conqveritur, nihil de cœcitate ſolicita, cui mitigando Arteriotomia in tempore viſa eſt nobis opportuna, ea ſcilicet parte capitis, qva pulſus eſt vehementior in oculi dolore moleſtiſſimo. Evocato per ſpongiam calidam ſangvine, operationem *Philippus Hacquart* Chirurgus Regius dexterrimus exorſus eſt. Inciſa prius cute, ut vitaretur pericraneum, arteria in ſiniſtro tempore, qvæ maximè patebat, per incurvam novaculam ſecundum longitudinem aperta, ſingulis pulſationibus ſangvinem arterioſum profudit. Clauſum deinde vulnus, ſangvisq; repreſſus crepitu lupi ſtupisq; cum ovi albumine & arctioribus vinculis. Levamen doloris ſtatim ſenſit. Raram in his terris ſectionem arteriarum, hic annotare volui. Ea alibi freqventior. *Hollerius* & *Duretus* l. de Cur. Morb. Intern. c. 19. in cataracta ineunte arterias, quæ in propinqvo ſunt ſecant, qvod docuerat ante *Rhaſes* IX. ad Manſor. In Ophthalmia qvoq; laudatur hæc ſectio arteriarum temporalium *Iſaaco* l. IX. Practic. *Zapatæ* l. de Secret. Med. In phlegmone oculorum *Galeno* l. XIII. M. M. aliisq; à *Marco Aurel. Severino* citatis Part. II. Effic. Chir. qui ipſe varia à ſe facta experimenta enarrat in oculorum affectibus. Pleriq; hæmorrha-

rhagiam timent. Sed facilè intra limites ſangvis in noſtra Virgine ſe continuit, qvem, niſi ſe ſiſti paſſus eſſet, arteriæ præſectione, cohibere ſtatueramus. Ab exterioribus fluxio orta videbatur, in qva maximè hanc operationem laudat *Severinus*. Quo modo id dignoſci poſſit, experimento docet *Alex. Benedictus* l. III. c. 9.

V.

Diabetes ſpuria periodica.

AD Conſultationem convocati Medici Hafnienſes omnes, ad *D. Bullichium*, Urbis Præſidem & Conſiliarium Regium, qvi poſt diabeten diuturnam, tandem in diarrhæam incidit, qvæ vires proſtravit, & tandem ſenem confecit, nihil proficientibus qvæ ex uſu eſſe judicata fuere. Laboraverat verò ſuperioribus annis diabete ſpuria ſingulis menſibus recurrente, cum dolore poſt nephriticos cruciatus, qvodq; mirati ſumus inſtante plenilunio XII. menſuras aqvæ ſeu XXIV. libras minxit, qvanqvam vix tertiam partem unius menſuræ biberit, neq; tamen ulla ſeqvebatur colliqvatio aut corporis emaciatio, qvod vegetum & plenum permanſit ad dies ultimæ ægritudinis. In urinæ deſtillatione expertus eſt dolorem augeri, qvando calor fornacis intenſior erat. Per alvum qvoq; cum fæcibus arenulæ prodire viſæ, & ex lotio copioſo arenulæ in pannis reſudare, ut maſſam ſangvineam tartaro abundare credere cogeremur. Svaſi ad diabeten lac chalybeatum, conſilio *Augenii*. Ille aurum extinctum maluit. Tentavit adhæc curam Transplantatoriam, exiguo cum emolumento.

VI. Poly-

Digitized by Google

VI.

Polypus Naſi.

ADfuimus cum aliis Medicis Experientiſſimis *D. Simone Paulli*, *D. Henr. à Möinichen*, *D. Olao Borrichio*, & Chirurgo *Philippo Hacquart*, Telonario qvondam Regio Johanni Schmid, cui polypus nares ſiniſtras oppleverat, & ſimul tumor ingens genæ ſiniſtræ, durus, ſcirrhoſus, immobilis, cancrum minitans dolore pungente. Videbatur autem abſceſſus totius oſſis maxillæ ſuperioris, cum ſuturæ diſlocatione. In nare ſiniſtra propendet ramus qvidam ejuſdem tumoris, polypum imitatus, ad palatum ſuperius ejuſdem ramulis protenſis. Naſum tumor ad dextrum latus torqvet, oculo qvoq; ſiniſtro ſede ſua moto, extra orbitam prominente. Viſu horrenda facies. Deliberatum inter nos, an ferro poſſet aperiri, vel prorſus exſecari. Concluſum tandem, tangi non debere, cum nulla ſalutis ſpes ſupereſſet, ne optima auxilia defamarentur. Tormenta qvippe majora ægro ſupereſſe, Medicis opprobrium. Ex occulto manifeſtum cancrum imminere, ſi tangatur. Tentavit verò, doloris impatientia, proprio conſilio, diſſvadentibus Medicis, ſub Empirico crudeli exſciſionem carcinomatis. Sed ſucceſſit gangræna, convulſio, mors tertio die.

VII.

Muta curata.

PUella Borringholmenſis Chriſtina Johannis, nata annos decem, ante menſes aliqvot præcedente rigore, genu dolere dextrum cœpit. Dolore verò eo evaneſcente, col-

collum laborare viſum, unde per materiæ metaſtaſin, prorſus muta facta. Ad conſilium vocatus cum D. *Henrico à Móinichen*, obſervavi collum dextra parte tumidum, compreſſam laryngem, lingvam ſanam. Adhibitis variis Cephalicis per *D. Móinichenium*, qvi curationi præfuit, poſt menſtruum ſpatium loqvi cepit, diſcuſſa ſcilicet materia, qvæ ad nervum ſexti paris tumentem tranſlata fuerat.

VIII.

Paracentheſis in hydropica.

IN vico D. Petri mulier qvadragenaria hydropica, dolorum & abdominis tumentis impatientia tandem victa ſibi per Adamum Danielem Alpach Chirurgum urbis peritiſſimum, me & *D. Móinichenio* præſentibus, per paracentheſin immiſſo ſtilo acuto cum tubulo, evacuari aqvam paſſa eſt. Ut linea alba evitaretur, tres digitos tranſverſos ab umbilico in latere ſiniſtro, deorſum facta eſt apertio. Aqva effluens limpida videbatur, ſed igni impoſita in gelatinam concrevit. Ter cottidie evacuata aqva, ſenſim à menſura qvartarii adſcendendo, ſemperq; per vices obturato per digitum vulnere. Prima nox, qvæ ſeqvebatur, qvieta, & optima ſperaſſemus, niſi ipſa ægra, inſcio Chirurgo, liberius effluere aqvam ſiviſſet, ignara Hippocratici oraculi 6. Aph. 27. Impatientia mortem promovit, vel præceptorum Medicorum negligentia. Nec enim ætas, nec morbus, deſperationi locum fecit. Profuiſſe enim paracentheſin aliàs obſervavimus in ætate florente, & morbi initio, integrisq; viſceribus. Eſt tamen caſus, qvo fruſtra ten-

ꝫntamus hanc evacuationis viam, etiamſi & ætas & morbi
ıſtantia faveat, & cætera omnia, quando ſcilicet aqva in
eſiculis colligitur vario abdominis loco diſperſis. Aperta
nim una veſica, reliqvas non evacuat, qvanqvam cohæ-
ꝫant racemorum uvæ in morem. Talis hydrops priori-
ıs annis Nobilem Matronam Hafniæ confecit, cui ea-
ꝫopter fruſtra manum medicam porrexit Exercitatiſſi-
ıus Medicus D. *Paulus Moth*, cœlitibus nunc aſcri-
ꝫus. Poſt longa curationis tædia tandem in diſſecto ca-
ıvere inventi globuli aqvarum, veſiculæq; conglomera-
ꝫ, qvæ nulla arte vel præſciri vel depleri potuerunt.
ıtegram hiſtoriam ad me præſcripſit laudatus Mothius,
væ apud me Vulcano furente periiſſet, niſi ex ſchedis
aternis hoc, qvod ſubnecto, exemplar communicaſſet
Iatthias Moth, Paternarum virtutum & artium hæres
x aſſe.

Viro Nobiliſſimo Excellentiſſimo Domino D. Thomæ Bartholino Salutem.

SI tuam, Vir Excellentiſſime, præſentiam, tuumq; ju-
dicium unquam expoſtulaverim, illo certè tempore id
ıit, qvo Nobiliſſimi Joachimi Friderici Winde Con-
ınx dilectiſſima Anna Catharina Budden diuturno &
ıaudito morbo ſuccumberet, mihiq; cum Chirurgo Re-
ıo Philippo Hacqvart jam defunctæ corpus aperiendum
ſferretur. In qvo, qvia ſe talis oculis noſtris caſus ob-
ecit, ut nec rariorem, nec huic unqvam ſimilem, vel au-
liviſſe me, vel legiſſe meminerim: injuriam poſteritati,
ıoſtræq; amicitiæ facturum me fui ratus, ſi talem tibi, in
ıiſtoriis tuis Anatomicis jam laboranti, ſicut is à nobis fu-
t obſervatus, non exhiberem. Idq; ſtylo paullò proli-
iori perficiam, qvò ex antecedentibus tibi innoteſcat

melius, qvalis & qvantus hic fuerit morbus, qvi Nobiliſſimam ægram non ſolum diu non ſine incommodo detinuit, ſed etiam ſummis eam cum doloribus ſuſtulit è vita. Annus jam agebatur 1658. cum Nobiliſſimus Dominus Petrus Wibe, Quæſtor Regius meritiſſimus, mundo valedicens, Viduam Nobiliſſimam, noſtram ægram relinqueret: & illa paullò poſt Anno 1663. cum Nobiliſſimo Joachimo Friderico Winde ad ſecundas acceſſit nuptias. Et mox à complexu Conjugali novi mariti, Menſes (qvi ſtatis temporibus, à morte primi Mariti, ad alterum usq; conjugium copioſè ſatis fluxerant) ad ſedecim & plures hebdomades jam deſiiſſe ſentiens, gravidam ſe firmiter credidit. Sed poſtea novus menſium fluxus, ſed parcus tamen eſt exortus, qvi ſic conſtitutis temporibus, ut nedies quidem deficeret, ſuum obſervavit circuitum. Dubitantem itaque ægrotam, gravidane eſſet an non? (nam fluentibus menſtruis Abdomen indies increverat) fœminarum qvarundam aſſertio, qvæ ſe ſimilia geſtationis expertas fuiſſe tempore affirmabant, in conceptâ graviditatis opinione detinuit. Finitis vero menſibus ſeptem, cum nullum in utero infantis motum perciperet, Abdomen tamen indies magis accreſceret, non gravidam ſe amplius, ſed aut molam in utero portare, aut morbo hydropico ſe affectam in animum ſibi induxit. Quamobrem diverſorum Medicorum expetiit conſilia, qvorum pars hydropicam exiſtimantes, variis morbum expugnare remediis, ſed fruſtra tentavêre. Quapropter majus ſe Hafniæ inventuram rata ſolatium, eò ſe cum Nobiliſſimo Marito contulit, ibiq; primò Dnus D. Simon Pauli Regius Medicus fuit vocatus, & ipſe huic paullò poſt fui adjunctus Collega. Nos itaqve hiſtoriâ morbi-

præ

ꝛæſentis cognitâ, & inſpecto abdomine, adeò tumidum
ud invenimus & inflatum, ut Mulieris, gemellos ge-
antis, abdomen, ſuâ magnitudine non ſolùm æqvaret,
d etiam longè ſuperaret. Et jam de morbi agebatur no-
ine, qvod invenire admodum erat difficile, facile enim
: occultis non fertur judicium. Tandem tamen in eo
onſenſimus, ut Aſcitim-Tympanitidem illum appella-
mus: non enim ſolùm Abdomen tumebat, ſed & femo-
ı atqve crura adeò erant inflata, ut ad digitorum levem
npreſſionem relinqverent fovearum veſtigia. Ad has
;itur morborum ſpecies directa fuêre remedia, & mitiori-
us catharticis ultra viginti pottæ aqvæ puræ, ſine ullo
ſobiliſſimæ ægræ incommodo brevi fuerunt eductæ, ex-
:ptis excrementis, quæ ſeroſam ſæpe materiam exiguâ
omitabantur qvantitate. Quæ tamen aqvarum educta
opia non ſolùm non levavit ægram, ſed ne abdomen qvi-
em potuit detumeſcere, indies majora accipiens incre-
ıenta. Quam ob cauſam relictis, cum Catharticis, & fla-
ıs diſcutientibus, urinæ propter paucitatem, cujus 24. ho-
ırum ſpatio vix unciæ octo reddebantur, diuretica variis
ıb formulis præſcripſimus, ſed ſine fructu, majorem enim
olitô urinæ non excrevit copiam. Ferreum itaque cum
unc morbum non ſolùm Medicamine non mitigari, ſed
ıagis Abdomen, femora, crura pedesq; magis qvotidie
umeſcere cerneremus, ne qvod remedii à nobis intermiſ-
um videretur genus, qvod facere poſſet ad ſanitatem re-
uperandam, tres Lanceolâ, profundas ſatis, & aliqvan-
um ab invicem diſtantes ſcarificationes, ſupra malleo-
ım pedis dextri, per Chirurgum Regium Philippum Hac-
ıvart adminiſtrari curavimus. Ex qvibus ſerum magnâ
opiâ per aliqvot effluens hebdomades, ut tali remedio &

 femo-

qvæ, mirum nobis eſt viſum, qvamvis Chirurgus oris primò ſuctu, dein ſyphone eam extrahere tentaret. Quambrem, re qvaſi infectâ, cannulam iterum extraxit, ſtatimqve adeò arctè ſe iſtud foraminulum in abdomine factum, clauſit, ut ejus poſtea nec veſtigivm cognoſci, nec profluens amplius humiditas à nobis poſſet obſervari, nec Ægra de ullo facti foraminis dolore conqvereretur. Cannula extracta, erat qvâdam repleta materia, qvam, immiſſò cannulæ ſtylo adaptato, albam & glutinoſam, ſed in parva qvantitate inde expulimus; factoq; experimento, num in lympham caloris poſſet reſolvi beneficio, in cochleari ſuper lenti caloris ignem, tantam adepta eſt ſpiſſitatem, ut glutinum verum albo colore dixiſſes & fragile. Quæ glutinoſa ſubſtantia, aqvæ frigidæ affuſione reſoluta, ad priorem rediit viſciditatem. Hæc jam, poſtqvam extrema remedia ſine ullo fructu adhibita ſibi Nobiliſſima ægra cum cerneret, ulteriorem DEO curam commendavit totam, Clyſteribus interim, qvoties urgebat neceſſitas, proritans alvum ad excernendum; & tanta geſtavit facilitate abdominis pondus, ut, poſt occluſam ejus puncturam, carpento cum amicis extra urbem vehi ſe aliqvoties ſit paſſa. Cum verò jam ad eam inviſendam circa Nonarum Auguſti octavam matutinam adeſſem, nocte præcedenti bene qvieviſſe ſe, & (appetitus enim toto morbi tempore non fuerat dejectus, neque ſitim patiebatur) jentaculum more ſumpſiſſe ſolito, mihi retulit, reliqva etiam omnia mediocriter habere cognovi. Circa verò ſextam ejusdem diei veſpertinam, à Nobiliſſimo Marito iterum advocatus, adeò immutata vidi omnia, ut jam nihil, niſi mox parturientis ex ægra clamores exaudirentur. Retulit etiam mihi & adſtantibus, remiſſâ plané & pœne deficiente voce, ſe

C 3 majo-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

majores circa uterum, pudenda vicinasq; partes jam parturiendi perferre cruciatus, qvàm unqvam antea, ubi vivente primo marito, & filium & filiam diverſis fuerat enixa temporibus, partûs tempore percepiſſet. Et qvoniam hoſce dolores, dixit, meas ſuperare vires longè ſentio, aut abdomen jamjam rupturum, aut me fatis hoc momento conceſſuram mihi firmiter imaginor. Hiq; dolores toto noctis ferè intervallo perſiſtebant, nec ullum mitigandis iis aptum remedium potuit applicari: donec tandem poſt matutinam ſextam ultima ad DEUM transferret ſuſpiria. Qvoniam verò Nobiliſſima hæc, tenerrimæ aliàs conformationis, Abdomen p. n. modumq; habebat maximum, Maritus ejus præſentesq; Amicæ, metu rupturæ, à Chirurgo Regio Philippo Hacqvart poſtulavêre, uti is, lanceolâ factâ pertuſione levi, qvandam copioſæ in abdomine contentæ materiæ portionem educeret, qvod etiam factum in duarum nobilium, meàq; præſentiâ. Verùm non, uti in hydropicis conſvevit, magno impetu proſiluit aqvæ profluvium, ſed ejus locô, materia talis viſcoſa & craſſa, qvalem ex vivente ſyphone extraxeramus, hoc tamen diſcrimine, qvod hæc, priori minus albicans, ad puniceum vergeret colorem. Tum Adſtantium conſenſu (largior enim materiæ hujus copia per puncturam factam egredi neqvibat) illam Chirurgus paullò fecit majorem. Tum materiæ dictæ qvinqve ad minimum pottæ noſtræ menſuræ, cum impetu effluxêre, & una cum hac fruſtum aliqvod peculiare materiæ glutinoſæ, qvod mirabili magnitudine & figurâ, uvam racemiferam, aut conum pineum referebat, colore ex albo flaveſcente, qvod à materiæ glutinoſæ reliqvâ ſaburrâ facillimo ſeparabatur negotio, ſed baſi ſua, uteri rupti parti interiori per venulas & membrana-

ranarum fibrillas, adeo adhærebat arctè, ut propter ra-
am extenſionem ſine ejuſdem læſione ab utero non ſe-
araretur. Illud verò in materiæ glutinoſæ fruſto, non in-
ignum notatu fuit & admiratione, qvod unicuiq; venu-
r, ex interiori rupti uteri parte prodeunti, materia quæ-
am glutinoſa, diſtincta, rotundam exhibens figuram, fir-
niter adhæreret. Venæ itaq; iſtæ, earumq; variæ rami-
cationes, qvibus ſingulis pro magnitudine, talis glutinoſa
gura erat ſuperpoſita, admirabile hoc glutinoſum corpus
fficiebant. Exempto tandem, cum materiâ hâc racemi-
erâ, ſimul & ipſo utero (qvem in fundo & ad latera nimia
oſius ruperat extenſio & raritas) in ejus latere dextro
orpus membranoſum, rotundum, capitis virilis æqvans
nagnitudinem, fibris partim & membranis robuſtioribus
teri parti inferiori, partim Ileo oſſi firmiter annectebatur,
xceptis his ligamentis partem reliqvam liberum. Quod
um & Chirurgus aperiret, nihil in eo aliud, præter ſimi-
em in Abdomine contentæ materiam, ſed albidiorem, ali-
uantum in venimus. Tum ad reliquas Abdominis par-
es factâ digreſſione, abſconditas illas tegumento quodam
nembranoſo, craſſo ſatis & robuſto, ſuperiùs utriuſque la-
eris coſtis ſpuriis, in medio toto tractu peritonæo, inferi-
s pubis oſſi inter uterum & Rectum inteſtinum adeò fir-
niter annexo, reperimus, ut divelli inde facilè non poſſet:
inter hanc & peritonæum, omnis ſuprà toties nominata
nateria craſſa & glutinoſa, ſimul cum rupto utero, & cor-
ore rotundo membranoſo cum ſua materia, contineba-
ur; quæ materia collecta omnis 28. menſuræ noſtræ pot-
as æquavit. Poſtea membranam illam robuſtam diſſecu-
t Chirurgus, & hepar, lien, reliquæq; in abdomine conten-
æ partes oculis ſe noſtris prodidêre, quas ſanas omnes
præ-

IX.

Scorbuti remedium Grónlandorum.

CHirurgicas Obſervationes centum reliqvit Typographo noſtro excudendas *Hermannus Nicolai* noſtras, anteqvam Hafniâ cum navibus Societatis Indicæ diſcederet. Raræ illæ & curationibus laudandæ, ideoq; in Latinum ſermonem tranſlatæ ab *Henrico Creutzfeldio* Medicinæ Studioſo erudito. Unius tantum hic meminiſſe expediet, de Grónlandico Scorbuto Obſ. XCVII. Cum bis oras Grónlandicas luſtraſſet, didicit inqvilinum remedium ſcorbuti, qvo Gróelandi tanta vehementia infeſtantur, ut omnis membrorum motus ipſis denegetur. Nimirum cochleariam & acetoſam ita copioſè in Inſulæ Urſorum monte Tafelberg dicto provenire vidit, ut greſſus viatorum impediant, ſed ſemper junctas has plantas eſſe & vicinas, qvia ſeorſim ſumi non debeant, ne ſingulæ per ſe ſumptæ detrimentum afferant, qvippe alteram ſale volatili, alteram acido turgeſcere, ex qvarum mixtura intermedia qvalitas exſultet. Modum autem eas aſſumendi in Grónlandia hunc eſſe uſitatum, ut Rhangiferorum vel avium carnem recentem cum avenacea vel hordeacea ptiſana excoqvant, ejusq; brodium his herbis ſcorbuticis condiant, unde inſigne alimentum medicamentoſum emergat, cujus eſu ita laxari alvum, evacuatis humoribus corruptis, ac ſi medicamentum catharticum hauſiſſent, moxq; qvaſi renatos convaleſcere.

X.

Theriaca Danica minor.

IN Chemia non minus qvam in Chirurgia egregiè verſatus laudatus modò *Hermannus Nicolai*, Obſervationi-

bus ſuis ; ad prælum jam paratis, inſeruit pluſculas medicamentorum formulas ex Chemia depromptas, qvarum uſum in Curationibus expertum ſe fatetur. Inter alias placet Theriaca illius Danica, qvam ex Terra Sigillata Cimbriæ noſtræ conficit, ex qva terra liqvorem ignis Chemici beneficio elicit, qvo velut vehiculo utitur in aliis Alaxipharmacis exhibendis. Spiritum Terræ Sigillatæ Danicæ ita ipſe elicit. ℞. Argillæ flavæ in Fionia verſus Fridericiam erutæ lib. X. qvibus capaci cucurbitæ vitreæ inditis agglutinato vaſe Recipientis admovet ignem per gradus, ita ut ſub finem laboris materia candicet, & poſt evocatum Sp. θ. pulcherrimus magnæ in periculoſiſſimis morbis efficaciæ librabitur; Qvieſcant tum omnia & frigeſcant ſalq; volatilis colli cucurbitæ lateribus adhærens, ſpiritus in recipiente collecto conjungatur, & ejus adjectione viribus prægnatior evadet. Qvod ſi verò hanc operationem per cucurbitam terream inſtitueris, peribit tibi omne ſal volatile. Singulare autem eſt, hunc ſalem proprio ſpiritu humectatum, argenteæq; lamellæ illitum, ut ſuper carbones denuo effumet, eandem aureo colore tingere, pulcherrimisq; lituris diſtingvere. Prædictum autem ſpiritum pro egregio vehiculo commendat in omnibus acutis, uti & in peſte, & ſimilibus.

XI.

Eqvi Regii Anatome.

IN ſtabulo Regio diſſectus fuit à Chirurgis Regiis *Philippo Hacqvart & Henrico Scriver*, in præſentia Auguſti Regis, Procerum & Medicorum Regiorum, Eqvus genero-

Digitized by Google

neroſus, cujus affectus fuerat, qvod ſubitò os obriguerit, clauſumq; fuerit, ut pabulo veſci neqviverit, unde ſenſim contabuit. In hujus affectus cauſam inqviſituri, ſeqventia in ſectione ſtrangulati animalis invenerunt, qvæ deinde diligenter annotavit Senior Medicus *D. Simôn Paulli.*

1. Statim jugulato eqvo muſculi colli & dorſi, (qvi vivente animale tenſi & duri erant,) flaccidi evaſerunt.

2. In apertione abdominis, inter peritonæum & muſculos abdominis ichor qvidam flaveſcens obſervatus ad os pubis uſq; protenſus.

3. Inter inteſtina & peritonæum multi vermiculi candidi longitudine digiti, craſſitie fili medioci, partim mortui, partim viventes reperti.

4. Omentum pravi coloris, exile & contractum.

5. Lien colore p. n. in limbis contuſus qvaſi, ut fricari potuerit, colore qvam reliqvum lienis corpus, rubicundiori.

6. Epar valdè magnum, concava parte plumbeo colore, convexa ſanius, ſine veſicula fellis, ſangvine, qvi in vaſis erat, nigro & aduſto.

7. In ventriculo ſatis parvo, magna copia vermes ſingulares reptabant, rotundi, craſſi, nigri, criſei. Aliqvot cochlearia plena qvoq; aqvoſæ, flavæ & nigreſcentis humiditatis.

8. Pylorus ferè cartilaginoſus.

9. Cor inſolitæ magnitudinis, in ſiniſtro latere durum qvidem tactu, ſed ſecari tamen aptum. In ventriculis polypus $1\frac{1}{2}$ qvadrantes longus, pollicem craſſus.

10. Pulmones exiles, duri, colere p. n. præditi; nempe pallidiores præter morem aliorum animalium, immiſſo ſiphone immobiles.

 11. Mu-

11. Muſculis colli digito ſeparatis, utrinq; ad latus arteriæ aſperæ, præſertim ad latus ſiniſtrum, pellucida, flaveſcens lympha inter muſculos adhuc membrana ſua involutos reperta.

12. Glandulæ pone aures & infra maxillam inferiorem ſolito copioſiores magnæ pariter & exiguæ, qvarum minores digitis facillimè, majores minimè friabiles erant.

13. Caput à vertebra colli prima reſectum nihil inſoliti monſtravit.

14. Separatis muſculis maxillam inferiorem moventibus, penitusq; abſciſſis, & carne oſſis palati reſecta, maxilla tamen immobilis manſit in articulatione cum ſuperiori, ut manibus fortiſſimis ſeparari aut aperiri non potuerit.

15. In cerebro nihil p. n. notatum, licet ſolito fuerit ſiccius. In cranio os ſingulare inter cerebrum & cerebellum obſervatum, qvale in canibus ſolet.

XII.

Judicium Anatomicum & Medicum de Eqvi Regii morbo.

QVæſtionem ſibi in Aula propoſitam, qvæ Cauſa fuerit *qvod Eqvo Nobili ſubitò & inſperatò maxillæ contractæ fuerint, ut cibum capere neqviverit, & ſpina dorſi obriguerit*, eruditè ſolvit Celeberrimus *D. Simon Paulli*, Regiorum Medicorum Senior, & publico ſcripto lingva Germanica edidit Hafniæ. Neq; ea cura infra dignitatem ejus æſtimanda. A Medicina enim, ſi credimus *Vegetio* Præf. Art. Veter. non adeo in multis diſcrepat Veterinaria, Imò *Jo. Phil. Ingraſſias* Quæſt. de Veterin. c. XIII. Ve-

Veterinarios Protomedicorum examini ſubjiciendos voluit. Certè Artem Veterinariam & Hippiatricam plures Viri illuſtres & exercuerunt & deſcripſerunt ſine famæ detrimento, qvorum catalogum hic texere non vacat. Veriſſimè enim *Vegetius* idem: Ipſa opera Mulomedicorum videtur abjectior, notitia autem curationis non ſolum honeſtiſſimis, ſed etiam diſſertiſſimis convenit. Per compendium igitur repetam libelli laudati *D. Sim. Paulli* præcipua momenta, rationes prægnantiores & obſervationes Medicas notatu dignas. Reſpondet igitur Anatomicus expertus

1. Sangvinem omnem tota ſubſtantia corruptum, unde polypo cordis nata occaſio, qvem ante cum Chirurgis in humano corde repentina morte extincto cum veneni oblati ſuſpicione Hafniæ viderat.

2. Notandum inter muſculos abdominis ichorem inſolitum, uti & inter muſculos colli ad latus utrumq; arteriæ aſperæ collectum fuiſſe.

3. In Studioſo Chirurgiæ Gallo, cum Hafniæ ex gangræna os humeri reſectum eſſet, ſucceſſiſſe poſt paulò maxillæ inferioris immobilitatem ut liqvida per dentium rimas hauriret, & per eaſdem verba proferret.

4. Eidem Chirurgiæ candidato XXIV. horis anteqvam expiraret poſtremum, præter convulſionem colli prædictam, etiam Tetano univerſum corpus, brachia, pedes & dorſum obriguiſſe, ut integro intellectu, neq; ipſe neq; aliorum auxilio ſe membraq; ſua movere potuerit, ſed trunci inſtar ad fatalem uſq; horam decubuerit.

5. Viduam Paſtoris Primarii poſt choleram morbum ſimili tetano comprehenſam ex eſu ſimonii, qvod febricitans alia ægra diu manu verſaverat.

6. Ex ſuppreſſo igitur ſudore in his exemplis, & in Eqvo Regio Tetanum oriri poſſe. In cujus rei confirmationem duo exempla notabilia recenſet §. 9. & 10.

Primum de puero XIV. annorum, cui ex ſuppreſſo ſudore in paroxyſmo febrili tertio ſpaſmus levis qvartum decimum poſt diem ſucceſſit oris, colli & aliarum partium, moxq; tetanus earundem partium & nonnullarum paralyſis, ut integris ſenſibus internis non tantum mutus fieret, ſed oculis ſolis nutu animi ſui ſenſum exprimere potuerit. Hæc ſymptomata ſuperveniens febris maligna curavit, qva rurſum ex methodo extinctâ paronychiæ digitorum ſuccreverunt, partim decocto ſudorifero ex china, partim chirurgi manu ſanatæ.

Alterum Nobilis qvidam in choreis velata facie larvâ intus argento foliato obductâ ſubminiſtrat, qvi cum ſudorem intra larvam collectum abſtergere non poſſet, muſculis oris convulſis, ſpaſmum Cynicum paſſus eſt.

Ex his obſervationibus & hypotheſibus de circulatione & Lymphaticis Vaſis ad Eqvi Regii morbum devolvitur Autor, ſangvinemq; corruptum vellicaſſe muſculos & lympham extra vaſa ſua magis qvam ſangvis malignam ſuſpicatus.

Ex intempeſtivis verò habenis nimisq; arctis, circa collum compreſſis glandulis, & curſu exercitiisve excalfacto, & maturius ad aqvæ potum adducto, forſan ſudorem repreſſum, Tetanum aliaq; Eqvorum mala induxiſſe. In ruſticorum eqvis affectum illum capitis, vulgò Fiebel/ provenire partim ex craſſioribus habenis caput conſtringentibus, partim qvod in pratis humidis frigidisq; gramen mordicantes, infrigidentur pedes. Magnum autem conſenſum pedum & cordis eſſe, circulationis beneficio, experimentis duobus demonſtrat.

1. Ju-

1. Juris qvidam Doctor Hafniæ ex ſphæriſterio reverſus in hoſpitium, pedes frigidæ immergens, poſt paulò in lipothymiam & cordis palpitationes incidit, ut ferè obmutuerit pulſu deperdito. Revocavit iſtum ab orci faucibus calido vini ſpiritu qvo lavit pedes,& vino gallico albo,cui calidiſſimo immerſit pedes.

2. Similia paſſam Fœminam, menſium tempore inordinatè viventem, curavit immiſſo brachio cubitum tenus in amphoram vino gallico calido repletam.

XIII.

Picis Uſus.

CUm de Theriaca inqvilina cogitaremus, ſimplicitatem & innocentiam Borealium ſatis admirari non potuimus. Illi qvippe neglectis pompoſis Compoſitionibus, domi ſuis remediis, iisq; ſimplicibus vivunt contenti, nihil extra patriam qværentes, hac parte noſtris beatiores. Diæopoli apud *Ariſtophanem* in Archarnenſi A.1.ſ.5. *non placent, qvæ picem redolent*. At Boreales picis uſum nec in re nautica, nec medicina reformidant. Nam in Norwegia picem liqvidam ex abiete incolæ propinant cum cereviſia in febribus malignis, magno cum ſucceſſu. In vulneribus periculoſiſſimis pulvere iſtius ligni & muſco qvoq; utuntur, ſicq; plagam relinqvunt, referente Chirurgo Hafnienſi *Chriſtiano Street*, qvi artem Chirurgicam in Norwegia exercuit. De dura pice alibi annotavimus, podagræ præſens eſſe remedium. Eandem clavis pedum illitam, emplaſtri forma, clavos curare experimento domeſtico ſcimus. Hæc ſcribenti amicus ſuggerit, ſub pice collectam aqvam vomitum provocare.

XV. Le-

Digitized by Google

XIV.

Lethargus ab eriſypelate.

HOneſtiſſima Matrona Deruda Finckia, Vidua beati D. Joh. Brochmanni, Matertera noſtra, annos nata 67. eryſipelate pedis per hyemem totam vexata, vere primo 1671. diſparente illo tumore convaluiſſe exiſtimabatur. Sed ne falſus eſſet *Hippocrates* Sect. 6. Aph. 25. pejora mala in procinctu erant. Supervenit enim Lethargus, obmutuitq; optima Matrona, benignè omnes affari ſolita, compos tamen mentis evigilans ſubinde, ſigna pietatis dedit. Omnia cum *D. Jano Foſſio* tentavimus. Nihil profecimus. Septimo enim die expiravit placidiſſimè, triſte ſui amicis deſiderium relinqvens. Semper tamen pulſus validus permanſit & celer, ſecus qvam in *Coaca* 138. *Cous* prodidit, qvia in noſtra beata ſangvis humoresq; calidi vigebant in arteriis & tranſlati fuerant ad cerebri vaſa. Unde tentata venæ ſectio etiam in extremis. Cæterum ſangvinem laudabilem promptè fluentem dedit vena, non vitam.

XV.

Tumor maxillæ.

TUmorem cancroſum ſiniſtræ maxillæ in ruſtico juvene domi ſuæ excidit *Philippus Hacqvart*, ad cujus operationis ſpectaculum nos invitavit Vir artis peritiſſimus. Tumor capitis puerilis magnitudinem æqvabat. Separata κατὰ θάρσιν cute externa, ut evitarentur vaſa jugularia, dexterrimè exemit univerſum carcinoma, cujus baſis oſſi ma-

maxillæ inferioris, qvod curioſum erat, adhærebat. Exſecta ſubſtantia carcinomatis ſebacea, uncias XXI. pendebat.

XVI.
Ungves monſtroſi.

PEr plateas urbis Regiæ cottidie obambulat ſtipem emendicaturus Puer decennis, Nebucadnezaris, ut videtur, nepotulus. Omnes enim digiti manus, exceptis duobus, ungulis craſſis, duris, & oblongis defædantur, qvales in ſene Cimbro aliàs delineavi *Cent.* II. *Epiſt.* 190. Hujus verò pueri ungulæ & longiores, & magis incurvæ. Lata baſi ex ungve & duobus articulis digitorum enaſcuntur. Reciſæ iterum creſcunt. Quam hic exhibeo ungula eſt pollicis digiti, qvæ ſuo pondete decidit anni initio, tertioq; exinde menſe ſimilis ſuccrevit, unde mihi hanc precio vendidit. Felicior non uno nomine cenſendus puer, qvod in digitis cornua geſtet, qvæ capiti ætas negavit. Mulier qvædam grandæva etiam hic oberrat, cui ſimile cornu in capite excrevit, qvale olim in Purmerentana vidi, ſicut in *Hiſtoriis Anatomicis Rarioribus* narravi. Ab humore melancholico phænomenon hoc eſſe derivandum in *Obſervationibus de Unicornu* probavimus.

XVII.
Leonis Anatome.

PRope arcem Regiam Leo Africanus alebatur. Ad reparandum ejus cubile ingreſſus faber lignarius, nihil mali

E ſu-

ſuſpicatus, à Leone circumvenitur, proſternitur, & cum diu ungvibus Leoninis comprehenſus eſſet, tandem ex cervice & dorſo ſangvinem exſugit bellua, nec bipennibus aliisq; perticibus avelli potuit, nec blandis ſuccumbentis fabri miſericordiamq; implorantis ſermonibus & palpis, imò aſtantium conatibus magis accenſus ad iram Leo, fortius hominem affligit, donec accedente Barone Winterfeldio, ſupremo ſtabuli Regii Præfecto, globo plumbeo per bombardam emiſſo fera enecaretur. Vix ſpiritum trahens faber domum defertur, ſed dorſo confracto ſangvineq; penè exſucto omni paulo poſt expiravit. Immanis bellua eadem, anno qvi hunc præceſſit, mulieri mammas & faciem dilaniavit, qvæ magnis ortis doloribus & gangræna ſuccedente qvoq; obiit. Homicida hic Leo ad Theatrum Anatomicum delatus fuit, ut in partes, ſed cultro Anatomico, lege talionis, divideretur, & ſceleton exinde pro Regio Muſæo conficeretur. Sectionem procuravit *D. Simon Paulli*, Anatomicus olim in Academia primus, nunc ſenior in Aula Medicus, breviſſimè detectis partibus, qvantum in tranſcurſu celeri cultro fieri poterat. Viſcera verò interiora domi accuratius perſcrutatus *D. Olaus Borrichius*, præſentibus Medicinæ Candidatis, interq; eos filio meo *Caſparo Bartholino*, ſeqventia obſervavit, qvæ bona illius, Viri amiciſſimi, & de publico benè merentis venia, hic recenſebo.

1. Cor durum, firmumq;, & circa conum pingviuſculum. Externus dextri cordis ventriculi paries robuſtus, compactusq;, & pollicem circiter craſſus; craſſius adhuc duriusq; ſeptum cordis medium, nec ullis pervium foraminibus. Ad conum ſiniſtri ventriculi paries externus adèo tenuis, ut chartam ſcriptoriam craſſitudine vix ſuperaret.

Pen-

Pendebat autem cor cum auriculis (qvæ ſatis amplæ) & inſperſo hincinde adipe, remoto pericardio, uncias ferè XXIV. In utroq; cordis ſinu glutinoſum qvoddam corpus, polypodes hærebat. In principio aortæ deſcendentis non niſi una valvula obſervata.

2. Pulmo grandis in lobos octo diviſus, cui thymus adhærebat, pingvis ille qvidem, ſed pro animalis magnitudine minutus.

3. Renes elegantiſſimi, grandes, gibba parte rotunduli, ſed qvorum ſuperficiem nulla perreptabant vaſa, ſaltem conſpicua. Pendebat autem ren unus, remotis integumentis, uncias circiter novem. Ureterum initium adeò anguſtum, ut vix calamum ſcriptorium admitteret. Pelvis in renibus nulla ſeorſum, ſed ſparſa hinc inde inter papillas vacua intervalla.

4. Colon & vicina inteſtina oſſibus ante deglutitis hinc inde referta.

5. Veſicula fellis mediocris plena bile viridiuſcula, ſed non ita acris ut exſudaret qvicqvam vicina tingendo.

6. Lien ab omni pingvedine liberatus pendebat undecim circiter uncias: forma ejus oblonga & incurvata; diceres manicam thoracis repræſentari, ita altera extremitate amplior erat, medio curva, altero extremo tenuior. Longitudo ejus ferè ad pedem cum dimidio protendebatur. Color ſaturatè rubicundus; parenchyma molliuſculum, &, ut ſolet, attactu freqventiori in cruorem facilè reſolvendum. Fibræ diſcurrentes infinitæ. Vas arterioſum Higmori tenuius, & obliqvè hinc inde proſerpens.

7. Oeſophagus internâ facie prope orificium ſtomachi oppido rugoſus, rugis in circulum euntibus, ut eò firmius

orificium ejus conſtringeretur. Per illos autem circulos recta deſcendendo cruces formabant oblongæ velut columnulæ carneæ qvatuor, ad robur parti conciliandum.

8. Arteria aſpera vel bubulâ amplior, unde rugitus ille Leonum formidabilis procedit; poſtica parte, qva vicina erat œſophago, tantum membranacea, ut cederet cibis durioribus ſtomacho ingerendis: anticâ autem parte, & ad latera cartilagines erant robuſtæ, ſemiannulares, & primi annuli à capite numerando, uſq; ad octavum vel nonum, non diſtingvebantur propriè membranâ intermediâ, ſed ſqvammatim, imbricatimve ſibi incumbebant, ut ſolet tectum inſterni lapide ſciſſili.

9. Lingvæ tunica ſuperior raræ fabricæ: & primus qvidem apicis ejus limbus mollis ad pollicis medii latitudinem; inde ſecutus ſpiculorum corneorum fauces ſpectantium exercitus. Spicula hæc qvo magis appropinqvabant faucibus, hoc erant minora & acutiora; in ipſis faucibus non niſi exigua. Separata hæc tunica à carne lingvæ, unum corpus continuum cum ſpiculis his conſtituebat, cavitatem ſpiculorum ſubeunte carne lingvæ eminentiori. Ita prope ſinguli tunicæ hujus pori in ſingula terminabantur ſpicula, eaq; dura, & rigida, non ut in bubulo genere plicatilia.

Quæ nos in Leonis Anatome publica olim notavimus, in *Centuria IV. Hiſt. Anat.* 100. legi poſſunt. Nuper curioſi Pariſienſes magnificas in Leone obſervationes in publicam lucem emiſerunt cum aliis ſingularibus in aliis animalibus obſervatis.

XVIII. Pa-

XVIII.

Paralyſis pueri.

D. Simonis Paulli, Regii Medici Senioris.

SIngularem curam pueri paralytici mihi amicè tranſmiſit *D. Simon Paulli* ſenio & rerum uſu Venerandus, hic inſerendam, qvam ipſis Magni Viri verbis Lectorum oculis ſiſtam:

Cum hujus anni 1672. tertio Sept. ad N. N. patria Hiſpani, civis Antwerpienſis filium, necdum bimulum dentientem, ac de improviſo, paralyſi totius dextri lateris artuum, ſenſu tactus integro, correptum, vocatus eſſem; ſolicitius, ut par erat, ſingularis hujus affectus cauſas ego indagare, ac interrogare parentes, anne antidhac, vel dum dentire occepiſſet primulum, filiolus, epilepſiâ fuiſſet correptus; parentibus id conſtanter negantibus, ſed ultro fatentibus, inſignite iracundum tale qvid pati: Cum verò ſponte ſua erupiſſet par dentium inciſoriorum inferioris maxillæ, gingiva autem ſuperioris, eo loco oppidò tumeret, qvo gelaſinorum par, una cum caninis, erupturum eſſet, utiq; juſſi, ut accerſitus Chirurgus Johannes nomine, qvam profundè poſſet, ſcalpello myrtiformi gingivam proſcinderet; qvod conſilium qvoq; ex ſententia ſucceſſit: larga qvippe inſeqventi hæmorrhagia, vagitu omni moroſiſſimus puſio, dictum factum abſtinuit, ſenſibus omnibus omninò integris. Cui interim poſt uſum clyſteris ex lacte, floribus camomillæ, tantillo carvi ſeminis, & ſacchari Thomæi parati, præ formidine inſeqvuturi epileptici paroxyſmi hunc pulverem una cum appropriata aqva præſcripſi, qvibus, aut potius ſimilibus, Deo benedicente

qvam plurimos puerulos vel à graviſſimis inſultibus epilepticis vindicavi, qvorum hæc eſt deſcriptio:

R. C.C. philoſoph. præp. ʒß.
Ungul. Alc. phil. præp.
Fæcul. Pœon. an. ℈j,
Cranii human. philoſ. præp. ℈ß.
Salis volatil. ejuſd. gr, vij.
Manuum Chriſti prælatar. qvartam partem
ad pondus omnium,
fiat l. à. pulvis, cujusq; qvilibet ſcrupulus detur ſeorſum in charta.
Miſce.

R. Aqvæ lilior. Convall.
Tiliæ ſine vino an. ℥iij.
Hirund. Compoſit.
Spirit. Ceraſ. an. ʒij.
Miſce.

Quin & ob paralyſin totius dextri lateris puеruli, raro exemplo, ſubſeqvutam, ſive dentitionem, ſive iracundiam ejuſdem, conducibile ratus ſum præſcribere illi hoc infuſum, qvod

R. Aqvæ lilior. convall.
Salviæ cum vino an. ℔ß. p. civ.
Caſtorei præping. in taleolas minutulas
conciſi ℥j.
Stent in digeſtione in cineribus calidis per ſex horas, poſtea detur infuſum fortiter expreſſum, pro uſu.

Qua juſſi non perfunctoriè nec levi brachio, linteo aſperiori imbuto, perfricarent ſpinam dorſi & artus; poſtdein

dein eam & artus foverent linteis gummi animé probe fumigatis, & Dei gratia ac benedictione intervenientibus à tertio Septembr in 12. qvidem hujus anni, atq; adeò ſpatio decem dierum, integræ valetudini, reſtitutus hic infans eſt.

XIX.

Cerevisia ex ſucco betulæ.

SUccus betulæ non hydropicis tantum, ſed calculoſis qvoq; confert. Sale enim ſuo abundat. In nephritica potione freqventer cum aq. ſerpilli & Mororum Norwegicorum utebatur *D. Aſſverus Payngk* Archiater Regius, noſterq; dum vixit amicus. Cerevisia ex eodem ſucco coqvitur & guſtu & uſu ſingularis, qvam in uſum qvotidianum metu calculi trahit Ampliſſimus Urbis Præſes *D. Petrus Reſenius*, Affinis & Collega honorandus. Malta avenacea, ſi vulgari hordeaceæ ſubſtituatur, augebit efficaciam, illam enim Angli probarunt in nephriticis. Quibus ſi ſemina Dauci noſtratis incoxeris, vel una fermentare ſiveris, omnibus numeris perfectam cerevisiam in nephritico affectu experieris.

XX.

Carnis Erinaceæ Uſus.

DEcoctum carnis Echini ſeu Erinacei Hydropicis eſt utiliſſimum. Urinam enim pellit. Freqvens id eſſe in vicina Scania remedii genus & certa experientia probatum,

Digitized by Google

batum, teſtis mihi eſt Medicus exercitatiſſimus *D. Chriſtianus Foſſius*. Forſan fama magnum Germaniæ Philoſophum *RudolphumGoclenium* decepit,qvi de Vit.Prorog. cap. XIV. narrat carnes ſciuri aſſas comedi in Dania. Nec enim mihi id in patria unqvam viſum vel auditum, qvanqvam nulla ratio obſtet, cur abſtineamus, niſi affectus convulſivus, qvo ſciuros laborare ſcimus, nos terrere debeat. De his carnibus videnda qvæ eruditè notat ad obſervationes Gaſſeri novum Germaniæ lumen *Welſchius*. De echini carne ſiccata aqvæ intercuti utili conſentientem habemus *Dioſcoridem* l. II. c. 2. Viſcerum enim fluxiones exſiccat. Rationem reddit *Verulamius* Illuſtris Cent. 10. Sylv. Sylv. n. 979. qvod ſuccus erinacei ſit acidus & ſiccus, ob varios qvibus armatur aculeos, cum plantæ aculeatæ in univerſum deprehendantur ſiccæ, ut rubus, ſpina, uva urſina. Hincq; cineres erinacei fiſtulis adhibitos exſiccare admodum perhiberi.

XXI.

Pulvis Naſalis pro oculis.

PHarmacopoliis noſtris tradidi pulverem naſalem meæ præſcriptionis, hinc inde in Dania à curioſis expetitum, in oculorum affectibus, qvem non minus qvam ſimplicem tabaci pulverem aliàs ſalutarem expertus ſum, aliisq; commendavi non ſine ſucceſſu, derivato ſcilicet humore oculos infeſtante per vicinos narium ductus. Deſcriptio pulveris hæc eſt.

R. Tabac. opt. ℥j.
Majoran. ʒij.

Eu-

Euphraſ.
Sem. fænicul. an. ʒj.
Agaric. Trochiſc. ℈j.
cum aq. fænicul. q. ſ.
m. f.
Pulvis ſubtilis.

Subtilem dico, non groſſum, qvanqvam groſſus hodieq; in uſu ſit apud pleroſq;. Subtilis icciirco mihi magis arridet, naſoq; meo placet, qvia ad pituitam ex naribus trahendam potentius ſe exſerit pulviſculus, nec ita membranas narium vellicat acutis cuſpidibus in groſſo pulvere conſpicuis. Fruſtraneus metus eſt, ut pulvis ſubtilior cerebrum petat illudq; inficiat: nam tam craſſa tunica ex dura matre veſtitur os cribriforme, ut pulveri ſubtiliſſimo nullus tranſitus concedatur. Rariſſimè pori illius membranæ figuram talem habent, qvæ pulveri exactè reſpondeat. Et ſi aliqvando duræ matri aſſimiletur, obſtabit pia Mater figuræ diverſitate. Narravit Illuſtriſſimus Chriſtianiſſimi Regis Legatus *Eqves Terlon*, nuper in Gallia obſervatam eſſe cerebri nigredinem collectamq; ex pulveris Tabaci uſu duritiem in ſectione cujusdam cui hæ narium deliciæ placuerant. Forſan vitio præternaturali viæ hic patentiores, eroſis vel apertis membranis cerebri, admittere potuerunt raro ſpectaculo ſubtiliorem pulverem. Nam in ſano ſtatu nihil tale metuendum, cum nec fumus per fiſtulam attractus ad cerebrum permeet, nec illud inficiat, ſicut optimè in Anatome obſervavit *Guil. de Mera* in Epiſtola ad *Neandrum*, cum morbi potius, non fumi, vitium fuerit in homine à *Pavio* diſſecto.

XXII.
Maculæ corporis ex ſangvinis ebullitione.

SÆpe ignaros cauſarum terrent phænomena in corpore apparentia, qvæ nullum ſecum periculum trahunt. Primæ notæ & formæ femina ſibi metuens conſilii cauſa me reviſit de maculis in corpore univerſo enatis ſollicita, ſangvineis, latis parvisq; in crure & brachio efflorefcentibus. Nullo qvidem incommodo actionibus officiunt, neſcio tamen qvas animo ſollicitudines ingerunt. A ſcorbuto enim derivandas opinatur. Aliter perſvaſus ego, & temperamento mulieris & cæteris comitantibus ſignis, credidi qverulæq; perſvadere cœpi, ebullitionem eſſe ſangvinis nullo vitio depravati, ſed copia peccantis. Menſes enim inordinato curſu fluunt. Nunqvam concepit. Diſparent maculæ qvando ægritudine aliqva corpus conficitur, redeuntq; ad ſanitatem redeunti. Poſt venæ ſectionem non comparent. Unde de alio remedio fruſtra cogitandum cenſui. Non ita pridem ſimiles prorſus maculæ ſangvineæ crus ſpecioſum ancillæ pulchræ deformaverant, ut territa illa revelare cum verecundia qvadam partes illas mihi auſa ſit. Lætam bono animo eſſe juſſi, ſolo ſangvine evacuato, nullum corpori nævum ſuperfuturum promittens. Abundare enim ſangvinem in corpore, qvi extremam cutem petit cum anguſtioribus vaſis excluditur.

XXIII.
Stillicidium Urinæ.

CHiliarchæ Locum tenenti lotium ſenſim effluens prius ſiſtineqvit, qvam manu propria perinæum comprimatur.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google



Digitized by Google

matur. Conſultus de hoc affectu, exiſtimavi ſphincterem veſicæ urinæ acrimonia divulſum vel reſolutum, admota manu reponi. Hinc ad mitigandam lotii acrimoniam, roborandumq; ſphincterem, præſcripſi amygdalatum cum ſeminibus frigidis in Decocto hordei, qvo remedio moleſtum affectum repreſſit.

XXIV.
Monſtra Varia Animalium.

HElſingoræ natum monſtrum maſculini ſexus, ſine auribus, maſſa carnea univerſum caput ſupra aures velante, fronte tamen libera, ſed duabus qvaſi eminentiis diviſa, ore lato, manibus pedes referentibus cum planta & tarſo, duobus tamen digitis utrinq; ornatis.

Monſtri alterius iconem in Scania vicina nati mihi communicavit *D. Frid. Hammericus*, Regiæ Claſſis Medicus, qvod hydrope tamen turgidum ventrem oſtendit, & globulum tumentem utrinq; in temporibus. Cranii figura oblonga, fronte elata. Cœtera monſtroſi fœtus errores in appicta figura elucent.

In platea Thymiana prope Caſtellum Hafnienſe poſt multorum dierum labores enixa eſt mulier Siſſelia Gudmanna, extra thorum conjugalem, infàntem pro monſtro habitum, ad qvem viſendum catervatim omnis ſexus ſpectatores confluebant matri puerperæ eleemoſynas liberaliter largientes. Cutis piloſa laxior in fronte cingulum crinale referre videbatur, qvo feminæ hodierno more ſuperbiunt. Qua facie monſtroſa depictus puer cum cantilenis per plateas circumferebatur. Re verò propius pe

D. Hammericum Medicum & *Nicol. Boje* Chirurgum inſpectâ, deprehenſa fuere cranii oſſa, qvæ mobilia ſunt infantibus, in partu difficili concidiſſe & compreſſa eſſe, unde cutis laxa propendebat, felici pauperioris Matris omine, qvæ tamen diu non ſupervixit puerperii tormentis debilitata. Simile monſtrum, ſi ita appellare licet, in prædio meo Hageſted non ita pridem obſervavi, & timidos Parentes rei evidentia erexi.

Aliud monſtrum mihi miſit laudatus *Hammericus* noſter, ſed ovillum, cujus os oblongum, caput amplum, aures elephantinis ſimiles, ſicut ex figura apparet.

Sed necdum monſtrorum finis eſt. Monſtroſus porcellus ejuſdem *Hammerici* beneficio ſeqvitur, qvem enixa eſt ſcropha Helſingoræ in Xenodochio.

Figura additur ejusq; deſcriptio:

aaa. Porcellus poſt ſeptem alios ſui generis benè formatos atq; piloſos à ſcrofa à capite ad calcem calvus & glaber in lucem editus.

bbb. Caro ſpongioſa atq; mollis in ſincipite proboſcidi Elephanti non abſimilis, qvæ huc atq; illuc facilè mobilis, imò & oblongis pilis leviter ſparſis obſita erat, qvod tamen non ſatis evidenter expreſſit Pictor.

ccc. Maxilla ſuperior ſ. roſtrum ejuſdem, proboſcidis figuram habens, ac ſi duo Elephanti roſtra eſſent.

d. Oculi vaſti ac prominentes extra caput.

ee. Lingva acuta atq; exſerta.

f. Maxilla inferior rotunditate conſpicua.

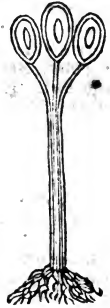
ggg. Ungulæ non depreſſæ, ſed erectæ & falcatæ, ſurſumq; verſus incurvatæ.

XXV. Mon-

XXV.

Monſtra Varia Plantarum, & alia ſingularia.

SIcut in animalium genere luſit Natura, vel aberravit; ita Vegetabilia præter conſvetam faciem varia forma ſe nobis præbuerunt. In horto meo Hafnienſi anno præterlapſo terræ commiſeram ſemina melonum, qvæ per hyemem in gremio hoc terreno delituerunt & exaruerunt. Vere verò hujus anni gramina exinde enata, melonum ſemina arida ſecum protulerunt, velut novam plantam, cui in apice inuſitatus flos adhæret, hac ferè forma, qvæ ignaros actæ rei, dubios reddidit ad qvam ſpeciem referrent.



Monſtroſum Chamæmelum Cruciſoranum mihi obtulit *M. Martinus Herlovius* Paſtor Cruciſoranus Doctiſſi-

 mus,

mus, hoc anno ibidem inventum, caule tres digitos lato, qvem pro ſingulari omine acceperunt incolæ.

Monſtroſam nucem in ſylva mea Audeboenſi inventam exhibuerunt filioli, pyramidali forma oblongam, membro virili non valdè abſimilem, ſicut aliæ plantæ alias partes corporis humani ſimilitudine qvadam referre viſæ. Cerebri figuram cum anfractibus, nucleus juglandis repræſentat. Cranii humani idea in folliculo ſeminis antirrhini exactè exprimitur. Univerſum caput papaver, & ſic de aliis paſſim notis. De Orchide res oppidò manifeſta, cujus monſtroſam qvoq; figuram nuper *Borrichius* noſter invenit. Hinc ſignaturæ ortæ, qvibus an aliqvid tribuendum, curioſiores dijudicent. Si illi aliqvid in curandis affectibus pretii ſtatuendum, certè gibboſæ plantæ & arbores, gibboſorum hominum erunt remedia. In ſylva prædio fratris mei b. m. *D. Caſpari Bartholini* Kornerupio vicina, arbores omnes gibboſæ viſuntur, miroq; modo intortæ, ut nuſqvam magis tortuoſas vel viderim, vel depingere pictor poſſit. An id cœli vitium ſit, vel ſoli, non dixerim. Id ſcio minus has eſſe ad uſum aptas, nec morbis vitium hoc referentibus idoneas.

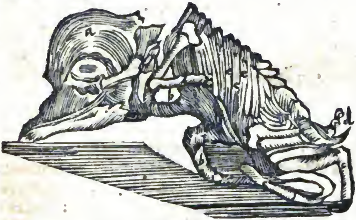
XXVI.

Molæ Volatiles.

IN Vico Pictorum Hafniæ natum non ita pridem monſtrum, capite canino, latrans, ſenis digitis in manibus pedibusq; inſtructum. Nulli indicium ejus factum eſt. Mortuum enim, & inſciis vicinis ſepultum. Occultant plerumq; monſtroſos fœtus Parentes, ne fabula vulgi fiant.

Hoc

Hoc ſilentio puerperarum ſæpius occultantur molæ illæ Volatiles, avem qvadrupedem referentes, cujus ſceleton in Muſæo ſuo ſervat Vir Illuſtris *Georgius Roſæcranzius*, Præſes Regius Soranus, hic publicè omnium oculis expoſitum.



Familiaris eſt illa mola in Belgio, ubi vulgò *Suygers* vocatur, qvaſi ſangviſuga, fœtui infeſta ſugillando. Similis illi qvam *Levinus Lemnius* deſcribit l. 1. de Occult. Nat. Mirac. c. 8. In urbe noſtra nonnullæ ſunt matronæ, qvæ molam talem ediderunt, ſedulo caventes ne facilè innoteſcat. Poſt fœtum in partu prodit, & cubiculi angulos pervolitando inqvietat mulieres, quæ omni ſtudio perſeqvuntur, ut enecatam comburant, credentes niſi comprehenſa comburatur, laborare aviculam in eo, ut iterum uteri latebras intret, qvas ſi repetierit, mori puerperam. Obſervatum qvoq; aliqvando fœtus pedem ab hac commorſum fuiſſe in utero. Monſtrum eſſe non dubito, & numero monſtrorum qvoq; accenſet *Licetus* l. 11. de Monſtr. c. 3. ſed id mirum videtur, qvomodo ſemina Parentum in eam materiam in utero transmutari poſſint, unde

unde aviculæ & inſecta naſcantur. Scripſi de hoc monſtro ad *Phil. Jac. Sachs* Naturæ Curioſorum in Cæſareo Germaniæ Collegio qvondam Phosphorum, ejusq; ſententiam exqviſivi, qvam in Miſcellaneis Curioſis Anni ſecundi propoſuit. Utinam tantum Virum fata nobis præmaturâ morte non invidiſſent.

XXVII.

Sectio Carcinomatis mammæ.

CHriſtina Bircherodia, Conjunx M. Joh. Matthiæ Chiuſe, Præpoſiti Holboënſis & Paſtoris Ramloſiani, carcinoma dextræ mammillæ extirpatura, conſilio Medicorum, ſectioni ſe maſculo animo ſubjecit ineunte Anno 1672. Mamma tota infecta & carcinomate occupata, ulcerationem minabatur brevi ſecuturam. Præterea à majori hoc tumore ad alas brachij dextri protendi videbatur doloris ſenſus, cum glandulæ parvo in alis tumore. Deliberatum inter nos fuit, qvia commercium utrinq; intercedere videtur, & extirpato majori carcinomate, minor remanet, an ſectione una utrumq; deberet amputari. Dubitatum fuit de minori, ob metum vaſorum ſub alis copiosè luxuriantium; præterea ſi à ſectione minoris auſpicaretur Chirurgus, metum eſſe, ne territa operationis repetitæ horrore ægra, ſubterfugeret majoris extirpationem. In eam tandem itum eſt ſententiam, ut majoris carcinomatis prius cura haberetur, fortaſſis enim evaniturum ſua ſponte tumorem minorem, vel certe vitæ inducias largiturum. Intrepido animo ſe ſubjecit ſectioni. Feliciter exſectus per *Philippum Hacqvart*, Chirurgum Regium, occultus ille cancer major,

&

& nullis ſupervenientibus, ſi febriculam excipias, ſymptomatis gravioribus, ſenſim vulnus conſolidatum. Et qvanqvam glandula illa ſub alis tumida remanſerit, eam tamen, qvod ominati fueramus & ſuſpicati, ſenſim imminutam ſenſit & evaneſcentem. Votis deinde ob recuperatam ſalutem DEO ſolutis, ſplendidoq; convivio inſtructo, ad qvod Medicos ſuos, Confeſſionarium & Chirurgos invitaverat, Muſicaq; utraq; ornato, largis muneribus Medicorum Chirurgicorumq; labores remunerata, lætior ad maritum rediit, cui qvoq; vulgari carmine eleganti applauſit *Ivarus Nic. Hirzholmius.*

XXVIII.

Sarcocele.

SEctioni ſarcoceles in milite in vico Aurigarum interfui cum D. *Moinichenio* & D. *Kölichen*, à Lithotomo *Laurentio Nicolai* feliciter & dextrè adminiſtratæ. Aperta cute ingvinis dextri, teſticulus dexter, qvi ad capitis puerilis magnitudinem excreverat, ſeparato κατὰ δίαιρεσιν ſcroto, extractus & reſectis vaſis ſpermaticis, prorſus exemptus fuit, magno militis aliàs cordatiſſimi ejulatu. Ligatis vaſis, conſutum ſcrotum, & cætera, ut vulnus decet, curata. Diſſectus hic teſticuli dextri tumor, glanduloſam ſubſtantiam oſtendit ea magnitudine auctam, ut oneri eſſet militi ſatis valido. Infima verò parte veſiculas intra membranam continebat, ſangvine plenas, qva parte de maximo ſemper dolore, ob diſtentionem tunicæ ſenſilis, conqveſtus fuerat. Tormentorum oblitus ad militares functiones poſtea rediit.

XXIX.

Cataractæ Depoſitio.

IDem Lithotomus & Ocularius *Laurentius Nicolai* non ſemel magna dexteritate cataractas labente anno depoſuit. Unius depoſitioni interfuit, me in prædio abſente, filius *Caſparus Bartholinus* cujus in hanc rem literas ad me ſcriptas non pigebit hic ſubnectere, modo non pigeat Lectorem legiſſe:

Pater chariſſime

Adfui die XIX. Januarij cum *Dn. D. Simone Paulli*, *D. Henrico à Möinichen*, & *D. Caſparo Kolichen*, Viro cuidam natione Gallo, annorum vix qvadraginta, cui reliqva membra de meliore luto finxerat Titan, cæterum in ſiniſtro oculo ſuffuſionem patiebatur, qvam ſumma cum dexteritate deponi vidimus à *Laur. Nicolai* Cimbro, artis qvam profitetur haud infelici Magiſtro. Oculo ſiniſtro oppoſuerat ſe hæc ſuffuſio ex pituitoſi, ut videbatur, humoris in ſpatium, qvod eſt inter corneam tunicam & cryſtallinam, affuſione, qvanqvam *Galenus* l. 1. de ſympt. Cauſ cap. 2 ab ipſius humoris aqvei condenſatione fieri interdum ſuffuſionem doceat. Veram & legitimam ſuffuſionem hanc atq; à ſpuria diſtinctam eſſe nemo dubitabat, qvippe qvæ omnes veræ ſuffuſionis habuit notas. 1 Alterum tantum oculum occupabat, qvod veræ ſuffuſioni proprium ajunt, unum tantum oculum aggredienti, aut ſi utrumq;, non tamen ſimul aut ſimiliter, ſicut in ſpuria accidit. 2. In legitima ſuffuſione tenebroſum quiddam in pupilla apparet, qvod in ſpuria non contingit. Unde *Vegetius* lib. II. Artis Veterinariæ cap. 16. *Cum accedit ſuffuſio oculus videtur incolumis,*

mis, nullis lachrymis, nullo ſangvine, nulla indignatione prodit injuriam, ſed uno tantum declaratur indicio, qvod cum pupilla ipſius imaginem tuam tanqvam in ſpeculo videre non potes. 3. In vera ſuffuſione ſymptomata ſunt continua, nec ulla ſunt intervalla, in ſpuria verò per vices augentur & remittunt, prout vapores ad cerebrum efferuntur. Quas notas noſtram, de qva ſcribo, ſuffuſionem habuiſſe vidimus. Quanqvam autem *Plinius* lib XXVIII. Hiſt. Natural. c. 1. *Miletum ſcripſiſſe ait, oculorum ſuffuſiones felle hominis ſanari*, huic tamen uſitatum atq; præſens noſtris temporibus remedium adhibitum fuit, ſolâ depoſitione per acus ſeu ſtyli immiſſionem. Hic ſine jurejurando ſed efficacius oculos tetigit alienos Ocularius, ſecus qvam veteres, qvi oculos juraturi olim tangebant, teſte *Petronio*. *Ovidius* Lib. II. Amor. El. 16.

At mihi te comitem jurabas usq; futuram
Per me, perq; oculos, ſidera noſtra, tuos.

Sic & *Tibullus* l. III El. 6.

Et ſi perq; ſuos fallax juravit ocellos.

Cur id factum, ex Parente diſcere vellem, qvem ſcio in Anatome Pagana olim rem hanc pertractaſſe accuratius. Sed Vulcani invidia tantus labor periit. Si balbutientem me audire velis, Minervam hoc more coluiſſe & ad teſtimonium vocaſſe veteres ſuſpicor. Oculos qvidem Cupidini Veneris filio, in qvibus excubet ceu ſpecula qvadam, tribuit *Philoſtratus*: rectius tamen Minervæ eos ſacros fuiſſe Paganis tradit *Fulgentius*. Unde Minervam cæſiis oculis, ut pulcherrimis, finxerunt Poëtæ. *Heſiodo* in Operib. vocatur θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη: Dea Cæſia Minerva. Et alibi de Deorum Generat. idem Aſcræus:

Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπιδα Τριτογένειαν.

 Ipſe

Ipſe verò (Jupiter) *ex capite* (peperit) *cæſiis oculis Tritogeniam.*

Neq; id injuria. Minervæ enim oculi debebantur, qvibus nihil pretioſius aut utilius eſt. Hinc oculis digni habiti non ſunt venefici & malefici. Exurebantnr enim iſtis. *Plaut.* Menech. A. 5. ſc. 2. Ecce Apollo mihi ex oraculo imperat, ut ego illi oculos exuram lampadibus ardentibus. Imo malignis eruti, apud eundem *Plautum* in Captiv. A. 2. Sc. 4. Nam Hercle ego huic diei ſi liceat oculos effodiam libens, ita malignitate oneravit omnes mortales mihi. Deus Tibi, Parens indulgentiſſime, Tuos diutiſſimè conſervet. Vale. Hafniæ.

Filius obſeqventiſſ.
CASP. BARTHOLINUS

XXX.
Oculorum affectus & Vulnera.

SCholarem qvendam in Schola Hafnienſi Janum Laurentii Cimbrum attentis oculis vidi. Huic pupilla ſiniſtri oculi non rotunda, ſed oblonga eſt hac forma  ; ſine detrimento aut mutatione viſus. A patre talem oculi fabricam accepit, cujus omnes ſangvinei ita ſignati utroqve oculo. Forſan dextrum à matre habet, benè conformatum, à Patre ſiniſtrum.

In alio juvene tuberculum eminens, pupillam dextram texit & obvolvit, dubiis nobis an cryſtallinus humor intus latens

latens ſanus eſſet, adeoq; de curatione vel ablatione tumoris nihil ſvadere auſis.

Civis oculum ſiniſtrum gladius perfodit. Conclamata omnia videbantur. Amiſſo oculo convaluit qvidem cura felicitateq; *D. Henrici à Möinichen*, Medici Regii Experientiſſimi, ſed oblivione oborta, ſine ratione ſæpe loqvi videbatur, vagaq; Paralyſis nunc brachii alterius, nunc pedis motum impedivit. Diſpari fato mulier in vico lutulento, pertuſo oculo dextro vi bombardæ minoris, & viſu privata eſt & vita. Scilicet majori impetu fertur bombarda, & noxias cerebro majores infert pulvis pyrius, ut etiam non paucis pro venenato traducatur.

XXXI.

Tuberculum labii exciſum.

Viſitavi cum *D. Caſparo Kölichen* Poliatro meritiſſimo infantem XVI. menſes natum, cui tuberculum rotundum ſuperius labium occupavit. Occaſionem huic ceraſum dediſſe creditur, qvod matri prægnanti qvidam per jocum alliſerat. Jamq; metus eſt ne excreſcat. Dependet enim inſtar ceraſi maturi. Sectionem perfecit *Laurentius Nicolai* Lithotomus ex voto. Filo cum acu tranſverberatum tuberculum novacula abſcidit. Mox fibulis labium ſuperius conſuit, vulnusq; curavit. Fibulæ vices apud illum ſupplet acus crinalis, qvæ utrinq; laminula plumbea rotunda perforata clauditur. Tuberculum diſſectum glandulæ ſpeciem præ ſe ferebat, ſine ulla alia materia extranea. Ex glandulis illis qvæ circum labia habitant, auctus hic tumor fuit.

Digitized by Google

XXXII.

Ungves nigri.

MIſit ad me juvenem qvendam Celeberrimus noſter *D. Simon Paulli*, Collega & Affinis, ut affectum ſingularem, qvem circumfert, expenderem. Ipſo juvene ſatente tumor non ita pridem caſu qvodam manum utramq; occupaverat, eoq; evaneſcente, ungves omnes digitorum ex parte nigricabant, ab extremis ſerpente nigredine. Nihil exinde incommodi ſenſit, præter metum majoris mali. Nulla hic νέκρωσις, unde verus *Hippocrates* in Coac. 493 ungves omninò nigreſcentes, minus malum portendere, qvam ſi lividi ſint, in propinqvo enim mortem eſſe. Rationem hanc Interpretes reddunt, qvod livor ſolam calidi innati extinctionem ſeqvatur, nigredo verò qvandoq; eandem auctam. Quod in noſtro juvene accidiſſe judicandum. An Antimonium, qvod freqventius verſavit, huc aliqvid contulerit, curioſis relinqvo expendendum.

XXXIII.

Sphacelus cerebri.

VErmes capita brutorum infeſtare creduntur, cum præter conſvetudinem delirare ſolent. Tales ſubinde in cerebro eqvorum viſi. De qvibus obſervat *Laurentius Ruſius* eqvum ſemel vermibus infeſtatum nunquam in poſterum ex ſolito agilem, tametſi integra valetudine appareat. In bove Jani Johannis Cauponarii Hageſtedani alter obſervatum. In qvo vertigine laborante, cum mactaretur, univerſa cerebri compages nigricans viſa inſtar atramenti

menti & ſicut aqva diffluens, præſertim ſiniſtra parte, ad qvam plerumq; vivus caput flectebat. Humidæ æſtatis vitio id contraxiſſe exiſtimandum. *Hippocratis* oraculo Coac. 187. ſideratos ſeptem dies evadentes perire ſcimus, ſi os diſparatum apparuerit.

XXXIV.

Puerperis periculoſus annus.

ANno currente pluſculæ fæminæ Hafnienſes vel abortum paſſæ, vel difficultate partus mortuos ediderunt, vel ſectione per Chirurgum ſibi extrahi diſcerpiq; viderunt, vel febre varioliſq; extinctæ. Et pleræq; femellas pepererunt, imbecillitatis indicio. Juvit humida anni conſtitutio & frigida, qvâ laxata uteri ligamenta fætum ut decet, conſtringere non potuerunt. Hinc perverſus in utero embryonis ſitus, qvem cum obſtetrices, pleræq; harum accidentium ignaræ, emendare in partu non valerent, puerperas in vitæ periculum adductas deſerere coactæ ſunt. Ego qvidem innocuas manus gero, ſalvamq; conſcientiam, qvi totiens de obſtetricum Medico examine monui, ſed ſurdis hactenus fabulam narravi. Ipſæ viderint qvæ utiliſſimis conſiliis obſtant, & ſibi conſcientiæ damna imputent. Quomodo facili manu reduci ad naturalem ſitum in partu foetus poſſit, docui in l. *de Inſolitis Partus Viis* cap. XIX.. Inter tot infelicia exempla apud vicinas & amicas obvia, ſalva laus Deo filia mea Margareta, filiolam pulcherrimam Sophiam Reginam Mulleram prid. Feſt. Pentecoſt. 1672. circa meridiem enixa eſt, magno licet labore & ſubſecuta febre continua, qvæ qvarto die per diarrhæam ſoluta eſt.

XXXV. Pila

Digitized by Google

XXXV.

Piſa Norwagica.

TAnta ſoli cœliq; eſt fœcunditas inter rupes Boreales, ut ſemina terræ commiſſa multiplici fœnore agricolas beent. In Inſulis Ferœnſibus ex unico hordei grano qvinqvaginta culmi totidem ſpicis excreſcunt, granis turgidi, paucitatem terræ uberi proventu reſarciente Natura. Non fabulas narro. Ipſe culmos vidi & manibus hic palpavi. Ut conſpectior ſit fides, de piſis Norwegicis exemplum addam. Piſum minus, qvod *degratia* vocant, ex America ad Europæos tranſlatum, centuplum fructum ferre fama eſt. At teſtatur *D. Simon Paulli*, Vir magnæ famæ & experientiæ Claſſ. Tert. Quadripartit. Botanici, in Viridario Nobiliſſimi Klingenbergii prope Hamburgum, ſuccreviſſe Piſum hoc de Gratia trecentorum & viginti qvatuor Piſorum fertile. Qvo exemplo invitatus Dn. Jacobus Ioach. Kirſebohm Paſtor in Sognedahl Norwegiæ, ex Hollandia iſta piſa ſibi afferri curans, recepit in Norwegia ex ſingulo piſo terræ ibidem commiſſo, 610. piſa: qvemadmodum ad Venerandum ſuum Parentem ſcripſit 2. Junii 1672. Joh. Joachimus Paulli, cum laudabili propoſito patriæq; inſerviendi voluntate Indias Danicas Orientales petiturus navi Societatis Indicæ prope Hitteroe Norwegorum vento contrario ſubſiſteret. Ratio fertilitatis Borealis ex nivibus repetenda terram imprægnantibus, & ex ſolis radiis, qvi inter rupes fortius agunt. Et qvanqvam rupibus ſuperſtrata terra profunda non ſit, ea tamen recipiendis fovendisq; radicibus frumenti ſufficit, qvoniam ut *Theophraſtus* docet l. 1. de Cauſ. Plant. c. 22. plures qvidem frumentum radices capeſſit, ſed non altè deſcendunt.

XXXVI. Ana-

Digitized by Google

XXXVI.

Anatome Cercopitheci *Mamonet* dicti.

IN ædibus *Henrici Jacobi Scriverij* Chirurgi Regij, diſſectus fuit Cercopithecus Indicus inuſitatæ formæ, *Mamonett* dictus, morbo in arce Regia extinctus. Capite verò eſt ſuillo, clune glaber, colore miniato. Nulla figura usqvam in ſcriptoribus, qvi Animalium Hiſtoriam pertexuerunt, reperitur huic ſimilis. Cercopithecus ille apud *Jonſtonum* Tab. 59. caudam prolixam oſtendit, qva noſter caret. Non abſimilem *Geſnerus* tradit pag. 862. niſi quod caput illius magis caninum fuerit qvam ſuillum. *Albertus* Magnus caudatam ſimiarum ſpeciem vocat Mamonet. *Geſnerus* quoq; pag. 856. Mammonetum eſſe animal ſcribit ſimia minus. Noſter nec caudam habet, & ſimia major eſt. Ut ſuſpicari liceat, qvia à nullo ita depictus fuit hic Cercopithecus, qvemadmodum horribili facie comparet, vel monſtrum eſſe, vel animal hactenus alijs non viſum aut depictum. Quicqvid ſit ad Mammonetti hujus Anatomen nos invitavit *Scriverius*, in qva præſentibus nobiſcum D. *Mönichenio*, D. *Borrichio*, *Matthia Moth*, *Caſparo Bartholino* filio, aliisq; ſeqventia obſervata, qvæ in alijs animalibus vidiſſe me rarò memini.

1. Umbilici nullum apparuit veſtigium.

2. Teſtes ſatis magni ſupra penem in medio oſſis pubis ſiti. Penis oblongus, in cujus medio muſculi duo rotundi ad arrectioné ejus ſpectabantur. Proſtatæ majores utrinq; ſuo loco, qvibus minores orbiculares annectebantur. Veſiculæ ſeminales, glandulæ erant minutæ ſine liqvore. Salaciſſimum verò eſt animal, ut femellas libenter & cum laſciviâ ſemper aſpexerit.

3. Hepar in tribus lobis, totidem veſicas lymphaticas habebat, pugno æqvales, arctè media parte globi connatas parenchymati hepatis, ſed qvæ ſeparari facilè poterant. In cavitate loborum exceptæ, minores qvoq; ſecum admittebant inſtar ovarij. Ipſa tunica craſſior, ut in aliqvot tunicas ſeparari potuerit. Lympha pura erat. Igni enim expoſita, aqva pura manſit, ſine dubio glutinoſa ſubſtantia in tunicas degenerante. Hæc lympha exſtillaverat ex hepaticis vaſis, vijs non conſpicuis.

4. Similis veſica in pulmone qvoq; extabat.

5. In cordis ventriculis grumoſus ſangvis fibris qvibusdam adhærebat, unde ſuffocatum fuerat animal, impedita circulatione.

6. Inter muſculos capitis & cutem, magna aqvæ copia continebatur, ut Hydrope laboraſſe videatur, qvi ex peregrino aëre, victu & potu cereviſiæ ortus.

7. Scolioſis manifeſta dorſi ſpinam vitiavit. An id vitium naturale, non dixerim.

8. Lien exilis, vix tres digitos transverſos æqvabat in longitudine.

9. Septum cordis videbatur pervium poro, qvod in alijs animalibus ulterius inqvirendum. Alias obſervationes tradit *M. Aur: Severinus* part. 4. Zootom. ſed ex alijs ſimiarum generibus.

XXXVII.

Marasmus in ſene curatus.

LXXIV ætatis annum agebat Conſul Haffnienſis emeritus, ſocer meus, *Chriſtophorus Johannæus*, cum maraſmo ſenili qvaſi oppreſſus extrema vere præterito videretur

retur expectare. Proſtratus appetitus, alvus obſtructa, tuſſis moleſta, orthopnæa, pulſus nonnunqvam intermittens, habitus corporis ſiccus & contabeſcens, lentuſq; calor ſiniſtrum morbi ſenilis eventum portendebant. Cuncta pro ætatis ſtatuſq; præſentis ratione difficilia. Imprimis terrebant nos lenes tremores, ſingultus freqvens, & deglutiendi difficultas, remora qvadam in dextro latere circa hepatis regionem obſtante. Conclamatus omnibus videbatur, non mihi, cui Viri robur notum, qviq; pulſum intermittentem aliàs in illo obſervaveram. Diligenti cura mecum pro ſenis benè meriti ſalute invigilarunt *D. Simon Paulli* & *D. Henr. à Moinichen.* Hinc clyſteribus alvus ſoluta, cordialibus natura ſublevata, emulſionibus deglutitionis viæ deterſæ & humectatum corpus, juſculis conſummatis vires conſervatæ. Tandem inter lentam ſpem & remediorum tædia, ſolſtitio æſtivo natura eluctata emerſit, alvus ſua ſponte ſoluta, ciborum appetitus reverſus, calor lentus extinctus, deglutitio integra, omnia ſana, DEI & naturæ beneficio, ſtupentibus Medicis, amicis gratulantibus. Deniq; cuticulam exuit, qvaſi reſumta juventute, utinam diuturna.

XXXVIII.
Dolor inteſtini Recti.

VIr Religioſus & Doctiſſimus habitu oboeſo, curru hyeme vectus vijs impeditis luto & lapidibus, dolorem ſenſit in inteſtino recto, ſedenti præſertim & cubanti moleſtus. Arbitrati ſumus coccygis eſſe luxationem ad interiora, qva inteſtinum rectum vellicaretur. Talem enim paſſim coccygis diſlocationem obſervavimus, præſertim in par-

parturientibus. Facto per chirurgum expertum periculo, nihil digitis ano immiſſis obſervatū qvod coccygis luxationem indicaret. Unde nervoſi generis eſſe affectum, qvi Virum optimum fatigat, ſuſpicio remanſit, læſo nervo, ſiniſtro præſertim, (ubi dolor,) qvi ex oſſe ſacro ad crura deſcendit. Huic igitur per nervinum emplaſtrum, decoctum nervinum & ſuppoſitorium ex nervoſis herbis, quod proximè affectam partem tangit, conſilia & operam commodante Excellentiſſimo D. *Borrichio*, conſultum fuit, ut minus jam moleſtiæ exhibeatur.

XXXIX.

Extremus Divi Friderici III. Regis Daniæ morbus.

EXceſſiſſe tantum Regem nunqvam ſine lacrymis recordor, qvi magnis in Patriam, in ſubditos, in Literatos meritis æternitatem meruit, qvam poſt fata poſſidet. Ut poſteris conſtet alioq; ſole calentibus, nihil à Medicis Regijs omiſſum fuiſſe qvod gravis morbus, qvi optimum Regem è vivis ſuſtulit, ex methodo indicavit, morbi hiſtoriam & adhibita remedia exponam ea fide qva à Medicis Regijs qvinq; qvi curationi præfuerunt, conſignata accepi. Sereniſſ^us & Auguſt^mus Daniæ ac Norwegiæ Rex FRIDERICUS TERTIUS, optima viſus gaudere ſalute, Anno 1670.

Die 6. Febr. undecimâ noctis horâ ſine ulla prævia manifeſta cauſa, horrorem paſſus eſt cum Dorſi, Lumborum ac Crurum dolore.

Ante primam noctis nauſea ſupervenit cum vomitu, qvem

qvem excepit præternaturalis calor, aliqva ſitis, reſpiratio crebra & celer cum pulſu freqventi, celeri, langvido. Inter hæc mala inqvietè tranſacta nox cum qvodam at non inconſveto pectoris infarctu. In diluculo reddita eſt urina parca, rubra, turbida. Inter ſeptimam & octavam ante meridiem à Juſculo alvi excrementa depoſiturus Ser^mus^. Rex in lipothymiam incidit brevi tranſeuntem nec amplius revertentem, in qva exhibitum eſt cochleare Aqvæ Apoplecticæ, unde ſtatim melius ſibi eſſe retulit Sacra Regia Majeſtas. Plethora & morbi magnitudine generoſum indicante præſidium, de ſangvinis miſſione ſtatim cogitatum eſt, hinc accitus Chirurgus Regius, venam, qvam promptius in dextro qvam in ſiniſtro brachio invenerat, poſt decimam aperuit ad extractionem unciarum ſeptem craſſioris & pauc^mo^. ſero ſcatentis floridi ſangvinis. Poſt venæ ſectionem remanſere ſitis, Reſpiratio crebra, Pulſus freqventia, celeritas, langvor, in ſomnum propenſio, ſumma corporis gravitas, cum inſigni omnium virium dejectione. Auditâ duodecimâ tres vel qvatuor unciæ juſculi aſſumptæ, à qvibus alius expetitus potus, donec à morbo indicatum conficeretur Julapium hoc R. Rad Scorzon. Hiſp. ℥j. Carlinæ ℥ß. Contrayerv. ʒij. Raſur. rec. Unicornu ℥ß. C. C. ℥j Caric. pingv. n. vij. Flor. Cordial. ana P. j. Inc. coqv in Dec. Hordei q. ſ. poſtea diſſolve in Colat. clarif. ℔j. P. M. Syr. Rubi Idæi, Violar. purpur. ana ʒvj. Spir. Sulph. acid. per Campan. q. ſ. Miſce. Julapio per vices addidimus pulverem hunc Cordialem. R. Lap. Bez. Orient. veri ℈ij. Pulv. Bez. compoſ. Senn. ℈j. miſc. f. l. a. pulvis. Utriq; Carpo Epithema applicuimus ſeqvens; R. Aq Carbunculi, Cordial. temper. Carduibened. Cinam. c. V. à ℥iij. Acet. Bezoart. ℥j. ſpec. Cordial. tempe-

H 3 rat.

rat. de Hyacintho, Pulv. Bezoar. compoſ. Senn. an. ʒj. Spec. Confect. Alkermes ʒß. Miſc.

Poſt levem cœnam, horá octavâ Emplaſtrum ex Arthanita & Ol. Diacolocynth. Qverc. Umbilico impoſitum, a qvo alvus commodè mota excrementa bilioſa, valdè fœtentia ter excluſit.

8. Et qvamvis Cardiaca noctu non ſint omiſſa, ſiniſtriora tamen ſigna ſenſim emerſere, ut Lingvæ ariditas, ſitis, dolor ad Apicem Cordis, Pulſus langvor & freqventia, Urina rubra, turbida, parca, Reſpiratio crebra, Expectoratio difficilis, qvâ lentum qvid, tenax ac viſcidum poſt aliqvot labores vix tuſſi è profundo pectoris ejectum, cui & Linctus hic præſcriptus eſt R. Looch ſan. & exp. ℥ij. Conf. Alkerm. c. M. & A. ʒß. Oxym. ſqvillitic. ʒij. ſpir. Sulph. per Campan. gutt. IX. Miſc.

Quia autem Ser^mus^. noſter Rex jam ſentiebat cordis anxietatem & dolorem ad inferiores Coſtas ſiniſtri lateris, pannum cocco tinctum aqva Carbunculi irroratum cordi, Epithemata Carpis ſuperpoſuimus, ipſisq; coſtis emplaſtrum, prius tamen præmiſſo pectorali linimento. R. Ol. expr. de Palma, Amygd. dulc. an. ʒß. deſtill. Roſar. ℈ij. L^i^. Rhodii ℈j. Ungv. Pectoral. Senn. ʒß. Miſc. R. Empl. de Melilot ʒij. Sperm. Ceti opt. ʒß. ol. deſt. Carvi ʒß. Miſc f. l. a. Emplaſtrum.

Calor p. n. ad tactum nullus apparuit, ſed potius leve qvoddam per vices extremorum frigus, ad cujus depulſionem & ſpirituum revocationem Manus Regiæ tepido vino Rhenano immerſæ ſunt. Alvus circa decimam liqvidum, bilioſum ac fœtens excrementum ſponte dejecit.

Poſt undecimam juſculum datum cum buccea panis & hauſtu cereviſiæ. Poſt ſecundam à meridie uſurpatis Alexiphar-

xipharmacis Expectoratio aliqvantulum liberior viſa & Pulſus paulo plenior, attamen cum freqventia & celeritate, ſed non diu ſtetit hæc felicitas, nam ſumpto ad ſextam veſpertinam juſculo vires omnes multo langvidiores, auctior cordis dolor cum aliqva Extremorum refrigeratione, qvæ tn. mala poſt duarum horarum ſomnum parum remiſere, ita ut Pulſu jam pleniore liberius & reſpirare & in utrumq; latus in lecto ſe commovere ac convertere potuerit Ser^mus. Rex, urinamq; reddere craſſam nec ita intenſè rubram aut turbidam ut antea. Cardiaca nocte per vices adhibuimus & Umbilico Empl. de Arthanita, qvod tamen alvum non movit.

Succeſſit nox cæteris mitior, at inter vigilandum ſicciores fauces gargariſmo, interdum Julapio admixto Cordiali pulvere demulſimus. Erat a. gargariſmus ex Aq. Plantagin. ℥xij. Syr. viol. purpur. ℥jß. Sal. Nitri præparati & cryſtalliſati ℈j. Miſc.

9. Surgente nono Februarii, & qvidem primâ noctis horâ, urina freqventius & copioſius reddi incepit, colore ad aureum vergente, pulſus ſubinde plenior, & qvi ad Cordis apicem fixus hæſerat dolor, bis hac nocte omnino evanuit, certo flatulentæ utinam non malignæ auræ indicio. Tertiâ inprimis matutinâ evigilans Ser^mus. noſter Rex lætè faſſus eſt ſe jam de cordis anxietate vel dolore non amplius conqveri poſſe, ſed ſubitam ſe virium refectionem & integram à morbo reſtitutionem ſperare, ſi dolor, qvi jam penitus diſceſſerat, non amplius rediret, qvi tamen poſt qvartam ſecundò reverſus eſt.

Horâ ſextâ matutinâ juſculum oblatum, à qvo Cervinam aſſam deſideravit, qvam tamen non obtinens iterum dormivit ad nonam uſq; diei horam.

Ab

Digitized by Google

Ab hoc ſomno omnia in deterius palam ruere viſa ſunt cum extremorum refrigeratione, ingenti Cordis anxietate, Lingvæ ac faucium ſiccitate ac nigredine, difficiliori reſpiratione, ἀσφυξίᾳ, & ſumma omnium virium ac facultatum proſtratione ac exſolutione.

Præter enarrata Cardiaca, Pectoralis hæc aqva, qvæ & antea, jam qvoq; exhibita; item parum Aqvæ Apoplecticæ.

℞. Aq. Hyſſopi ℥iij. Syr. Capillor. Vener. de Hyſſopo an. ℥j. Oxym. Sqvillit. ʒß. Miſc.

Emolliens qvoq; Clyſter injectus, ſed huic nihil proficienti ſuppoſitorium additum, utrumq; fruſtra. Tandem Oleum Diacolocynth. Qverc. Umbilico admotum, ſecundusq; Clyſter immiſſus, & tertius acrior, & Extremitates calidis manibus Aqva Apoplectica & Carbunculi humidis diutius & preſſius frictæ, ſed omnium proh dolor opem eluſit occultum morbi venenum, qvod vix biduo cum dimidio elapſo circa duodecimam diei horam Regiam Arcem & in ea verè Regium Cor cum ſummo omnium Bonorum luctu ac mœrore ſubdolè expugnavit ac penitus occupavit.

XL.

Hyperici flores contra Lumbricos.

VArias Hyperici virtutes aliis fuſius laudatas non moror. Unius hic meminiſſe publico ægrorum plurimorum commodo intererit, de qva nemo adeò ſollicitus hactenus fuit. Eſt verò ea præſtantiſſima ad lumbricos pellendos, ſi flores in ſpiritu Vini infuſi cum liqvore exhibeantur,

antur, id qvod certa Nobiliſſimæ Matronæ experientia didici Cauſam in qvadam acrimonia ſitam exiſtimo, qva & Hypochondriacis eſſentiam ejus utilem Pharmacopœi conficiunt, & Dæmones ipſos fugare, ſeu morbos Dæmonem mentientes, creditur ſuperſtitioſis, niſi thuris ſimilis odor, qvo redolet Hypericon manibus confricatum, huc aliqvid conferat, qvo odore, Deo ſacro, etiam Dæmone obſeſſos liberari ſcribit *Jo. Bapt. Porta* l. 3. Phythogn. c. 13. Sed Pythagoras, non Chriſtus, docuit thure & libis gaudere Deos. Oleum ex ſemine & floribus cochlearis menſura bibitum lumbricos enecare autor qvoq; eſt *Matthiolus* Com. in Dioſcoridem l. 3. c. 156. Ex *Galeno* calidum eſt & ſiccum hypericum. Inde urinam ciere & menſes *Dioſcorides* tradit, & poſt eum *Plinius*. Qvo conſilio antidotum ingreditur apud *Aetium*. Utroq; nomine aperiendi ſcilicet & lumbricis aliisq; venenatis animalibus reſiſtendi facultate Theriacæ partem conſtituit. *Et Paracelſus* l. de Lumbr. vermes in abdomine recedere locumq; mutare ſcribit ſi eo loco hypericon imponatur. Ibidem ad lumbricos hypericon commendat. Scilicet

Multa renaſcentur qvæ jam cecidere cadentq;
Qvæ nunc ſunt in honore.

XLI.

Rariora in officinis qvibuſdam Pharmaceuticis.

IN viſitatione ſolenni officinarum Pharmaceuticarum oculos noſtros oblectarunt grana maſtichis lucida & puriſſima. Arte id factum, nulli dubitavimus Secretam tamen eam ſibi ſervant Magiſtri, ut defœcetur qvam ad

nos India mittit impuram. Artificium mihi revelavit amicus, neſcio qvis. Perforata grana acu exponantur candelæ, moxq; in aqvam roſaceam immergantur, ita enim fæcibus in aqva relictis grana pura fundum petentia coagulantur, & nitida eximuntur.

Elegantiſſimus qvoq; eſt color cœruleus, ſapphiro æmulus, qvi in oleo chamæmelino deſtillato conſpicitur, officinis noſtris uſitatus. Notari verò meretur, tincturam hanc ſulphure ſcilicet exhalante, evaneſcere, qvam primum aliqvid aperto vitro, admiſſo aëre, in uſus eximatur, vel inveteraſcat. Ita in album colorem degeneraſſe obſervatum. Sed Romanum chamæmælum ſemper per album oleum producit.

In Officina *Fleiſcheri* Capſã variis loculamentis thecisq; ex Cinamomo verò confectam vidimus. Aſſeres ſpithamam longi ex arbore ſatis vaſta deſumti apparent, odorem fragrantiſſimi Cinamomi referentes intus & extra, unde ex cortice deſumptos certa ſuſpicio eſt, qvia medulla arboris ramorumq; inodora, & ſine ſapore, ſicut ex baculis nonnullis cinamomi didicimus. Infectos eſſe oleo cinamomi non conceſſit Fleiſcherus, qvi ex Inſula Orientali Ceilon fruſta hæc Cinamomi corticis accepit & argenteis filis artificioſè compingi in capſam curavit. Hinc verò apparet ex Canella eſſe, ſiqvidem *Proſper Alpinus* lib. 4. de Med. Ægypt. c. 11. Canellam, quam Arabes Cherfé appellant, eſſe corticem craſſiorem à craſſioribus ramis ac truncis ablatum teſtatur, cinnamomum verò eſſe corticem tenuiſſimorum ſurculorum. Aliter tamen diſtingvit *Garcias ab Orto* lib. 1. Arom. Hiſt. c. 15. qvod Canella ſit interior arboris cortex, cinamomum exterior. In laminulas qvadrangulas ſecari ibidem tradit, ſed arboris magnitudinem minorem eſſe oleæ. Alii tamen qvi Peruanam

hiſtoriam deſcripſerunt, Canellam arborem vaſtam admodum vocant, autore *Cluſio* Not. in Garciam. Ex tali arbore aſſeres Pharmacopœi noſtri deſumptos vero ſit ſimile. *Baldæus* in Deſcript. Ceilon noviſſima c. 5. teſtatur arbores Cinnamomi ad ædificia adhiberi & ex corticibus capſulas confici, qvales ipſe poſſedit. De duplici qvoq; cortice fidem facit.

In Officina *Joh. Gothofredi Becker* vidimus ſulphur nigrum ex Cinabari nativa ſeu minera Mercurii extractum & ſeparatum, ut periculo carere non videatur pulvis ex Cinabari nativa in capitis affectibus, etiam à Magno *Cratone*, exhiberi ſolitus. Ex aliqvot libris, duas tantum Cinabaris puræ habuit, ex qvibus 8. Uncias Sulphuris nigri ardentis ſeparavit. Ex ſublimato illo ſulphure, elicitur qvoq; Mercurius currens & ſulphur nigrius priore. Unde conjecturam facit, ſiqvidem ſulphur iſtud cum Mercurio conjungi non poteſt, & ex utroq; Cinnabaris conſtituitur, conducibile non eſſe ante purificationem in uſum medicum trahere Cinnabarim. Nam aſſumpto pulviſculo pro una doſi, qvintam ejus partem conſtitui ex ſulphure nigro Arſenicali. Salutari cautioni non poſſumus non accedere, ſvadentes ut qvicunq; poſthac pulvere Cephalico ex Cinabari uti voluerit, ſecuritatis gratia, prius ſublimatione impuritates has arſenicales ſeparet.

Sal Martis ibidem nobis oſtendit *Beckerus*, qvod etiam ſulphur appellari poſſit, ſi coloris ratio habeatur, qvanqvam non ardeat. In retorta inſtar Cinabaris ſublimatur, cujus Cinabaris formam gerit. Aeri expoſitum citiſſimè reſolvitur in liqvorem flavum aureumq;. Obſervationem meretur, qvod ſi ab aëre præſervetur, vel ſi in liqvorem diſſolutum ſit, iterumq; aqvoſa ſubſtantia abſtrahatur, &

Digitized by Google

laminæ imponatur, inſtar ceræ diffluat, cum non facilè ſal igni expoſitum volatile fluxileq; ſit, licet nitrum vel commune fluxile ſit, vi accedente. Sal autem Martis facilè ceræ in morem ſine ulla violentia, etiam in manu calida, diffluit. In liqvorem ita reſolutus ſal ſaporem acqvirit aſtringentem. Poſthac plura ex voto ubi perſcrutando invenerit *Beckerus*, qvæ de hoc ſale animo concepit, publico non invidebit.

XLII.
An ex ſalibus plantarum imago reſuſcitetur?

IN Promotione publica Baccalaureorum Primus Candidatus Quæſtiones Tres propoſuit *D. Olao Borrichio* ſolvendas. 1. An ſales noti fuerint veteribus. 2. An omnia ſalia ejuſdem ſint efficaciæ. 3. An ex ſale plantæ reviviſcant. Singulis docta oratione ſatisfecit *Borrichius*. Salia veteribus nota Autoritate veterum evicit. Ejuſdem verò eſſe virtutis omnia negavit. Deniq; ex ſale plantarum imaginem reſuſcitari poſſe variis exemplis demonſtravit, qvæ breviter per compendium repetam qvantum qvidem memoria ſuggeſſerit.

I. *Qvercetanus* in Peſt. Alexic. obſervavit in lixivio urticarum congelato mille urticarum figuras cum radicibus, foliis, & truncis adeò perfectè deſcriptas & adumbratas, ut qvi melius illas ad ungvem expreſſiſſet figuraſſetq;, vix pictor ullus reperiretur.

II. Hannibal Barlet, Chemicus Pariſinus, natam ſibi in tartaro vitriolato arbuſculam pulcherrimam, juniperi æmu-

æmulam, pluribus aliis & inter eos *P. Borello* coram oſtendit, ſicut ipſe in Hiſt. Med. profitetur.

III. Feburius Regis Angliæ Chemicus primus ante annos aliquot, per aceti primum, deinde & purgatiſſimum vini ſpiritum, eò uſq; ſedecim & ultra menſium patientia ſalem tartari lixivum provexit, ut in vitrea cucurbita ſublimando altè exurgens germaniſſimam uvam, ſi colorem exceperis, mira ſimilitudine referret. Similia pæne ex tartaro in chemico Ergaſterio Holſatico conſpecta meminit *Sachſius* in Ampelograph.

IV. In ſale abſinthij vidit *Jo. Dan. Horſtius* explicatam abſinthij imaginem.

V. *Petrus Servius* Rom. Med. conſpexit roſam ex cineribus uſtis ſolerti & ingenioſo artificio excultis & elaboratis XXIV. horis natam, adultam, perfectamq;. Tr. de Nat. & Art. Mir.

VI. Ipſe *Borrichius* ex recentiſſimis cupreſſi cymis cinerem paravit, & ex illo ſalem, qvem vitro excepit, cui aliqvot poſt menſibus nonnihil phlegmatis Vitrioli admiſcuit, ut figuras ſalis cupreſſini, qvæ ab acido promptius colliguntur, ediſceret. Iterum exacto pene menſe dum vitrum ſollicitius intuetur, obſervat latera ejus interiora infinitis chamæcypariſſi figuris diſtincta, pæne autem in medio vaſe erigi unam arbuſculam digiti minoris altitudine, albam illam qvidem; ſed ſantolinæ per omnia ſimillimam, qvam ut robuſtioris texturæ, & non intractabilem, multis qvotidie Pariſiis curioſis oſtendit.

Apud laudatum *Borrichium*, illuſtrem Naturæ interpretem, vidi ex ſale ſerpilli, cum Antimonio in collo retortæ figuram elegantiſſimam arbuſculi, non abſimilem caulis ſerpilli.

XLIII.

Confectio Alkermes Danica.

Confectionem Alkermes in Officina ſua diſpenſavit VII. Junii *Jo. Gothofredus Becker*, cum ſyrupum Kermes ſimplicem Monſpelio eſſet nactus elegantem, recentem & optimæ notæ. Seqvutus autem eſt nobis ſvaſoribus Monſpelienſium deſcriptionem qvam dedit *Strobelbergerus*, in qva nihil immutare voluimus, ne precio illius qvicqvam decederet. Ideò etiam ſuccum pomorum Barſtorphianorum & Aqvam Roſarum in Setha infudit, ne qvicqvam deeſſet perfectioni Monſpelienſium, qvanqvam eam *Zwelferus* excludat. Virtute ſua non caret, cum vermiculi foliis mori veſcantur. Talem autem Setham elegit, qvalem noſtræ feminæ ipſæ collegerunt, non coctam ſed carptam, eamq; flavam & mollem. Alba enim Setha plerumq; & pallida eſt, qvando foliis Lactucæ veſcuntur, qvæ etiam, qvia humida, tumentes morbidoſq; velut hydrope vermiculos reddunt, ſicut αὐτόπτης me monuit Cognatus meus, Vir in indagandis Naturæ arcanis perſpicax *Johannes Finck*. Hujus autem Sethæ domeſticæ Uncias tantum tres nanciſci potuit *Beckerus*, qvia reliqvā in uſus proprios converterant feminæ noſtræ. Supplevit hunc defectum Setha cruda, Hamburgo ſibi miſſa, qvæ tamen rudior & aſperior, ſive qvòd utilior detracta eſſet, ſive qvod in calente aqva extracta. A bombycibus putridis omnis hæc libera eſt, qvales in Italia evadunt in lebete calentis aqvæ. Ambram diſſolvit Pharmacopœus noſter in oleo cinamomi deſtillato, partim qvod oleoſis pingvibusq; reſinoſa ſoleant diſſolvi, partim qvod cinamomum ipſam Compoſitionem ingrediatur, ut nihil peregrini accede-

cederet, & olei deſtillati vires reſarcire poſſent cinamomi ad nos longo ex Indis itinere deportati ſiccitatem... Invitavi officii ratione Artis fautores & Amicos Diſſertatiuncula præliminari, qvos multos invenimus in ipſa Diſpenſatione præſentes, Medicos pariter Urbis, Nobiles peregrinos aliosq; Medicinæ candidatos. In ipſa Diſſertatione propoſui problema, an ex inqvilinis noſtris, nobis appropriatis confici poſſit Confectio huic ſimillima? Non dubitavi ego, & applaudentes Medicos Collegas inveni. De Succedaneo coccæ baphicæ ſeu granorum Kermes diu laborandum non credidi, cum Norwegia noſtra ſuppetias hoc paſſu ferat, qvæ copioſam Myrtillum, vulgò Tytebær/ producit & ſucco rubro & ſingulari præter alios contra ſcorbutum facultate præditam. Neq; enim bacculæ ex Piloſella huc advocandæ, qvas exoſas in hac compoſitione reddidit *Laur. Eichſtadius*. Pro Ambra ſuccinum noſtrum rectè ſubſtitui poteſt. Imò cum moſcho prorſus à Compoſitione hac excluditur, qvando pro mulieribus conficitur. Sunt & Viri, qvi moſchi odorem ferre neqveunt. Si odoris gratia Confectioni miſcetur moſchus, non deerunt ἀντιβαλλόμενα. *Highmorns* autor eſt c. 6. de Paſſ. Hyſteric. bilem ſi deſtilletur aut concoctione ulterius elaboretur, moſcho æqviparari odore. Si moſchus capiti dicatus caput petit, certè idem offendit, præſertim cum non rarò adulteretur. Carne columbina ſiccata, ſangvine hædino & paſſo pane adulterari ſcribit *Jac. Sylvius*.

XLIV.

Sudor in menſtruatis.

NIhil tam in medicina perpetuum qvin variet pro perſona-

ſonarum temperamentorumq; diverſitate. Regula communis eſt, menſes vel impediri vel retrahi oborto ſudore, qvippe vehiculo per ſudorem ſublato, ſangvinis fluxum ſiſti. Aliter evenit duabus Matronis honeſtiſſimis Hafnienſibus, qvibus ſudores copioſi prodeunt, qvotiens menſium fluxus vel adeſt, vel inſtat. Quos ſudores ſi cohibeant, ſeriusve excipiant, dolores capitis, febresq; ſubſeqvuntur. Nonnunqvam parcius alteri fluentes, per vomitum exeunt, qvale qvoq; exemplum recitat *Rulandus* Cent. 3. Cur. 4. aliiq; plures. Utriusq; autem humoris melancholici, qvo ſeu naturali propenſione ſeu mœſtitia accidentali abundant, copia ſangvis diffluit, ut liqvidior ſit, & pro fluxu menſtruo & ſudoris evacuatione ſufficiens. Melancholicos verò & ſpleneticos ab humore ſeroſo notat *Hippocrates*.

XLV.

Arenulæ aurium.

Cephalalgia lateris dextri circa os petroſum torqvebatur nuper uxor mea ſvaviſſima. Sangvinis copiam incuſabam ad caput vergentis, nonnunqvam flatibus imputabam ex hypochondriis adſcendentibus. Tandem ipſa cum cerumine ex aure dextra extraxit arenulas, nullũ exinde damnum perpeſſa. Unde provenerint, ignorare cogor. Id ſcio calculos in qvavis corporis parte concreſcere. Ex oſſe petroſo nihil abraſum. Deſiit enim iſtius partis dolor, qvem ante experta eſt. Ex cerumine, à calore, qvi caput freqventer vexat, indurato arenulas enatas credere poſſumus, cum non raro durius illud ſiccumq; excrementum extraxerim.

XLVI. Pe-

XLVI.

Petrificata animalia, eroumq; partes.

DEntem maxillarem Elephantis ad me miſit pro publico Academiæ Muſæo, qvod adornare cœpimus, Vir Ampliſſimus *D. Petrus Reſenius* Urbis Præſes & Academiæ Profeſſor Ex Iſlandia venit is dens, qvadrantem ulnæ unius cum dimidia longus, qvatuor digitos tranſverſos craſſus. In petram vero ſeu ſilicem converſus eſt, ſive naturalis ea ſit ſubſtantia, cui figura dentis maxillaris forte accidit, ſive in eam ſoliditatem mora largiori in terræ gremio converſus. Prioris generis lapides varii nobis ſunt, qvi certas animalium partes referunt, cum tamen ex animalibus deſumpti non ſint, natura ludente formam ſimilem lapidibus repræſentantibus. Id in duobus lapidibus Muſæi mei certo emicuit. Silex mihi datus fuit olim, in littore Cimbrico repertus, globoſus & externa forma panem referens, at per medium diſruptus angvem in orbem lapidis globoſi circumgyratum monſtravit manifeſtiſſimè, qvem iccircò ſubjectiſſimè obtuli Divo FRIDERICO III. Regi curioſiſſimo & maximo rerum Naturalium fautori, hoc nomine ingratus filius, qvod optimo & indulgentiſſimo Patri Patriæ lapidẽ pro pane redderem. Alium lapidem, ſed molliorem, nuper mihi dedit Muſæo publico deſtinatum amiciſſimus Collega & Affinis *D. Henricus à Mőnichen* Medicus Regius. Externo cortice homunculum lapideum exprimit, ſed in media ſui cavitate piſciculi ſeu halecis ſceleton exactè refert, lapidi innatum. Fortuitò has aliasq; lapidibus inſculptas figuras animalium exiſtimo. Nec enim credibile videtur vel halecem vel ang-

vem in lapide duro comprehenſum fuiſſe, niſi ex materia molli prius lapides compingantur, ſicut ſuccinum; adhæc ſola ſpecies viſitur & idea qvædam halecis & angvis, neutiqvam verum ſceleton. Alterius generis petrificata pluſcula extant, ex Muſæi catalogo petenda. Dens Roſmari ex Iſlandia ad me delatus, in ſolidiſſimum ſilicem converſus, huic denti Elephantino congener. Sunt in Iſlandia aqvæ, qvibus immerſæ res qvæcunq; in lapidem tranſmutantur. An his vicinus fuerit hic dens, nec affirmare auſim, nec negare. Dubium naſcitur ex bituminoſo ſulfureoq; odore, qvem habent raſæ fruſtulæ dentis hujus elephantini igni expoſitæ. De qvo ſtatuat qvisq; qvicqvid placuerit. Sed unde id Iſlandiam Elephantinus dens pervenit? Niſi à diluvio univerſali huc delatus cum undis ſit, dicendum à mercatoribus aliisve peregrinis aſportatum fuiſſe.

Lapidem durum forma domunculæ ex Inſulis Feroenſibus allatum mihi oſtendit *Dn Lucas Debes*, Præpoſitus Ferôenſis, ex aqvarum ſtillicidiis artificioſè compoſitum. Exterior paries & inferior ex guttis compactus viſitur. Interior cavitas columnas ſeptem oſtendit, cruſtoſas, qvaſi turcicum frumentum, ex totidem guttis aqvæ concretas. Pavimentum ex laminis conſtat. Columnæ rotundæ penetrant pavimentum & in radice infima ſeu fundamento firmantur. Ad latus cavernæ foramen adeſt, januæ inſtar. Tota moles pugnum æquans pulcram domunculæ ſpeciem exhibet.

XLVII.

Pulveris pyri damna.

MIſerandum ſpectaculum pulveris pyrii mola urbi dedit.

dit. Vix ingreſſi illam Dominus, Præfectus, ſervi, pueri, cum ictu mallei ad clauum in aſſere latentem impulſo, ſcintilla excitata materiam pulveri pyrio deſtinatam, carbones nempe & ſulfur, accenderet, & dictum factum aſtantes combureret, qvorum unus ſulfure in faucibus flagrante ſtatim extinctus, cæteri ita combuſti, ut velut aſſæ carnes in verubus comparerent, magnis cruciatibus vel ſuperſtites vel brevi defuncti. Vidi chirothecam unius nativam, qvæ ex combuſta manu exciderat, cute ſeparata à carne toſta accuratiſſimè cum ungvibus ſemicombuſtis, doluiq; Viri boni acerbum caſum, inventi authorem deteſtatus, præſertim cum is Cimber eſſe perhibeatur & re & nomine Niger Monachus, primus pulveris pyrii inventor, qvanqvam Hiſpani eam prærogativam ſibi ſumant. Nam ſi credimus *Garciæ de Sylva* in Breviar. Hiſt. Hiſp. p. 114. in obſidione Algezirarum 1344. ab Hiſpanienſibus Arabibus bombardarum tormentum primum inventum, biennio anteqvam Angli ad Creſciacum A. C. 1346. in memorabili pugna, qva profligatus Philippus Valeſius Francorum Rex; & 36. annis anteqvam apud Clodiam foſſam A.C. 1380. Veneti etiam primum uſi, à Genuenſibus cruentam victoriam obtinuiſſent. Pulverem pyrium venenatam qvalitatem ſpirare & ita inficere læſos docet *Fr. Plazzonus* c. 8. de Vuln. Sclopetorum, ſua ſcilicet evaporatione. In noſtris verò ambuſtis manifeſta fuit cauſa, aſſatis nempe & conſtrictis vaſis circulationem impedientibus, & dolore enecante.

XLIIX.

Ex Alapa mors.

IN Supremo Juſtitiæ Tribunali Hafniæ 672. cauſa ventilata fuit mulieris Otthinianæ, qvæ à judicibus inferioribus domi rea judicata fuit homicidii, qvia alapam ancillæ dedit, qvæ exinde ira effervefcens qvinto die fatis ceſſit. In ſupremò verò judicio abſoluta fuit Matrona honeſta prudentiſſimis Patrum Conſcriptorum calculis, & Regia ſententia definitiva, eo qvod non alapæ vi, ſed malo animo & iracundo mortem ipſa ſibi conciverat impotens ſui ancilla. Aliàs à colapho Apoplexiam ortam exemplis confirmant *Benivenius*, *Schenckius*, *Hildanus* : ſed ea in ancilla hac ſtatim non eſt inſecuta.

XLIX.

Rara Naturæ in Inſulis Ferröenſibus.

AD prælum noſtrum Hafnienſe ſecum ex Inſulis Ferröenſibus attulit *D. Lucas Jacobi Debes* Paſtor eruditus & Præpoſitus in Thorshaffn, Feroam Reſeratam ſive deſcriptionem Inſularum iſtarum Sereniſſimo Daniæ Regi ſubjectarum. Ex curioſis multis, ea tantum excerpam, qvæ ad Medicam rem ſpectant.

1. Peſtilentia nulla incolas inficit, nec febris, propter ventos varios qvibus purgatur aër. De febribus obſervatum, qvæ alibi medicamentis curari non potuerunt, huc delatas ſine remediis aliis extinctas fuiſſe.

2. Variolæ puerorum hic ignotæ, niſi aliunde tranſportentur, miſerabili ſpectaculo decumbentibus omnis ſexus

&

& ætatis hominibus, & qvia ſibi invicem auxilio eſſe non poſſunt, occumbentibus. Anno 1651. cum primum ad has inſulas appuliſſet Autor, advenerat juvenis qvidam ea æſtate ex Dania, qvi ex variolis convaluerat, ſed induſium non lotum mulieri cuidam ad lotionem traditum infecit & hanc & alios. Promiſcua exinde ſtrages omnes penè incolas proſtravit, ut non pauci inſepulti jacuerint, qvod nemo metu infectionis ægrotos accedere auderet, & ea lues ad diſſitas etiam Inſulas diſſeminata fuit.

3. Propter aëris frigidam conſtitutionem, incolæ penè omnes vere & autumno catarrho affliguntur, (qvem vocant *Krijm*,) longè vehementiori qvàm alibi terrarum. Ad nares defluit & pectus, cum tuſſi moleſtiſſima, & expectoratione, dolore capitis & membrorum debilitate, ut vel lecto diu detineantur, vel moriantur. Salutaris tamen cenſetur & criticus, expurgans corpus ab humoribus humidis morbos graviores minitantibus. Deinde eadem frigida humiditas ſæpe excitat morbum acutum, (Landſfaerſoet dictum, eo qvod regionem pervagetur,) non abſimilem morbo Caſtrenſi militum ex mora in cubilibus humidis frigidisq;. Febris ardens eſt; cum dolore capitis ingenti & delirio, in nonnullis cum diarrhæa, nec ante ſolvitur qvam medulla oſſium conſumpta corpus tabeſcat. Pleriq; tamen evadunt.

Tertius morbus inqvilinus ex eadem cauſa marisq; vicinia ſcorbutus, phlegmaticos inprimis & vitæ ſedentariæ addictos invadit. Cui ſe ſæpe jungit Lepra.

4. Gramine abundat regio, ubi boves paſti 100 libras adipis dominis mactantibus largiuntur. Iſta verô loca paſcua vocant incolæ Feidelande. Obſervatum iſta loca reſpicere Septentrionem, unde tanta fœcunditas ex nive qvæ

Digitized by Google

nitrum ſecum vehit repetenda. Nam ex ſale terrarum fæcunditas. Hinc terram hic ſtercorant algâ. Plerunq; tamen iſta paſcua loca ſe ad ſolis radios in rupibus altiſſimis extollunt.

5. Præter plantas eſculentas, radices, olus, lactucam, naſturtium, ſaturejam & alias, inprimis commendari merentur Inſulæ hæ à qvatuor herbis medicatis, ubiq; luxuriantibus. Scorbuto inqvilino dicata reperiuntur, Naſturtium, Cochlearia, qvam Incolæ vocant Criſgræs/Becabunga & Acetoſa.

Præter hæc, *Tormentillæ* copioſior proventus, qva utuntur, defectu corticum, in pellibus animalium præparandis. *Angelica* ſilveſtris eſt, ex qva incolæ caulem cavatum comedunt, & in defectu annonæ, radicibus ciborum loco veſcuntur. *Rhodia* deniq; *radix* copiosè hic provenit, vulgo dicta Hielperoed/ ſive radix auxiliatrix. Ex qva aqva deſtillata ſapore & odore roſaceam aqvam refert, & in eoſdem uſus ab Autore adhibita. Plerunq; ad radices montium creſcit ſuper aqvas fluentes vel mare.

6. Ovium greges feri, ſubinde in campis nimia nive occultantur, nec ſui indicium dominis præbent, niſi vapore exhalante, tumq; via ipſis reſeratur. Interdum menſtruo ſpatio ſub nivibus latent, & ut famem arceant, ſub nivibus gramina illorumq; radices effodiunt, & vellere invicem veſcuntur, qvandoq; verveces vi perrumpunt nives & cœteris enatandi viam monſtrant. Frigoris qvam caloris ſunt patientiores. Hinc vere, ſole calente, ſæpe moriuntur. Hyemis enim frigore emaciata corpora debilia, calore ſolis urente, nonnunqvam deficiunt & qvaſi ſoporoſa expirant. Oves venantur canibus, qvi à paſtoribus jubentur indice digito qvocunq; voluerint, Oves ple-

Digitized by Google

pleræq; candidæ ſunt, in parte Boreali, ſed pleræq; nigricantes in parte Meridionali, raroq; albeſcunt. Credunt id ex vaporibus marinis evenire, qvippe hæ partes mari magis expoſitæ, qvam Boreales, qvæ arctius invicem cohærent. Si oves albæ in Inſulam vulgò Lille Dimen dictam, rarò à fumis marinis liberam, transferantur, mutato colore nigreſcunt.

7. Inter aves rapaces Corvus hic freqvens, magno ovium damno, unde ita exoſus eſt ut more ibidem recepto omnes qvi in cymbis navigant qvotannis circa feſtum Olai teneantur ad Curiam Provincialem afferre roſtra Corvi, qvæ deinde roſtra in cumulum congeſta cremantur, qvicunq; verò in roſtro afferendo negligens fuerit, ſolvere cogatur Rafnefold/ ſive telonium corvinum, h.e. quotiescunq; negligitur, pellem ovinam, quæ æſtimatur 4. ſolidis. Sunt alii corvi albi, alii ex albo nigri, ſicut in Iſlandia. Dociles ſunt, ſi pullorum lingva ſecetur. Exemplum notabile recitat Autor, à ſe expertum. Albi corvi pulli frænulum in lingva præſcidi aliqvando curavit, nulla poſtea cura ejus habita. Cum conſveſcet mane famulum ſuum nomine Eraſmum appellare, corvus ſæpius id audiens tandem ex ſe didicit hac voce vocare ſervum & ſæpe fallere, qvietemq; ſummo mane turbare, ſiqvidem Domini ſui vocem à corvi nulla ratione diſcernere poſſet. De docilitate hac certus Autor cœpit dato ſtudio corvum docere, qvi tam avidus doctrinæ fuit, ut nunqvã à pedibus Domini diſcederet qvanqvã ad duas horas protraheret ſermonẽ, & qvicqvid pridie doctus fuerat, poſtridie repetebat mane, junctis literis, donec ſyllabam efformaret, & diſtinctè vocabulum integrum, non ſecus ac pueri elementa prima diſcere ſolent. Doctus tandem corvus, Autore inſcio, à famulis occiſus. Cor-

Corvus adverſarium habet avem, qvam incolæ vocant Kielder / Norwegi Picam marinam, magnitudine graculi, roſtro flavo, longo, & obtuſo. Celerrimo volatu corvum petit roſtro obtuſo, ut ſe abſcondere corvus cogatur. Hinc in pretio eſt incolis, odio corvorum.

Anas plumis molliſſimis, vulgò Eider / freqvens eſt. Pullus Maris fuſci coloris eſt, ſicut femella, ſed annua eadem albeſcit. Avis Imbrim nunqvam aqvas deſerit. Eam incolæ credunt eſſe Halcyonis ſpeciem, vulgò Jisfugl. Sed toto cœlo differunt. Imbrim enim major anſere, collo oblongo, roſtro longiuſculo, in dorſo colore criſeo, albis in pectore teſſeris, collo qvoq; criſeo, nonnihil verſus pectus candicante, albo circulo collum medium cingente. Cur Halcyonis ſpeciem credant incolæ hæc cauſa eſt, qvod fando acceperint, Halcyonem ova in aqvis excludere, ſicut & Imbrim, qvæ ſemper in aqvis degens terram habitare non poteſt, qvia pedes retrorſum poſiti adeò imbecilles ſunt, ut corpus ſuſtinere neqveant, & alas minores, qvam ut terras petant: præterea ſub ala utraq; cavernæ ſingulæ viſuntur pro ovo recipiendo aptæ, ubi excludere creditur ova, cum nunqvam niſi duos pullos excluſiſſe obſervetur. Sæpe in littoribus apparent aves hæ, imminente tempeſtate aliqva, & voce indicium ſui præbent incolis. Linteo albo alliciuntur pulli ut ſclopetis petantur, ſed ſeniores ſe decipi facilè non patiuntur.

Æſtate avis aqvatica venit, dicta *Liomen*, non abſimilis Imbrim magnitudine, voce & pedibus retrorſum pendentibus, ut incedere neqveat, parvis alis ut volare difficulter poſſit, unde viſis hominibus vix evadit humi ſe proſternendo; mediocri tamen volatu enititur extra aqvas poſita, præſertim vento flante. Nidos ſuos conſtruit in tumulis aqva-

Digitized by Google

aqvarum dulcium prope ripas ut ex nidis potum hauriat. Si pluviis increſcant aqvæ tegantq; nidos & ova, illa tamen in nidis permanet, excluditq; pullos.

Rara alia avis hic conſpicitur, qvam vocant Garfugl/ rarò in rupibus. Alas parvas habet, nec volat. Erecta incedit hominis inſtar, colore ex nigro ſplendente, roſtro oblongo & ſurſum inflexo, ſed anguſto. In capite ſupra oculos utrinq; orbiculus albus eminet magnitudine Thaleri dimidii, qvaſi perſpicilla duo. Non abſimilis avi, qvam Pingvin vocant, in Terra del fugo inventam. Hanc ſæpè poſſedit Autor, facillimè cicuratur, ſed diu ſupervivere non poteſt in Terra.

Rapaces aliæ aves huc qvoq; æſtate advolant, nempe Svarbag, Truen, & Skuen. De *Svartbagen*, magna avi, inſtar Milvi, nihil ſingulare annotatur. *Truen* ſive fur, ita dicta, qvod aliis avibus eſcam furetur. Aſſiduè enim eas perſeqvendo, ferit roſtro, donec eſca è roſtris elabatur, ſicq; in aëre captat eſcam elabantem celerrimè, qva ſola vivit, cum in aqvis piſces venari neqveat. Ita qvando uni avi eſcam in aëre ſurripuit, poſtridie aliam qværit avem cui ſuffuretur. *Skuen* ejusdem eſt generis, ſed major, ſicut Corvus. In defendendis ovis pullisq; valdè ſtrenua, nam tranſeuntes benè ſibi cavere debent, ne in caput involet & alis malè tractet, qvocirca incolæ, qvibus ferocitas ejus nota eſt, capiti cultrum acie erecta imponunt, ſæpeq; hoc transfigitur avis, & enecatur.

Avium aqvaticarum, qvæ eſui aptæ ſunt, magna varietas. Anſeres Sylveſtres trium generum, præterea Skraben, Lunden, Lomvifven ſeu Upupa & Monedula aqvatica. Hæc avium genera id peculiare habent, qvod unicum tantum ovum excludant ſingulis annis; tanta tamen

copia luxuriant, ut non tantum 100000 capiantur qvotannis ad eſcam incolarum, ſed innumerabili numero ex rupibus evolent, ut claro meridie ſolem nubis inſtar obtenebrent, tantumq; ſonitum alis in volando edunt, ut ignari rerum iſtarum tonitru eſſe credant.

Harum avium ſingulis ſuus modus eſt nidificandi. Skraben in terra nidificat, & ſcalpendo in terra ungulis & roſtro ſupina (unde & nomen accepit) angulos ſub terra qværit ad profunditatem nonnunqvam 4. vel 5. ulnarum, eligitq; lapidem vicinum ſecuritatis gratia. Unicum pullum excludit, ut dictum. Toto die abeſt à pullo, noctuq; eſcam præbet. Si evolandi tempus matutinum negligat, eum diem in nido conſumit, noctuq; in mari eſcam pullo venatur ſeqventi demum nocte præbendam. Quanqvam ſemel de die paſcatur pullus, anſere tamen pingvior eſt, nec eo veſci poſſunt incolæ niſi hybernis menſibus ſalito. Adipe in lucernis utuntur. Vocatur iſte pullus Lieten. Matrem non libenter capiunt.

Lunda avis puſilla, columbâ tamen major, roſtro robuſto & adunco. Cum corvo inimicitias gerit, qvia pullo ejus inſidiatur. Jucundum ſpectaculum præbet utriuſq; pugna. Appropinqvantem corvum dictum factum roſtro in gula comprehendit, & ungulis pectus conſtringit ut nocere illi non poſſit, ſed avolare cogatur. Interea firmum Lunda ſervat, donec pervenerit ad mare, tum elapſus ſuffocatur. Sub terræ cavernis petroſis nidum conſtruit, qvem cum excluſo & evolante pullo deſerit, prius antrum mundat, ramulos veteres ejicit, ſubſtituitq; gramen recens. Capiuntur pulli in antris, canibus. Quando evolarunt, retè in pertica ſuſpenſo inter volandum capiuntur.

Upupa

Digitized by Google

Upupa ova ſua excludit in rupibus altiſſimis in qvibus hinc inde 100. & amplius ova nuda juxta ſe locata viſuntur, cum ſuis avibus femellis, qvæ continua incubant qvatuor hebdomadarum ſpatio, maſculis eſcam afferentibus, rupibus copia hac avium nidulantium qvaſi obductis. Poſt excluſionem tribus adhuc hebdomadibus curam gerit Upupa pulli excluſi, qvibus exactis pullum tergo levatum ad mare devehit. Eſcam pullo præbitura caput ſub alas ad poſteriora flectit.

8. Piſcibus minoribus abundat mare Ferroënſe, Phocis & balenis. Minores non tangam. Phocæ in antris rupium habitant magnitudine bovis. Pullos ibidem ſuos pariunt. Per anguſtias verò faucium ex mari patet navigiis ingreſſus pro capiendis mactandisq; Phocis. Seniores ſæpe declinant ictum clavæ, & manibus venatorum eripiunt, ſed ſi caput feriatur, concidunt, & jugulum cultro præbent. Sæpe uno die 50. hoc modo enecantur. Cutis calceis inſervit, caro eſui, lardum adipi coqvendæ, vel ſalitum eſcæ. Perticis, candela, fuſtibus opus eſt ad Phocarum capturam. Candelæ craſſitiem brachii humani æqvant. Has capiti ſuo venatores imponunt, ne in cryptis obſcuris humidisq; extingvantur. Juniores nec homines nec candelam formidantes facilè occiduntur.

Ex cetis freqventiſſimum genus eſt, qvod vocatur Grindeval. Parvum, capite obtuſo, parvis oculis, cute nigra, alba linea ventrem diſtingvente, pingviuſculum, capite obœſo, ex cujus lardo adipem excoqvunt, ſale nigro illud condiunt, & lardi ſuilli vice veſcuntur. Hunc ſalem nigrum ex alga coqvunt, qvam ſiccatam in cineres comburunt. His cineribus ſaliunt lardum, qvo benè à putredine conſervatur in ſicco loco ſuſpenſum. Nigrum videtur inſtar lar-

copia luxuriant, ut non tantum 100000 capiantur qvotannis ad eſcam incolarum, ſed innumerabili numero ex rupibus evolent, ut claro meridie ſolem nubis inſtar obtenebrent, tantumq; ſonitum alis in volando edunt, ut ignari rerum iſtarum tonitru eſſe credant.

Harum avium ſingulis ſuus modus eſt nidificandi. Skraben in terra nidificat, & ſcalpendo in terra ungulis & roſtro ſupina (unde & nomen accepit) angulos ſub terra qværit ad profunditatem nonnunqvam 4. vel 5. ulnarum, eligitq; lapidem vicinum ſecuritatis gratia. Unicum pullum excludit, ut dictum. Toto die abeſt à pullo, noctuq; eſcam præbet. Si evolandi tempus matutinum negligat, eum diem in nido conſumit, noctuq; in mari eſcam pullo venatur ſeqventi demum nocte præbendam. Quanqvam ſemel de die paſcatur pullus, anſere tamen pingvior eſt, nec eo veſci poſſunt incolæ niſi hybernis menſibus ſalito. Adipe in lucernis utuntur. Vocatur iſte pullus Lieten. Matrem non libenter capiunt.

Lunda avis puſilla, columbâ tamen major, roſtro robuſto & adunco. Cum corvo inimicitias gerit, qvia pullo ejus inſidiatur. Jucundum ſpectaculum præbet utriuſq; pugna. Appropinqvantem corvum dictum factum roſtro in gula comprehendit, & ungulis pectus conſtringit ut nocere illi non poſſit, ſed avolare cogatur. Interea firmum Lunda ſervat, donec pervenerit ad mare, tum elapſus ſuffocatur. Sub terræ cavernis petroſis nidum conſtruit, qvem cum excluſo & evolante pullo deſerit, prius antrum mundat, ramulos veteres ejicit, ſubſtituitq; gramen recens. Capiuntur pulli in antris, canibus. Quando evolarunt, retè in pertica ſuſpenſo inter volandum capiuntur.

Upupa

Digitized by Google

Upupa ova ſua excludit in rupibus altiſſimis in qvibus hinc inde 100. & amplius ova nuda juxta ſe locata viſuntur, cum ſuis avibus femellis, qvæ continua incubant qvatuor hebdomadarum ſpatio, maſculis eſcam afferentibus, rupibus copia hac avium nidulantium qvaſi obductis. Poſt excluſionem tribus adhuc hebdomadibus curam gerit Upupa pulli excluſi, qvibus exactis pullum tergo levatum ad mare devehit. Eſcam pullo præbitura caput ſub alas ad poſteriora flectit.

8. Piſcibus minoribus abundat mare Ferroënſe, Phocis & balenis. Minores non tangam. Phocæ in antris rupium habitant magnitudine bovis. Pullos ibidem ſuos pariunt. Per anguſtias verò faucium ex mari patet navigiis ingreſſus pro capiendis mactandisq; Phocis. Seniores ſæpe declinant ictum clavæ, & manibus venatorum eripiunt, ſed ſi caput feriatur, concidunt, & jugulum cultro præbent. Sæpe uno die 50. hoc modo enecantur. Cutis calceis inſervit, caro eſui, lardum adipi coqvendæ, vel ſalitum eſcæ. Perticis, candela, fuſtibus opus eſt ad Phocarum capturam. Candelæ craſſitiem brachii humani æqvant. Has capiti ſuo venatores imponunt, ne in cryptis obſcuris humidisq; extingvantur. Juniores nec homines nec candelam formidantes facilè occiduntur.

Ex cetis freqventiſſimum genus eſt, qvod vocatur Grindeval. Parvum, capite obtuſo, parvis oculis, cute nigra, alba linea ventrem diſtingvente, pingviuſculum, capite obœſo, ex cujus lardo adipem excoqvunt, ſale nigro illud condiunt, & lardi ſuilli vice veſcuntur. Hunc ſalem nigrum ex alga coqvunt, qvam ſiccatam in cineres comburunt. His cineribus ſaliunt lardum, qvo benè à putredine conſervatur in ſicco loco ſuſpenſum. Nigrum videtur inſtar lar-

 di

copia luxuriant, ut non tantum 100000 capiantur qvotannis ad eſcam incolarum, ſed innumerabili numero ex rupibus evolent, ut claro meridie ſolem nubis inſtar obtenebrent, tantumq; ſonitum alis in volando edunt, ut ignari rerum iſtarum tonitru eſſe credant.

Harum avium ſingulis ſuus modus eſt nidificandi. Skraben in terra nidificat, & ſcalpendo in terra ungulis & roſtro ſupina (unde & nomen accepit) angulos ſub terra qværit ad profunditatem nonnunqvam 4. vel 5. ulnarum, eligitq; lapidem vicinum ſecuritatis gratia. Unicum pullum excludit, ut dictum. Toto die abeſt à pullo, noctuq; eſcam præbet. Si evolandi tempus matutinum negligat, eum diem in nido conſumit, noctuq; in mari eſcam pullo venatur ſeqventi demum nocte præbendam. Quanqvam ſemel de die paſcatur pullus, anſere tamen pingvior eſt, nec eo veſci poſſunt incolæ niſi hybernis menſibus ſalito. Adipe in lucernis utuntur. Vocatur iſte pullus Lieten. Matrem non libenter capiunt.

Lunda avis puſilla, columbâ tamen major, roſtro robuſto & adunco. Cum corvo inimicitias gerit, qvia pullo ejus inſidiatur. Jucundum ſpectaculum præbet utriuſq; pugna. Appropinqvantem corvum dictum factum roſtro in gula comprehendit, & ungulis pectus conſtringit ut nocere illi non poſſit, ſed avolare cogatur. Interea firmum Lunda ſervat, donec pervenerit ad mare, tum elapſus ſuffocatur. Sub terræ cavernis petroſis nidum conſtruit, qvem cum excluſo & evolante pullo deſerit, prius antrum mundat, ramulos veteres ejicit, ſubſtituitq; gramen recens. Capiuntur pulli in antris, canibus. Quando evolarunt, retè in pertica ſuſpenſo inter volandum capiuntur.

Upupa

Digitized by Google

Upupa ova ſua excludit in rupibus altiſſimis in qvibus hinc inde 100. & amplius ova nuda juxta ſe locata viſuntur, cum ſuis avibus femellis, qvæ continua incubant qvatuor hebdomadarum ſpatio, maſculis eſcam afferentibus, rupibus copia hac avium nidulantium qvaſi obductis. Poſt excluſionem tribus adhuc hebdomadibus curam gerit Upupa pulli excluſi, qvibus exactis pullum tergo levatum ad mare devehit. Eſcam pullo præbitura caput ſub alas ad poſteriora flectit.

8. Piſcibus minoribus abundat mare Ferroënſe, Phocis & balenis. Minores non tangam. Phocæ in antris rupium habitant magnitudine bovis. Pullos ibidem ſuos pariunt. Per anguſtias verò faucium ex mari patet navigiis ingreſſus pro capiendis mactandisq; Phocis. Seniores ſæpe declinant ictum clavæ, & manibus venatorum eripiunt, ſed ſi caput feriatur, concidunt, & jugulum cultro præbent. Sæpe uno die 50. hoc modo enecantur. Cutis calceis inſervit, caro eſui, lardum adipi coqvendæ, vel ſalitum eſcæ. Perticis, candela, fuſtibus opus eſt ad Phocarum capturam. Candelæ craſſitiem brachii humani æqvant. Has capiti ſuo venatores imponunt, ne in cryptis obſcuris humidisq; extingvantur. Juniores nec homines nec candelam formidantes facilè occiduntur.

Ex cetis freqventiſſimum genus eſt, qvod vocatur Grindeval. Parvum, capite obtuſo, parvis oculis, cute nigra, alba linea ventrem diſtingvente, pingviuſculum, capite obœſo, ex cujus lardo adipem excoqvunt, ſale nigro illud condiunt, & lardi ſuilli vice veſcuntur. Hunc ſalem nigrum ex alga coqvunt, qvam ſiccatam in cineres comburunt. His cineribus ſaliunt lardum, qvo benè à putredine conſervatur in ſicco loco ſuſpenſum. Nigrum videtur inſtar lar-

Digitized by Google

copia luxuriant, ut non tantum 100000 capiantur qvotannis ad eſcam incolarum, ſed innumerabili numero ex rupibus evolent, ut claro meridie ſolem nubis inſtar obtenebrent, tantumq; ſonitum alis in volando edunt, ut ignari rerum iſtarum tonitru eſſe credant.

Harum avium ſingulis ſuus modus eſt nidificandi. Skraben in terra nidificat, & ſcalpendo in terra ungulis & roſtro ſupina (unde & nomen accepit) angulos ſub terra qværit ad profunditatem nonnunqvam 4. vel 5. ulnarum, eligitq; lapidem vicinum ſecuritatis gratia. Unicum pullum excludit, ut dictum. Toto die abeſt à pullo, noctuq; eſcam præbet. Si evolandi tempus matutinum negligat, eum diem in nido conſumit, noctuq; in mari eſcam pullo venatur ſeqventi demum nocte præbendam. Quanqvam ſemel de die paſcatur pullus, anſere tamen pingvior eſt, nec eo veſci poſſunt incolæ niſi hybernis menſibus ſalito. Adipe in lucernis utuntur. Vocatur iſte pullus Lieten. Matrem non libenter capiunt.

Lunda avis puſilla, columbâ tamen major, roſtro robuſto & adunco. Cum corvo inimicitias gerit, qvia pullo ejus inſidiatur. Jucundum ſpectaculum præbet utriuſq; pugna. Appropinqvantem corvum dictum factum roſtro in gula comprehendit, & ungulis pectus conſtringit ut nocere illi non poſſit, ſed avolare cogatur. Interea firmum Lunda ſervat, donec pervenerit ad mare, tum elapſus ſuffocatur. Sub terræ cavernis petroſis nidum conſtruit, qvem cum excluſo & evolante pullo deſerit, prius antrum mundat, ramulos veteres ejicit, ſubſtituitq; gramen recens. Capiuntur pulli in antris, canibus. Quando evolarunt, retè in pertica ſuſpenſo inter volandum capiuntur.

Upupa

Digitized by Google

Upupa ova ſua excludit in rupibus altiſſimis in qvibus hinc inde 100. & amplius ova nuda juxta ſe locata viſuntur, cum ſuis avibus femellis, qvæ continua incubant qvatuor hebdomadarum ſpatio, maſculis eſcam afferentibus, rupibus copia hac avium nidulantium qvaſi obductis. Poſt excluſionem tribus adhuc hebdomadibus curam gerit Upupa pulli excluſi, qvibus exactis pullum tergo levatum ad mare devehit. Eſcam pullo præbitura caput ſub alas ad poſteriora flectit.

8. Piſcibus minoribus abundat mare Ferroënſe, Phocis & balenis. Minores non tangam. Phocæ in antris rupium habitant magnitudine bovis. Pullos ibidem ſuos pariunt. Per anguſtias verò faucium ex mari patet navigiis ingreſſus pro capiendis mactandisq; Phocis. Seniores ſæpe declinant ictum clavæ, & manibus venatorum eripiunt, ſed ſi caput feriatur, concidunt, & jugulum cultro præbent. Sæpe uno die 50. hoc modo enecantur. Cutis calceis inſervit, caro eſui, lardum adipi coqvendæ, vel ſalitum eſcæ. Perticis, candela, fuſtibus opus eſt ad Phocarum capturam. Candelæ craſſitiem brachii humani æqvant. Has capiti ſuo venatores imponunt, ne in cryptis obſcuris humidisq; extingvantur. Juniores nec homines nec candelam formidantes facilè occiduntur.

Ex cetis freqventiſſimum genus eſt, qvod vocatur Grindeval. Parvum, capite obtuſo, parvis oculis, cute nigra, alba linea ventrem diſtingvente, pingviuſculum, capite obœſo, ex cujus lardo adipem excoqvunt, ſale nigro illud condiunt, & lardi ſuilli vice veſcuntur. Hunc ſalem nigrum ex alga coqvunt, qvam ſiccatam in cineres comburunt. His cineribus ſaliunt lardum, qvo benè à putredine conſervatur in ſicco loco ſuſpenſum. Nigrum videtur inſtar lar-

Digitized by Google

Upupa ova ſua excludit in rupibus altiſſimis in qvibus hinc inde 100. & amplius ova nuda juxta ſe locata viſuntur, cum ſuis avibus femellis, qvæ continua incubant qvatuor hebdomadarum ſpatio, maſculis eſcam afferentibus, rupibus copia hac avium nidulantium qvaſi obductis. Poſt excluſionem tribus adhuc hebdomadibus curam gerit Upupa pulli excluſi, qvibus exactis pullum tergo levatum ad mare devehit. Eſcam pullo præbitura caput ſub alas ad poſteriora flectit.

8. Piſcibus minoribus abundat mare Ferroënſe, Phocis & balenis. Minores non tangam. Phocæ in antris rupium habitant magnitudine bovis. Pullos ibidem ſuos pariunt. Per anguſtias verò faucium ex mari patet navigiis ingreſſus pro capiendis mactandisq; Phocis. Seniores ſæpe declinant ictum clavæ, & manibus venatorum eripiunt, ſed ſi caput feriatur, concidunt, & jugulum cultro præbent. Sæpe uno die 50. hoc modo enecantur. Cutis calceis inſervit, caro eſui, lardum adipi coqvendæ, vel ſalitum eſcæ. Perticis, candela, fuſtibus opus eſt ad Phocarum capturam. Candelæ craſſitiem brachii humani æqvant. Has capiti ſuo venatores imponunt, ne in cryptis obſcuris humidisq; extingvantur. Juniores nec homines nec candelam formidantes facilè occiduntur.

Ex cetis freqventiſſimum genus eſt, qvod vocatur Grindeval. Parvum, capite obtuſo, parvis oculis, cute nigra, alba linea ventrem diſtingvente, pingviuſculum, capite obœſo, ex cujus lardo adipem excoqvunt, ſale nigro illud condiunt, & lardi ſuilli vice veſcuntur. Hunc ſalem nigrum ex alga coqvunt, qvam ſiccatam in cineres comburunt. His cineribus ſaliunt lardum, qvo benè à putredine conſervatur in ſicco loco ſuſpenſum. Nigrum videtur inſtar lar-

Digitized by Google

di fumo ſiccati, ſed interius ſicut lardum ſuillum albet, ut ab hoc niſi à peritis diſcerni neqveat. Adipe aliqvi utuntur loco butyri in cibis. Recentem carnem eſui incolarum deſtinatam & coctam à carne bovina nemo diſtingvet: ſed qvam ſtatim comedere non poſſunt, in fruſta longiora diſſectam, aëri exponunt ſiccandam, & uſibus reſervant, ſicut alias carnes edules. Peregrini nonnunqvam aceto condiunt, non abſimili à pedibus bovinis ſapore. Unde incolis vocatur hoc Cete genus, Søeqvæg / pecus marinum. Narrat *Petrus Claudii* in Hiſtoria Norwegiæ, compelli hanc Balenam in littus à canibus marinis, dictis Hvalhunde. De qvo qvid compertum habeat Autor, enarrat. A. C. 1664. cum magna balenarum copia eſſet autumno in ſinu maris Skaaleſiord deprehenſa, poſtqvam pleræq; eſſent ab incolis in navigiis occiſæ, monſtrum viſum eſt inter balenas & littus, qvod circa balenas natavit, cani prorſus ſimile qva parte extra fluctus eminebat, cryſeo colore, piloſum, auribus promiſſis inſtar moloſſi Anglici.

Aliud cete genus capitur, Døglinge dictum, in ſinu maris Qualbøe in Suderøe. Hoc ſolum loco autumni tempore qvotannis capiuntur ad ſummum ſex, & ſi uno anno abſint, ſeqventi numerum duplicant. Longitudine 14. vel 16. ulnarum, craſſitie in diametro ulnarum qvatuor. Modo ſingulari utuntur piſcatores in hoc Cete capiendo. Qvamprimum animadvertunt piſcatores extra ſinum maris Cete vicinum, navigiis ſuis cum funiculis aggrediuntur, ſi tempeſtas prohibet qvo minus propius accedant, compellunt beſtiam intrare ſinum. Sin malacia, ad eam qvamproximè adnavigant, qvæ ſe non movet rata forſan genus ſuum adeſſe; interea perforant piſcatores pingvedinem profundam plerumq; in oculi palpebra, in qva funicu-

niculum firmant. Ex vulnere hoc nullum ſentit dolorem, niſi titillationem. Mox ad littus properant cum Cete per funiculum facilè ſeqvace, cujus funiculi alterum extremum alligant ſaxis majuſculis. Hinc perticis perfodiunt Cete, donec ſangvine perfluente moriatur. Nec caro nec lardum hujus Cete ad eſcam utile. Nam ſi illo veſcatur homo, per poras cutis penetrat, ut veſtimenta tingantur flavo colore & fœteant. Adipis enim ejus tanta eſt ſubtilitas, ut vaſis ligneis vix contineatur qvin penetret. Admiratione non caret qvod nuſqvam in inſulis his appareat hoc Cete genus, niſi in Suderøe/ inprimis in ſinu Qualboe tempore autumnali ſemel qvotannis, ſiq; alibi viſatur, pro miraculo ſit. Paganiſmi tempore cum primum habitari cœpiſſent hæ Inſulæ, ferunt (fides ſit penes Autores) gigantem qvendam inſulam Myggeneß occupaſſe, qvod Dæmon qvidam iſtius loci inqvilinus prohibere conatus eſt, unde inter hos certamina orta, qvibus tandem ſuperior Gigas, Dæmonem ſuperavit vicitq;. Hinc pactus eſt Dæmon cum Gigante, cedere ſe victori eâ conditione ut ſi indulſerit ſibi ſedem in loco illo qvietam, procuraturum ſe qvotannis unum Cete genus & Avium, nuſqvam alibi inveniendum ipſi & poſteris ejus ad finem mundi uſq;, ea tamen lege, ut ſi qvis balenam iſtam convitiis proſecutus fuerit, nunqvam amplius acceſſuram. Conditionem iniit Gigas. Hinc qvotannis Cete genus appulit, ſed monoculum, qvod deniq; impudentis cujuſdam convitiis inde abiit, & ad incolas in Qvalboe Inſulæ Suderoenſis migravit, qvi eo ſoli adhuc gaudent, ſed utroq; oculo. Id per traditionem incolæ credunt.

Viſuntur præterea non rarò in mari Inſulas Feroënſes alluente Majores balenæ, nempe Roër & Troldwal / qvas

Incolæ aggredi non audent. Roëren magna & longa bellua, ſed Troldwal pernitioſa, qvæ cum navigiis ludit, interdum tergo naves elevans velut in rupe continet, non parvo navigantium periculo. Secreto tamen remedio docti ſunt incolæ arcere immanes has belluas, nempe Caſtoreo, qvod in prora navigiorum inter aſſeres abſcondunt, ut ſemper ſecum navigaturi habeant. Balenæ hæ naves ſubternatantes, in qvibus caſtoreum latet, vel ſi ligno Caſtorei fruſtulo alligato petantur, dictum factum fundum petere lapidis inſtar coguntur. Sine dubio olfactu exqviſito prædita eſt balena, ut caſtorei gravem odorem non ferat. Longa obſervatione proditum eſt, eam eſſe Caſtorei vim, ut qvisqvis ſecum geſtet & naufragium patiatur, non ſalvari poſſe, ſed plumbi inſtar fundum petere & ſuffocari. Exemplo id probari cujuſdam natandi periti, qvi ſuffocari debuit poſt naufragium qvia ſecum Caſtorei fruſtulum gereret, cum ſocii nullam natandi peritiam habentes ſervarentur. Referunt qvoq; incolæ, ſi deſit Caſtoreum, ſumi Lignum Juniperinum, ex qvo fruſtula diſſecta balenæ objiciunt, ſtatim fundum petenti. Experimenti veritatem fide digni Viri Feroënſes confirmant, eandemq; rationem reddit Autor noſter ex communi utriusq;, Caſtorei & olei Juniperini, facultate fœtum pellendi.

9. In victu frugales ſunt incolæ, qvotidiano cibo contenti ſine pane, cereviſia & ſale. Cibus eſt caro, lac, piſcis & puls. Carnem ſine ſale exſiccant in aëre, ſicut piſces, ut ad uſus perduret, qvanqvam ſemiputridam ament, & pingvedinis ratione & juſculorum. Juſcula preterea ſapida reddunt pinvedine animalium, qvam hoc modo præparant. Recentem ex animalibus mactatis circumvolutam reponunt donec nonnihil putreſcat, deinde in fruſtu-

la

la diſſectam, parum liqveſcere ſinunt, & in maſſam librarum XXXVI. compingunt, qvam in terram paludoſam defodiunt, & qvo diutius ibidem ſervatur, ad uſus melior evadit. Antiqva ſi ſecetur, odorem caſei vetuſti refert. Quo qvis ditior, plus hujus adipis ſervat, qvæ primæ divitiæ olim fuerunt incolarum. Pauperiores, qvibus adipis copia deeſt defectu ovium, lardum balenarum ad ſua juſcula ſubſtituunt, qvod in ventriculo balenæ èxſecto ad focum ſuſpendunt, donec ſenſim ignis beneficio putreſcat, & liqveſcat. Piſcibus recentibus rarò veſcuntur, ſed ſiccis & ſemiputridis. Capita piſcium & ovium exponunt angulis ædium, donec putreſcant, qvibus poſtea veſci gaudent. Salitis cibis abſtinent, ne ſitiant. Paucis enim datum cereviſiam bibere, plurimis ſerum, omnibus aqvam. Ex hac diæta corrupto ſangvine Lepra nonnullos invadit, ſed paucos, pleriq; enim ſani ſunt & valido corpore.

10. Aſtronomiæ periti, obſervant ſtellam Bootes, ex cujus ortu mane horas ſciunt metiri; & ad piſcaturas ſuas accedere. Lunæ mutationes non ex motu Lunæ, ſed fluxu & refluxu maris dijudicant.

11. Propter ſimplicem victum & moderatum, longævi ſunt incolæ, ut non rarò centeſimum annum attingant: Non ita pridem Eraſmus Magni civis Haraldſundenſis in Inſulis Borealibus obiit. Is primam uxorem duxerat ætatis provectioris, cum qva ſine prole multis annis vixit. XC ætatis anno amiſſa uxore, novam ſuperinduxit ſpe prolis ſuſcipiendæ. Qvinq; ex hac liberos ſuſcepit. Supervixit ad annum centeſimum decimum, & ætatis anno 103. ſuſcepit filium natu minimum. Et ne qvis ſcrupulus ſit, uxor integræ prorſus famæ fertur. Qvi adhuc ſuperſtes eſt filius natu major, ædes paternas inhabitans, vir robuſtus & proceritate pleroſq; incolas ſuperat. 12. Ele-

Digitized by Google

Incolæ aggredi non audent. Roëren magna & longa bellua, ſed Troldwal pernicioſa, qvæ cum navigiis ludit, interdum tergo naves elevans velut in rupe continet, non parvo navigantium periculo. Secreto tamen remedio docti ſunt incolæ arcere immanes has belluas, nempe Caſtoreo, qvod in prora navigiorum inter aſſeres abſcondunt, ut ſemper ſecum navigaturi habeant. Balenæ hæ naves ſubternatantes, in qvibus caſtoreum latet, vel ſi ligno Caſtorei fruſtulo alligato petantur, dictum factum fundum petere lapidis inſtar coguntur. Sine dubio olfactu exqviſito prædita eſt balena, ut caſtorei gravem odorem non ferat. Longa obſervatione proditum eſt, eam eſſe Caſtorei vim, ut qvisqvis ſecum geſtet & naufragium patiatur, non ſalvari poſſe, ſed plumbi inſtar fundum petere & ſuffocari. Exemplo id probari cujuſdam natandi periti, qvi ſuffocari debuit poſt naufragium qvia ſecum Caſtorei fruſtulum gereret, cum ſocii nullam natandi peritiam habentes ſervarentur. Referunt qvoq; incolæ, ſi deſit Caſtoreum, ſumi Lignum Juniperinum, ex qvo fruſtula diſſecta balenæ objiciunt, ſtatim fundum petenti. Experimenti veritatem fide digni Viri Feroënſes confirmant, eandemq; rationem reddit Autor noſter ex communi utriusq;, Caſtorei & olei Juniperini, facultate fœtum pellendi.

9. In victu frugales ſunt incolæ, qvotidiano cibo contenti ſine pane, cereviſia & ſale. Cibus eſt caro, lac, piſcis & puls. Carnem ſine ſale exſiccant in aëre, ſicut piſces, ut ad uſus perduret, qvanqvam ſemiputridam ament, & pingvedinis ratione & juſculorum. Juſcula preterea ſapida reddunt pinvedine animalium, qvam hoc modo præparant. Recentem ex animalibus mactatis circumvolutam reponunt donec nonnihil putreſcat, deinde in fruſtu-

la

Digitized by Google

la diſſectam, parum liqveſcere ſinunt, & in maſſam librarum XXXVI. compingunt, qvam in terram paludoſam defodiunt, & qvo diutius ibidem ſervatur, ad uſus melior evadit. Antiqva ſi ſecetur, odorem caſei vetuſti refert. Quo qvis ditior, plus hujus adipis ſervat, qvæ primæ divitiæ olim fuerunt incolarum. Pauperiores, qvibus adipis copia deeſt defectu ovium, lardum balenarum ad ſua juſcula ſubſtituunt, qvod in ventriculo balenæ èxſecto ad focum ſuſpendunt, donec ſenſim ignis beneficio putreſcat, & liqveſcat. Piſcibus recentibus rarò veſcuntur, ſed ſiccis & ſemiputridis. Capita piſcium & ovium exponunt angulis ædium, donec putreſcant, qvibus poſtea veſci gaudent. Salitis cibis abſtinent, ne ſitiant. Paucis enim datum cerevifiam bibere, plurimis ſerum, omnibus aqvam. Ex hac diæta corrupto ſangvine Lepra nonnullos invadit, ſed paucos, pleriq; enim ſani ſunt & valido corpore.

10. Aſtronomiæ periti, obſervant ſtellam Bootes, ex cujus ortu mane horas ſciunt metiri; & ad piſcaturas ſuas accedere. Lunæ mutationes non ex motu Lunæ, ſed fluxu & refluxu maris dijudicant.

11. Propter ſimplicem victum & moderatum, longævi ſunt incolæ, ut non rarò centeſimum annum attingant: Non ita pridem Eraſmus Magni civis Haraldſundenſis in Inſulis Borealibus obiit. Is primam uxorem duxerat ætatis provectioris, cum qva ſine prole multis annis vixit. XC ætatis anno amiſſa uxore, novam ſuperinduxit ſpe prolis ſuſcipiendæ. Qvinq; ex hac liberos ſuſcepit. Supervixit ad annum centeſimum decimum, & ætatis anno 103. ſuſcepit filium natu minimum. Et ne qvis ſcrupulus ſit, uxor integræ prorſus famæ fertur. Qvi adhuc ſuperſtes eſt filius natu major, ædes paternas inhabitans, vir robuſtus & proceritate plerosq; incolas ſuperat. 12. Ele-

Digitized by Google

Incolæ aggredi non audent. Roëren magna & longa bellua, ſed Troldwal pernitioſa, qvæ cum navigiis ludit, interdum tergo naves elevans velut in rupe continet, non parvo navigantium periculo. Secreto tamen remedio docti ſunt incolæ arcere immanes has belluas, nempe Caſtoreo, qvod in prora navigiorum inter aſſeres abſcondunt, ut ſemper ſecum navigaturi habeant. Balenæ hæ naves ſubternatantes, in qvibus caſtoreum latet, vel ſi ligno Caſtorei fruſtulo alligato petantur, dictum factum fundum petere lapidis inſtar coguntur. Sine dubio olfactu exqviſito prædita eſt balena, ut caſtorei gravem odorem non ferat. Longa obſervatione proditum eſt, eam eſſe Caſtorei vim, ut qvisqvis ſecum geſtet & naufragium patiatur, non ſalvari poſſe, ſed plumbi inſtar fundum petere & ſuffocari. Exemplo id probari cujuſdam natandi periti, qvi ſuffocari debuit poſt naufragium qvia ſecum Caſtorei fruſtulum gereret, cum ſocii nullam natandi peritiam habentes ſervarentur. Referunt qvoq; incolæ, ſi deſit Caſtoreum, ſumi Lignum Juniperinum, ex qvo fruſtula diſſecta balenæ objiciunt, ſtatim fundum petenti. Experimenti veritatem fide digni Viri Feroënſes confirmant, eandemq; rationem reddit Autor noſter ex communi utriusq;, Caſtorei & olei Juniperini, facultate fœtum pellendi.

9. In victu frugales ſunt incolæ, qvotidiano cibo contenti ſine pane, cereviſia & ſale. Cibus eſt caro, lac, piſcis & puls. Carnem ſine ſale exſiccant in aëre, ſicut piſces, ut ad uſus perduret, qvanqvam ſemiputridam ament, & pingvedinis ratione & juſculorum. Juſcula preterea ſapida reddunt pinvedine animalium, qvam hoc modo præparant. Recentem ex animalibus mactatis circumvolutam reponunt donec nonnihil putreſcat, deinde in fruſtu-

la diſſectam, parum liqveſcere ſinunt, & in maſſam librarum XXXVI. compingunt, qvam in terram paludoſam defodiunt, & qvo diutius ibidem ſervatur, ad uſus melior evadit. Antiqva ſi ſecetur, odorem caſei vetuſti refert. Quo qvis ditior, plus hujus adipis ſervat, qvæ primæ divitiæ olim fuerunt incolarum. Pauperiores, qvibus adipis copia deeſt defectu ovium, lardum balenarum ad ſua juſcula ſubſtituunt, qvod in ventriculo balenæ èxſecto ad focum ſuſpendunt, donec ſenſim ignis beneficio putreſcat, & liqveſcat. Piſcibus recentibus raró veſcuntur, ſed ſiccis & ſemiputridis. Capita piſcium & ovium exponunt angulis ædium, donec putreſcant, qvibus poſtea veſci gaudent. Salitis cibis abſtinent, ne ſitiant. Paucis enim datum cereviſiam bibere, plurimis ſerum, omnibus aqvam. Ex hac diæta corrupto ſangvine Lepra nonnullos invadit, ſed paucos, pleriq; enim ſani ſunt & valido corpore.

10. Aſtronomiæ periti, obſervant ſtellam Bootes, ex cujus ortu mane horas ſciunt metiri; & ad piſcaturas ſuas accedere. Lunæ mutationes non ex motu Lunæ, ſed fluxu & refluxu maris dijudicant.

11. Propter ſimplicem victum & moderatum, longævi ſunt incolæ, ut non raró centeſimum annum attingant: Non ita pridem Eraſmus Magni civis Haraldſundenſis in Inſulis Borealibus obiit. Is primam uxorem duxerat ætatis provectioris, cum qva ſine prole multis annis vixit. XC ætatis anno amiſſa uxore, novam ſuperinduxit ſpe prolis ſuſcipiendæ. Qvinq; ex hac liberos ſuſcepit. Supervixit ad annum centeſimum decimum, & ætatis anno 103. ſuſcepit filium natu minimum. Et ne qvis ſcrupulus ſit, uxor integræ prorſus famæ fertur. Qvi adhuc ſuperſtes eſt filius natu major, ædes paternas inhabitans, vir robuſtus & proceritate pleroſq; incolas ſuperat. 12. Ele-

Digitized by Google

Incolæ aggredi non audent. Roëren magna & longa bellua, ſed Troldwal pernitioſa, qvæ cum navigiis ludit, interdum tergo naves elevans velut in rupe continet, non parvo navigantium periculo. Secreto tamen remedio docti ſunt incolæ arcere immanes has belluas, nempe Caſtoreo, qvod in prora navigiorum inter aſſeres abſcondunt, ut ſemper ſecum navigaturi habeant. Balenæ hæ naves ſubternatantes, in qvibus caſtoreum latet, vel ſi ligno Caſtorei fruſtulo alligato petantur, dictum factum fundum petere lapidis inſtar coguntur. Sine dubio olfactu exqviſito prædita eſt balena, ut caſtorei gravem odorem non ferat. Longa obſervatione proditum eſt, eam eſſe Caſtorei vim, ut qvisqvis ſecum geſtet & naufragium patiatur, non ſalvari poſſe, ſed plumbi inſtar fundum petere & ſuffocari. Exemplo id probari cujuſdam natandi periti, qvi ſuffocari debuit poſt naufragium qvia ſecum Caſtorei fruſtulum gereret, cum ſocii nullam natandi peritiam habentes ſervarentur. Referunt qvoq; incolæ, ſi deſit Caſtoreum, ſumi Lignum Juniperinum, ex qvo fruſtula diſſecta balenæ objiciunt, ſtatim fundum petenti. Experimenti veritatem fide digni Viri Feroënſes confirmant, eandemq; rationem reddit Autor noſter ex communi utriusq;, Caſtorei & olei Juniperini, facultate fœtum pellendi.

9. In victu frugales ſunt incolæ, qvotidiano cibo contenti ſine pane, cereviſia & ſale. Cibus eſt caro, lac, piſcis & puls. Carnem ſine ſale exſiccant in aëre, ſicut piſces, ut ad uſus perduret, qvanqvam ſemiputridam ament, & pingvedinis ratione & juſculorum. Juſcula preterea ſapida reddunt pinvedine animalium, qvam hoc modo præparant. Recentem ex animalibus mactatis circumvolutam reponunt donec nonnihil putreſcat, deinde in fruſtu-

la

la diſſectam, parum liqveſcere ſinunt, & in maſſam librarum XXXVI. compingunt, qvam in terram paludoſam defodiunt, & qvo diutius ibidem ſervatur, ad uſus melior evadit. Antiqva ſi ſecetur, odorem caſei vetuſti refert. Quo qvis ditior, plus hujus adipis ſervat, qvæ primæ divitiæ olim fuerunt incolarum. Pauperiores, qvibus adipis copia deeſt defectu ovium, lardum balenarum ad ſua juſcula ſubſtituunt, qvod in ventriculo balenæ èxſecto ad focum ſuſpendunt, donec ſenſim ignis beneficio putreſcat, & liqveſcat. Piſcibus recentibus rarò veſcuntur, ſed ſiccis & ſemiputridis. Capita piſcium & ovium exponunt angulis ædium, donec putreſcant, qvibus poſtea veſci gaudent. Salitis cibis abſtinent, ne ſitiant. Paucis enim datum cereviſiam bibere, plurimis ſerum, omnibus aqvam. Ex hac diæta corrupto ſangvine Lepra nonnullos invadit, ſed paucos, pleriq; enim ſani ſunt & valido corpore.

10. Aſtronomiæ periti, obſervant ſtellam Bootes, ex cujus ortu mane horas ſciunt metiri; & ad piſcaturas ſuas accedere. Lunæ mutationes non ex motu Lunæ, ſed fluxu & refluxu maris dijudicant.

11. Propter ſimplicem victum & moderatum, longævi ſunt incolæ, ut non rarò centeſimum annum attingant: Non ita pridem Eraſmus Magni civis Haraldſundenſis in Inſulis Borealibus obiit. Is primam uxorem duxerat ætatis provectioris, cum qva ſine prole multis annis vixit. XC ætatis anno amiſſa uxore, novam ſuperinduxit ſpe prolis ſuſcipiendæ. Qvinq; ex hac liberos ſuſcepit. Supervixit ad annum centeſimum decimum, & ætatis anno 103. ſuſcepit filium natu minimum. Et ne qvis ſcrupulus ſit, uxor integræ prorſus famæ fertur. Qvi adhuc ſuperſtes eſt filius natu major, ædes paternas inhabitans, vir robuſtus & proceritate pleroſq; incolas ſuperat. 12. Ele-

Digitized by Google

Incolæ aggredi non audent. Roëren magna & longa bellua, ſed Troldwal pernitioſa, qvæ cum navigiis ludit, interdum tergo naves elevans velut in rupe continet, non parvo navigantium periculo. Secreto tamen remedio docti ſunt incolæ arcere immanes has belluas, nempe Caſtoreo, qvod in prora navigiorum inter aſſeres abſcondunt, ut ſemper ſecum navigaturi habeant. Balenæ hæ naves ſubternatantes, in qvibus caſtoreum latet, vel ſi ligno Caſtorei fruſtulo alligato petantur, dictum factum fundum petere lapidis inſtar coguntur. Sine dubio olfactu exqviſito prædita eſt balena, ut caſtorei gravem odorem non ferat. Longa obſervatione proditum eſt, eam eſſe Caſtorei vim, ut qvisqvis ſecum geſtet & naufragium patiatur, non ſalvari poſſe, ſed plumbi inſtar fundum petere & ſuffocari. Exemplo id probari cujuſdam natandi periti, qvi ſuffocari debuit poſt naufragium qvia ſecum Caſtorei fruſtulum gereret, cum ſocii nullam natandi peritiam habentes ſervarentur. Referunt qvoq; incolæ, ſi deſit Caſtoreum, ſumi Lignum Juniperinum, ex qvo fruſtula diſſecta balenæ objiciunt, ſtatim fundum petenti. Experimenti veritatem fide digni Viri Feroënſes confirmant, eandemq; rationem reddit Autor noſter ex communi utriusq;, Caſtorei & olei Juniperini, facultate fœtum pellendi.

9. In victu frugales ſunt incolæ, qvotidiano cibo contenti ſine pane, cereviſia & ſale. Cibus eſt caro, lac, piſcis & puls. Carnem ſine ſale exſiccant in aëre, ſicut piſces, ut ad uſus perduret, qvanqvam ſemiputridam ament, & pingvedinis ratione & juſculorum. Juſcula preterea ſapida reddunt pinvedine animalium, qvam hoc modo præparant. Recentem ex animalibus mactatis circumvolutam reponunt donec nonnihil putreſcat, deinde in fruſtu-

la

la diſſectam, parum liqveſcere ſinunt, & in maſſam librarum XXXVI. compingunt, qvam in terram paludoſam defodiunt, & qvo diutius ibidem ſervatur, ad uſus melior evadit. Antiqva ſi ſecetur, odorem caſei vetuſti refert. Quo qvis ditior, plus hujus adipis ſervat, qvæ primæ divitiæ olim fuerunt incolarum. Pauperiores, qvibus adipis copia deeſt defectu ovium, lardum balenarum ad ſua juſcula ſubſtituunt, qvod in ventriculo balenæ èxſecto ad focum ſuſpendunt, donec ſenſim ignis beneficio putreſcat, & liqveſcat. Piſcibus recentibus rarò veſcuntur, ſed ſiccis & ſemiputridis. Capita piſcium & ovium exponunt angulis ædium, donec putreſcant, qvibus poſtea veſci gaudent. Salitis cibis abſtinent, ne ſitiant. Paucis enim datum cereviſiam bibere, plurimis ſerum, omnibus aqvam. Ex hac diæta corrupto ſangvine Lepra nonnullos invadit, ſed paucos, pleriq; enim ſani ſunt & valido corpore.

10. Aſtronomiæ periti, obſervant ſtellam Bootes, ex cujus ortu mane horas ſciunt metiri; & ad piſcaturas ſuas accedere. Lunæ mutationes non ex motu Lunæ, ſed fluxu & refluxu maris dijudicant.

11. Propter ſimplicem victum & moderatum, longævi ſunt incolæ, ut non rarò centeſimum annum attingant: Non ita pridem Eraſmus Magni civis Haraldſundenſis in Inſulis Borealibus obiit. Is primam uxorem duxerat ætatis provectioris, cum qva ſine prole multis annis vixit. XC ætatis anno amiſſa uxore, novam ſuperinduxit ſpe prolis ſuſcipiendæ. Qvinq; ex hac liberos ſuſcepit. Supervixit ad annum centeſimum decimum, & ætatis anno 103. ſuſcepit filium natu minimum. Et ne qvis ſcrupulus ſit, uxor integræ prorſus famæ fertur. Qvi adhuc ſuperſtes eſt filius natu major, ædes paternas inhabitans, vir robuſtus & proceritate pleroſq; incolas ſuperat. 12. Ele-

Digitized by Google

12. Elephantiaſis hic freqvens ex victu & aëre, has habet notas. Facies & artus hic ferè ubiq; fœdantur tumoribus plumbei coloris, qvi exulcerantur fœdum in modum. Rauci ſunt hoc morbo infecti & per nares vocem emittentes. Vere & autumno invaleſcens morbus plurimos enecat. Contagium ad multos ſerpit, ſæpe tamen pauperes in Noſocomium Leproſorum delatos non inficit, nec ad liberos parentum lues ſerpit, nec ad Conjuges, licet alter iſto morbo laboret, qvod pluſculis exemplis obſervatum.

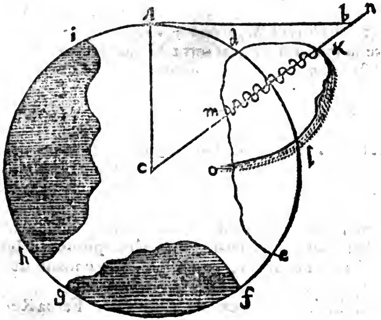
13. Varia exempla Magicarum Artium recenſet Autor, qvæ repetere nolo, qvia ætatem ejus & memoriam præceſſerunt. Recentia duo ſignabo, ab ipſo obſervata. A. C. 1668. die 2. Auguſti, filia Olai Johannis in Velberſtatt deperdita fuit in itinere ex templo domum reditura, poſtqvam eodem die Euchariſtiæ interfuiſſet, nec aliqvot poſt dies qvæſita, potuit inveniri. Præmiſſis tandem in Eccleſia Kalbachenſi precibus, nono die inventa eſt in vicinia à puellis mulctantibus inter duo ſaxa, capite linteis ſuis involuto, nec ſermonis ullum indicium edidit. Facto parentibus indicio inventæ filiæ, advolantibus illis demum juſſa ſurgere fari cœpit, faſſaq; eſt ex altiſſima rupe ſe demiſſam, unde nemo ſine vitæ periculo facilè evaſiſſet, veſtibus integris, calceisq; mundis, qvanqvam iſtis diebus pluviæ continuæ fuiſſent. Interea qvanqvam novis iſtis diebus omni prorſus cibo abſtinuiſſet, domi tamen reverſa ad conſvetos cibos prompta rediit.

Eodem autumni tempore Vir qvidam in Suderøe qvoq; pluſculis diebus deperditus, tandem precibus piorum ad ſuos reverſus, XIV, dies mutus fuit. Ad ſe reverſus faſſus eſt, nihil ſe mali interea ſenſiſſe, ſed abiturienti ſpiritus qvosdam fuiſſe moleſtos.

A. C. 1667.

A. C. 1667. d. 7. Januarii Juvenis qvidam Jacobus Olai in Oſterőe, ætatis anno 24. in morbum lapſus, qvarto decimo morbi die, circa noctem ſomno immerſus profundo fuit. Juvenili forma qvidam adveniens veſtibus lucentibus ei ſomnum excuſſit. Vidit ſibi in lecto accubantem hoſpitem ſplendidum, cubili facibus qvaſi illuſtri, præmiſſa officioſa ſalutatione, de loco morbi qvæſiviſſe. Ægroto conſternato, nihil reſponſi tulit, manu tamen pectus vicinasq; partes perfricans ſanitatem reſtituit, addita cautione, ut precibus piis ſe Deo commendaret. Varias exinde factas huic juveni revelationes fuſius deſcribit Autor, ab inſtituto noſtro alienas.

14. Dulcium aqvarum ſcaturigines in rupibus ſummis paſſim hic viſuntur. Ratio ex æqvilibrio aqvarum in mari,



M unde

unde per terrarum rupiumq, anfractus adſcendunt, repetenda. Cum orbis terraqveus ſit rotundus, facilè vaſtum mare ſua rotunditate altius adſcendit ut ſuperet montium ſuprema cacumina, qvod iſta figura demonſtrat Autor.

Sit globus hic, terraqveus orbis, ſint d. e. & f. g & h. i. tres terræ partes, mediumq; aqva. Sit A ſuperficies aqvæ ſuprema, ſit k. l. fons ſcaturiens ex monte alto d. k. l. Jam premit aqva ubi eſt altiſſima A ad centrum c. ex qvo pervenire non poteſt ad infimam ſuperficiem, unde ſibi qværit per terrarum anfractus canales aqveos, interq; eos ſit vena qvædam M, qvæ vel recto vel tortuoſo ductu ducit ad k, qvod facilè fieri poteſt uſq; ad b, qvia æqvilibrium hic eſt cum A. Sed ad N. ne minima gutta adſcendit, qvia altior eſt locus ſuperficie A. Ita fons manat ex k. ad planiciem l, hincq; ad mare O, qvi curſus ad finem mundi perennat. Et ſiqvidem perpendicularis i. k. in monte tertia parte longitudinis æqvat terræ ſemidiametrum e i qvod ex Aſtronomorum computo conficit miliaria 859. mons altus erit 286. miliaria, ad qvam altitudinem neq; ſummus Olympus adſcendit. Aqvam ſalſam verò per terræ cavernas reddi dulcem conſtat, qvia ſale nutritur terra, qvem ad ſe trahit. Conſenſum aqvæ fontanæ cum mari, exemplo evidenti demonſtrat. Reperitur enim in Inſula Suderøe in parte meridionali prope pagum Famøen / piſcina non adeo magna aqvæ dulcis in montis parte non uſq; adeò alta, qvæ fluxum & refluxum habet mari reſpondentem. Veriſimile autem ſit, meatus huic eſſe ampliores, ut promptius aqvæ in piſcina copioſiores adſcendant deſcendantq;.

Ex multis hæc pauca ex *Dn. Lucæ Debes* Feroa Reſerata

ta deprompſi. Cætera ex opere ipſo hauriat Lector, qvando prælum evaſerit. Vix finem huic paragrapho impoſueram, cum laudatus Dn. Lucas ad me mitteret Obſervationes Tres curioſas, qvas non invidebo publico, eo ordine qvo ipſe conſignavit.

1. Anno currente 1672 die 28. Aprilis ad Inſulas Feroënſes venit navis oneraria, ex Dania, cum commeatu, nauta Paulo Baadſtæd, comitibus duobus Paſtoribus, Dn. Gregorio Petræo, & Dn. Petro Clementino. Referebant illi tempeſtate jactata extra curſum navi, incidiſſe in terram præaltam, qvam Feroam crediderunt, rupibus altis nive tectis, fluviis hinc inde defluentibus, & ſaxis infra munitam. Sed cum vicinas inſulas Feroënſes nullas obſervarent, iter ſuum direxerunt Boream verſus, repertisq; veris Inſulis Feroenſibus, retulerunt viſam à ſe eſſe iſtam Inſulam undecim leucis à Feroenſibus diſſitam verſus plagam Orientalem & meridionalem, ubi nunqvam ab ullo mortalium obſervata fuit terra. Unde ſuſpicatur *Dn. Lucas Debes* fuiſſe Inſulam natantem.

2. De aqvis in rupibus præaltis, qvas fluxum & refluxum, maris inſtar, habere ſupra dixit, monuerunt duo incolæ Feroenſes, Hafniæ jam publicorum negotiorum cauſa degentes, qvi prope iſtas aqvas in Suderøe habitant, qvod ſalſæ ſint, certo indicio aqvas in rupibus ſcaturientes ex mari provenire.

3. A. C. 1670. Prope littus Suderoenſe Auſtrum verſus æſtate viſa eſt Sirene à plurimis incolis pagi vicini Qualboe per tres fermè horas extra aqvas prominens, manu piſcem comprehendens capite deorſum, cauda ſurſum reflexa Capillo prolixo à capite ad mare protenſo. Corpus umbilicum tenus conſpiciebatur totum. Viderunt idem

monſtrum incolæ Suderoenſes, ex qvibus, hic Hafniæ qvi degit, rem ſibi viſam confirmat.

L.

Hypochondriacus templum averſatus.

VEl nihil vel parum Magicis artibus tribuere ſoleo, raros inſolitosq; eventus naturæ vel morbis aſſignans, qvorum nobis rationes non ſatis patent. Inprimis hypochondriaci varia patiuntur, qvæ cauſæ ſupernaturali vulgus adſcribit. Et ne deſit miraculum, Dæmon incuſatur, Magi culpantur, tantumq; & his & illi tribuit mortalium credulitas, ut fata noſtra, qvæ à Deo & Natura dependent, moderari cenſeantur. Qvicqvid hac parte peccatur, imaginationi depravatæ imputandum. Turbatur illa vaporibus ex hypochondriis obſtructis adſcendentibus, ut fingat ea ſibiq; evenire credat, qvæ nuſqvam neq; picta ſunt neq; ſcripta. Paſſim exempla occurrunt, cuivis obvia. Nuper civis Hafnienſis honeſtus piusq;, & benè de pauperibus meritus, in templo qvidem ſacris intereſt, ſed qvando ad ſacram cœnam accedere conſtituit, anxietate incredibili vexatus titubansq;, ut pedes officium non faciant, ad arã Dei appropinqvare non audet. Domum verò reverſo, omnia ſana videntur. Hinc domum ſuam Presbyterum Confeſſionariumq; convocare cogitur, qvotiescunq; ſacræ cœnæ particeps eſſe cupit. Pro hypochondriaco amicum Virum curavi, exhibuiq; in Vino medicato qvæ obſtructiones meſenterii & lienis reſerare valerent. Neq; enim Dæmonis hoc negotium eſſe credidi, qvi in pios dominium non habet, nec ſacris nos prohibere poteſt,

nec

nec templum Dei exoſum reddere religioſis Dei cultoribus. Jovis qvidem Apameæ templum Dæmon qvidam ater tutatus fertur, ſed Divi Marcelli Epiſcopi precibus fugatum narrat *Nicephorus* lib. 12. c 27.

LI.

Hæmorrhoidum cæcarum & apertarum remedium.

ILluſtri cuidam Viro, cui ante moderatius ad Uncias ſangvis ex hæmorrhoidibus fluxerat, jam neſcio qva ſanguinis acrimonia vel viarum laxitate ad libras manat ad animi ferè deliqvium. Tentata ad revulſionem Venæſectio, aliaq; remedia ſolita advocata, ſed fruſtra. Tandem præſens auxilium grana Granatorum ſucculenta ſubminiſtrarunt, qvibus maſticatis ſuccoq; deglutito ceſſavit periculoſus ſangvinis fluxus, cujus iccircò remedii certitudinem, ſæpius in ſe factis experimentis, deprehendit Hafniæ.

Ad hæmorroidas cæcas amuletum ſuum mihi per literas revelavit Gothæ Medicus Doctiſſimus *D. Georg. Wolffgang. Wedel.* Eſt fabariæ radix recens, dorſo intra ſcapulas appenſa, nodulorum numero tuberculis mariſcarum reſpondente, ſiue ulla aliàs ſuperſtitione, vel alia circumſtantia. Vidit inde effectus ſtupendos & mirabiles, neq; unqvam illum fruſtratus eſt eventus, niſi ubi inveteratum malum in verrucoſum jam fiſtuloſumq; declinavit. In criſtis tentare volui. Non ſucceſſit. Forſan moræ impatientes ſunt nonnulli. Statim remedii vim poſcunt.

LII.

D. *Eraſmi Bartholini* Med. Prof. Reg.

Ova Gallinacea incorruptibilia.

Memorat *Plinius*, ipſo die brumali pulegium in carnariis florere: Circumagi folia ulmi, tiliæ, oleæ, populi albæ & ſalicis poſt ſolſtitium. Ego verò ad dies præfinitos non exſpectari debere cardinum coeli vadimonia, intellexi qvatuor ferè annorum experientia. Cum enim Anno 1659. ovum Gallinaceum forte incautius tractarem, putamine fracto interius ferè inane, nihilq; præter exiguum pulveris flaveſcentis deprehendi. Hinc orta mox ſuſpicione de materiæ ovi continuo decremento, varia ova gallinarum partim cocta, partim cruda, circa tempora Æqvinoctii Verni Anni 1669. aſſervavi, experturus ſeqventibus annis mutationum varietatem. Ipſo deinde die Æqvinoctii, duo experimenta naturalia nobis propoſuit Illuſtris Philoſophus Franciſcus Joſephus Burrhuſſibiq; certo ſtatuit conſtare, ova gallinacea ipſo die æqvinoctii excluſa non putreſcere, deinde ſi incubanda Gallinæ eadem relinqvantur, excludi pullos omnes gallos gallinaceos. Horum veritatem ut ſcrutarer, reſervatis ovis præcedentium dierum ſepoſui alia, non ſolum ipſo die Æqvinoctii excluſa, ſed etiam ſeqventibus diebus, ratus ſi aliqva his eſſet cum terris coeli ſocietas, non id præfinito die ſperari. Elapſo ſatis longo tempore, tantoq; intervallo qvo vix ſolent recentia ſervari ova, menſe Decembri inſeqvente, unum ex aſſervatis ovis fregi. Sed licet ova recentia non ſoleant eſſe valdè gratioſo odore aut Sapore, tamen in hoc non potuerunt ullam corruptionem ſenſus exqviſitiores deprehendere. Reliqva ergo ova in Muſæo repoſui, donec Anno

1671.

1671. die 6. Aprilis ejus fieret mentio coram fratre dilectiſſimo D. Thoma Bartholino Archiatro & Profeſſore Honorario, atq; Facultatis Medicæ decano. Experimeto tum comprobando tria ova in medium produxi, unum poſt æqvinoctium Anni præcedentis 1670. die 11. Martii, alterum vero ante æqvinoctiũ ejuſdem anni die 8. Martii, tertium deniq; die 5. Martii anni 1669. excluſum. Verum fracta hæc cuncta ſine ulla putrefactione animadvertebantur, nam & albumen & vitellus erant ſatis blando ſapore atq; odore, qvalis certe non ſolet putredinem oſtendere. Vitellus tamen aliqvam paſſus mutationem viſus eſt, qvippe craſſior verſus obtuſiorem partem deſidebat, neq; niſi mediam capacitatem ovi adimplens, vacuâ relictâ acutiore parte; Chalaza tamen, tam in obtuſiore parte ovi, qvam in acutiore adhuc conſpicua, in duobus ovis Anni 1670. Tertium verò die 5 Martii 1669. excluſum, cum fractum eſſet, exhibuit vitellum multo ſpiſſiorem, glutinis inſtar; in acutiore verò parte albuminis portio adhuc apparuit, ſed valdè ſpiſſati, guſtatu non erat inſuave, neq; odore ingrato; adeò ut à putredine nullum vitium ſenſiſſe omnes judicaremus. Placuit præterea experiri unum ex coctis jam tertium annum reſervatis. Id fractum adeò foetido odore nares infeſtavit, ut ipſo momento auferri juberemus, colore interius obſcuro atq; livido. Poſtremo, ut ſatisfieret curioſitati Celeberrimi Viri D. Johannes Picart, cum apud nos moraretur, aperuimus hoc anno 1672. verſus Æqvinoctium Vernum, aliud ex crudis & excluſis Anno 1669. Ovum contrectatum manibus adeò leve erat, ut vacuum omni ſubſtantia crederemus. Diffractum verò materiam valdè diminutam & coactam exhibuit, priori haud diſſimilem, multo tamen denſiorem, & ad duritiem ferè acce-

accedentem, atq; nullâ relictâ putredinis nota. Ad præfinitos itaq; dies aliqvid eſſe ſpei certæ in coeleſtium effectis non potuimus hiſce argumentis intelligere. Sed genitalem Spiritum ver inchoare cum multa doceant, hoc tempus vegetiſſimum eſſe non dubitamus, geſtiente natura animam inferre omnibus rebus, vimq; majorem, qvæ putredini reſiſtat.

LIII.

D. *Eraſmi Bartholini*

Camphora ſine diminutione ſubſtantiæ reſervata.

QVænam ſit vera interpretatio cauſæ diminutionis ſubſtantiæ in Camphora ſcrutari vellem induſtrios Naturæ myſtas. Solet ſemine lini tecta in pharmacopoliis conſervari, argumentum nonnullis, qvalitatis occultæ in ſemine lini ſecum afferens. Sed hujus facultatis cum non ſatis liqvidus ſit ſenſus, incluſi camphoræ fruſtum exigui ponderis duobus vitris, qvorum unum ſigillo hermetis munivi, alterum verò cerâ exactè obturavi, pondus deinde utriuſq; trutinâ exqviſitâ annotavi, ut pateret qvantum ſingulis diebus pondere decederet. Sed nullam adverti id per triennium ita derelictum, ſentire vel mutationem vel defectum ſubſtantiæ; tacitis naturæ indiciis non aërem ſolum, ſed motum aëris libero meatu vagi, aperire nobis cauſas hujus phænomeni: atq; in vitris probe clauſis ſine damno, etiam abſq; ſemine lini, ſervari poſſe Camphoram.

LIV. Ver-

Digitized by Google

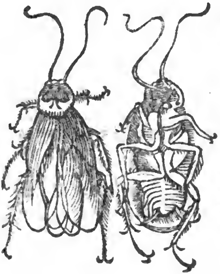
LIV.

Vermes in Sacchar o.

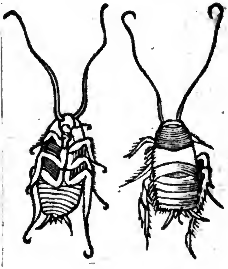
COrrumpi ſacchari cannas in Braſilia à vermiculo qvodam qvem Braſilienſes vocant Gvirapeacoja, Luſitani Pão de galinha, qvi radices cannæ exedat, ſcribit *Marcgravius* l. 2. Hiſt. Braſ. c. 16. Non id eſt inſectum qvod Saccharo permixtum ex India orientali advectum navibus Societatis Haffniæ nuper vidi. Grylli ſpecies potius eſt, ſed nulla figura illi convenit apud *Jonſtonum*, ſicut ex appictis iconibus apparet, qvas hic apponi curavi. Duplex autem mihi viſa ſpecies. Una alata, repens alia. Gryllus repens colore caſtaneo, cruſtis in tergo diſtinctus, tribus in pedibus articulationibus, hirſutis, pinnis duabus in capite prominentibus, longioribus, in cauda qvatuor ſed brevioribus. Alatus major eſt, colore alteri ſimilis, & corporis fabrica, niſi qvod qvatuor alis dorſum diſtingvatur, piliq; in pedibus ſint freqventiores. Cæterum utrumq; gryllum ſaccharo aluimus ſpatio menſtruo, eodem ſcilicet ſaccharo crudo cui immixti ad nos ex Indiis venerunt. An ex ſaccharo generentur, non liqvet, nec credo, cum etiam oryza veſcantur, & aliis rèbus in navi adhæreant, fatentibus nautis noſtris, qvi de noxa per hos gryllos ſibi allata conqveruntur. Saccharo autem minus puro magis delectari credo, qvam puriſſimo, qvia hoc acrius calidiuſq; eſt multa lixivii fortiſſimi vi albefactum, illud non ita noxium. Unde rectè monet *Gvil. Piſo* l. 4. Medic. Braſil. c. 1. hoc viſceribus & capiti eſſe infeſtum, illud verò, qvod modicè repurgetur, ingenitas reſervare vires, intenſiuſq; ſerapia electuaria & ſimilia dulcificare. Noſtris hominibus id dictum velim, qvi ſpreto vili ſaccharo, qvod in pulvere ad nos defertur, candidius alterũ in formas compactum præ-

ferunt, maleq; ſuæ ſanitati conſulunt. Sed grylli noſtri dum dulci hoc ſaccharo veſcuntur, à frigore noſtro, qvod Novembri menſe incubuit, ſenſim extingvuntur.

Gryllus alatus.



Gryllus repens.



LV.

Carcinomata incurabilia.

DUo Carcinomata cum D. *Olao Borrichio*, Medico eruditiſſimo vidi, qvæ manum Medicam admittere non potuerunt, partim qvod ætate eſſent provectiora, partim qvod nimia ſui mole nos deterrerent. Primum in ſutore, alterum in Cereviſiario notavimus. Illum locus affectus, hunc magnitudo damnavit. Sutor ſub brachio dextro, qvod opere exercendo aſſueverat, tractu temporis congeſſerat ingentem tumorem carcinomati affinem, ut capitis proprii magnitudine propenderet incredibili moleſtia. Va-

Digitized by Google

Vaſa tumentia nos ab exſciſione deterrebant, & axillaris venæ vicinia,ut miſerum ægrum prognoſtico relinqveremus. Conſilio certo, non ignorantia, manus abſtinemus ab illis unde vel fatum præcipitatur, vel Medici fama periclitatur. Cereviſiarius in clune Siniſtro ingens pondus carcinomatis geſtans claudicabat. Univerſam muſculi glutiæi molem occupatam vidimus, prominentem globoſo tumore ad duorum capitum amplitudinem, venis adeò tumentibus ut varicum inſtar,ad pennæ aqvilinæ craſſitiē clunes exſtantes diſtingverent. Quod malum ſexagenario major jam ſeptem annos clam paſſus ſine dolore, qvi nunc ſe exſerit in parte declivi, protenditurq; non tantum ad genu flexuram ubi muſculorum tendines deſinunt, ſed ad pedem inferiorem plantamq; ipſam. Tangere nec hunc nec illum auſi, ſuaſimus patientiam præſertim victis & brevi caducis. Hæc enim aliaq; molliter ferenda cordatis. Qvid enim eſt aliud, ut *Tullius* loqvitur, gigantum more bellare cum Diis, niſi naturæ repugnare? Certè hujus generis tumores nulla conſolatione permulcentur, niſi imminentis fati eventu ubi perruperint exulcerati, qvod utriq; præſagimus, non optamus.

Prioribus annis in tergo ancillæ carnoſum tumorem dependentem, mammarum inſtar, nateſq; tegentem obſervaſſe me memini, qvod memoriæ poſterorum commendavi in diſſertatione De Hepate defuncto. *Marcus Aurelius Severinus* De Abſceſſibus varia exempla affert,noſtris non diſſimilia, ſi partem affectam excipias. Hiſpani verò illius tumor à brachio ad ſummum humerum, qvem deſcribit depingitq; l. de Noviſſ. Abſceſſ. Obſ. c. 7. ſangvineus fuit, nec ad hanc claſſem ſpectat.

LVI.

D. *Henrici à Möinichen* Regii Medici.

Ganglion Carpi imminente partu ſponte evaneſcens, poſtea renatum.

ILluſtris Matrona multorum liberorum felix Mater, ganglion ad Carpum jam annos aliqvot habet, avellanæ magnitudine, indolens, qvod proximis partui diebus ſponte evaneſcit. Senſim decreſcens leve aliqvod ſugillationis indicium in circuitu relinqvit, qvod & ipſum per Cutis poros omninò diſſipatur, certiſſimo brevi inſtantis partus argumento, qvod repetitâ experientia jamdudum advertit qvavis laude digniſſima Matrona. Secundâ à partu ſeptimanâ, qvod penitus abiiſſe jurares ganglion, in eodem, qvo antea fuit, loco revertitur, ſenſim ad priſtinam aſſurgens magnitudinem. Cauſam vero ſtatis vicibus ſic ſponte & abeuntis & redeuntis tumoris, qvia nec à ſangvine, nec à peculiari uteri cum carpo conſenſu derivare qveo, à felicioribus Naturæ Myſtis diſcere amo.

LVII.

De Succino experimenta.

EX foſſis novis Urbis Regiæ Haffnienſis à foſſoribus militibus eruta ſunt pluſcula fruſta ſuccini variæ magnitudinis. Id apprimè notandum, qvod obſervent iidem foſſores, ſemper ubicunq; invenitur ſuccinum, mineram ejus ſimul adeſſe, nempe cortices arboris qvercus, qvibus non adjacet tantum ſuccinum, ſed firmiter adhæret, ſicut ad oculum videre eſt in variis fruſtulis, qvæ foſſores curioſis vendunt. Adeſt & alia minera, ſcilicet nigrum lignum, velut

velut combuſtum, cui qvoq; ſuccinum ſociatur. Crederem tamen bitumen qvoddam eſſe, vel ſuccinum nigrum, niſi diſſuaderet odor, qvi in accenſo teter, ut potius ejuſdem ligni qvercus combuſti reliqvias eſſe judicandum, tale tamen ſuccinum nigrum, ſeu gagaten in Britannica Inſula qvoq; reperiri *Cambdenus* ſcribit in deſcriptione vicus Whitby. Et hic ex foſſis Haffnienſibus qvoq; erutum vidimus. Qvicqvid ſit, ſive ſuccinum in his mineris creſcat, ſive maris Balthici alluvione, cui Haffniæ noſtræ pars olim magna ſubjecta, huc ex aliis regionibus ſit delatum, ubi vel qvercus vel aliæ arbores reſinoſæ lacrymam hanc ſudant, difficile eſt dictu. In mediterraneis collibus Selandiæ noſtræ nonnunqvam qvoq; fruſtula reperta meminimus. Non ita pridem ex agris prædii Tygeſtrup, cum illud poſſideret Illuſtriſſ. Regis Daniæ Cancellarius Dn. *Petrus Reetz*, vomere extractũ fuit ſuccini fruſtum capitis humani magnitudine. Sed qvænam inſulæ pars à mari vicino libera? Certè à foſſoribus noſtris obſervatum, non ante inveniri in foſſis urbis ſuccinum, qvam ad fundum perveniatur, altitudini maris reſpondentem. Molle prius fuiſſe omne ſuccinum varia experimenta probant. I. Flexile fruſtum & molle, qvod ceræ inſtar tractari poterat, vidit *Andreas Aurifaber*, qvem edidit *Scholtzius* in operibus Cratonianis. Tale fruſtum apud nos poſſedit Clariſſimus D. *Wilhelmus Wormius* Profeſſor & Bibliothecarius Regius. 2. In nonnullis fruſtis liqvor natat, ſeu gutta fluens. Tale fruſtum vidi his diebus apud *Ivarum Schölerum*, Conſulem Chriſtiano Haffnienſem, amicum veteri neceſſitudine mihi colendum. Movetur illa gutta ſurſum elevato electro, tribuſq; locis efformat primò globoſam figuram, deinde in progreſſu oblongam, deniq; planam, ſine

dubio à loci contenti figura. Qualis ſit, divinare difficile eſt, niſi diſſectio viam monſtraret. Similis forſan eſt oleo petræ, tot ſeculis hic incorrupto, nam aliud fruſtum idem *Schölerus* oſtendit, qvod vel leviter digito noſtro tactum, odorem petrolei ſpirat. Aqvam in ſimili fruſto viſam ſuſpicatur *Daniel Hermannus* in diſcurſu Philoſophico metrico de ſuccino Pruſſiaco:

—— qvædam ingentia Naphtæ
Fruſta videre licet, qvibus unda includitur intus,
Huc illuc refluens; creſcitq; ubi Delia, creſcit
Intus aqva: haud unqvam penituſq; abſumitur intus.

Cæterum cur non exſiccetur unda, miratur, ſive qvod Electrum immune ab omni putredine conſervet, ſive, qvod haud vulgaris ſit aqva, ſed quæ cauſa ſit arcani hujus fluoris. Rectè id, cum nec pura aqva eſſe poſſit in ſuccino Schöleriano, qvia adſcendit inſtar ſpiritus & olei, nec aër concluſus, qvi diu evanuiſſet. 3. Multa inſecta & animalcula, & aliæ res in ſuccino viſuntur, qvæ in molli prius materia comprehenſæ fuerunt, velut in glutine, taliq; corporis poſitu induruerunt, qvo deprehenſæ ſunt. De muſcis, culicibus, feſtucis, araneis &c. vulgò notum. Habet laudatus *Schölerus* ſuccinum, in qvo integer gryllus natat expanſus. Aliud, ubi duo culices in coitu deprehenſi conſpiciuntur. Narrat *Jo. Wigandus* in Hiſtor. ſuccin. Boruſſ. habuiſſe Jo. Gobelium Magiſtrum Cameræ Ducis Pruſſiaci maſſam ſuccini, in qva ranula viridis, qvæ foliis arborum ſolet inſidere, tanqvam viva intus conſpecta eſt. De Lacerta in ſuccino Pruſſiaco reperta teſtatur *Dan. Hermannus*, non eſſe veſtigium inane, ſed verum corpus, qvia

—— cruor ille intus preſſæ ſub ventre Lacertæ
Eſt viſus fluere, & ſeſe hinc atq; inde movere:

Appa-

Apparetq; intus ſpacium reſtare fluoris.

Et lacertam in ſuccino concluſam habuit Auguſtiſſimus Rex Daniæ Divus *Fridericus* III. Piſces & ova piſcium ſuccino involuta fuiſſe, prodidit *Andr. Aurifaber* c. 1. Ne dubitemus ex arbore repetendos ſuccini natales, conus abietis teſtatur in ſuccini fruſto obſeruatus, qvod nuper Clariſſimo Dn. *Picarto* obtulit deditq; laudatus *Schölerus*. 4. Evidens teſtimonium præbet ſuccinum qvoddam ſubliqvidum & glutinoſum, de qvo ex diſputatione M. *Andreæ Conçii* Mathematum Profeſſoris Regiomontani A.C. 1660. habitâ mihi retulit *Hen. Creutzfeldius*, Medicinæ Candidatus, qvod repertum, inditâ prius ſcedulâ anno ſignatâ, curioſi iterum mari commiſerunt, ut poſteris conſtaret ſi qvam mutationem annorum tractu molle iſtud ſuccinum experiretur: Poſt ſeculum enim idem fruſtum ex mari projectum prodiiſſe ſolidum durumq; cum incluſa ſchedula, curioſiſq innotuiſſe exinde duritiem & robur ſuccino à ſale ſaliniſq; maris particulis deberi. Non igitur dubitamus liqvidam fuiſſe reſinam, vel lacrymam ex arbore profluentem, & vel ſale, vel temporis diuturnitate in maris littoribus concreſcere & indurari, qvanqvam probabili qvoq; ratione alii ex pingvi bitumine in iſtam ſoliditatem compingi ſuſpicentur.

Illuſtrabit ſuccini generationem, ejuſdem analyſis. Diſſolvi iterum poſſe ac diſſolutum coagulari vel in maſſam cogi, non dubitant Naturæ periti. Modum pro ſecreto ſervant, qvanqvam tectis verbis eum aperiat *Anshelmus Boëtius* l. 2. c. 159. & 162. & vero phyſico divinandum proponat. Sine illius ductu tentavimus varia experimemta cum *Jo. Gothofredo Becker*, Pharmacopoeo noſtro prorſus curioſo & ingenioſo, qvæ breviter ſignabo,

aliis

aliis ulterius hæc naturæ myſteria inveſtigandi occaſionem daturus.

1. In ceram ferventem immiſſum ſuccinum rudi modo contuſum, molle fieri obſervare non potuimus, jungi ceræ qvidem, ſed guſtu ſcabritiem prodere.

2. Cum reſina abietis, tanqvam congenere, tentavimus idem. Maſſa verò inde coagulata, inæqvali ſua facie votum noſtrum fruſtravit.

3. In ſpicæ oleo & petroleo & ol. Terebinthinæ infuſum, non prorſus diſſolvi ſe paſſum eſt, ſed arenoſum qvid guſtu prætulit.

4. In oleo deſtillato Lavendulæ ſucceſſit experimentum. Blando enim accedente in vitro calore, ſenſim in amurcam qvaſi reſolutum eſt ſuccinum, qvod guſtu æqvale prorſus & molle fuit. Alia olea deſtillata parem effectum prodent, uti & Sp. Vini rectificatus, unde excellens ex ſuccino ſuis oleis imprægnato medicamentum exſurgit.

5. Vehementi flamma diffluit, ſed ſplendore privatur, fragile fit ſi coaguletur inſtar reſinæ.

6. Ut iterum concreſcat & indureſcat, facilis eſt modus per evaporationem olei ſtillaticii.

7. In crucibulo benè clauſo & lutato moderato igne pulvis ſuccini glebæ inſtar coit in globulum, ſed facilè conteritur. In forti igne liqveſcit, adhæreſcitq; de lateribus induratum, odore ſuccini accenſi, qvanqvam ſine flamma ſolo calore coierit.

8. Oleum ſuccini affuſo Sp. Salis non coagulatur, ſicut produnt nonnulli, ſed oleum ſupernatat, nec miſceri ſe patitur.

9. In oleo lini ad liqvidam conſiſtentiam coqvi ſuccinũ poſſe, notum illis qvi eo utuntur ad opera laccâ incruſtanda.

da. Hæc cum illo unitâ deinde indureſcunt. Non dubito aliis modis ſolvi & coagulari, ſicut cryſtalli fruſtula ſol vere & in nova vitra elegantia conflare novit Belga in Burſa Hafnienſi.

Experimentum elegans mihi ſuggeſſit Cl. V. D. *Olaus Borrichius*, prioribus annis à ſe tentatum. Oleum petræ qlando calore per 3. hebdomadas alembico commiſit, bvibus exactis fortiore igne humiditatem oleôſam expreſſit, repetitaq; deſtillatione reliqvum liqvorem, ſi qvis ſupereſſet, elicuit, remanente corpore ſolido & ad ignem indurato, ſuccini æmulo in ſplendore & promptiſſima vi attrahendi paleas. Fragilior tamen fuit hæc maſſa, qvam verum ſuccinum.

Adulterati cujuſdam ſuccini meminiſſe expediet. Apud amicum Hafniæ vidi fruſtulum ſuccini elegantiſſimum ex Boruſſia tranſmiſſum pro re rariſſima. Ranulam omnibus numeris perfectam in medio oſtendit. Mirabar inprimis accuratam animalculi fabricam in ſuccino expreſſam, ſed magis in admirationem me rapuere liqvoris aliqvot guttæ, qvæ velut per circulum volvebantur circa ranulam, & mutabant locum. Re preſſius inſpecta, vidi foraminulum in dorſo ranulæ tranſparens, qvod ab acu factum ſuſpicabar ab aliqvo qvi ranulam exſiccarat. Et revera arte qvadam ranulam hanc in ſuccino excavata inſertam eſſe ad oculum patet. Commiſſuræ enim deprehenſæ produnt artificium non vulgare, & ſua dexteritate laudandum. Nihil tamen prioribus derogandum. In maſſa enim illa ſuccini Scholeriana, in qva guttulâ oberrare diximus, nihil fictum apparet, qvanqvam non nemo Mercurium ibi errare ſuſpicatus ſit, qvi tamen ſurſum ſemper non fertur.

O LVIII. De

LVIII.

De Moſchi folliculo.

QVanqvam plurimæ circumferantur conjecturæ de Moſchi generatione, proximè tamen vero accedit *Fallopius* de Mat. Med cap 24. Sicut enim in corio hominum qvædam tubercula naſcuntur, qvæ habent veſicam, in qva continetur ſanies; ita in qvodam animali Indico concreſcere aliqvando geminam, aliqvando multiplicem vomicam in corio, in qva colligitur ſanies craſſior, ſubnigra, inclinans in rubedinem, eamq; vocari moſchum: hujuſmodi vomicam ligari filo, ut concidat, & integrum ſervetur animal, & ita ſeparari corium reſciſum, qvale ad nos defertur cum moſcho ſuo. Locus circa ventrem fertur, & circa pectus. Umbilici abſceſſum *Geſnerus* l. de Quadrup. vocat. Excitari vero iſtum abſceſſum à plagis venatorum *Highmorus* didicit l. de Hiſt. Paſſion. c 6. ex mercatore qvodam, ſed in tota cute, & ligaturis ſtrictioribus ſangvinem grumoſum ita intra cutem collectum in nodos ſtringi, & vivente animale abſcindi. Non negarem abſceſſum eſſe cutis in gazella, vel dama Indica; ſed ille naturalis eſt. Quippe ſi à cauſa violenta proliciatur ſangvis, in abſceſſibus ſaniem quidem generat, ſed malè olentem & fœtentem. Nec ſangvinem hinc excluſerim. Ille enim in veſiculas has in cute gazellæ naturaliter ſitas delapſus, ſingulari cutis proprietate in ſubſtantiam odoratam convertitur, ſicut Zibethum in folliculis ſuis propriis & naturalibus generatur & lac in glandulis ſuis. Confirmat ſententiam meam corium qvoddam ex Moſchi caprea diſſectum, qvod ex Ruſſia ſecum attulit nobisq; Hafniæ nuperrimè monſtravit Nobiliſſimus Vir Bononienſis qvi inſigni curioſi-

oſitate ductus præcipuis Europæ partibus luſtratis, ſeptentrionem qvoq; noſtrum inviſit Corium rotundum interna facie membranam mediam tumentem oſtendit ſub qva moſchi liqvor concretus latet, reliqvâ membranâ in limbo liberâ. Externa pars tuberculum habet duriuſculum, rotundum, planum, piloſum, ſed pilis à circumferentia centro incumbentibus. Ex centro prominentia extat, qvæ umbilici veſtigium ſignat. Pili circumjecti in cute limbi denſiores, & vario flexu hinc inde ſparguntur, albi pleriq;, non ita membranæ incumbentes. Non neganda tamen experientia mercatorum, qvippe defatigatū curſu animal, fuſtibuſq; benè permolitum, ſangvinem faciliusad cutem ejuſq; tubercula naturalia amandat, ſicut ubera ovium manu concutiunt feminæ, ut lac uberius fundant. Sed in folliculis his ſangvis convertitur in ſuccum odoratum, naturæ neceſſitate, ſicut in Zibethi capſula gratus ille odor generatur, & in Caſtoreo fœtidus, qvanqvam nec ſangvis illius gratiorem ſpiret odorem, nec hujus fœtentem. Partium ſingularū hic effectus eſt. Ita de cauda vulpis mihi narravit IlluſtrisB.ro, Dn. Vinc. Joach. *Habne*, Eqves & ſupremus Sereniſſimi Regis noſtri Sylvarum Præfectus, ſuavi odore violaceo & moſchi æmulo ſpirare, de qvo alibi plura experimenta proferam.

LIX.

D. Olai Borrichij Prof. Regij.

Planta in planis ſilicibus enatæ.

PLantarum aliæ in terra defigunt radices, quod pleriſq; uſu venit; aliæ in aqvis, ex qvo genere eſt lenticula paluſtris, qvæ jam duas, jam plures, easq; minutiſſimas ſive radices, ſive venulas in aquam demittit; aliæ radice etiam in aëre hærente germinant, qvod ſedi ſpeciebus familiare; aliæ vetuſtis innaſcuntur muris, & minimas inter laterculorum rimas viam radici faciunt, ut ruta, leucojum, parietaria; nonnullæ è commiſſuris ſaxorum nativorum, ſeminibus aliunde per ventos, aviculaſve tranſportatis emergunt, qvalem vidi ficum arborem ex ingentium illorum Nemauſenſis amphitheatri ſaxorum rimis anguſtiſſimis prodeuntem; qvædam etiam in glareâ, craſſoq; ſabulo hoſpitantur, qvod in aloë Americanâ Romæ florente deprehendi: omnibus tamen ab aqvâ, ſive craſſiori illâ, ſive in vapores attenuatâ potiſſimum nutrimentum, nec debent adeo durioribus illis matricibus niſi ſtatumen & pedamentum. Quod cum de tithymalo Dioſcoridis petris innaſcente, aliisq;, pluribus liceret perſeqvi, in una nunc algarum familia idem libet contemplari. In mari ad littora noſtra non modò *fucus marinus veſiculis tumens*, ſeu *qvercus marina*, freqventiſſime adnaſcitur ſaxis apertioribus varii generis, qvod & ſpectatum fortaſſis *Theophraſto* ſcribenti l. IV c. VII. Hiſt. Plant: φύεται ἐπὶ τῶν ὀστράκων, καὶ ἐπὶ τῶν λίθων ſed etiam duriſſimis πυρομάχοις & ſtrictiſſimi corporis ſilicibus ita tenaciter inſiſtit, ac ſi viſco agglutinata teneretur. Legi & hoc

anno



Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

anno *linum marinum*, ſive *algam viridiuſculam folio capillaceo*, vernaculâ lingvâ noſtris Redeſnorer appellatam, qvæ eodem modo radices in planâ ſilice defixit. Sed qvid nutrimenti è ſilice? aliud nihil, ut apertum eſt, hinc mutuantur hæ plantæ, qvàm fulcrum & fundamentum, cui prima germina humore ſuo glutinoſo affixa ſe ſe erectiori vultu ſuſtinent, & jactationes maris hoc ferunt ſecurius; interea ſuccum nutritium non tam radice, quæ exiguiſſima, & pœne nulla eſt, (qvod & in *viſco* & *caſſyta* obſervatur) qvàm totis ex caulibus & foliis bibunt. Sed qvod inter bibendum non opprimantur nimiâ ſalis marini vicinitate, facit, opinor, tum plantarum ejusmodi viſcatus humor, qvo turgent oleræq; , tum ſubtiles admodum ex pororum minutiſſimorum tunicæ, qvibus involvuntur. His enim repagulis excluditur craſſamentum ſalis marini, relinqviturq; via benigniori tantùm & tenuiori alimento. Neq; juverit obduxiſſe, ex combuſtis marinis his plantis multum ſalis colligi, adeoq; easdem multum etiam ſalis marini jam ante deglutiiſſe; enimvero toto genio diſtat marinus ſal ab illo altero lixivo, qvi ex cineribus prolectatur, qvod demonſtratu facillimum.

II.
D. Olai Borrichii.
Alga Saccharifera.

SEd nè algarũ familiæ inter purgamenta hactenus maris & qvisqvilias æſtimatæ ſuus deſit hon s, algam hic edulem, ſvaviſſimamq; ex ultima Thule accerſere viſum fuit. Naſcitur enimvero in mari Iſlandico algæ ſpecies, nulli,

qvod ſciam, Auctori deſcripta, certe Bauhino diligentiſſimo nè attacta qvidem; neq; illa tamen valde diſſimilis algæ vitriariorum anguſti foliæ, niſi qvod paulo pinguiori ſe folio commendet, & colore flaveſcente naturam diverſam fateatur. Hæc ipſa ubi à marinis fluctibus in littus rejecta aliquandiu jacuit, ſenſim, proliciente ſolis calore, ſalinis hinc inde grumis obducitur, qvi cum dulcedine ſua gratiſſima lingvæ blandiantur, ab accolis colliguntur ſollicitè, ut inter epulas Sacchari vicem impleant. Quin cum notiſſima ſit iſlandis maritimis alga hæc Saccharum parturiens, anticipant frequenter conatum naturæ, ipſamq; algam, nondum dulci illo ſpiſſamento in foliis conſpicuo, acetariorum loco menſis inferunt, nè ſic qvidem inſvavem; qva ut incolas paſſim, ita oppido delectari Epiſcopum Auſtralis Iſlandiæ, *M. Brynolphum Svenonium*, refert Johannes Kleinius, provinciæ illius prætor & ipſe epuli hujus Iſlandici ſcientiſſimus arbiter.

LX.

D. Olai Borrichii.

Orchis Hebræa, tetrorchis, ſilex arithmeticus.

UT orchide odoratâ moſchatâ, ſive monorchide, inviſâ hyſtericis plantâ luxuriant prata noſtra ſuburbana junio menſe, ita cynoſorchide purpureâ triorchide aliquando, hoc etiam anno *tetrorchide*; cujus duo bulbi in aqvis

quis ſidebant, natabant duo, omnes in unum caulem, unumq; florem purpureum exeuntes. Meminit ſolertiſſimus *Bauhinus* in *Pinac.* tetrorchidis albæ odoratæ teſticulis oblongis & fibroſis, ſed in noſtra nec color albus, nec odor ullus, nec oblongæ, fibroſæve radices, ſed quæ teſtes animalium non iniqvè repræſentarent. Rarum id quidem, ſed rarius fortaſſe, literas Hebraicas flori orchidum inſcriptas conſpicere; ſpectabit tamen & illas ſedulus floris cynoſorchidum contemplator, in primis purpurearum, qvemadmodum & ego nuperrimè claris lineamentis in uno expreſſum vidi ה, de qvo ulteriùs circumſpexerint, qvibus vacat, orientalium lingvarum Candidati. Mihi interea revocant hæ literæ in memoriam *ſilicem* quondam *arithmeticum*, oſtenſum, non ita pridem Londini, à *D. D. Möſeier*, Medico inſigni Germano, in cujus medio fortè diſrupto natura numerum illum barbaricum 39. accuratiſſime delineârat.

LXI

D. Olai Borrichii,

Hyoſcyami radix ſpiralis.

NOtavi *hyoſcyami lutei* radicem non porrigere ſemper fibras in longum, more herbarum plerarumq;, ſed tortuoſis eaſdem ductibus ad extrenum usq; perducere, adeoq; cochleam quodammodo, ſeu veriùs, monocerotis Grönlandici flexus imitari. Neq; omnibus tamen radicibus pares ſpiræ; aliis magis perfunctoriæ, aliis exactiſſimæ

actiſſimæ, qvales mihi ad macerias Amagricas evulſæ; in qvibus id mirum, qvomodo per illos anfractus, rigidâ tellure undiq; preſſos, ſeptosq; eluctari commodè nutrimentum plantæ valeat, cum herbarum aliæ inter creſcendum iterũ, iterumq; retortæ vel pereant, vel ſenſim macreſcant, hyoſcyamo interea ſupra radicis ſuæ mæandros lætiſſimè germinante.

LXII.
D. Olai Borrichii.

Chamæmelum contortuplicatum.

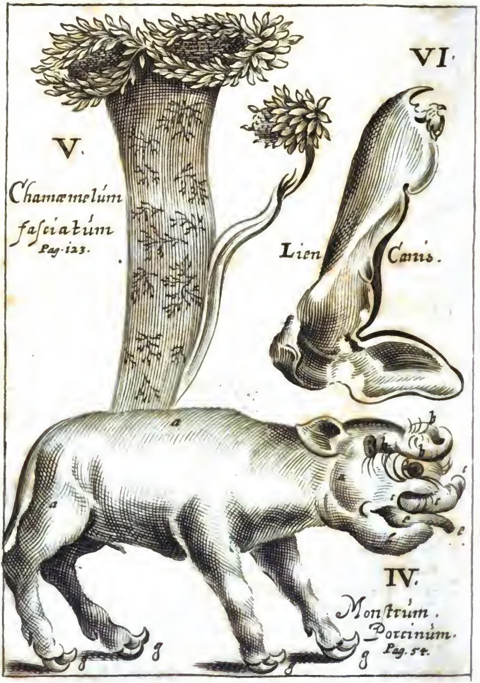
Hieracium contortuplicatum, & Strumoſum.

Liceat Plautinâ illa, quamvis horridulâ voce *chamæmeli* cujusdam vulgatiſſimi caulem in ſe variè inflexum exprimere. Spectatum illud hoc anno in arvis noſtris germen oculos Candidatorum Medicinæ mecum luſtrandis plantis intentorum promptiſſimè in ſe convertit. Neq; caulis tantum monſtri aliqvid alebat, ſeptem flexibus à naturâ aberrante in ſpiram diſtortus, ſed & flos oblongus, qui rotundus eſſe conſvevit; longus autem, qvia duo, aut tres flores in faſtigio caulis in unum coaluerant. Admonuit me obliqva illa caulis hujus curvatura, vinitorum qvorundam curioſorum in agro Frontiniano Narbonenſis Galliæ, qvi, referente in eruditis ſuis colloqviis illuſtri *Bourdelotio*, ut uvas ante tempus dulceſcere, & matureſcere doceant, pediculos, qvibus inſiſtunt uvæ, leviter contorqvent, efficiuntq; cautâ illâ inflexione, ut ſucco poſtea à radice

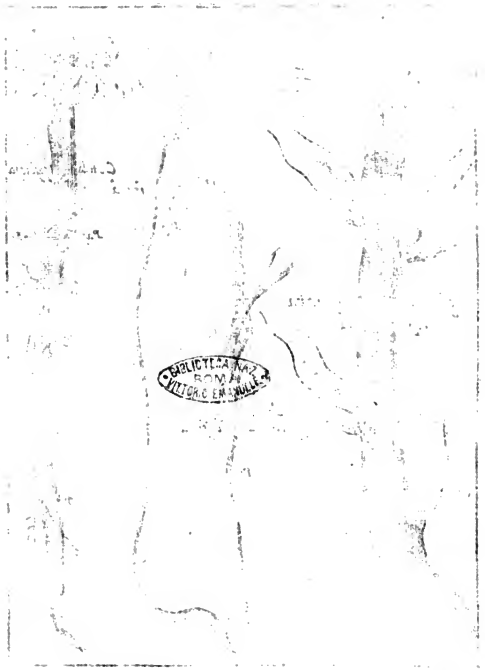
non

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

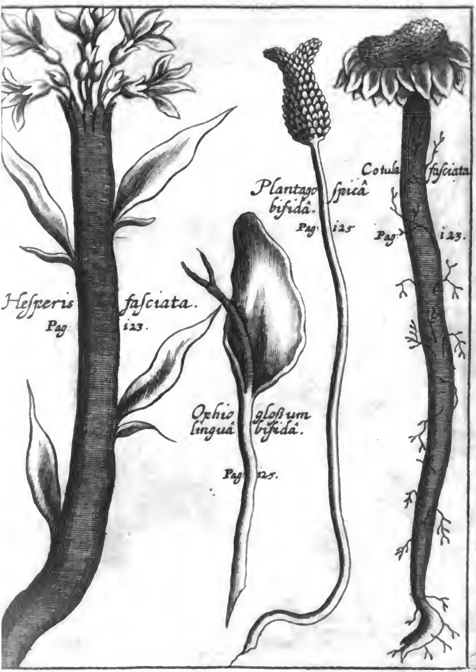


Digitized by Google



BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google



BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

nonamplius ſvetâ copiâ influente, ultra flexum hærentes uvæ, cum crudiori illo humore nutritio non adeo interpellentur, citiſſimè matureſcant, & licet mole non reſpondeant cæteris autumni coćturam exſpećtantibus, ingratiſſimæ tamen dulcedinis vinum abeant, immò gratius ſerotino illo ex eadem vite tandem expreſſo. Qvod fortaſſis experimentum in ſeptentrione noſtro, ubi vites rariùs ad juſtam maturitatem à ſole percoqvuntur, in uſum non pœnitendũ vocari poſſet. Obtulit ſe præterea in agris hieracium auguſti folium paulo infra florem contortuplicatum, ex qvâ contorſione caulis ſtruma ingens enata, qvæ cum eſſet ligneæ ferè duritiei, à me ferro diviſa, vermiculos qvosdam albos, vivosq; profudit, ſingulos ſingulis alveolis habitantes, nullo exteriùs foraminis veſtigio, per qvod intrâſſe judicarentur.

LXIII.

D. Olai Borrichii.

Ranunculus faſciatus,
Cotula faſciata,
Heſperis faſciata,
Chamæmelum faſciatum
Pediculus ceraſi faſciatus.

B*Ugloſſum ſylveſtre monſtroſum* publico oſtendit in *Miſcellan: Curioſ.* clar. *Ieniſchius*; portentum *bellidis Uldrupienſis* publicavit celeberr. *Joh. Dan. Major*; ut

 pro-

proinde alienum non ſit, oſtenta plantarũ hujus anni, qvæ mihi occurrerunt, brevibus ſignare. Obtulere ſe autem in publicis excurſibus botanicis (ut hederam terreſtrem ſtrumoſam, & turritin involutiſſimis in cacumine cirris horridam prætercam) aliqvot plantarum ſpecies monſtroſæ, *ranunculus agreſtis flore luteo, cotula fœtida & heſperis hortenſis, ſeu viola matronalis*, omnibus caulis in faſciæ modum latus, tenuisq;, folia juſto minutiora ex faſciæ illius parietibus utrinq; magno numero exeuntia. His ſimile *chamæmelum* oſtendit vir ſumm⁹, *Thomas Bartholinus*, in agro Cruciforano natum, cujus caulis in tenuem, ſed duos transverſos digitos latam ſe ampliaverat faſciam. An tria, an forſan plura ſemina ex ſuperioris anni germine in eundem locum, ſecundum lineam rectam decidentia tractu temporis, ſuperveniente autumnali humore, & calore verno fervidiori coaluerint, & poſt in unum tandem caulem ſe ſe effuderint, an alia ſubſit ratio, nolim hic prolixe diſceptare: id conſtat, mira contingere in ſeminibus plantarum, tum natura, tum arte, neq; duntaxat jam olim verum fuit illud *Virgilianum* Georg. I.

Semina vidi eqvidem multos medicare ſerentes,

ſed & ludit jam natura, jam ſollicitior artifex. Illuſtris qvidam vir in familiari ſermone Florentiæ mihi narravit, ex citri & aurantii ſeminibus artificioſe ſibi junctis ſurgere hermaphroditicam arborem (*bizarrie* fructui nomen indidere) illamq; poma ferre & guſtu & odore gratiſſima, qvin & honeſti illius adulterii multa hodie exſtare Florentiæ exempla. Similia jam Cremonæ feliciter attentata docuit Lavretani itineris comes clariſſ. *Adolphus Lodi de Trevillo.* De cujus tamen pomi origine alii aliter cenſent. Dum hæc ſcribo, offertur *pediculus ceraſinus*, duplo

a-

latior naturali ad medium, hinc ſponte in duo fiſſus cornicula, ex qvorum ſingulis ceraſum maturum eminet. Crederes literam Pythagoræ ceraſa parturire. Apparet intuenti, radicem initio fuiſſe duplicem, ſed ob nimis arctam viciniam utrumq; caulem tandem coiiſſe.

LXIV.

D. Olai Borrichii

Ophiogloſſum lingvâ unâ, ſed bifidâ.
Plantago ſpicâ itidem bifidâ.

OPhiogloſſum bilingve aliquando Floræ candidatis occurrit, *biſulcum* ſive *bifidum* rarò. Hoc tamen ſuperiori junio ſpectare in campis licuit, inferna qvidem parte lingvam tantùm unam referens, ſed ex medio paulatim in duas excurrens, qvarum ſingulis frænum ſuum, ſeu ligula intermedia, ut Græcorum Y non inconvenienter repræſentaret. Idem fatum ſpicæ *plantaginis ſeptinerviæ*, qvæ cum ab uno trunco exſurgeret, paulò poſt qvaſi ſui immemor, præter morem bicornis evaſit.

LXV.

D. Olai Borrichii

Kali inſcriptum.
Βατεγχιον ϛιχλόφυλλον.

NOn vacat hic attingere *ſpinoſum* illud *kali*, vitriariis

expetitum, quod & in littore Monſpeliaco freqvens mihi conſpectum eſt, & lætiſſimo proventu ad oras Balthici noſtri maris, præſertim Haſniam inter & Helſingoram luxuriat. Neq; hærebo in deſcribendo *Kali geniculato minori*, qvod apud nos ſæpe rubinum pellucido rubore imitatur, ſed ſemel atq; iterum conſpectum mihi hic *Kali inſcriptum* memorabo. Ex genere geniculatorum majorum illud qvidem eſt, ſed ad geniculorum radices pulchro ordine impreſſis punctis qvibusdam in figuram dimidiatæ ferè lunæ euntibus nobilitatur; qvam ſpeciem, niſi forſan in ludentis naturæ varietatem referre libet, nondum legimus deſcriptam. Prope ſimilibus notis jam ante plures annos com punctum vidi *florem ranunculi nemoroſi album*, præmon ſtratore celeberr. Viro, *D. D. Simone Paulli*, præter cæteras virtutes, botanico illuſtri; eſtq; ranunculus idem alius omnino ab *anemone nemoroſa ſterili*, *foliis punctatis Bauhini*, qvòd hæc foliis excipiat notas ſuas, ille flore.

LXVI.

D. Olai Borrichii

Muſcus catharticus.

FErt & Iſlandia muſcum, nulli hactenus botanicorum, ſed jam & pharmacopolis noſtris cognitum. Terreſtris is eſt, & firmus, colore ſubalbidus, ramoſus, lato ungve vix latior, ſed qvi in longum variè proſerpit, coſtis hinc inde ſpinoſis horridulus. Eo inſulæ coloni primo vere utuntur ad expurgandos humores corporis noxios, reliqvo

æſtatis

æſtatis ſiccatum in farinam comminuunt, & pulmentariis admiſcent, exſpirante demum vi purgatrice, & ſuccedente alimentariâ. Ita prima foliorum ſambuci germina ſtrenuè purgant, explicatiora & robuſtiora folia hac parte langveſcunt. Haud adeo diſſimili ratione Indorum occidentalium *Yuca*, humida adhuc & viridis, qvod *Acoſtæ* credimus, veneni more corpus humanum corrumpit, ſicca autem radix innoxiè in alimentum qvotidianum abſumitur.

LXVII.

D. Olai Borrichii

Viſcum amygdalæ innatum.

Flos caryophyllæus flori caryophyllæo innatus.

Obſervatum botanicis, *Viſcum* (qvo, ſi robori increſceret, nihil ſacratius habebant Druidæ, auctore *Plinio*) pluſculis innaſci arboribus, qvercui, ilici, caſtaneæ, cynosbato, larici, meſpilo, oleæ, populo, pomo, roſæ, ſalici, ſorbo, ſuberi, tiliæ; corylo innatum magni æſtimat *Henr. ab Heer*; ſed *amygdalæ* innaſci, nemo hactenus, opinor, animadvertit. Id ipſum tamen freqvens eſſe in Provinciâ Gallicanâ, præcipuè ad urbem Ciſteronem, in montanis obſervavi, ubi ad viam publicam non modò ſponte, & lætè pronaſcitur buxus, ſed & amygdalæ freqventes, inq; iis viſcum altè progerminans & copioſè. Qvo ſimul loco intelligere primùm cœpi, unde occaſionem traxerit illud

Apo-

Apoſtoli I. Corinth IX. Ου φιμώσει; βοῦν ἀλοῶντα, viſi enim illic boves ore capiſtrato, pedibus frumenta exterentes. Hac autem æſtate in horto experientiſſ. Dn. D. *Caſpari Kóllichen* enatus flos caryophyllæus varii coloris, cum divideretur, alterum ſimillimum florem gremio ſuo innatum oſtendit, exemplo mali citrei, qvod et alio qvandoq; malo gravidum notatur.

LXVIII.

D. Olai Borrichii

Vera lunæ tinctura non eſt cœrulea.

Nihil jam diu vulgatius *tincturâ lunæ*, at, ſi bene calculum ponimus, nihil eâ incertius. Neq; enim cœruleus is color, qvi ubiq;, etiam in pharmacopoliis, blanditur oculis, vera argenti ſoboles eſt, ſed admiſtorum; enimvero purgatiſſimum argentum nil tale oſtendit. Error ex eo natus, qvod creditum hactenus pleriſq;, lunam ad fulmen excoctam, ut vocant, ſeu in catino cineritio ad uſq; ſplendorem, & qvietem divexatam nihil amplius peregrini, excrementitiiq; gremio ſuo retinere. Qvod contra eſt; reſtant enim adhuc feculentæ qvædam minutiæ (qvibus *facci plumbei* nomen indidere artifices) qvas iterum, iterumq; fuſa, & follis manuarii afflatu exercita vix tandem deponit. Quibus ſollicite exuta nec ſpiritui nitri, nec ſalis armoniaci, nec urinæ ſtillatitio liqvori, nec acidis, nec ſalſis aliis aut cyaneum, aut viridantem imprimit colorem. Quod ſi imprimere videatur, argumentum eſt purgationis hactenus

nus imperfectæ; pauciſſima enim æris grana adhuc in ſinu lunæ deliteſcentia plures liqvoris uncias ſuppoſititio illo colore inficiunt, & judicia perfunctorie inſpectantium depravant. Talem ego lunam fulmine & folle excoctam curioſis oſtendere ſoleo, cui nec acidi ſpiritus, nec ſalſi cœrulum qvicqvam expreſſerint. Neq; verò tinctura illa lunæ, qvæ ex argenti foliis,& ſulphuris floribus paratur, germana eſt, tum qvia in argenteis illis foliis, utcunq; in ſpeciem puris, aliqvid freqventiſſimè æris deliteſcit, tum qvia nè flores qvidem ſulphurei ab æreis minutiis ſemper immunes. Providè qvidem de lunâ ſimpliciter fulminatâ diligentiſſimus *Zwelferus* Mantiſſ: ſpagyr: monet, ſi cœruleus tincturæ lunæ color diſparuerit, addendum reſiduæ abſtractæ eſſentiæ non nihil ſalis microcoſmici volatilis, ut color expetitus reſtituatur, ſed nullus ſal microcoſmi effecerit, ut, ſi luna puriſſima ſit, omniq; retrimento libera, ſpurium illum colorem adſciſcat; id qvod defæcatum argentum meum docet; cùm alioqvin in nullo perfectiſſimæ lunæ indicio deficiat. Neq; etiam proletaria illa *lapidis lazuli tinctura* aliunde proficiſcitur, qvàm ab æris ramentis univerſam ejus maſſam hinc inde percurſantibus, qvod ſagaciter rem experiunti non poteſt ignorari. Hinc memini ſpectatam mihi ab utraq; illâ tincturâ immoderatius ſumptâ ſtomachi ſubverſionem, qvalem ab ære, & æris ſobrino vitriolo excitari notiſſimum eſt.

LXIV. *D. Olai*

LXIX.

D. Olai Borrichii

Acetum floreum, ſtillatitium, ſubitaneum, novi generis.

VIdit erudita antiqvitas, tradidit & recentiorum induſtria *gallij* flaveſcentes comas lacti immiſſas, illud ipſum coaguli more cogere, & denſare. Vox *Dioſcoridis* l. IV. c. XCVI. Γάλλιον, οἱ δὲ γαλλέριον, οἱ δὲ γαλάτιον. ὠνόμασται δὲ ἀπὸ τοῦ γάλα πηγνύειν ἀντὶ πιτύας. *Galenus* de ſimpl. med. facult. l. VI. Γάλλιον ὠνόμασται μὲν ἀπὸ τοῦ τὸ γάλα πηγνύναι. Neq; injuriâ id creditum, cum experimento etiam à me facto conſtiterit ſibi veritas, ſegniùs qvidem operantibus in lacte frigido floribus, in ferventi promptè. Verum enim vero qvænam illa in gallio corpuſcula ſint, à qvibus ſubita iſta coagulandi vis proficiſcitur, hactenus traditum eſt nuſqvam. Itaq;, ut id mihi conſtaret, recentiſſimas *gallij lutei* comas, defluente matutino rore ſicciores ad manipulos aliqvot legi, lectasq; cucurbitæ vitreæ recenti commiſi, & nè qvam ab aëre, aut morâ, ſubirent mutationem, ſubitò evulſas ſubitò igne ſubjecto invitavi ad deſtillandum. Nec mora, ſurrexit ſtillatitius liqvor primus, & is pæne inſipidus, odore tamen fragrantes gallij flores non parum referens. Poſt unam circiter liqvoris hujus unciam ſucceſſit acetum non ingrati ſaporis ad uncias propemodum tres; tandem validiori igne admoto ſubſecutum eſt cum liqvore acido oleum flavum ad drachmas pæne duas, nec illud admodum ingrati odoris, de qvo hic diſſerere non vacat. Cumq operatio tota ab evulſo flore ad acetum uſq; prolectatum paucis duntaxat horis duraverit, & miti deſtillatione peracta ſit in arenâ, conſtiterit hinc abunde, opinor, ſpiritum hunc acidum

hunc acidum, tam promptè volatilem, lactisq; coagulatorem flori gallii adhuc creſcenti verè ineſſe, nec aliorum more acetorum, prævіam fermentationem exſpectare, ſed in flore ſtatim ipſo, qvod raræ avis inſtar eſt, vim ſuam ſeparatricem profiteri. Hoc acetum ferventi infuſum lacti, ſtatim ſecretionem illam partium, qvam ab infuſo vulgari aceto experimur, procuravit. Libuit & experiri, an ex floribus acetoſæ, ſummiſq; ejusdem foliis, ut gallio ad lingvæ fidem longè acidioribus tale ſubitò acetum deſtillando evocari poſſet, ſed facto eodem modo experimento, nil, niſi inſipidus liqvor, prolectum eſt, argumento evidenti, longè ſubtilius & πνευματικώτερον acidum in gallio, qvam in acetoſâ habitare. Ex eodem nativo acido facile eſt cauſam reddere, cur ibidem ita Dioſcorides: Τὸ δ' ἄνθος αὐτοῦ πρὸς αἱμοῤῥαγίας ἁρμόττειν δοκεῖ, καὶ πυρίκαυστα ἰᾶσθαι.

LXX.

D. Olai Borrichii,

Regulum Antimonii ſine igne fundere, & liqvare.

QVoties acida & lixiva vehementiora concurrunt ſpecie liqvidâ & aqvoſâ, manifeſtè eadem ſtrepere, & plerumq; incaleſcere notiſſimũ eſt; nec ignotum, idẽ contingere, qvoties acida efficaciora cum metallicis confligunt, præcipuè cum Marte, Antimonio, Zincho: ſed videre pulveres & qvidem tactu frigidos ita fumare, & effervеſcere, ut nemo vitrum, cui includuntur, manu ſuſtinere vale-

LXIX.

D. Olai Borrichii

Acetum floreum, ſtillatitium, ſubitaneum, novi generis.

VIdit erudita antiqvitas, tradidit & recentiorum induſtria *gallij* flaveſcentes comas lacti immiſſas, illud ipſum coaguli more cogere, & denſare. Vox *Dioſcoridis* l. IV. c. XCVI. Γάλλιον, οἱ δὲ γαλλέριον, οἱ δὲ γαλάτιον. ὠνόμασται δὲ ἀπὸ τοῦ γάλα πηγνύειν ἀντὶ πιτύας. *Galenus* de ſimpl. med. facult. l. VI. Γάλλιον ὠνόμασται μὲν ἀπὸ τοῦ τὸ γάλα πηγνύναι. Neq; injuriâ id creditum, cum experimento etiam à me facto conſtiterit ſibi veritas, ſegniùs qvidem operantibus in lacte frigido floribus, in ferventi promptè. Verum enim vero qvænam illa in gallio corpuſcula ſint, à qvibus ſubita iſta coagulandi vis proficiſcitur, hactenus traditum eſt nuſqvam. Itaq;, ut id mihi conſtaret, recentiſſimas *gallij lutei* comas, defluente matutino rore ſicciores ad manipulos aliqvot legi, lectasq́; cucurbitæ vitreæ recenti commiſi, & nè qvam ab aëre, aut morâ, ſubirent mutationem, ſubitò evulſas ſubitò igne ſubjecto invitavi ad deſtillandum. Nec mora, ſurrexit ſtillatitius liqvor primus, & is pæne inſipidus, odore tamen fragrantes gallij flores non parum referens. Poſt unam circiter liqvoris hujus unciam ſucceſſit acetum non ingrati ſaporis ad uncias propemodum tres; tandem validiori igne admoto ſubſecutum eſt cum liqvore acido oleum flavum ad drachmas pæne duas, nec illud admodum ingrati odoris, de qvo hic diſſerere non vacat. Cumq́ operatio tota ab evulſo flore ad acetum uſq; prolectatum paucis duntaxat horis duraverit, & miti deſtillatione peracta ſit in arenâ, conſtiterit hinc abunde, opinor, ſpiritum hunc acidum

Digitized by Google

hunc acidum, tam promptè volatilem, lactisq; coagulatorem flori gallii adhuc creſcenti verè ineſſe, nec aliorum more acetorum, prævium fermentationem exſpectare, ſed in flore ſtatim ipſo, qvod raræ avis inſtar eſt, vim ſuam ſeparatricem profiteri. Hoc acetum ferventi infuſum lacti, ſtatim ſecretionem illam partium, qvam ab infuſo vulgari aceto experimur, procuravit. Libuit & experiri, an ex floribus acetoſæ, ſummiſq; ejusdem foliis, ut gallio ad lingvæ fidem longè acidioribus tale ſubitò acetum deſtillando evocari poſſet, ſed facto eodem modo experimento, nil, niſi inſipidus liqvor, prolectum eſt, argumento evidenti, longè ſubtilius & πνευματικώτερον acidum in gallio, qvam in acetoſâ habitare. Ex eodem nativo acido facile eſt cauſam reddere, cur ibidem ita Dioſcorides: τὸ δ' ἄνθος αὐτῆς πρὸς αἱμοῤῥαγίας ἁρμόττειν δοκεῖ, καὶ πυρίκαυστα ἰᾶσθαι.

LXX.

D. Olai Borrichii.

Regulum Antimonii ſine igne fundere, & liqvare.

QVoties acida & lixiva vehementiora concurrunt ſpecie liqvidâ & aqvoſâ, manifeſtè eadem ſtrepere, & plerumq; incaleſcere notiſſimũ eſt; nec ignotum, idé contingere, qvoties acida efficaciora cum metallicis confligunt, præcipuè cum Marte, Antimonio, Zincho: ſed videre pulveres & qvidem tactu frigidos ita fumare, & efferveſcere, ut nemo vitrum, cui includuntur, manu ſuſtinere vale-

at, ita tumultuari, ut colliqveſcant, id verò in raris experimentis non injuriâ numerandum. Evenit autem hoc ipſum, ſi Regulus Antimonii cum Mercurio ſublimato providè jungatur, qvemadmodum ante plures annos coràm Pariſiis oſtendi, præſentibus Viris celeberrimi nominis, Dn *Thevenotio, Auzotio, Allioto, Stenonio, Borello, Sqvammerdamio, Baillio*, aliis; jamq; iterum de conſtantiâ naturæ ſecurus, enchireſin non celabo eruditos, ut & illi ad ſimilia, immò majora ſenſim invitentur: Rec: Reg. Antimon. opt. ℥iiij, easq; in mortario vitreo, marmoreóve in tenuiſſimũ redige alkohol (niſi in alkohol abierint, fruſtra experimentũ ſollicitabis) qvod ſeorſũ in chartâ mundâ repone. Mox in eodem mortario, ſed priùs expurgato Mercur: ſublim. ℥xii itidem comminue in pulviſculum ſubtiliſſimum; tandem pollinem utrumq; in chartâ, crebrâ bacilli qverni, (vel fagini, neq; enim magni intereſt) agitatione conjunge, ut minima minimis probè admiſceantur. Nullus adhuc calor, nulla fumi graveolentis veſtigia. Ergo pulveres hos ita permiſtos vitro qvadrato minuſculo & vulgari qvidem, ſed ſtrictioris orificii immitte, immiſſosq; bacilli frigidi extremitate latiori continuò & validè comprime, ita ut ſuperficies pulveris ubiq; preſſa in arctum cogatur. Diu adhuc qvieſcit pulvis, frigeſcitq; & licet ad qvadrantem horæ undiq; anguſtetur;

Non magis in furias qvercu preſſante movetur,
Qvàm lentæ ſalices, laſſóve papavera collo.

Sed inſiſte premendo ad qvadrantem adhuc unum, & notabis deniq; bacillum tuum, qvi antè ſuperficiem tantùm lambebat, altè mox ſubire maſſam, & ad fundum uſq; viam ſibi facere, qvo viſo, dictum, factum, craſſi fumi cooriuntur, vitrum incaleſcit, materia, qvæ vitro continetur, extra

oras

oras ejus ſe ſe evolvit, ſpumat, effervеſcit, funditur, & totum cubiculum gravi vapore confundit : unde maturè extra feneſtram transferendum erit vaſculum, ut operationis cataſtrophe eò ſecuriùs conſpiciatur. Serviet hoc phænomenon iis, qvi in naturam caloris apparatiùs inqvirere volent ; nobis hic ſatis erit vel ſuſpicari, particulas primi elementi in pulvere dicto jam ante diſperſas, eoq; ad agendum ignaviores, preſſu hoc conjunctas moveri validiùs, adeoq; vim ſuam potentiùs effundere ; vel, ſi id clarius eſt, acidũ quod in merc. ſubl. liberaliſſimè adeſt, in ♁ o lixivum qviddam, ſeu rectiùs lixivi æmulum ſulphure miſtum invenire, qvæ arctiùs ſibi agglutinata in ſe ſe agere, & ferocire incipiunt, naturæq; ſuæ diverſitatem effervеſcendo oſtendere.

LXXI.

D. Olai Borrichii

Efficere, ut duo ſpiritus tactu frigidi, invicem confuſi flammam edant.

IN ſuperiori experimento fervor ſe prodidit, & maſſa ſine igne colliqvefacta eſt, in hoc etiam flamma erumpit: ℞. ſpiritus terebinthinæ Venetæ recèns prolecti, ad frigus tamen nativum redeuntis uncias qvatuor, qvibus in ampliori viteo affunde aqvæ fortis generoſæ itidem recentis, ſed & frigidæ uncias ſex, & agitando, qvaſſandoq; vas ſub dio relinqve, & intra horæ mediæ ſpatium, remoto operculo, ſpiritus terebinthinæ ab acidis aqvæ fortis particulis

 irri-

irritatus effervеſcere incipiet, & inter craſſa fumi volumina flammam conſpicuam emittens, ſupraq; oras vitri ſtrenuè erumpens conflagrabit. Quod cùm Clar. *Dn. Abbati Boucaudio* non ita pridem ſignificaſſem, is primo ſtatim experimento veritatem rei luculentè ſpectavit. Sed neq; diſſimulandum, tentamentum hoc ardente meridiano æſtatis ſole ſuccedere feliciùs, in caſſum autem ſollicitari, niſi in ſpiritibus recentibus. Ut vel hinc fortaſſis non iniqvè colligere liceat, in omnibus ſtillatitiis liqvoribus recentiſſimis igneas qvaſdam & ferociores particulas deliteſcere, adeoq; convenire, ut morâ aliqvâ temperamentum mitius exſpectent, anteqvam ægris propinentur, præſertim ſi refrigerandi gratiâ adhibeantur. Neq; enim mihi dubium eſt, ſubſtantiā qvandam ignis tenuiorem, ſive malis, aliqvid oleoſi & ſalini vehementer commoti (in qvo naturam ignis propemodum collocant) ex lignis, carbonibusq; prorumpens in vaſa Chemicorum plurima, utcunq; firma penetrare, & ſui hinc inde veſtigia in iis, qvæ vaſis continentur, relinqvere; præſertim cùm ſpectaverim clariſſimè apud virum optimum, *Dn. Gobelinium*, in Parlamento Parienſi præſidem ex calce vivà, ab igne ſuo adhuc recenti, & cum ſpiritu vini junctâ (occupabamur enim in conficiendo ſpiritu calcis vivæ Baſiliano) per retortam figlinam operis firmiſſimi, & ad fidem oculorum cum vitro comparandi, propulſum fuiſſe XXIV. horarum ſpatio, non tantum ſpiritum illum vini, qvi affuſus erat, ſed poſtea etiam oleum craſſum, coloris nonnihil nigricantis, odoris ſubfœtidi, hoc eſt ipſam tenuem ignis fuliginem cum tantillo ſpiritus vini reſtantis in liqvorem converſam; neq; enim poſtea ullam in vaſe rimam conſpicere licuit, & vel in calce illâ vivâ, vel in vini ſtillatitio liqvore oleum illud nulla ſimi-

mi-

militudo veri qvæſiverit. Tacebo Dn. *Locques* Spagyricum Pariſienſem aſſeveranter confirmaſſe, ſe toto menſe per compactiſſimum retorti oris vas (qvod Galli *une cornue de Beauvais* appellant) ex colcothare prolicuiſſe ſpiritum, oleumq;, & qvotidie interea aliqvid liqvoris nigricantis prodiiſſe, neq; tamen abſolutâ, qvam intenderat, operatione, colcotharis ponderi qvicqvam ferè evidenter deceſſiſſe, vaſe adhuc ſalvo; qvod potiſſimum ab ingerente ſe, per vaſis poros fuligine profectum non poteſt non videri. Neq; enim per intervalla iterum, iterumq; colcothar illud aëri expoſuerat, ut, more Chemicis ſveto, ex magnâ illa atmoſphærâ biberet rurſus, & ad ignem hauſtas opes refunderet. Qvin immo, indubitatum id ipſum reddit ſulphur, qvod per vaſa figlina etiam tenaciſſima in igne vehementiori facilè transvolat, & ſudoris ſpecie pervadit, qvod rerum Chemicarum conſultis ignotum eſſe neqvit. Verùm ſit nè vitrum etiam omnibus poris deſtitutum, ut nihil omnino tranſmittat corporeum, proximè intuebimur.

LXII.

D. Olai Borrichii

Efficere, ut ignis per poros vitrei vaſis adeo evidenter corpore ſuo tranſeat, ut ibidem ſalvo vaſe excitet flammam.

Vitrùmne poris careat, an abundet, qvæſitum à curioſis variè. De vitreis globulis tenuiſſimis allatum Dn. Hyd-

Hyddens experimentum alibi. Auditi tamen & mihi Pariſiis, qvi traderent compertum ſibi, vulgata Chemicorum vitra, phialas, retortas, cucurbitas, ita vacuis hinc inde ſpatiolis, ſive poris ſcatere, ut ſi qvis eas inanes & Hermeticè clauſas in vinaceis calentibus per aliqvot menſes relinqveret, tandem in vaſis notabilem liqvoris copiam, ex tantillâ aëris incluſi portiunculâ nullo modo oriundam, poſſet colligere. De qvo ut mihi hactenus inexplorato nihil definierim; interea guttas exterius vitris clauſis adhærentes pro verâ exſudati liqvoris nota admittere non auſim, tum qvòd ſæpe vaporum aëris ea culpa ſit, tum qvod ſalia, qvæ compoſitionem vitri ingrediuntur, exteriùs aliqvando, tempore udo præſertim, liqvorem ejuſmodi ab externo advocent. Alii minima ſubtiliſſimorum ſpirituum effluvia etiam phialas vitreas ſigillatas, ut vocant, penetrare exiſtimant, idq; vel odore deprehendi. Quod de Hydenianis vitris qvodammodo forſan concedendũ, de communibus ægrè. Mihi, cùm recentiſſimum, vehementiſſimi odoris ſpiritum ſalis armoniaci, qvem urinoſum appellant, ita incluſiſſem vulgari phialæ vitreæ, nullus odor, admotis proximè naribus perceptus eſt; id nihilominus certum, aperto poſt aliqvot menſes vaſe, multum virium ſpiritui eidem deceſſiſſe; ſed cùm pondus ſibi conſtaret, credibile, incitatiſſimos illos ſpiritus ſalinos mutuo attritu aculeos ſuos noviſſimè perdidiſſe, qvod & in omni ſalis genere fieri, mihi ante obſervatum. Eqvidem peritiſſimus *Geber* communi in vitro poros non agnoſcit. Vox ejus *ſumm. perfect.* l. 1. part. IV. c. XLIV. *Solum enim vitrum cùm poris careat, ſufficiens eſt ſpiritus tenere, ne fugiant, & exterminentur ab igne; alia autem materia nulla, qvia per poros eorum ſucceſſivè diminuuntur, & evaneſcunt ſpiritus.*

Nec

Digitized by Google

Nec etiam metalla in hoc valent, quoniam ſpiritus propter affinitatem cum illis uniuntur, qvare per illa tranſeuntes ſucceſſivè evaneſcerent. Providè qvidem iſta *Geber* de ordinariis Chemicorum laboribus, eſt tamen cur ſuſpicer varii generis corpuſcula artificio novo, etiam vulgati uſus vaſa vitrea penetrare; cæterùm cùm ex *Hippocratis* oraculo πεῖρα σφαλερή, nolim ante conſtantiam experimenti publicare ſemel comperta. Id attexere libet, ex ore Ampliſſ. *Auzotii*, cùm ante paucos annos Pariſiis inter curioſos de poris vitri diſceptaretur, placuiſſe omnibus, ut experimento in rei ambiguæ inqvireretur veritatem. Ergo poſt maturam deliberationem includitur pulvis ſulphuris minutiſſimus phialæ vitreæ, & illâ mox Hermeticè occluſâ admovetur, ſole ardente, ſpeculum cauſticum. Fumat tandem in vitro ſulphur, ſed admotâ nare nihil odoris, utcunq; validiſſimè penetrantis, extra percipitur. Effecit illud experimentum, ut de poris vitri magis dubitaretur. Libuit tamen alea miterum experiri, & ſimilia attentare in pulvere pyrio, vitro ſtrictiſſimè clauſo. Iterum ad ſpeculum cauſticum provocatur, iterum fumat in vaſe materia; ſed non tum fumare contenta, cùm anguſtiis illis includi neſciret, pertuſo magno aſtantium periculo vaſe, flammans, ſtrepenſq; erumpit, in incerto tamen relinqvens, utrum flamma luxiſſet ante fracturam, an cum fracturâ cœpiſſet ſimul. Unde iterum anceps de poris judicium. Ego in patriam reverſus, cùm eâ de re inter alia ſubiret cogitatio, tentare decrevi, anne ipſa ignis flamma vas vitreum tranſire poſſet & hærentem in eo materiã accendere, qvod utiq; qvodammodo poros, meo judicio, oſtenderet; ſive, qvod ferè eodem recidit, an materia ſubtiliſſima vitrum tam confertim permeare valeret, & tam vehementem in eo ciere motum

ut

Digitized by Google

ut ſulphur ibidem accenderetur. Ergo accuratiſſimè commiſcui flor. ſulph. ℥vi. cum nitri oriental. ℥j, miſturâ retortæ vitreæ vulgatæ, ſed longioris roſtri infudi, appoſitoq; perfunctoriè, metu rupturæ, excipulo, ignem arenæ miniſtravi, modicum illum initio, ad horas ſex, poſt ſenſim validiorem; tandem arenâ in cacabo ferreo efficaciùs calefactâ primùm coloris coerulei flammula in retortâ ſe prodidit, & mox luculenta flamma totum adeo vitrum implevit. Adſtiti cum aliis Medicinæ candidatis ſpectator eventum opperiens. Ergo exſtinctâ noviſſimè flammâ ſponte ſuâ, vitrum, ſubducto igne, ad frigus nativum rediens intueor, nihil uſqvam fractum, læſùmve, multa adhuc in vitro ſulphuris ſublimati, & inflammabilis veſtigia, qvòd flamma impetuoſè ruens, patente exiguo tantùm ad extremitatem roſtri foramine, ante exſtingveretur, qvàm ſatis aëris ad concremandum totum inveniret. Retortam adhuc integram, excipulumq; integrum oſtendere licet. Neq; metus eſt, fruſtra tentatum iri hoc experimentum, cùm ſæpius mihi hac viâ tentatum nunqvam fefellerit. Id qvantum illuſtrandæ & vitri, & ignis naturæ deſerviat, curioſis ingeniis ultra æſtimandum officioſè relinqvo.

LXII.
D. Olai Borrichii
Aqva in medio aqvæ ebullientis non ebulliens.

ET hoc forſan adjici meretur, ad naturam ignis clariùs inveſtigandam. Quoties liqvidum incaleſcit à ſolido, pro

propagatur calor per univerſum liqvidi corpus beneficio bullarum à fundo vaſis potiſſimum aſſurgentium, & in ſuperficie tandem ſe ſe magno numero coacervantium, unde ſpumæ illæ ſubſultantes liqvoris faciem latè coronant. Apparet id clariſſimè in vitris aqva plenis, & fornaci caldariæ fervidæ impoſitis. Cæterum ſi calor à liqvido & molli calente proficiſcitur, ita parco bullæ proventu exſurgunt, ut licet aqva intra vas in liqvore calente ſuſpenſum vehementiſſimè caleat, nulla tamen ratione ad bulliendum hactenus à me cogi potuerit. Id in aqvâ ſæpe experior. Suſpendo nimirum ſtricti oris vitrum aqvâ ad dimidias plenum in medio cacabi ferrei aqvâ itidem repleti. Suppoſito igne calet aqva utraq;, ſed dum exterior bullit potentiſſimè, illa qvæ in vitro ſuſpenſa hæret, durat qvieto vultu neqvaqvam ebulliens. Eximo enim ſæpe vas vitreum ex ſpumante illa aqva, & ſine metu fracturæ intueor, iterumq; ingero, nulla in ſuperficie bullarum uſquam veſtigia, cùm in cacabo liqvor ebulliendo pæne extra oras ſeſe evolvat. Aſſurgunt, fateor, è fundo qvoq; vitri bullulæ qvædam, ſed pauciſſimæ, &, qvæ antequam in ſuperficie oſtendere ſe poſſint, evaneſcunt omnes. Veriſimile eſt, ſi in illius vitri medio aliud adhuc vitrum hæreret, fore, ut in ejus contento liqvore nè una qvidem bulla appareret; enimverò bullæ primo vitro occurrentes reſultant pæne univerſæ, qvò certius in ſecundo vitro idem uſu veniret. Hoc experimentum ignotum fortaſſis non fuit iis, qvi primi deſtillationem per M. B. commenti ſunt, in qvo pacatiora omnia, eoq; minus in corpore turbarum datura, qvàm qvæ vel ex arenâ, vel aperti ignis fremitu in uſum medentûm evocantur.

LXIV.

D. Olai Borrichii

Aqva cùm glaciatur, nihil peregrinum in ſe ſe recipit, nec pondere vel creſcit, vel minuitur.

DE calore in ſuperioribus attactum qviddam, conveniet nec frigoris obliviſci. Sunt, qvi exiſtiment neſcio qvas atomos frigorificas ab Hyadibus in terrâ derivatas hyberno ſe tempore aqvæ ingerere, & ita adventu ſuo liqvorem in ſolidam compingere maſſam; id qvod ingenioſiùs confictum eſſe, qvàm naturæ convenientiùs, ita videor mihi deprehendiſſe. Cepi rigidiſſimâ hyeme vitrum ſtricti oris, ſed ventrioſum, infuſisq; aqvæ communis libris qvinq; clauſi veſicâ triplici, oleo priùs madefactâ, nè qvid temere irrueret alienum; mox ductâ adamante lineâ ſignavi accuratè locum, qvò uſq; aqua adhuc liqvida in vaſe aſcenderet. Hoc pacto ſepoſitum in plano domus culmine vitrum, poſt medium horæ qvadrantem inſigni ſtrepitu novum qviddam intus agitari oſtendit. Inſpexi ſubitò, & uno pæne momento totam aqvam, ſalvo vitro in glaciem abiiſſe notavi, eamq; ipſam glaciem ad duos pænè digitos aſſurrexiſſe ſupra lineam adamante priùs ſignatam. Subiit cogitare, novam qvandam ſubſtantiam cum ſtrepitu illo vitrum forſan penetraſſe. Sed diverſa mox docuere tum vacui in glacie hinc inde canales, tum pondus nihil immutatum. Quantum enim pendebat cum aqva vitrum ante glaciem, tantum qvoq; poſtea compertum eſt pondus, ut merito exiſtimari poſſit, nihil acceſ-

ſiſſe

ſiſſe hactenus, ſed materiam primi elementi, partium motricem, & pondere in tam modico liqvore vix ſenſilem, duntaxat receſſiſſe, diſpoſitis ad receſſum illum paulò aliter particulis. Nec in illa glacie poſtea ad examen ignis deprehenſum aliud, qvàm qvod notamus in aqvâ vulgatiſſimi uſus. Unde aliqvis forſan in eam ſenſim declinare poſſet ſententiam, aquam omnem ſibi relictam ſemper glaciari, ſed plerisq; in locis, in ſtatu qvodammodo violento, propter hominum, & piſcium detineri commoditates, à radiis aſtrorum, & ſubterraneis ignibus agitatam. Videmus eam, ubi minùs ab externis turbatur, minusq; movetur, ut in plurimis Alpium, Pyrenæarum, Norvegicarumq; rupium jugis, ſemper vel glaciem manere, vel glaciei æmulam nivem; id qvod in Alpibus maritimis, in Cottiis, ad grande illud Carthuſianorum monaſterium, ad vallem Prageala, & alibi, menſibus Julii & Auguſti ferventiſſimis notavi. Cumq; Auguſtæ Taurinorum viverem, illuſtriſſimus *Marchio de Pianezza*, princeps Ducis Sabaudiæ miniſter, vir, in quo urbanitas ſumma ſummâ eruditione mixtiſſima eminebat, inter alia humanitatis officia aſcendit mecum aliqvando in editiorem palatii Principis locum, unde in Alpes proſpectus latè patebat, oſtenditq; montem, unde Padus exoritur, hoc eſt, Virgilianum illũ Veſulum, maritimarum Alpium celſisſimum, de qvo divinus Poëta Æneid. IX.

Ac velut ille canum morſu de montibus altis
Actus aper, multos Veſulus qvem pinifer annos
Defendit, multosq; palus Laurentia.

Et in hujus, inqvit, *Veſuli inferiori vertice (eſt enim bifidus) lacus cernitur ſic ſatis amplus, qvem mediâ etiam æſtate ita cooperit glacies, ut Dn. Torrinus protomedicus, qvem*

R 2 *vides*

Digitized by Google

vides (adſtabat enim, & adſtruebat idem) medio Julio ad XXV. paſſus in eadem progreſſus ſit. Parte tum auſtrinâ nulla ibi nix, Arctoâ copioſiſſima, qvam cùm ſcinderet, advertit ex pluribus conſtare veluti corticibus, credibile enim ſingulis annis ex recenti nive cruſtam novam adjungi. Veſulo autem longè editior eſt, qvem in Cottiis aſpicis, Roche de limon *appellant, & ille, meo qvidem judicio, omnium Europæorum montium altiſſimus, in cujus ſupremo jugo tam intolerabile frigus bacchatur, ut ferendo par hactenus inventus fuerit nemo. Ipſe Princeps, Carolus Emanuel II, ante annos aliqvot, XXIV Auguſti die molitus eſt aſcenſum, ſed re infectâ totus obrigeſcens deſcendit. Ego qvidem tam ardui itineris abſtinens, conſcendi tamen religionis gratiâ aliqvando æſtate adultâ montem S. Bernhardi, in Pœninis celebrem, ibiq; monaſterium, qvod medias inter nives exſurgit, ingreſſus notavi aqvam in ipſo templo glaciari. Religioſis ad prandium rata portio glaciei rubicundulæ offerebatur, qvam ſinguli ad ignem liqvefactam, & vaſculo exceptam ſtrenuè potabant. Muſtum eò tranſlatum toto anno muſtum perdurat, nec unqvam in acetum vertitur. Aqva vitæ vulgatior ſæpe in maſſam ſaponis æmulam addenſatur.* Hæc prolixiùs allata, ut conſtaret, aqvam, ſi ſibi permittatur, & à turbulentis caloris particulis libera ſit, ad qvietem, & glaciem ſemper propendere. Neq; obſtat, cruſtam tantùm glacialem in Veſulo obſervatam, reliqvo liqvore mobili; enimvero, cùm ibi nondum adſit perfecta qvies, & ſubterraneus montis calor agitare particulas aqvæ viciniores non deſinat, mirum neq; eſt, profundiora lacus illius adhuc moveri. Hæc ita animi gratiâ diſputantur, obtrudenda nemini. Sed è diverticulo in viam. Alia vice aqvæ uncias aliqvot phialæ vitreæ commiſi, obturavi;

Her-

Hermeticè, ſub Dio ſtatui, in glaciem aqva tota abiit, vitro integro; nihil ponderi acceſſiſſe obſervatum, qvanqvam ad fidem oculorum videretur increviſſe liqvor, ſed inanibus glaciei ſpatiolis id adſcribendum; illud notabatur duntaxat, glaciem in medio vaſis in tuberculum excreviſſe, cæteris locis omnia æqvaliora. Sed qvid fiet experimento magni *Coi*, l. de Aër. Aqv. & loc. t. XX. *At verò aqvæ*, inqvit, *ex nive & glacie productæ, omnes malæ ſunt. Qvum enim ſemel concretæ fuerint, non amplius in priſtinam naturam reſtituuntur. Sed qvod qvidem in ipſâ clarum, ac leve, & dulce eſt, excernitur, ac diſperditur: qvod verò turbidiſſimum eſt, ac ponderoſiſſimum, relinqvitur. Id verò cognoveris hoc modo: ſi enim volueris hyberno tempore vaſculum certâ aqvæ menſurâ infuſâ, ſub Dio exponere, qvo maximè congeletur: deinde poſtridie in locum calidum deportatum ſinere, qvo maximè glacies liqveſcat, & ubi exſoluta fuerit, aqvam metiri, reperies aquam multo pauciorem. Atq; hoc ſignum eſt, qvod à congelatione id quod leviſſimum ac tenuiſſimum eſt, diſperditur, & non, qvod graviſſimum & craſſiſſimum exiſtit. Non enim hoc diſperdi poterit.* Verùm major mihi & divinior eſt Hippocrates, qvàm ut exiſtimem hoc ipſius experimentum eſſe, qvippe qvod elencho cauſæ manifeſtè laborat. Non enim ideo tenuiſſimum aqvæ in hoc experimento periit, qvòd congelatio præceſſerit, ſed qvia glacies illa in aperto vaſe loco calido ſteterit; ſi ſimul ſtaret aqva neqvaqvam glaciata, & hæc ſenſim calore loci evocante, aliqvid ſui corporis amitteret. Proinde claudatur glacies vaſe vitreo, ſimulq; notato pondere, Hermeticè obſignata liqveſcat ad Balneum roris, & cauſâ cecidero, ſi interea notabile qvicqvam ponderi ejus decedat. Unum hîc diſcere liberet, cur vaſorum alia frigore diſrumpantur, alia im-

becilliora perdurent nonnunqvam integra. Memini hyemem Anni MDCLXIV, qvam Pariſiis exegi, adeo iſtic ferociſſe, ut in menſâ meâ vas ſtanneum aqva ferè plenum, apertumq; tribus locis nocturno frigore rimas ageret; contra, ſæviente apud nos Haffniæ, Februario menſe Anni MDCLVIII, gelu ab hominum memoriâ rigidiſſimo, detinui ſæpe obbas vitreas longioris colli, cum aqva ſimul infuſâ trilibres, & eo amplius, in medio aëre clauſas, donec aqva conglaciaret tota, nec ſenſi fracturam ullam, cum eædem in domibus glaciatæ freqventer rumperentur. Comminiſci hactenus cauſam non licuit, niſi cui placeat, veteri more philoſophanti, in aëre libero frigus undiq; vas æqvali violentiâ premere, adeoq; nihil diſrumpi, in domo autem inæqvalia omnia, qvòd pars feneſtræ vel parietibus vicinior plus frigoris recipiat, pars ſcamno aut pavimento, aut fornaci vicinior, minus, unde ſtrata fracturæ via eſt. Vel, ſi qvis malit, putandũ, recedentes appulſu hyemalis ventuli caloris motitantis particulas in liquido aëre æqvali vi atq; impetu recedere, in domo ob allatas rationes, inæqvali. Sed qvia Chemica hîc potiſſimum delibantur, adjungendum nunc illud, ſæpe mihi obſervatum, ſalem Tartari, & qvemvis alium lixivum, intenſiſſimo frigore non minùs in tabula vitrea in oleum, ſive liqvorem abire, qvàm media æſtate; deinde non modò ſpiritum aceti, & ſpiritum ſulphuris ignaviorem, ſed & liqvorem ſalis Tartari debiliorem conglaciari, glaciem autem illam eſſe prorſus inſipidam; non aliter atq; qvotannis experimur glaciem marium noſtrorum etiam integrum pedem craſſam, inſulſiſſimam eſſe, ſi inferior tantùm vultus, quem adhuc ſalſa aqva allambit, excipiatur; qvo perfunctoriè abluto tota glaciei marinæ maſſa lingvæ inſipida occurrit.

LXV. D. Olai

LXV.

D. Olai Borrichii.

Lunam, Mercuriumq; ſulphure vegetabili in liqvorem diſſolvere.

LUſus videri poteſt, ſed luſus hactenus in publicum ignotus, & acuendæ Chemicorum induſtriæ profuturus. Rec. Aqvæ fortis generoſæ uncias octo, qvibus adde camphoræ probe comminutæ uncias duas ; miſta leni igne arenæ foveantur in phiala vitrea , donec camphora in oleum diſſoluta aqvæ forti innatet, in morem olei olivarum. Hoc ipſum oleum poſt fotum ſemihoræ, ſollicitâ vitri inclinatione effundatur in vas aliud vitreum, ſine ulla aſpectabili aqvæ fortis mixturâ. Ergo Rec. jam olei hujus camphoræ unciam unam, adjice lunæ purgatæ & in lamellas attenuatæ drachmas duas , decoqve ad qvadrantem horæ leni cinerum calore, & diſſolvetur luna in liqvorem evidentiſſimè. Idem contingit Mercurio, cujus itidem drachmæ duæ in olei camphoræ uncia una promptè fatiſcunt in clarum liqvorem. Utcunq; autem indubitatum ſit, camphoram non ſponte ſua, ſed receptis in gremium ſalinis aqvæ fortis particulis hoc ipſum præcipuè præſtare, duo nihilominus hîc obſervantur curioſè rara ; *unum*, ſalia ad eundem effectum æqve ſe in oleo ſubinde motitare, atq; in aqva; *alterum*, metalla hîc cum pauco menſtruo miſta ſeorſum & in fundo ſoluta hærere, reliqvum menſtruum natare ſupra, colore etiam & qvaſi minutâ qvâdam lineâ à ſoluto argento, mercurioq; diſtingvendum, id qvod de aqva forti hactenus inauditum.

LXVI. D. Olai

LXVI.

D. Olai Borrichii,

Rara auri diſſolutio.

EXploratiſſimum Chemicis eſt, argentum ab aqva forti, item à ſpiritu nitri diſſolvi, ſed aurum in mediis aqvæ fortis, ſpiritusq; nitri complexibus conſtanter edurare corpore illæſo, integroq;, nec huic diſſolvendo parem adeo reperiri liqvorem, niſi vel ſalis communis, vel ſalis armoniaci ſpiculis armetur. Deprehenſum mihi eſt nihilo ſecius, aurum qvoq; parere aqvæ forti, diſſolviq; penitus, ſi illa geminâ priùs deſtillatione ab æqvali portione nitri evocetur. In qvem ſtatum beneficio nitri provecta aqua fortis diſſolvere ulteriùs argentum non poteſt, ſed lacerat illud tamen, & in pulverem album præcipitat, aurum autem facillimè vincit, & in aquam flaveſcentem convertit. Scilicet in nitro ſalinæ ſunt particulæ & volatiles, & magis fixæ: in aqva forti vulgata volatiles ſe ſe exercent, in aqva forti à nitro iterum, iterumq; aſcendente fixæ qvoq; ſe ſe produnt, & novi generis ſolutionem moliuntur. Hoc comperto, ſubiit experiri, ſpiritùsne nitri à nitro evocatus itidem aurum diſſolveret; ſed parum ſucceſſit meditatio, ut qværenda forſan vel in Vitriolo tantæ diverſitatis cauſa, vel putandum, aqvam fortem ut ferociorem, altiùs ſubire nitri partes fixas, earumq; nonnullas, novæ operationis auctrices, ſecum per alembicum raptare, qvod ſpiritui nitri (niſi forſan crebriùs freqventetur deſtillatio) inconceſſum.

LXVII.

D. Olai Borrichii

In Mercurio etiam purgato acidum qviddam, aut ſalſum deliteſcit. Amalgamatum diverſitas.

EST qvòd ad ingenium Mercurii ſtupeat non vulgus modò, ſed & eruditorum natio Cùm molliſſimus ſit, & in ſpeciem aperti ſſimus, nullum metallum eo deprehenditur occluſius. Aurum patitur ſe qvodammodo in divèrſæ naturæ partes dividi, faciliùs argentum, mercurium qvi dividat, vel rarus eſt, vel nullus. Eſſe tamen in eo diverſas partes, hoc demum, qvod nunc affero, deprehendere mihi videor experimento. Cepi lamellas aliqvot chalybeas puriſſimas, easq; vitro oblongo recenti, in qvo mercurius probè defæcatus aſſervabatur, immiſſas, ſepultasq; ad menſes tres reliqvi, nullo alio admoto calore, qvàm ſolari. Pòſt, aperto vaſe, qvod ſtrictiſſimè clauſum fuerat, reperi lamellas meas omnes obductas rubigine, utcunq; in medio liqvoris tam nobilis cuſtoditas. Unde acidum qviddam, ſalſúmve, rubiginis illius promum condum in penetrali Mercurii habitare mihi perſvaſum, qvod fortaſſe repetito eodem, per laminas alias, atq; alias labore, tandem extraheretur totum. Subtilis *Geber* l. ſumm. perfect. II. part. I. c. IV. duo in Mercurio agnoſcit ſupervacua, fæcèm terream, & fæcèm fugitivam aqveam; qvòd ſi hæc eſt aqvea illa fæx, viderint alii, qvo pacto abolenda ſit terrea, dum ego, ut utile non dulci, ſed acido miſceam, candidatum Hygiejæ inſtruo, qvî internoſcendus ſit mercurius, qvem in abigendis lumbricis adhibere conveniat. Solet

Digitized by Google

enimverò freqventer adulterari jam plumbo adjecto nigro, jam candido, (ſive ſtanno) jam biſemutho, jam Zincho, non ſine uſurpantium noxa, qvòd ramenta metalli ignobilioris in affuſas aqvas vim ſuā derivantia varias in corpore humano cieant tragœdias. Neq; enim hîc ſatis eſt traduxiſſe Mercuriū vel per coriū, vel retortam; ſi enim adulterina illa miſtura ingenioſior eſt, tranſit ſimul aliqvid infauſti malagmatis, qvod & Clar. *Schrödero* jam pridē obſervatum; per retortam autem, non effumando, ſed ſubſultando integrum ſæpe inviſi metalli amalgama tranſit, & ambiguum reddit artificē. Igitur ut certiùs rem definias, granum unum ſuſpecti Mercurii carboni incandeſcenti impone, & leniter affla: ſi qvietè fumando recedat totum, germanus eſt Mercurius; ſi carboni inſtrepat, & crebris ſaltibus fugam moliatur, ſpurius cenſendus. Sed de amalgamatis (qvæ vox ex malagmate corrupta videri poteſt) paulò pleniùs. Jam olim *Vitruvius* l. VII. c. VIII. & *Plinius* l. XXXIII. c. VI. (nec ii forſan primi) auri, mercuriiq; ſocietatem delineârunt, qvorum exempla ſecuti alii idem in argento proſecuti ſunt: neutrum amalgama ſtrepit in igne propter abſentiam immundi, & ſtreperi ſulphuris: plumbum & ſtannum facilè ſociantur cum mercurio, ſed amalgamata eorundem admoto igne infremunt, ſtrepuntqve vehementer, ut farcta ſulphure inepto & fugaci. Tranſit & in amalgama orichalcum, & ſtrepit: Antimonium cum mercurio non miſcetur, immò nec regulus ejus propter fæces nimias ſulphureas. De ferro, & ære ita *Geber*: *Mercurius*, inqvit, *non adhæret Marti, niſi ſubtiliſſimo ingenio, nec Veneri propter paucitatem argenti vivi in illis, in commixtione ſua.* Docebo tn. qvomodo ferro adhæreat: Rec. elimatam ferri ſcobem, eiq; affunde ſolutum in aqvâ

com-

Digitized by Google

communi vitriolum ſive ungaricum, ſive aliud naturæ venereæ, & qvaſſato hinc inde vaſe notabis mox omnem illam ſcobem æreâ qvaſi bracteâ obductam; qvo conſpecto, affunde triplum, vel eo amplius, mercurii, concute hinc inde, & videbis pæne momento confectum amalgama craſſum, firmum, & in ſpeciem optimum. Sed ne qvid diſſimuletur, non eſt illud niſi perfunctorium amalgama; neq; enim per minima côiere duo illa corpora, unde freqventi attritu in mortario ſaxeo rurſus infida illa ſocietas diſſolvitur. Æs tamen facili negotio, ſed operâ paulo diuturniore in legitimum amalgama deſinit;

Componit manibusq; manus, atq; oribus ora.

Legitimum eſſe, plicatilis ejus flexus docet, qvod unum amalgamatis perfectiſſimi argumentum eſt. Amalgama veneris recens confectum carbones equidem candentes nonnihil interſtrepit ob ſulphur, qvod ſinu fovet, impurius, ſed parcè tamen, at ſi diu foveatur calente loco, nihil. Neq; etiam, ſi vel ſtreperet validiſſimè, priori experimento periculum inde naſceretur ullum, cùm myropolarum & pharmacevticorum vulgo id genus amalgamatis & ignotum ſit, & æs in carbone ſtatim ſe oſtendat fugiente mercurio, qvod in reliqvis amalgamatis, Zinchi, biſemuthi, & plumbi utriuſq; non contingit, effugiente ſenſum cum ſtrepitu, metallo toto. Amalgamata ſolis & lunæ nullo ſe ſtrepitu ad flammam infamant, neq; etiam ab iis metus ullus, quòd aqva ejuſmodi amalgamati infuſa, & uſurpata nullum utenti accerſat detrimentum.

S 2 LXVIII. D. Olai

LXVIII.

D. Olai Borrichii

Tentandus utriusq; carpi pulſus, anteqvam de morbi naturâ pronuncietur.

VIr illuſtris hoc anno paulatim ex debilitate pectoris, & diætæ erroribus flacceſſens advocari me jubet, de langvore inſveto, appetitu proſtrato, anhelitu intercepto, febre erraticâ conqveſtus. Admoveo pulſui dextræ manum, ſalva omnia, admoveo ſiniſtræ, omnia turbata. Sciſcitor, ecqvid unqvam in pulmone vitium ſenſiſſet? *Immò*, inqvit, *ante qvinqvennium periiſſem tabe, niſi ſuccurriſſet Medici celebris peritia: ex eo tempore adhæſit nihilominus neſcio qvis langvor, præſertim ex qvo graviſſimâ tempeſtate jactatus, & ad dies aliqvot marinis fluctibus madeſcens infeſtum ſenſi Novembrem. Acceſſere negligentiùs cuſtoditæ in vivendo Medentium leges, qvibus tenaciùs, vigente adhuc ætate adſtringi, id verò eſt, anteqvam fata poſcant, officiosè interfici.* Videbam triſte aliqvid in pectore coqvi, & ob putridum in pulmone ſiniſtro ulcus febre jam & hecticâ, & ſubinde putridâ comitatum, animam clariſſimam ſpectare haud dubiè foras: rogo igitur, plures in conſilium advocentur Medici, rem enim eſſe longioris ſubſellii, & periculi plenam. Accerſiti veniunt alii, atq; alii viri celeberrimi, obſervatóq; (ut mos fert) micantis arteriæ in dextrâ manu rhythmo benè ſperare ægrum jubent, conſtare ſibi pulſum, temporariũ eſſe malum, brevi ceſſaturum, adeo ut de meâ vel fide, vel peritiâ dubitare ſe generoſus æger oſtenderet. Verùm ego, qvi ex pravo ſiniſtræ pulſu omnia alia

alia præſagieram, inſto tandem, ut ægro nondum aſſveti Medentes angvem in lævâ deliteſcentem mamillæ parte, ex pulſu lævo judicarent. Hic verò illi turbidâ, incitatâ, & ſæpè interciſâ arteriæ pulſatione exterriti mutavere judicia, & ſententiæ à me, tanqvam ordinario ægri Medico pronunciatæ acceſſere. Reſpondit prognoſtico eventus. Omnia aliis ſalutaria incaſſum hìc tentata. Periit æger, & paucis ante mortem diebus, pertuſo, ut opinor, ab ulceris fœdi acrimoniâ mediaſtino, dextræ pulſum noviſſimè ſenſit rapi in conſenſum, & ultima qvoq; minitari.

LXIX.

D. Olai Borrichii

Oculi honores excuſſi redeunt, non ex adventitio per ſiphones infuſo, ſed ex depluente à cerebri vaſis liqvore.

VIrguncula annorum ſeptem, rationarii ſcribæ Regii filiola ferreum infelix uncum improviſo ictu, medio oculi impegit, ita profundo, amplóq; vulnere, ut proximo triduo non ſolùm, qvicqvid erat humoris aqvei, effunderetur, ſed & qvicqvid vitrei, id qvod craſſamentum cocto leviter ovi albumini ſimillimum continuè effluens clarè oſtendebat. Accerſitus ego, ad avertendam, qvæ violentiſſima ſucceſſerat, inflammationem, & derivandum aliò ruentis humoris noxii procurſum veſicatoriis inſto, qvibus parum conferentibus, ventum deniq; eſt, præmiſſis univerſalibus, ad ſetaceum: oculo autem collyrium ex aqvâ fœniculi, cyaniq; jubeo per intervalla infundi;

qvibus effectum, ut in paucis diebus multum adhuc humoris vitrei turbati eliceretur. Poſtqvam nihil craſſioris illius ſubſtantiæ per infauſtum ictum confuſæ prodire amplius obſervatum, infuſo bractearum orichalci ex vino Hiſpanico (tantoperè laudato Angelo Salæ collyrio) hiantis oculi foramen ſenſim ad cicatricem perduco, ratus fore, ut ex cerebri vaſis, ſive arteriolis tunicarum ejus paulatim tantum in vacuum pæne locum deſtillaret humoris, qvantum implendo oculi bulbo ſufficeret, illum autem ipſum liqvorem omni alio peregrino convenientiorem eſſe; (deſtillare enim aliqvid videbar mihi colligere tum ex eo, qvòd oculi in perpetuo motu & calore verſentur, adeoq; non poſſint non qvotidie aliqvid exhalando amittere; in cujus locum aliqvid continuò ſuccedere neceſſe eſt, ne bulbus oculi flacceſcat, tum qvòd ægrotantium oculos in morbis præſertim ardentibus flaccidiores videamus, humore, qvi ex cerebri vaſis aliàs ſubminiſtrari ſolet, aliò tranſlato, convaleſcentium autem & ſanorum, vividos & humoribus ſuis refertos. Ut taceam, ſolo preſſu moderato ex qvibuſdam bulbi oculorum bubulorum poris humorem proſilire, qvod Clar. *Stenonio* obſervatum.) Nec fefellit eventus: qvanqvam enim impetuoſus ictus omnia confuderit, & ligamentorum ciliarium appendices vel diſtorſerit, vel diſruperit, hoc eſt, certam viſui objecerit deſperationem, impletus tamen bulbus eſt, & viſus non planè abolitus, ut qvi ad certas lunæ phaſes jam tum recurrit, & forſan ſuccedente ætate magis inclareſcet. Licuit diu ſingulis hebdomadibus novas in oculo mutationes recognoſcere: jam omnia albeſcebant, jam in flavum, jam coerulum, jam turbatum vergebant colorem; ſæpe tota pupilla filamentis candentibus
ob-

obſita erat, nec adhuc certa mutationum meta eſt. Id qvod ex membranarum, & ligamentorum, qvibus in officio ſuſtinentur oculi humores, læſione contingere cenſendum. Utcunq; enim humores recte ſe ſe iterum habere credibile ſit, fluctuant tamen, & turbas dant, niſi limitibus ſuis coërceantur, neq; vel aqvæ chelidonii majoris, vel alii cuicunq; liqvori ſtillatitio, id à naturâ conceſſum, ut rupta omnia reſarciat. Quis rerum naturæ gnarus ab aqvâ deſtillando per alembicum evocatâ ſperabit membranas & ligamenta? Immò, nè qvid diſſimulem, ex qvo didici *aqvam* illam *Burrhianam ophthalmicam* deſtillando parari, (neq; enim Amſtelredami, viſis experimentis ejus, & epigrammate honoratis, id ſcieram) ſtatim ita mecum: aqva illa acuit haud dubiè viſum, & labra vulneris oculi ad cicatricem forſan diſponit, reſtituere tamen craſſos oculi humores ſolius naturæ eſt, & humorum ex cerebri vaſis renaſcentium: neq; enim credibile eſt, gluten illud humoris cryſtallini, vitreiq; cum aqvâ chelidonii in alembicum aſcendere poſſe. Qvod ſi vel ſuccum folliculorum ulmi, vel humores ex oculis caninis aliis elicitos & ſollicitè temperatos infudiſſet terebrato moloſſi ocello, & anſerinos alios anſerino lumini, color illuſtrior acceſſiſſet operationi, qvanqvam & id ſuos pateretur manes. Utq; poſſet lentor ille cryſtallini, vitreiq; humoris aſcendere, qvî aſcendet ſal ille lixivus, qvi in oculi humoribus deprehenditur? de qvo nè ſine experimento diſſeram, ſepono qvandoq; humorem oculi bubuli aqveum ad ignem in vaſculo vitreo, evaporat, relicto in fundo ſpiſſamento qvodâ craſſiuſculo non aſcendente, qvod ampliùs uſtum ut incandeſcat, deſinit in pulviſculum ſalſum, qvi cum ſpiritu vitrioli acriter effervescens oſtendit ſe eſſe ex genere ſalium lixivorum. Similia

lia contingunt humori vitreo, qvo tamen evaporante craſſamentum in fundo ſpiſſius, ſalſius & copioſius apparet. In cryſtallino autem mihi nihil obſervatū eſt ſalis lixivi, nullus vel cum acidis, vel lixivis notatus fervor, relinqvitur maſſa dura & firma, ad ignem intumeſcens, & nidore cornu uſtum referens, qvalem per alembicum paulo ante prodiiſſe, aut prodire poſſe, id vero eſt, qvod nondum aſſeqvor, utcunq; non invitus largiar aqvas per alembicum evocatas craſſamentum tandem, & poſt moram longiuſculam, in fundum propellere fixum & in omni igne conſtans, ſed inſulſum. Sed cur gemini illi oculorum humores ſubſalſi? ad arcendam, opinor, putredinem, à qvâ tutior cryſtallinus, tum ob duriorem ſubſtantiam, tum qvod in ſubſalſis natet. Sed ut ad propoſitum revertar, video Ampliſſ. *Tulpium* obſervat. Med. l. I. c. XXX. neq; aliud reqvirere in ſimilibus oculorum affectibus, qvàm ut cicatrix inducatur, narrat enim ſe obſervâſſe, *inductâ vulneri oculi cicatrice, brevi iterum ſuccreſcere deperditam aqvam*; ante omnia illuſtris eſt *Celſi* locus l. VI. c. VI. ubi poſtqvam docuiſſet læſam oculorum hirundinum aciem interpoſito tempore in antiqvum ſtatum redire, ſubjungit: *Unde etiam locus fabulæ eſt, aut per parentes, aut id herbâ chelidonia reſtitui, qvod per ſe ſaneſcit.* De experimento clariſſ. *Kerckringij* hîc nihil, ut de re in publicum hactenus ignotâ, qvanqvam ſpes ſit fore, ut qvem doctiſſimum ſcimus, eundem in demerendo ſibi etiam hac parte humano genere humaniſſimum experiamur.

LXX. Su-

LXX.

D. Olai Borrichii

Sudor atramenti.

URinam ægrorum ſedimento nigerrimo metuendam bis hoc anno conſpexi, & formidantibus mortem, qvi reddiderant, ſanitatem, qvæ etiam conſeqvuta eſt, ex aliis prædixi argumentis. Certum qvidem illud *Hippocratis* in Prognoſt: νεφέλαι ἐναιωρεύμεναι τοῖσι οὔροισι μέλαιναι φλαῦραι. Unde Philiſcum memorat *Cous* idem Epidem. I. interiiſſe, ὅτι μέλανα οὔρησε. Conſtat tamen plures evaſiſſe Libitinam, qvibus atra per urinas prodierint, de qvo conſulenda apud *Trincavellium*, *Montagnanam*, *Zacutum* exempla. Cæterùm & atra per ſudores excerni, & ſanari ægrotantem, id verò hactenus forſan inſvetum; contigit tamen ſuperiori hyeme primariæ cuidam fœminæ, urbani Conſulis uxori, qvæ poſtqvam inſidioſiſſimam febrem petechialem feliciter ſuperaſſet, phthiſi, in qvam ante morbum propenſior erat, afflicta, rejecit extuſſiendo ad plures hebdomadas tantam craſſi, fœdiq; puris vim, ut aſtantium pleriſq; crederetur univerſas pulmonis ſauçii reliqvias excluſiſſe. Pulſus parvus, ſed concitatiſſimus, ſubſultans, ſæpe intermittens: anhelitus creber; putrida hecticæ juncta populaverat artus; ſangvis perruptis vaſis confertim ſubinde, etiam ad integras libras per nares ſe effuderat; ad ſummam, credita conclamata omnia,

Solus in exanimi reſtabat ſpiritus ore.

Rediit nihilominus cum ſanitate in gratiam clementiâ superûm, viro experientiſſ. *D. D Caſparo Kölichen*, Urbano Phyſico, conſilia mecum, & manum ſoſpitalem commodante. Dum autem medendo incumbimus, illa paulatim

tim convaleſcenti propior ſudoribus matutinis ſpontaneis ad plures dies perfundi cœpit, iisq; tam atris, ut nigerrimo colore inficerent ægræ lintea, præcipuè calanticas, qvas cùm veſpere puras capiti circumpoſuiſſet, manè nigrantes & qvaſi atramento tinctas invenit, nobisq; anxia oſtendit. Nos meliora ominati ſubjecimus, criticã apparere evacuationem, in ſalutem ægræ terminandam. Nec decepit augurium; ex eo enim ſenſim remiſit malum, & exſpectata diu ſanitas revertit. Sed qvæ cauſa exſudati atramenti? mihi in raro hoc phænomeno, ſalvis meliorum ſententiis, non abſonum videtur, dilutiorem ſangvinis partem à nimio acido (qvod in corpore tabido deeſſe utiq; non potuit) in nigrorem verſam inter ſudandum evaporâſſe. Noti ſunt, etiam extra ſacram hiſtoriam, cruenti ſudores; notum, mihiq; ſæpe exploratum, ab aceto ſangvini animalis calenti infuſo mixturam atratam exſurgere; nota laxitas pororum in phthiſicis plerisq;, qvos & non rarò mediâ hyeme ſimplici ſtragulo opertos ſudare notavi, frigente licet triclinio. Sed cur in hac ægrâ potiùs, qvàm in aliis tabidis inſveti generis ſudor? qvia acido corporis ægri acceſſerat malum aliud; ſolito magis aduſta erat ſangvinis maſſa, eoq; in nigritiem tantò proclivior; anteceſſerat enim maligna febris, unde humores potentiùs aduſti. Quod ad urinas nigricantes autem, de qvibus ſupra, non earum color ab amurca lienis ſemper arcerſendus, ſed ſæpe à ſangvine extra vaſa ſua in renibus, in utero, in vagina ejus propulſo, ibiq;, ſi interquieſcit, à calore vivi corporis in grumos ſubnigros excocto, cui interea acidulum qviddam, ubiq; ferè in corpore diſcurrens ſuperaddi alienum non eſt.

LXXI. Qva-

LXXI.

D. Olai Borrichii.

Qvatuor annos mutus, ſubitò vocalis.

SOcium hìc adjungimus Crœſi filio, qvi, ut perhibet *Herodoti* Clio, viſo irruente in parentem minaci Perſâ, cùm ante mutus exegiſſet vitam, ὑπὸ δέους καὶ κακοῦ ἔῤῥηξε φωνήν, Ἄνθρωπε, μὴ κτεῖνε Κροῖσον. Noſter hic, Chriſtiano-hafnienſis civis, per infortunium mutus, toto qvadriennio vocem fruſtra exſpectaverat. Tandem ad me ventum: inſpicio fauces, expendo lingvæ fabricam, & membrum infelix ſtylo ferreo latiori hinc inde converto. Nihil adeo à natura peccatum obſervo, tantummodo frigus partis flaccidæ diſplicuit, & movendi ſegnities. Deſigno igitur qvæ fieri velim, & exaratis, qvæ in rem videntur, adq; pharmacopœum remiſſis dimitto ægrum; qvi domum properans, ut ſe pharmacis recipiendis accingat, in ponte ſublicio, qvi utramq; urbem dirimit, obviam forte videt vetulam neſcio qvam, ob inimicitias funeſtas jam olim ſibi inviſam; eâ conſpectâ toto animo exardeſcens, & vindictæ accenſus cupidine: *Ut te*, inqvit, *Dii, Deæq; omnes perdant, venefica*! ſimulq; laxata lingvæ ſuæ fræna ſtupens obſervat, tum demum ſibi iratior, qvàm aniculæ, qvòd fauſtiſſimum ejus occurſum conviciis excepiſſet, & primum redeuntis lingvæ uſum à maledictis eſſet auſpicatus. Scilicet, credibile, grumum aliquem ſive ſangvinis, ſive pituitæ tenaciorem, principio arteriæ loqvacis impactum, & hactenus comprimentem vicinos nervos, ad motum illum incandeſcentis animi concitatiſſimum, & ſecutum hinc irritati ſangvinis motum vehementem delicuiſſe.

Digitized by Google

tim convaleſcenti propior ſudoribus matutinis ſpontaneis ad plures dies perfundi cœpit, iisq́; tam atris, ut nigerrimo colore inficerent ægræ lintea, præcipuè calanticas, qvas cùm veſpere puras capiti circumpoſuiſſet, manè nigrantes & qvaſi atramento tinctas invenit, nobisq́; anxia oſtendit. Nos meliora ominati ſubjecimus, criticā apparere evacuationem, in ſalutem ægræ terminandam. Nec decepit augurium; ex eo enim ſenſim remiſit malum, & exſpectata diu ſanitas revertit. Sed qvæ cauſa exſudati atramenti? mihi in raro hoc phænomeno, ſalvis meliorum ſententiis, non abſonum videtur, dilutiorem ſangvinis partem à nimio acido (qvod in corpore tabido deeſſe utiq; non potuit) in nigrorem verſam inter ſudandum evaporâſſe. Noti ſunt, etiam extra ſacram hiſtoriam, cruenti ſudores; notum, mihiq́; ſæpe exploratum, ab aceto ſangvini animalis calenti infuſo mixturam atratam exſurgere; nota laxitas pororum in phthiſicis plerisq;, qvos & non raro mediâ hyeme ſimplici ſtragulo opertos ſudare notavi, frigente licet triclinio. Sed cur in hac ægrâ potiùs, qvàm in aliis tabidis inſveti generis ſudor? qvia acido corporis ægri acceſſerat malum aliud; ſolito magis aduſta erat ſangvinis maſſa, eoq́; in nigritiem tantò proclivior; anteceſſerat enim maligna febris, unde humores potentiùs aduſti. Quod ad urinas nigricantes autem, de qvibus ſupra, non earum color ab amurca lienis ſemper accerſendus, ſed ſæpe à ſangvine extra vaſa ſua in renibus, in utero, in vagina ejus propulſo, ibiq́;, ſi interquieſcit, à calore vivi corporis in grumos ſubnigros excocto, cui interea acidulum qviddam, ubiq; ferè in corpore diſcurrens ſuperaddi alienum non eſt.

LXXI. Qva-

LXXI.

D. Olai Borrichii.

Qvatuor annos mutus, ſubitò vocalis.

SOcium hìc adjungimus Crœſi filio, qvi, ut perhibet *Herodoti* Clio, viſo irruente in parentem minaci Perſa, cùm ante mutus exegiſſet vitam, ὑπὸ δέους καὶ κακοῦ ἔῤῥηξε φωνήν, Ἄνθρωπε, μὴ κτεῖνε Κροῖσον. Noſter hic, Chriſtiano-hafnienſis civis, per infortunium mutus, toto qvadriennio vocem fruſtra exſpectaverat. Tandem ad me ventum: inſpicio fauces, expendo lingvæ fabricam, & membrum infelix ſtylo ferreo latiori hinc inde converto. Nihil adeo à natura peccatum obſervo, tantummodo frigus partis flaccidæ diſplicuit, & movendi ſegnities. Deſigno igitur qvæ fieri velim, & exaratis, qvæ in rem videntur, adq; pharmacopœum remiſſis dimitto ægrum; qvi domum properans, ut ſe pharmacis recipiendis accingat, in ponte ſublicio, qvi utramq; urbem dirimit, obviam forte videt vetulam neſcio qvam, ob inimicitias funeſtas jam olim ſibi invisam; eà conſpecta toto animo exardeſcens, & vindictæ accenſus cupidine: *Ut te*, inqvit, D*ii*, *Deæq*; *omnes perdant*, *venefica*! ſimulq; laxata lingvæ ſuæ fræna ſtupens obſervat, tum demum ſibi iratior, qvàm aniculæ, qvòd fauſtiſſimum ejus occurſum convitiis excepiſſet, & primum redeuntis lingvæ uſum à maledictis eſſet auſpicatus. Scilicet, credibile, grumum aliquem ſive ſangvinis, ſive pituitæ tenaciorem, principio arteriæ loqvacis impactum, & hactenus comprimentem vicinos nervos, ad motum illum incandeſcentis animi concitatiſſimum, & ſecutum hinc irritati- ſangvinis motum vehementem delicuiſſe.

tim convaleſcenti propior ſudoribus matutinis ſpontaneis ad plures dies perfundi cœpit, iisq; tam atris, ut nigerrimo colore inficerent ægræ lintea, præcipuè calanticas, qvas cùm veſpere puras capiti circumpoſuiſſet, manè nigrantes & qvaſi atramento tinctas invenit, nobisq; anxia oſtendit. Nos meliora ominati ſubjecimus, criticã apparere evacuationem, in ſalutem ægræ terminandam. Nec decepit augurium; ex eo enim ſenſim remiſit malum, & exſpectata diu ſanitas revertit. Sed qvæ cauſa exſudati atramenti? mihi in raro hoc phænomeno, ſalvis meliorum ſententiis, non abſonum videtur, dilutiorem ſangvinis partem à nimio acido (qvod in corpore tabido deeſſe utiq; non potuit) in nigrorem verſam inter ſudandum evaporâſſe. Noti ſunt, etiam extra ſacram hiſtoriam, cruenti ſudores; notum, mihiq; ſæpe exploratum, ab aceto ſangvini animalis calenti infuſo mixturam atratam exſurgere; nota laxitas pororum in phthiſicis plerisq;, qvos & non raro mediâ hyeme ſimplici ſtragulo opertos ſudare notavi, frigente licet triclinio. Sed cur in hac ægrá potiùs, qvàm in aliis tabidis inſveti generis ſudor? qvia acido corporis ægri acceſſerat malum aliud; ſolito magis aduſta erat ſangvinis maſſa, eoq; in nigritiem tantò proclivior; anteceſſerat enim maligna febris, unde humores potentiùs aduſti. Quod ad urinas nigricantes autem, de qvibus ſupra, non earum color ab amurca lienis ſemper accerſendus, ſed ſæpe à ſangvine extra vaſa ſua in renibus, in utero, in vagina ejus propulſo, ibiq;, ſi interquieſcit, à calore vivi corporis in grumos ſubnigros excocto, cui interea acidulum qviddam, ubiq; ferè in corpore diſcurrens ſuperaddi alienum non eſt.

LXXI. Qva-

LXXI.

D. Olai Borrichii.

Qvatuor annos mutus, ſubitò vocalis.

SOcium hic adjungimus Crœſi filio, qvi, ut perhibet *Herodoti* Clio, viſo irruente in parentem minaci Perſâ, cùm ante mutus exegiſſet vitam, ὑπὸ δέους καὶ κακοῦ ἔῤῥηξε φωνὴν, Ἄνθρωπε, μὴ κτεῖνε Κροῖσον. Noſter hic, Chriſtiano-hafnienſis civis, per infortunium mutus, toto qvadriennio vocem fruſtra exſpectaverat. Tandem ad me ventum: inſpicio fauces, expendo lingvæ fabricam, & membrum infelix ſtylo ferreo latiori hinc inde converto. Nihil adeo à natura peccatum obſervo, tantummodo frigus partis flaccidæ diſplicuit, & movendi ſegnities. Deſigno igitur qvæ fieri velim, & exaratis, qvæ in rem videntur, adq; pharmacopœum remiſſis dimitto ægrum; qvi domum properans, ut ſe pharmacis recipiendis accingat, in ponte ſublicio, qvi utramq; urbem dirimit, obviam forte videt vetulam neſcio qvam, ob inimicitias funeſtas jam olim ſibi inviſam; eâ conſpectâ toto animo exardeſcens, & vindictæ accenſus cupidine: *Ut te*, inqvit, D*ii*, *Deæq;* *omnes perdant, venefica*! ſimulq; laxata lingvæ ſuæ fræna ſtupens obſervat, tum demum ſibi iratior, qvàm aniculæ, qvòd fauſtiſſimum ejus occurſum conviciis excepiſſet, & primum redeuntis lingvæ uſum à maledictis eſſet auſpicatus. Scilicet, credibile, grumum aliquem ſive ſangvinis, ſive pituitæ tenaciorem, principio arteriæ loqvacis impactum, & hactenus comprimentem vicinos nervos, ad motum illum incandeſcentis animi concitatiſſimum, & ſecutum hinc irritati ſangvinis motum vehementem delicuiſſe.

tim convaleſcenti propior ſudoribus matutinis ſpontaneis ad plures dies perfundi cœpit, iisq; tam atris, ut nigerrimo colore inficerent ægræ lintea, præcipuè calanticas, qvas cùm veſpere puras capiti circumpoſuiſſet, manè nigrantes & qvaſi atramento tinctas invenit, nobisq; anxia oſtendit. Nos meliora ominati ſubjecimus, criticã apparere evacuationem, in ſalutem ægræ terminandam. Nec decepit augurium; ex eo enim ſenſim remiſit malum, & exſpectata diu ſanitas revertit. Sed qvæ cauſa exſudati atramenti? mihi in raro hoc phænomeno, ſalvis meliorum ſententiis, non abſonum videtur, dilutiorem ſangvinis partem à nimio acido (qvod in corpore tabido deeſſe utiq; non potuit) in nigrorem verſam inter ſudandum evaporâſſe. Noti ſunt, etiam extra ſacram hiſtoriam, cruenti ſudores; notum, mihiq; ſæpe exploratum, ab aceto ſangvini animalis calenti infuſo mixturam atratam exſurgere; nota laxitas pororum in phthiſicis plerisq;, qvos & non raró mediâ hyeme ſimplici ſtragulo opertos ſudare notavi, frigente licet triclinio. Sed cur in hac ægrâ potiùs, qvàm in aliis tabidis inſveti generis ſudor? qvia acido corporis ægri acceſſerat malum aliud; ſolito magis aduſta erat ſangvinis maſſa, eoq; in nigritiem tantò proclivior; anteceſſerat enim maligna febris, unde humores potentiùs aduſti. Quod ad urinas nigricantes autem, de qvibus ſupra, non earum color ab amurca lienis ſemper acceſſendus, ſed ſæpe à ſangvine extra vaſa ſua in renibus, in utero, in vagina ejus propulſo, ibiq;, ſi interquieſcit, à calore vivi corporis in grumos ſubnigros excocto, cui interea acidulum qviddam, ubiq; ferè in corpore diſcurrens ſuperaddi alienum non eſt.

LXXI. Qva-

LXXI.

D. Olai Borrichii.

Qvatuor annos mutus, ſubitò vocalis.

SOcium hìc adjungimus Crœſi filio, qvi, ut perhibet *Herodoti* Clio, viſo irruente in parentem minaci Perſa, cùm ante mutus exegiſſet vitam, ὑπὸ δέους καὶ κακοῦ ἔῤῥηξε φωνὴν, Ἄνθρωπε, μὴ κτεῖνε Κροῖσον. Noſter hic, Chriſtiano-hafnienſis civis, per infortunium mutus, toto qvadriennio vocem fruſtra exſpectaverat. Tandem ad me ventum: inſpicio fauces, expendo lingvæ fabricam, & membrum infelix ſtylo ferreo latiori hinc inde converto. Nihil adeo à natura peccatum obſervo, tantummodo frigus partis flaccidæ diſplicuit, & movendi ſegnities. Deſigno igitur qvæ fieri velim, & exaratis, qvæ in rem videntur, adq; pharmacopœum remiſſis dimitto ægrum; qvi domum properans, ut ſe pharmacis recipiendis accingat, in ponte ſublicio, qvi utramq; urbem dirimit, obviam forte videt vetulam neſcio qvam, ob inimicitias funeſtas jam olim ſibi inviſam; eâ conſpecta toto animo exardeſcens, & vindictæ accenſus cupidine: *Ut te*, inqvit, *Dii, Deæq; omnes perdant, venefica*! ſimulq; laxata lingvæ ſuæ fræna ſtupens obſervat, tum demum ſibi iratior, qvàm aniculæ, qvòd fauſtiſſimum ejus occurſum convitiis excepiſſet, & primum redeuntis lingvæ uſum à maledictis eſſet auſpicatus. Scilicet, credibile, grumum aliquem ſive ſangvinis, ſive pituitæ tenaciorem, principio arteriæ loqvacis impactum, & hactenus comprimentem vicinos nervos, ad motum illum incandeſcentis animi concitatiſſimum, & ſecutum hinc irritati ſangvinis motum vehementem delicuiſſe.

LXXI.

D. Olai Borrichii.

Qvatuor annos mutus, ſubitò vocalis.

SOcium hìc adjungimus Crœſi filio, qvi, ut perhibet *Herodoti* Clio, viſo irruente in parentem minaci Perſâ, cùm ante mutus exegiſſet vitam, ὑπὸ δέεος καὶ κακοῦ ἔῤῥηξε φωνήν, Ἄνθρωπε, μὴ κτεῖνε Κροῖσον. Noſter hic, Chriſtiano-hafnienſis civis, per infortunium mutus, toto qvadriennio vocem fruſtra exſpectaverat. Tandem ad me ventum: inſpicio fauces, expendo lingvæ fabricam, & membrum infelix ſtylo ferreo latiori hinc inde converto. Nihil adeo à natura peccatum obſervo, tantummodo frigus partis flaccidæ diſplicuit, & movendi ſegnities. Deſigno igitur qvæ fieri velim, & exaratis, qvæ in rem videntur, adq; pharmacopœum remiſſis dimitto ægrum; qvi domum properans, ut ſe pharmacis recipiendis accingat, in ponte ſublicio, qvi utramq; urbem dirimit, obviam forte videt vetulam neſcio qvam, ob inimicitias funeſtas jam olim ſibi inviſam; eâ conſpecta toto animo exardeſcens, & vindictæ accenſus cupidine: *Ut te*, inqvit, D*ii*, *Deæq; omnes perdant, venefica*! ſimulq; laxata lingvæ ſuæ fræna ſtupens obſervat, tum demum ſibi iratior, qvàm aniculæ, qvòd fauſtiſſimum ejus occurſum convitiis excepiſſet, & primum redeuntis lingvæ uſum à maledictis eſſet auſpicatus. Scilicet, credibile, grumum aliquem ſive ſangvinis, ſive pituitæ tenaciorem, principio arteriæ loqvacis impactum, & hactenus comprimentem vicinos nervos, ad motum illum incandeſcentis animi concitatiſſimum, & ſecutum hinc irritati ſangvinis motum vehementem delicuiſſe.

Digitized by Google

LXXII.
D. Olai Borrichii

Prima cancri mamillarum origo.

QVàm feliciter carcinoma geminum cordatiſſimæ fœminarum *Chyſiæ* ſuperiori hyeme ſublatum ſit, alterum ſectione, pharmacis alterum, luculento tuo, vir celebratiſſime, *D. D. Thoma Bartholine*, calamo expediundum delego, qvòd *D. Simoni Paulli, Móinichenio, Foſſio*, Medicis experientiſſimis, mihiq; adeo junctus rei feliciter gerendæ conſilia ſociaveris; unum ego tantùm attingam, qvod in accuratiore radicis ſecti jam carcinomatis contemplatione mihi obſervatum. Ad vivum graſſatus erat ferro chirurgus dexter *Hacqvardus*, partemq; muſculi pectoralis malo viciniſſimam, nè ex reliqvis metuenda eſſet recidiva, unà abſtulerat. Hìc qva extima muſculi ſuperficies proximè tangit glanduloſam illam mammarum ſubſtantiam, nodus in conſpectum venit, avellanam magnitudine æqvans, ſangvine duriori, coloris ſaturi, & ad nigrum inclinantis diſtentus, unde obſcuri qvidam meatus in reliqvum mammæ corpus hinc inde proſerpentes magnam ejus partem infecerant, & in ſubſtantiam albam, duram, firmam, & qvaſi cartilagineam, pingviuſculam tamen converterant, ſinubus hinc inde variis qvaqvaverſum diſcurrentibus, & ſero, ſed pauco refertis, nullo adeo minutarum glandularum (ex qvibus ſana conſtat) veſtigio, ita corruptus humor omnem partis affectæ habitum confuderat, & ex infinitis glandulis unum qvoddam calloſum magma effecerat. Similia ferè in ſectâ ſub idem tempus mamillâ *Funcciæ* obſervata, niſi qvòd in hac malum provectius, &

mæandri

mæandri ſero fœtidiſſimo diſtenti patentiores. Sed qvod ad primam mali ſpectat originem, utraq; ἄσπερχος & benè habita, utraq; qvinqvageſimum ætatis annum nuper egreſſa, utraq;, qvo tempore menſtrua ſolenni naturæ conſvetudine deſinunt, venæ ſectionem neglexerat. Hinc ſangvis in corpore abundantior, cùm ſvetum per infernas vias procurſum non inveniret, levi triſtitiâ, levi iracundiâ excitatus ad vicina cordis erupit, inq; confinio pectoralis muſculi, cedente facilè molli glandularum mamillarium ſubſtantiâ, ſe ſe liberiùs extra arteriam effudit; jamq; motu carens paulatim cœpit aceſcere,

Ut capiunt vitium, ni moveantur, aqvæ,

& qvotidie corruptior redditus, noviſſimè in proximas ſubjectæ mammæ glandulas foedum halitum derivare, unde ſerpſit pedetentim in vicina malum, & invaluit. Ut proinde non malè ſibi conſulant & id ætatis plethoricæ, & paulò juniores, ſi miſſione ſangvinis, & pacatis animi perturbationibus ferocem adeo hoſtem declinent. Vidit & hic imminuendum qvoqvo modo ſangvinem divinus *Hippocrates*, unde l. 11. de Morb. Mulier. μελλόντων δὲ, inqvit καρκίνων ἔσεσθαι, ἢν λυθῇ τὰ ἐπιμήνια, ὑγιὴς γίνεται. Qvanquam autem freqventer inteſtinis his cauſis primordia ſua debeat infamis cancer, naſcitur tamen etiam non rarò ab externis, ſed ubiq;, non niſi ſangvine priùs extra vaſa ſua violenter protruſo, &, ubi hæret, aceſcente. Vidi Pariſiis, qvæ ex alliſâ de improviſo poſti feneſtræ mamillâ, & imperitiùs tractatâ malum contraheret. Ea erat generoſi animi foemina *Moiſettia*, vixdum qvadragenaria, qvam ex cauſâ tam levi, & initio ferè ſpretâ corripuit ſenſim infauſta lues, & depaſtâ penitus ad ſternum mamillâ ſiniſtrâ, per canalem patulum in dextram ſe effuderat, illâq; jam ſemilace-

ra ad axillam uſq; dextram perreptaverat, foeda aſpectu, livida labris, ichore putida; jamq; qvadriennium integrum duraverat inter hæc mala peritiſſimi cujuſq; opem fruſtrà implorans, cùm accerſitus in urbem clarus jam ante cancri domitor *Petrus Alliot*, vir rerum Medicarum & Chemicarum ſcientiſſimus, manum ulceri admovit, & nobiliſſimam fæminã extrema jam omnia metuentem feliciter aſſeruit. Enimvero inſperſit qvotidie foedo ulceri albicantem qvendam pulviſculum, unde poſt horulæ ſpatium (viſa mihi loqvor) levis coorta febricula, qvæ tamen mox ceſſavit, & qvietem ægræ indulſit. Ita continuâ pulveris hujus inſperſione ſeſqvimenſe effecit, ut vulneris labra ex livido in rubicundulũ terminarentur colorem, & ichor ſeroſus paulatim in coctum laudabiliter pus verteretur. Qvo facto vulgaribus ſarcoticis, miniſtrante chirurgo plagam conſolidavit. An tamen durabilis hæc cura fuerit, qvod ſperabo, ex Pariſinis Medicis nondum licuit reſcire, interea cum præparationem illius pulveris celaverit *Alliotus* lucro intentior, non deſtitit tamen ingeminare, malum illud carcinomatis ex acido peculiariter corrupto pronaſci, ideóq; lixivo peculiariter temperato ſanari; de qvo ut diſertiùs ſe ſe expediret, ſententiam ſuam ſcripto ſed minuto evulgavit, qvod ut paucorum manibus tritum, non gravabor hîc annectere:

NUNTIUS
Profligati ſine ferro & igne carcinomatis,
miſſus
ducibus itineris Hippocrate & Galeno
ad
Chirurgiæ ſtudioſos

à PE-

à

PETRO ALLIOT, Barroducæo, Ducis à Lotharingia Conſilario, & Medico ordinario.
Pariſiis
M. DC. LXV.

An φαινόμενα carcinomata ἀγωνιστικῶς curari poſſunt arcano alkali ἡγεμονικῷ remedio?

I.

SPiritus in nobis ſev influus, ſeu inſitus, ſalſus eſt; de alkalium proſapiâ, balſamicus item, qvia partem, cujus eſt ſpiritus, cuſtodit, ac præſervat: hujus autem vel alteratio plùs minùs intenſa, vel ſeu diſſipatio, ſeu exſtinctio, ſeu ſuffocatio januam pandit putredini, cujus individuus & inſeparabilis comes eſt acor, ſpiritui illi balſamico prorſus hoſtilis: ut verò nullum ulcus ſeu purulentum ſit, ſeu ſanioſum & ichoroſum, datur abſq; putredine, ſic planè nullum ulcus abſq; acore, qvi qvidem pro diverſo ulcere multiplex eſt, alius leproſi narcoticus, alius gangrænoſi necroticus, alius ſcabiei pruriginoſus, alius carcinomatis διαβρωτικὸ, alius luis Venereæ, anthracis, eryſipelatis, lichenis, herpetis, morbillorum atq; id genus, inſtarq; fermenti partem affectam, ejusq; alimentum multifraiam labefactat, ac corrumpit.

II.

At enimvero ſal alkali, ſeu lixivioſum (aut qvocunq; tandem alio nomine ſal omnis acoris expers appellare licet) ſev naturale ſit, qvale eſt in animalibus fel, ſeu artificiale, qvale eſt ſal tartari, & ejus liqvor per deliqvium, ſeu volatile, qvale eſt in lapillis aſtacorum, ſeu fixum, qvalia ſunt omnia ſalia elixiviata, ſeu ſaporis ſalſi, qvalis eſt ſpiritus incoërcibilis nitri, magnarum in Medicinâ virium, ſeu amari, qvale eſt in abſinthio, ſeu deniq; acris, qvale eſt in antiſcorbuti-

cis,

Digitized by Google

ciſ, aro, ſerpentariâ, hoc, inqvam, ſalis genus cuilibet acido eſt verè ἐναντίον, alterumq́ ab altero contemperatur, fitq́; neutrum ex utroq́ teſte paſſim experientiâ; non juvat propterea qvodlibet ulcus ab alkali qvalicunq́ curare, inprimis carcinoma, cujus acidum & volatile fermentum inſtar aquæ chryſulcæ corroſivum, ut ſpernit mitiora qvæq́ alkalia, ita tantùm abeſt, ut à validioribus, ſi liqvabilia ſint, (qvalia ſunt pyrotica) miteſcat, ut contra propter ſubitam fermentationem, & partis vicinæ colliqvationem plurimum ab iis exacerbetur febris, aliaq́; superveniant ſymptomata: igitur ſic præparentur, neceſſe eſt, ut & fixa ſint, & in aqvâ inſolubilia; qvod certe remedii genus non eſt εὐπόριστον, necdum hactenus à qvoqvam deſcriptum, bene autem, atq́ exactè paratum ſi parti ulcere cancroſo obſeſſæ imponatur, ſenſim, ac ſine doloris ἀξιολόγου ſenſu, tutò, citoq́ acorem καρκινώδην necat, (qvod ferro, & igne non obtinebis) idq́ quod carcinomate deturpatum fuit, deſiccat in eſcharam intactâ parte ſanâ, & fermenti acidi experte, ipſa verò eſchara vel à naturâ, vel ab arte ſeparatâ, ulcus ante ichoroſum, fit purulentum, qvod tum mundificandum, & mundificatum cicatrice claudendum.

III.

Etſi verò Medici omnes poſt Hippocratem & Galenum, omnium carcinomatum, tam qvæ φαινόμενα in corporis habitu tangi poſſunt, & μετὰ τῶν ῥιζῶν ἐκτεμεῖν καὶ καῦσαι δυνατόν ἐστιν, qvàm qvæ μὴ φαινόμενα ἐν βάθει τοῦ σώματος deliteſcunt, qvæq́ propriè κρυπτὰ dicuntur Hippocrati, cùm vel ſine ulcere facta per ἐπιγένεσιν, vel tantùm vitio partis oborta continentem cauſam ſtatuant μέλαιναν ἀκριβῶς χολήν, humorem nempe, ſeu ex bile flava aduſta, ſeu ex ſucco melancholico retorrido genitum; in eoq́ agnoſcant τὸ ὀξῶδες acidum, non qvalecunq́, ſed τὸ δριμὺ

acre

Digitized by Google

acre, τὸ διαβρωτικὸν *corroſivum,* καὶ τὸ δακνῶδες *mordax inſtar aceti acerrimi, qvódq;* ζυμοῖ τὴν γῆν *terram fermentat; poſſitq; ejuſmodi acidum ut aliud quodcunq; longè potentius à contrario alkali contemperari, & ſub jugum trahi, non tamen indifferenter omni carcinomati ſal alkali etiam exactiſſimè, & ut ſupra inſinuatum eſt, paratum opponi debere cenſendum eſt, ſed illi tantùm, in cujus radices, ut ita dicam, omnes & ſingulas penetrare poteſt, nè, minima illius fermenti maligni particula ſuperſtite, malum tandem de integro repullulet, ut liceat concludere*

Ergo φαινόμενα *carcinomata* ἀγωνιστικῶς *curari poſſunt arcano alkali* ἡγεμονικῷ *remedio.*

Hæc experientiſſimus *Alliot.* Idem à me interrogatus de primâ mali hujus radice, ſtatuit eam ex arteriis exſudare, & paulatim in corpus degenerare malignè fermenteſcens. Adjecit ſe aliqvando radicem, poſt ſectionem chirurgicam inveniſſe, nervi craſſioris fruſtillo ſimilem, ſed alterâ extremitate concavam ad inſtar cupulæ glandis. Et credibile ſanè eſt aliâ atq; aliâ facie ſubinde apparere, ſecundum coctionis diverſitatem: qvi enim ſangvis diutius extra vas ſuum hæſit, & robuſtiori corporis calore aduſtus eſt, alio ſe vultu prodit, qvàm qvi recentiùs effudit ſe ſe, & langvidiùs interea incaluit. Figuram tribuunt partes vicinæ, in qvibus ſi convexum qviddam, non mirum, in malè natâ hac radice aliqvid concavum deprehendi.

LXXIII.

D. Olai Borrichii

Singultus periodicus.

Vlvit hìc ſpecioſæ formæ virgo annorũ XXIV, tempe-

Digitized by Google

ramenti laudabilis, qvæ, cætera ſana, qvotannis ferè, ſtato plerumq; tempore ſingultu affligitur tam pertinaci, ut periodum XIV dierum non rarò abſolvat, aliqvando & ultra progrediatur, contemptis, qvæcunq; etiam in adverſum à variis Medicis tentata ſunt, medicamentis; tam continuo, ut nullũ interea horæ diurnæ minutum à ſingultando vacuum experiatur. Noctes ſolæ qvietæ ſunt, & ſomni imperturbati; primâ luce, expergiſcente ægrâ expergiſcitur & ſingultus, totumq; diem faſtiditâ concuſſione inqvietat. Tandem inventum nobis eſt huic malo remedium. Illud ipſum eſt, venæ ſectio liberalior è venâ brachii. Memini fluxiſſe etiam aliqvando menſtrua ſic ſatis copioſè durante malo, nec ideo ſingultum vel tantillum intercalâſſe. Sed cur ſola brachii vena ſecta juvat? an flatulentum qviddam acri junctum vaſa ſangvinea diaphragmatis, & per conſenſum nervos etiam perturbans apertâ venâ tam vicinâ exitum inveniat, an alia, in re hactenus ferè inauditâ, excogitari convenientior ratio poſſit, rerum Medicarum conſultis expendendum ulterius relinqvo.

LXXIV.

D. Olai Borrichii

Rara corpulentiæ incommodæ curatio.

NOtiſſimus hic tribunus militaris jam ſexagenario major, ſed vivax, & vegetus, ita ferè qvinto qvoq; anno abdomine tardus evadit, & pingvedine nimiâ diſtentus, ut aliis gravis, ſibi inviſus ſit; cui malo cùm varia qvæ-

ſierit

ſierit remedia, inediam, acida, exercitia, fruſtrante exſpectationem ingrato eventu noviſſimè in Mercurio dulci opem ſollicitavit, & invenit. Progreditur enim pilulis Mercurialibus ad eam paulatim doſin, ut apertis gingivarum laxitatibus ptyeliſmus conſeqvatur, nec is perfunctorius, ſed qvalem in aduſtis Veneris nepotulis efflagitant Medentes, ut foedam luem exſpuant. Per has vias omaſum ſeſe exonerat, & lætum, alacremq; tribunum ad munia ſveta reddit expeditiorem. Ex eò triennium integrum exigit ab infeſto aqvaliculi pondere liberum. Tandem redit ſenſim malum, & qvinto poſt anno novam curam depoſcit. Igitur ille iterum ſupplicat Mercurio, iterum in palæſtram redit promptior. Jamq; ter, qvatérve iterato eodem æqvore, vivido faciei colore, toris robuſtis, corpore alacri ad negotia ſua conſurrexit. Exploratum hactenus fuit, foedam pituitam per glandulas ſalivares excludi, hoc novum, nimiæ pingvedinis cauſam per eoſdem ductus foras poſſe amandari.

LXXV.

D. Olai Borrichii

Hydrops aſcites poſt ſexageſimum annum ſanatus.

MInabatur aſcites zythopoeo Hafnienſi extrema omnia: venter in immenſam molem intumuerat, reliqvum corpus inane & flaccidum, urina parciſſima, & guttatim tantum erumpens, appetitus exſul, alvus pigra, noctes in-

ſomnes, facies Hippocratica, pulmones, qvod malum cæteris acceſſerat, eroſi, ex qvibus non raro integræ ſangvinis floridi libræ in ſubjectam pelvim rejiciebantur; ætas in præcipiti, & formidatus ille ſenibus annus ſexageſimus tertius præ foribus. Evaſit nihilominus Libitinam, & ſalvus hodieq; per plateas obambulat, etiam nuptias ſecundas cogitans. Eam verò ſanitatem ante omnia Deo immortali, deinde freqventibus lignorum exoticorum decoctis refert acceptam. Poſtqvam enim viderem acria & acida, utcunq; vias urinæ aperientia hîc non convenire ob debiliſſima pulmonum vaſa, deſiccantibus inſtiti, & fibras inteſtinorum roborantibus. Ante qvidem jalappa cum gummi gotte freqventer propinata evacuavit maſculè humores noxios, ſed novis identidem per patulas vias ſuccedentibus parum recreavit ægrum: ante Martialia freqventer adhibita, lumbricorum pulvis in uſum vocatus, tinctura ſalis tartari freqventata, ſudores proliciti, morbo obſtinatè edurante. Itaq; perſiſtendum monui in decocto gvajaci, ſaſſafras, lentiſci, chinæ, fore enim, ut hac viâ fontes liqvoris hydropici exſiccarentur, & laxior inteſtinorum meſenteriiq; tunica fibras ſuas ſtrictiùs colligeret, adeoq; irruenti qvotidie novo humori vitioſo reluctaretur. Nè autem jam tum hærens in cavitate abdominis aqva perpetuò ibi hæreret, ex intervallo ad jalappam, ad balnea laconica deventum, qvibus demum ceſſit pertinax malum, & reſeratis iterum urinæ viis ſanitas ſperata reverſa eſt, admonens, in certâ deſperatione certam qvandoq; ſpem, obediente ægro, ſupereſſe.

LXXVI. Ex

LXXVI.

D. Olai Borrichii

Ex faucibus aqvâ Mercuriali inconſultè tactis coecitas.

HOneſta fœmina nondum qvadragenaria ex oſculis, & halitu, & accubitu mariti, ex lue Venereâ recèns convaleſcentis, fauces aſperari ſibi ſenſit, tonſillas erubeſcere, & ulcuſculis hinc inde obſideri. Advocatus imperitus magiſterii tyro, non expurgato priùs corpore, aqvâ Mercuriali fauces qvotidie illevit, & in paucis hebdomadibus ulcera omnia ad malefidam cicatricem perduxit. Verùm enimvero ſtagnans adhuc in glandulis faucium impurus humor, cùm viam ampliùs per clauſas tonſillas non inveniret, infelici metaſtaſi in utrumq; ægræ oculum ſe ſe violentiùs effudit, & ita paulatim invaluit, ut licet omnia in adverſum moliente chirurgo oculario, qvem re cognitâ ſuaſi conſulendum, malum in funeſtam coecitatem degeneraret, nec vel fontis Helenæ collyrio, nec aliis utcunq; generoſis cederet remediis. Tanti eſt methodum in medendo vel ignorare, vel negligere.

LXXVII

D. Olai Borrichii,

Calculus pænè ſiliceus in veſicâ pueri, medicamentis fractus & expulſus.

PUellus ſex annorum, ſenatoris Helſingburgenſis filius calculo veſicæ tentatus alia, atq; alia ſvaſu amicorum &

Digitized by Google

parentum deglutierat; qvibus nihil proficientibus, ab agyrta, qvi commodùm in urbem advenerat, & intra triduum promiſerat liqvefactum iri calculum, recipit potionem medicatam acerrimi ſaporis, fœtorisq; ingrati, & poſtridie reddit non calculum, ſed urinam oppidò cruentam, variis hinc inde filamentis ex interiori veſicæ tunicâ abraſis diſtinctam. Perſeverante ad plures dies urinâ ſangvinolentâ, nullo a. calculo in conſpectum veniente, proripit ſe circumforaneus, & ægrum miſerabili ejulatu omnia replentem deſerit. Puellus deinde inter dolores hos Hafniam delatus meæ fidei committitur. Adverto inter mejendum intolerabiles cruciatus, video ſtrigmenta innatantia urinæ filamentorum, & tunicarum minutarum ſpecie, agnoſco craſſius ſubinde in lotio ſabulũ. Igitur nullũ ab acribus præſidium mutuandum ratus, balſamum ſulphuris terebinthinatum & oculis cancr. crudis in alkohol redactis, cumq; ſaccharo remiſtis in pulveris formâ temperatum offero ad plures dies, eo conſilio, ut læſæ partes veſicæ, (ſi tamen coaleſcere eæ unqvam poſſint in loco tam acre lotium perpetuò ſentiente) ſenſim coïrent, & calculus nihilominus attereretur. Quo effectum id qvidem, ut glarea, & minutiora qvædam calculorum fruſtilla alternis ferè diebus excernerentur, & urina non cruentaretur ampliùs, dolor tamen in mejendo vix tantillum interqvieſcebat. Ventum igitur ad terebinthinam ipſam aqvâ virgæ aureæ, & plantaginis elotam, ut glutinando aptiorem, qvam & aliqvandiu cum pulv. ocul. cancr. in morſellos (qvos vocant) coactam uſurpavit, ſucceſſu nondum ſatis exoptato. Tandem diu propinatus ex lap. judaic. lap. lyncis, cryſtall. mont. & ocul. cancr. pulviſculus id noviſſimè præſtitit, ut calculus magnitudine juglandis minoris, & ſiliceæ duriti-

ci

ej in fruſta fabis æqva confractus exierit, certas fracturæ notas ſecum afferens. Læſa tamen membrana veſicæ interior nondum plenè coaluit, nec fortaſſis bonâ fide coaleſcet unqvam, ob continuum lotii erodentis affluxum, ut vel hinc conſtet, qvid mereatur agyrtarum natio, qvæ ita impunè per mortes & vulnera ad divitias graſſatur.

LXXVIII.

D. Henrici à Moinichen

Variæ Obſervationes Medicæ.

ANno 1672. 10. Febr. vocatus ſum ad C. S. gravi cardialgia preſſû cû inſigni reſpirationis difficultate ac permoleſto ventriculi ſenſu, addidit videri ſibi mobile qvid in ventriculo oberrare varia circumvolutione ultra medium œſophagum crebro aſcendens, qvod reſpirationem jamjã intercepturum videbatur. Motum naturæ examinans vomitorium ſtatim exhibui ex Oxymelle ſimplici ac ſqvilliti co, unde per repetitos vomitus magnam qvantitatem mirè gravis pituitæ rejiciens æger, ſtatim liberius reſpirare occœpit, & à triſti illo ventriculi ſenſu liberari, ſponte per triduum ſuccedente copioſiſſimo ptyeliſmo, ac ſi Mercurialibus uſus, poſtea ventriculo iterum corroborato ſatis rectè valuit.

19. Febr. Ita jubente S. R. M. inviſi Fr. H. F. à terrore decumbentem & acutè febrientem cum ſiti, urina rubra, parvo pulſu, vigiliis & inſigni totius corporis dolore. Statim ſectâ venâ alterantia & Alexipharmaca præſcripſi à qvibus brevi convaluit.

25. Mar-

annuam & periodicam paſſa eſt Epilepſiam; at eo die binos habuit paroxſmos nullo præeunte ſigno.

Ex Norwegia nuper reſcivi, nobilem qvandam Virginem, pro verminante aliqvo tempore à Medico ejuſdem loci habitam, poſt aperientium ac vermes necantium uſum octavo jam ætatis ſuæ anno ſemel menſtruum fluxum aliqvot dies paſſam eſſe cum nullo virium diſpendio.

5. Junii Amico cuidam in ſiniſtrò pede Eryſipelas obortum cum febre & conſvetis Symptomatibus, qvibus Venæ ſectione & repetito ſudore à Roob ſambuci ex aqva ſambuci maturè proſpexi, ita ut ſanitatem omnia brevi pollicerentur. At cum ſecundùm jam ſudaſſet æger, ſtatim à ſudore ſtragula ſive operimenta imprudentius ſurſum ac deorſum agitans, ab aëre ambiente cœtera non frigido at crebrius mutato poros cutis ſubito ſibimetipſi occluſit, Eryſipelate ab affecto pede ad abdomen, imprimis ad ſcrotum inveterata hernia enterocele ſtupendæ molis repletum dicto citius retrocedente. Enterocele hoc modo irritata ægrum in præceps vitæ periculum conjeciſſet, niſi crebrioribus frictionibus ac ſudoribus ad prius affectum pedem Eryſipelas revocaſſemus: tamdiu enim dura ac immobilis perſtitit Enterocle, nec ullis antea vel Enematibus vel fomentis cedere voluit, donec ad totum pedem iterum remeaſſet prius malum, à qvo tandem cautius piſcari edoctus, ope medicamentorum feliciter convaluit.

13. Junii Inviſi Nob. Juvenem 18. vel 19. annorum qvi à variolis, qvas nuper ſat copioſas paſſum ſe dixerat, tremorem artuum ac incedendi debilitatem contraxerat. Genuum ac pedum debilitas ope nervinorum poſt Univerſalia optimè ceſſit.

X LXXVIII. *D. Hen-*

LXXVIII.

D. Henrici à Möinichen

De Aneuriſmate capitis.

HOneſtus Civis Tutorum hujus Urbis primus Severinus Georgii ante 30. annos à bipenni in Capite graviter vulneratus ad ſuturas ſagittalem ac coronalem cum dextri ſincipitis ſive bregmatis læſione, ope tum præſentis chirurgi convaluit, relicta ob abſceſſum oſſis in loco affecto præternaturali mollitie & qvadam cerebri debilitate cum vagis capitis doloribus, qvi laudatum Virum eò redegere, ut exqviſitum ac tenuem ſibi ab eo tempore diætam præſcribens ac diligentiſſimè obſervans, inter amicos nunqvam genio indulſerit. Et ſi ob alia negotia propter cœli vel inclementioris aëris injurias graviores ipſi oborirentur dolores capitis, jejunio ac qviete eos jam dudum ſuperare didicerat. Ad finem vergente Anno 1671. in dicto ſincipitis loco tuberculum ipſi exortum eſt, primùm ceraſum, mox juglandem adæqvans, qvod tamen fidens tenui ſuæ diætæ ſpreviſſe viſus, donec ſurgente hoc anno 1672 qvotidianum tumoris incrementum advertens curæ ac induſtriæ Philippi Harq. Chirurgi Regii ſe concrederet. Hic a. diligentius omnia examinans in mollis ac pulſantis tumoris indies accreſcentis medio veſiculam qvandam obſervavit coloris rubri, qvam metu inevitabilis hæmorrhagiæ non niſi poſt aliqvot viſitationes cauta manu aperuit, ſangvine, ut in aneuryſmate fieri aſſolet, ſaltuatim proſiliente, donec aptis ad id medicamentis applicitis ſiſteretur. Acuta poſt dies aliqvot ſupervenit febris, cum ingenti ſiti, vigiliis, ſingultu, urina confuſa & tandem

Ery-

Eryſpelate totius capitis ac unius pedis, unde ego 22. Januarii ad conſilium vocatus, venæ ſectionis, Enematum ac alterantium uſum ſvaſi, à qvibus dicta ſympt. tres vel qvatuor dies remiſſiora viſa ſunt, at tandem recruduere cum non dubiis ſuppurationis ſignis. Hinc tumorem latius aperuit laudatus Harqvardt, ut & retento puri exitum daret, & ſibi viam pararet, cujus ductu aneuryſma detegeret, at cum ſangvine extravaſato nigricans & fœtens ichor primum effluxit, qvo ſenſim evacuato poſt dies aliqvot tenue nec ſatis coctum pus hinc inde inter cranium & duram Meningem diffundi ac moveri qvotidie vidimus, ad cujus egreſſum collutiones varias adhibuimus, qvæ tamen valde exiguam puris partem, ob figuram cranii aliasq; difficultates, eduxere; relicta a. purulenta ac corrupta materia qvarto ante obitum die univerſalem induxit torporem. Mortuo ægro veram morbi ac loci affecti naturam inveſtigare animus erat, ſed reluctantibus Amicis inprimis a. mœſtiſſima Vidua non niſi novacula, aperire licuit communia capitis integumenta, ſub qvibus circa cutem deperditionem utriusq; laminæ dextri ſincipitis offendimus ad magnitudinem thaleri uncialis, per qvam extraximus conſpicuam grumoſi cruoris copiam Duræ Matri immediatè incumbentis. Ulterius progredi vetuerunt Amici adſtantes, aliàs cum Philippo Harqvardio ac Affine Adame-Daniele Aſpaekio qvi inſtrumenta in hunc uſum ſecum attulerant, Cranium aperuiſſemus, veramq; aneuryſmatis duræ Matri incumbentis ſedem ac naturam didiciſſemus.

LXXIX.
D. Caſpari Kölichen Phyſici Haſn.
De Comate Vigili.

MErcator qvidam Miſnicus cum Convictore ſuo rus ibat, ut Julos ſambuci verno tempore pro medicinâ colligeret: ambo domum reverſi, Julos illos ſambuci crudos non coctos cum aceto & oleo ſanitatis ergò comedebant; alter innoxiè deliciis iſtis fruebatur; alter verò de qvo ſermo nobis eſt, vel qvadragies alvum inde dejecerat: ſeqventi tamen die nihil mali amplius ſenſit, niſi qvod debilis admodum eſſet, poſterâ verò luce, utpote ipſâ die dominicâ, cum templum, ut ſacris intereſſet, adire vellet, in viâ comatoſus concidit: in diverſorium ergò cum deportatus eſſet, ego vocor, inveni ipſum in lecto jacentem & clauſis oculis ſomnum qvidem referentem, vigilans tamen, loqvebatur enim ſed delira: præſcripſi, qvæ ex methodi lege neceſſaria & ſalutaria videbantur, Deoq; benedicente, ſanitati reſtitutus fuit. Hoc ſaltem Eruditis dijudicandũ hìc relinqvo, an coma hoc ex crebris illis alvi dejectionibus, an ex Sambuci Julis crudis non coctis obortũ fuerit, ſiqvidem teneri iſti Sambuci ſurculi vi narcoticâ non deſtituuntur crudi ſcilicet, non cocti, coctione enim illa vis narcotica perit.

LXXX.
D. Caſp. Kölichen.
De Furore uterino.

PUella qvindecim annos nata, qvæ cum menſtrua necdum paſſa eſſet, illa verò inſtabant, ob motum hujus flu-

xus

xus, ſeqvıori ſexui familiaris, impeditum, furore uterino & convulſionibus per intervalla miſerè torqvebatur: Saphenam ergò dextri pedis incidendam curavi, ex qva cum ſangvis liberaliter fluxiſſet, paulò remiſſiora fuerunt Symptomata; præſcriptis inſuper pilulis menagogis & cæteris non neglectis, qvæ ſana ratio & experientia ad profliganda ſymptomata ſvadebant, promotus fuit menſtruus ille fluxus & cum illo, Deo benedicente, ſanitas reſtituta.

LXXXI.

D. Caſp. Kölichen.

De menſtruo Hæmorrhoidum fluxu eoq; nimio, in fœmina.

HOneſta Matrona qvinqvagenaria affligebatur febre continuâ malignâ, ad qvam ego vocatus curavi ipſam methodicè, ab eaq; poſt recuperatam, Deo benedicente, ſanitatem, honorificè dimiſſus iterum poſt aliqvot dies revocor, Invenio ipſam maximè debilem, convulſionibus tentatam: qværenti mihi de cauſa hujus tam ſubitæ imbecillitatis, reſpondent adſtantes, Honeſtam iſtam Matronam, poſtqvam menſtruus ille fluxus, ſeqviori ſexui alioqvin familiaris, ipſam defeciſſet, ſingulis menſibus per aliqvot dies & qvidem ſine ullâ debilitate, aut ſanitatis diſpendio laborare fluxu hæmorrhoidali, jam verò conſveto qvidem tempore ſed copioſè admodum ipſi fluere hæmorrhoides ut de vitâ periclitaretur. Præſcripſi decoctum ſangviſorbæ pro potu ordinario & ſic, Deo benedicente, ſtitimus

 fluxum

fluxum illum enormem: non neglectis inſuper qvæ ad cætera ſymptomata tollenda & ad reſtaurandas vires neceſſaria videbantur. Ita in ſimpliciſſimis ſæpe magna latent arcana.

LXXXII.

D. Caſp. Kölichen.

De Aſthmate Scorbutico periodico.

Aſthma illud ſcorbuticum, qvod periodicè ægrotos affligit & nonnunqvam præter adſtantium opinionem ſubitò jugulat (ubi ſpiritus qvaſi ligantur & eorum influxus in organa reſpirationis impeditur) difficillimus hìc terrarum eſt affectus & Medicis multum faceſſit negotii, optima enim remedia ex arte adhibita ſæpe eludit: præ cæteris tamen Extractum croci ſpiſſius proficuum expertus ſum, in Aqua aliqva appropriata diſſolutũ & Ægro per intervalla exhibitum; qvod Extractum croci non ideò miſeros illos ſublevat, qvia crocus paſſim apud Practicos anima pulmonum audit, ſed qvia Crocus præ cæteris medicamentis inſigne reſtaurans eſt caloris nativi, ex cujus defectu aſthma hoc oritur: deſperatus tamen ſæpe eſt affectus & utplurimum, ut jam jam dictum ex defectu caloris nativi, & hic ex viſcerum corruptione oritur, qvæ corruptio ex prædominante ſcorbuto, qvem hydrops velut ſymptoma ſeqvitur, ortum trahit.

LXXXIII.

D. Caſp. Kölichen.

De Fluore albo in puella ſex annorum.

Filia Civis cujuſdam honeſti ſex annos nata, corpore erat cachectico, inqvirenti in cauſam hujus cachexias narratum mihi fuit emanare ex pudendis hujus filiæ materiam albicantem, qvæ fluori muliebri ſimillima erat; ulcus enim adeſſe nulla ſigna denotabant: purgavi ergo illam per epicraſin infuſo rhabarbari & deinde Tincturam Coralliorum in liqvore aliqvo convenienti per aliqvot dies exhibui, & ſic Deo benedicente, feliciter fuit reſtituta.

LXXXIV.

D. Caſp. Kölichen.

De Ano clauſo.

Anno 1672. d. 7. Jan. Vocatus fui ad Civis cujuſdam primarii filiolum vix viginti qvatuor horas natum, inveni miſellum illum faſciis involutum in gremio obſtetricis jacentem & qvaſi animan agentem, ut ab adſtantibus etiam mortuus crederetur: à faſciis ergò ipſum liberari juſſi & linteis calidis debile illud & penè emortuum corpuſculum involvendum curavi; hoc facto, qvamprimum ex proximo pharmacopolio afferri potuit exhibui cochleare Aqvæ ex typhis C. C. recens deſtillatæ, inde ſenſim ad ſeſe rediit puſio, inqviſivi poſtea ulterius in cauſam iſtius debilitatis & lipothymiæ; anum ergo guttur illud inferius im-

impervium eſſe comperi, obſervans præterea qvoties miſellus ille reſpiraret, materiam excrementoſam in ano latentem, exitum vi qvadam moliri: meo juſſu advocatus fuit Chirurgus expeditæ manus, qvi inſtrumento inciſorio tunicam illam qvæ anum claudebat, perforavit, exiit ilicò materiæ excrementoſæ atramenti craſſioris inſtar ſatis magna copia; ſublevatus inde paulùm bonus ille puſio liberius reſpirare cœpit, ſeqventi tamen die fatis conceſſit, qvia, qvamprimum anus pervius eſſet, etiam per nares materia purulenta effluebat, fortè abſceſſus ibi latentis ſignum: ſic Ars niſi naturam adjutricem habeat, fruſtra ſæpè tentat auxilium.

LXXXV.

D. Caſp. Kolichen.

Febris maligna ex Terrore.

D. 13. *Jan* h. 4. matutinâ pulſantur fores, ecce adeſt Civis quidam honeſtus qui pro Socero ſuo conſilium anxiè petit, meq; ut ad Ipſum inviſam flebili voce invitat: accedens ad ægrum, qvi delirans in Hypocauſto deambulabat pulſum exploravi, qui febrilis, durus & inæqvalis erat; inqvirenti ergò ulterius in cauſam morbi, & quamdiu bonus ille Paterfamilias æger fuiſſet, reſpondit moeſtiſſima Conjux; Ipſum nudius qvartus ex œnopolio domum rediiſſe intra octavam & nonam, cumq; plateam, qvam lingvâ patriâ Compagnieſtræde vocamus, tranſiret, ecce! acceſſit ipſum muliercula mediocris ſtaturæ Vulcanum in Cornu gerens, quæ impudiciſſimâ dextrâ tetigit Ipſius femo-

ſemoralia & qvidem circa illam partem, qvam natura præ cæteris tectam voluit, ille ſtomachabundus ipſam alloqvitur, Impudiciſſima mulier, tu in me illum non invenies quem qværis, conticuit illa, nihilominus tamen ipſum proſeqvitur uſq; ad finem illius plateæ, ubi greſſum ejus anticipavit & ex improviſo Vulcanum in Cornu oculis ejus antevertens evanuit: ille bonus Vir ſpectrum eſſe ratus, ſiqvidē tota nigra ipſi viſa fuit, maxime inde perterritus domumq; reverſus hæc Uxori ſuæ narravit, totamq; illam noctem & omnes ſeqventes Dies usq; ad meum adventum inqvietus transegit. Examinatâ ſic breviter morbi cauſa, ilicò advocandum curavi Chirurgum qvi venam dextri brachii aperiret, qvo facto, præſcripſi qvæ ad morbi curationem, adſpirante divini Numinis gratiâ, ex methodo neceſſaria viderentur: cūq; valde inquietus & delirus eſſet, Veſicatorium à me præſcriptum utriq; brachio applicari juſſi, quod Deo ſit laus & gloria, maximum ipſi levamen attulit, morbi malignitate eò tranſlatâ: Vivit adhuc bonus ille Pater familias, &, Deo ſit gratia, bene valet. Ut verò de Muliercula illa quam Æger noſter Spectrum eſſe putavit, plura dicam: Varios luſus nefaria illa veſpertino tempore ab octavâ uſq; ad mediam noctem per urbem in plateis hinc inde excitavit, ut communiter pro ſpectro habita multis terrorem incuſſerit & qvibuſdam ex terrore morbum; mulier tamen fuit & gregaria larvâ veſtita, (qvamvis nonnulli militem illum fuiſſe exiſtiment, qvi nuper furti reus à Carnifice ſuſpenſus Theatrum Anatomicum cadavere auxit, Profectore Celeberrimo D. Nicolao Stenonio) qvæ qvia parvam cum accenſâ candelâ laternam geſtabat; communi nomine & patriâ lingvâ Lichtefone appellabatur, & qvia, ut narratum fuit, relata enim refero, illa laterna ita

rentes chordâ conſtringantur canes vocē amittant, laxatis verò vinculis, vox illis reſtituatur: inſerviunt enim voci qvia ſupernè recurrunt & inſeruntur muſculis Laryngis & lingvæ. Qvibus ita dijudicatis dedi ipſi vomitorium lene, poſt cujus operationem circa veſperam qvidem loqvi cepit, ſed minus articulatè ut vix aut ne vix qvidem intelligi poſſet, præſcripſi ergo Spiritum compoſitum pro externo uſu, mihi in affectibus apoplecticis alioqvin familiarem, qvo inungerentur nucha & collum eâ regione de qva ſuperiùs dictum, internis ex methodo non neglectis; ſic ſeqvente luce, Deo benedicente, rectè loqvebatur antea mutus, ubi etiam poſt recuperatam loqvelam venam aperiri juſſi in brachio dextro: & ut hoc addam, qvæſivi poſtea ex ægro iſto qvidnam intelligi voluiſſet digitis collum monſtrando, reſpondit ſe qvaſi conſtrictionem aliqvam eâ regione qvam dextrâ monſtraverat ſenſiſſe.

LXXXVII.

D. Caſp. Kölichen,

De eodem Affectu.

Die 26. *Martii* Venit ad me Nauta qvidam, qvem comitabatur Vicina ejus qvæ pro eo verba fecit, cujus boni viri affectus cum priori jam jam narrato idem erat, mutus enim præterea ſanus: præſcripſi vomitorium & præter hoc externa & interna remedia ex methodi lege: recuperavit, Deo benedicente, vocem & loqvelam ſed minus articulatam, qvam corrigere non potui, anteqvam enim ad me venerat, uſus erat cujuſdam medicaſterculi, qvi fortè

inter Vetulas experientiam ſibi conciliaverat, conſilio, qvi venas ſub lingva qvas raninas vocamus ipſi pertundendas curaverat, qvod remedii genus non ſine ratione adhibendum, interdum enim plus noxæ qvàm ſalutis afferre ſolet, qvod & huic noſtro accidit: ſanus interea fuit uſq; ad tempus ſolſtitii æſtivi, ubi ipſo meridiano tempore, cum aliqvid ex ſupellectile pro uſu domeſtico reparare vellet, ſubitò apoplecticus concidit vitamq; cum morte commutavit: Adeò magna vis aſtrorum in corpora hæc ſublunaria.

LXXXVIII.
D. Caſp. Kolichen.
De Pilulis cujusdam Empirici.

EMpiricus quidam Auſtriacus vendidit hic Haffniæ, neſcio undè impetratâ licentiâ, in publico loco Pilulas, qvas ille corrupto, ſed ſuperbo ſatis nomine Pilul Azoth indigitabat, quæ conſtabant ex Cataputia minore, Gummi Gottæ & fuligine, ut Ipſe, poſtquã juſſu Superiorũ ſe ſiſtere cogebatur, mihi faſſus eſt, & poſtea etiam ab alio qvodã cui notæ erant hæ pilulæ, ego certior factus ſum: quod cum reſciviſſem, interdictum ipſi fuit ne venderet has pilulas, utpote ſine ſanitatis diſpendio vix devorandas, nihilominus tamen Impoſtor iſte & clanculũ & aliis impoſturis hanc ſuam deteſtandam mercem inter Incolas publicavit, uſq; dum graviori pœnâ in ipſum animadverſum fuit. Tormina, Vomitiones enormes, hyper catharſes & alia mala, unica pilula piſi majoris magnitudine multis procreavit; ex vehementiſſimis enim cum conſtaret ingredientibus hæc

Maſ-

Maſſa, aliter fieri non potuit quin in corpore cacochimico vehementiſſimè & non ſine ſanitatis,, imò Vitæ diſpendio operaretur : Sic fumum vendidit, fumo qvi puniatur dignus.

LXXXIX.

D. Olai Borrichii

Anatome Centurionis triplici hydrope enecti.

V*Alentinus Boccatius*, centurio, vir temperamenti laudabilis, & morum facetiſſimorum, ætatis annum agens trigeſimum ſecundum, cùm aliquandiu potationibus nimiis indulſiſſet, præſertim vino Gallico ſtillatitio, paulatim in gravia incidit ſymptomata. Dejectus ciborum appetitus; adaucti dolores hypochondriorum, maximè ſiniſtri; anhelitus difficulter reciprocatus; urina, cùm redderetur turbida, & pauca; ſangvis ſcorbuticus, ſupernè viridis, glutinoſus, ſerum ejus multum & qvaſi croco tinctum; ſomnus vel nullus, vel parciſſimus. Occurſum fuit tot malis miſſione ſangvinis repetitá, emetico, catharticis, vino medicato & per epicraſin operante, diureticis, antiſcorbuticis, chalybeatis, aliis. Incaſſum univerſa. Invaluit violentiſſimè aſthma, & dolor ſiniſtri hypochondrii, qvibus tandem ſuccubuit, & corpus ſuum poſt fata Anatomicorum ferro obtulit. In aperto cadavere qvæſitum ſtatim hypochondrium ſiniſtrum, ubi mox in conſpectum prodiit lien, juſtâ magnitudine qvadruplo auctior, durior naturali temperie,

& nigrâ qvadam amurcâ hinc inde diſtentus, cui viciniſſima coſta notha ſuprema, & illa vitioſe diſtorta labem affricuerat. Inteſtina ſuperiora lividiuſcula, & gangrænam minantia in aqvis turbidis natabant, vero hydropis abdominis argumento. Hepar tamen cætera ſanum, niſi qvòd juſto durius eſſet. In pectore novus ſe calamitatis fons aperuit; enimverò & pulmones parvi, exſucci, flaccidi, & ſi ultimos margines excipias, ſemiputridi aqvis fœdis, copioſisq; innatabant, &, qvod ſtupori proximum, pericardium ita ampliatum, diſtentumq;, ut tres libras (& qvod ſuperat) acris, turbidiq; liqvoris ſinu ſuo complecteretur. Acrimoniam confirmabat non tantùm adſtantium, & deguſtantium lingua, ſed & miſeri cordis externa facies, qvippe non modò membrana cordis propria abſumpta erat, ſed & exterior caro cordis ab humoris illius vi profunde exeſa in lacinias, & villos carneos putreſcentes abierat, reliqvâ ſubſtantiâ interiori contractâ, flaccidâ, & marceſcente. Idq; eò magis mirum, qvòd de dolore cordis æger nunquam conqveſtus eſſet, ſed tantùm de aſthmate, & hypochondrii ſiniſtri dolore. Credibile ipſam cordis carnem, ſublatâ membranâ veſtiente, non eſſe admodum ſenſilem. Incumbebat vivus dextro hypochondrio ægerrimè, ſiniſtro faciliùs, ideo haud dubiè, qvia incumbens dextro lateri, pondere illo graviſſimo vaſti lienis, ſentiebat inteſtina affecta gravari, contra, ſiniſtro incumbens, ab hepate ſano nullum adèo doloris ſenſum percipiebat. Quia autem pulmones & ab aqvâ in cavitate pectoris hærente, qvæ ad qvatuor libras excreverat, premebantur, & ab ampliſſimo illo, diſtentoq; humore pericardio, hinc aſthma illud intolerabile profectum. Ita in uno corpore juveneli, & hydrops abdominis deprehenſus, & pectoris, & pericardii;

mala,

mala, qvæ vix ipſe curaſſet Æſculapius. Idem centurio ante ſexenniũ in duello ſauciatus eſt, ita infeliciter, ut non modò brachium ejus perfoderetur, ſed & ipſum os cubiti ab impulſu enſis vehementiori planè confractum in duo fruſta diſſiliret; utrumq; malum tamen à *Nicolao Bojo* Chirurgo tum perſanatum eſt.

XC.

D. Olai Borrichii

Anatome herinacei noſtratis, ſeu echini terreſtris.

DE hyſtrice orientali ita *Plinius* l. VIII. c. XXXV. *Hyſtrices generat India, & Africa ſpina contectas, ac herinaceorũ generis: ſed hyſtrici longiores aculei, & cùm intendit cutẽ, miſſiles: ora urgentium figit canum, & paulò longiùs jaculatur.* Deſcribit tales celeberr. *Olaus Wormius* in Muſeo; & videmus paſſim aculeos earundem miſſiles ex Indis allatos. Minores his ſunt herinacei Italici, noſtris tamen & majores, & ſetis longioribus, qvos Romæ ad venatorum ephippia inter perdicum, leporumq; greges notavi, eduliis, opinor, ægrorum deſtinatos. Noſtri veriùs echini terreſtres qvàm herinacei. Lepuſculo in arctum ſe contrahenti magnitudine pares, ex ſuillo plerumq; genere ſunt, rariùs canino; veniuntq; in cibum nonnunqvam, ſed ferè plebejis, utiliſſimi tamen & aliis, præſertim hydropicis, ſi conveniens præparatio acceſſerit, de quo forſan aliàs. Hîc qvid apertis viſceribus nos doceat, potiſſimùm intuendum

Supe-

Superiori igitur menſe in erinaceo juniore fœmellâ hæc obſervata:

I. Clavis terebrari ſibi pedes, & diſcindi viſcera patientiſſimè ferebat, omnes cultri ictus ſine gemitu, pluſquam Spartanâ nobilitate concoqvens.

II. De externis, ut re in vulgus notâ nihil adjungere viſum. In interioribus primùm hepar occurrit, pulcherrimè rubicundum, inq; ſeptem lobos diviſum.

III. Sub hepate veſicula fellis rotunda, coloris ſubcoerulei, qvâ apertâ bilis profluxit viridiſſima, & tantillum ad cœruleum inclinans, amariſſima guſtu.

IV. Vaſa lactea ſucco ſuo albiſſimo diſtenta hinc inde meſenterium perreptabant. Inteſtina omnia eadem fere craſſitudine.

V. Renes ſuccenturiati non informes, ſed oblonge rotunduli & eleganter teretes, veri autem renes figura imitabantur phaſeolos. Cæcum nullum.

VI. Uterus, ſeu potiùs, uteri vagina ampla, ſita medio inter inteſtinum rectum, & veſicam loco: ſed quâ ex vaginâ in cornua uteri patebat ingreſſus, circulus nerveus obtendebatur durus, firmuſq;, oſculum uteri interius conſtituens, nè immiſſum fortè ſemen temere elaberetur. Cornua uteri, pro beſtiolæ corpuſculo, grandia. Lien canino minori ſimilis.

VII. Cor minutum, cujus pulſationes nondum aperto pectore facile erat videre per mediam diaphragmatis membranam.

VIII. Eodem tempore herinaceum alium priori gemellum tigillo grandiuſculo Haſſiaco vivum incluſi, additoq; operculo, & ſubjecto igne luculento mores ejus inter flammarum amplexus inſpiciens, nullum diu adverti dolo-

doloris argumentum : contraxerat ſe ſe animal in rotundiſſimam pilam, ſpiculis circum horrentibus, & in ignis violentiam pugnaturis. Et pæne ad ſtuporem diu pugnatum eſt, nec ante expreſſa illi doloris confeſſio, qvàm candentibus circum omnibus, panniculum carnoſum vis flammæ percuſſiſſet, tum demum ſetis unâ cadentibus levi noviſſimè grunnitu ſe ultus exſpiravit. Cinis in lixivium redactus non niſi ſalis drachmam ſemis reliqvit, qvem fuiſſe de genere lixivorum ſalium in acidis ſtrepitus oſtendebat. Neq; eſt, qvòd miretur qviſqvam tantillam ſalis lixivi fixi portiunculam in herinaceo repertam, cùm, utcunq; ſcateant ſale animalia, volatilis ille ſit maximam partem, & in igne fugax. Id ut non ita pridem experimento diſcerem, ex duabus vulpeculis, demptâ pelle exuſtis ſollicitè omnem ſalem lixivum collexi, qvi ad libram expenſus ægre drachmam unam pondere æqvabat.

Poſt aliqvot hebdomadas in echino maſculo pingvi & benè habito hæc, præter reliqva, annotata:

I. Jecur ſeptem qvidem lobis diſtinctum, ſed qvorum tamen duo geminis iterum apicibus extuberabant.

II. Teſticuli intra corpus concluſi, venientibus tantùm exteriùs in conſpectum duobus foraminibus, qvo loco illi deliteſcebant. Neq; tamen per anguſta illa foramina eluctari poterant in lucem publicam, niſi parte ſui graciliori; an per hiatus illos auram ſalutarem captent, nondum liqvet.

III. Penis intra pellem abdominis, more taurino, reconditus, digitum minorem craſſus, qvatuor tranſverſos longus, ad cujus radicem proſtatarum ſacculus communis, undiq; ſphinctere veſicæ circumdatus, ſed in qvem ex di-

verſis glandulis ſeminariis ductus ferebantur, ut ibi ſeſe exonerarent.

IV. Muſculi recti ad os pubis utrinq; trifariam diviſi, & pectinatim ſe ingredientes, qvod & nuper in homine qvoq; fieri obſervatum.

V. Roſtrum qvatuor muſculorum paria regebant, motumq; ejus in omnem partem gubernantia, qvod & generatim ſuillo generi accidere crediderim.

VI. Interiora ſtomachi oppidò rugoſa, famem enim diu toleraverat; pylorus externâ facie circulo ſuo carneo inſtructus.

VII. Panniculum carnoſum, qvem vocant, amplexabatur muſculus pæne circularis, admirandæ fabricæ, lacinias ſuas ad pedes, caudam, caput variè exporrigens, cujus miniſterio echinus ad arbitrium ſe in orbem contrahit, de qvo jam olim eleganter *Volkerus Coiter*, & jam proximè explicatiùs celeberr. *Stenonius*, in muſculorum fabricâ enodandâ laborioſè jam diu, & feliciter deſudans.

VIII. Pingvedo ejus, qvæ ad hernias pueriles laudatur, ad tres pæne uncias excreverat.

Alioqvin, qvi apud nos echinos hoſce partim animi gratiâ, partim ut muribus inſidientur, toto anno domi ſuæ retinent, tradunt eoſdem circa feſtum Martini, proripere ſe in angulum qvendam domûs ſecretiorem, ibiq; totâ hyeme conglobatos jacere ſine motu, ſine alimento, neq; etiam appoſitos cibos contingere, Martio tandem menſe iterum expergiſci, & ad vitæ munia redire.

Digitized by Google

XCI.

D. Olai Borrichii

Anatome nobilis Scoti.

Affligebat nobilem Scotum & qvidem juvenem tertiana duplex, jamq; vigeſimum ſecundum diem perſeqvebatur, comitante usq; & uſq; diarrhœâ biblioſâ. Utriq; malo obviam ibat Medicus peregrinus venæſectione decies repetitâ, ptiſanâ, confectione diahyacinthi, aliis. Quibus minùs reſpondentibus exſpectationi, æger allatum Londino ſpiritum ſalis tartari, neſcio qvo popularium ſvadente, per intervalla, ad guttas plures hauriebat, unde viribus qvidem ſibi auctior videbatur, febre tamen neqvaqvam immutata. Succeſſere tandem fæces alvi nigrantes, qvas poſt aliqvot dies mors ſecuta. Advocârunt me cum aliis, poſt obitum, amici, ut chirurgis corpus incidentibus, cauſam mortis ſcrutaremur, parenti ærumnoſo per literas, in ſolatia orbitatis ſignificandam. Igitur aperto cadavere hæc patuere:

I. Pulmo exteriùs atris ſparſus maculis, interiùs pure hinc inde reſtagnans.

II. Pars hepatis gibba, ſanæ ſimillima, ſed coloris obſoleti, & in album tendentis; ſima, qvæ felleæ veſicæ propior, cœrulea planè: neq; lambebat duntaxat ſuperficiem inviſus ille color, ſed in ipſam jecoris ſubſtantiam altè penetraverat. Ut conjicere hinc liceat, bilem initio morbi hujus valde fuiſſe æruginoſam, adeoq; vicina omnia fœdo colore tinxiſſe; qvâ per continuam diarrhæam tandem deficiente, non ideò à morte vacua fuit veſicula fellis, ſed

aliâ ſanè bile, & qvidem ſubflavâ, eâq; dilutiſſimâ jam distendebatur, qvæ perpetuò in inteſtina, ut erat texturæ nimis fluidæ, excurrens, non poterat non alvum identidem ad excretiones freqventes ſollicitare. Sed cur æruginoſa antè bilis? Laboraverat ante annum qvartanâ, ut percepi, in qvâ cùm præcipuè triumphet ſuccus acidus, credibile, aliqvid ejus in veſiculam qvoq; fellis ſe ſe inſinuâſſe, & colorem naturâ flavum convertiſſe ſenſim in viridiuſculum.

III. Lien triplo major naturali, & intus nigrâ qvadam amurcâ hinc inde ſqvalens.

IV. Renes magni, ſed flaccidi. In dextro cordis ventriculo dimidium cochleare ſangvinis, ſed lenti & pituitoſi, in ſiniſtro nè gutta qvidem ſangvinis reperta, adeo freqventes venæ ſectiones omnia exhauſerant.

Quòd ſi in ſimili poſthac caſu ſangvis mittatur parciùs, & uſurpentur liberaliùs, non ea, qvibus attenuetur bilis, ſed qvibus non nihil craſſeſcat, rectiùs haud dubiè ægro conſuletur.

XCII.

D. Olai Borrichii.

Jecur gallorum magnitudinis monſtroſæ.

ANſerum jecur jam olim in delitiis fuit Qviritium populo, inprimis pingviuſculum & grande; hinc χηνοβοσκοὶ, de qvibus *Athenæus* l. IX. c. VIII. lacte, & ficubus ſaginabant anſeres, eo potiſſimùm inſtituto, ut jecur in molem inuſitatam tumeſceret. De qvo, ut alios tranſeam, paſſim Poëtæ. *Martialis* l. XIII. epigr. LVIII.

Ad-

Adſpice qvàm tumeat magno jecur anſere majus,
Miratus dices, hoc, rogo, crevit ubi?

Horatius ſermon l. II. ſat. VIII.

Pingvibus & ficis paſtum jecur anſeris albi.

Juvenalis Satyr. V.

Anſeris ante ipſum magni jecur, anſeribus par.

Cæterùm, qvod in anſeribus delitiarum loco æſtimatum fuit in cœnis antiqvorum, id in gallinaceo genere vitium eſſe deprehendimus. Unum ſuperiori, alterum hoc anno gallum aperui, qvòd macreſcere qvotidie viderem, & ſine manifeſtâ cauſâ, ſuppetente licet ſaginâ largiori, oppidò attenuari. Impetus fuit videre, ſi qvid intus monſtri aleretur. Igitur venientibus in conſpectum viſceribus, omnia obſervata flaccida & exſucca, præſertim qvæ abdomine continebantur; ſolum ibi hepar malè nato imperio præter morem imminens, adeo non videbatur imminutum, ut pluſqvam decuplo auctiùs juſto cerneretur, & qvod accedit, pingviſſimum. Neq; illa pingvedo aut rancidula, aut putida, ſed totâ facie ſaniſſima, & oculis blandiens. Redigit mihi hiſtoria hæc in memoriam, anatomen virginis cujuſdam in noſocomio Lejdenſi, qvæ cùm macie contabeſcens occubuiſſet, proſcripta ad ferrum Ampliſſ. *Sylvii*, abdomen oſtendit farctum pingvedine, viſceribus interea proximis nutrimenti inopia fatiſcentibus & contractis.

XCIII.

D. Olai Borrichii

Duo Cyclopes.

NUlli hodie dubium, fabulas eſſe, qvæ ex Ariſteâ Proconneſio, Iſigono Nicæenſi, Cteſiâ, Oneſicrito, aliisq; tradit *Gellius* l. IX. c. IV. *Apud Schythas penitiſſimos, qvi ſub ipſis ſeptemtrionibus ætatem agunt, eſſe homines oculum unum in frontis medio habentes, qvi appellantur Arimaſpi.* Simili facie inhorruiſſe olim Cyclopas Poëtæ loqvuntur, & in iis *Homerus* Odyſſ. I. Polyphemum ſuum μονόφθαλμον inducit, *Virgiliusq;* Æneid. III. eundem. *Plinius* etiam l. VI. c. XXX. Regem Nigroe unum oculum in fronte habere ſcribit, ſed providè ibidem narrationem in fabulis æſtimat. Veriſimile tamen, fabulandi anſam tranſlatam alicunde fuiſſe, qvam dum alii in jaculandi peritiâ altero oculorum clauſo demonſtratâ qværunt, ego à monſtroſis fœtibus unoculis nonnunqvam in ſcenam hanc mundanā prodeuntibus non iniqvè forſan dirivârim. Tales ego duos vidi Pariſiis, non eqvidem anatomico ſubjectos ferro, ſed Anatomici tn. manu ſuccurrente in lucem editos. Et videndos qvidem exhibuit vir exercitaciſſimæ dextræ, Dn. *Tamponette*, chirurgus obſtetricius, qvi eosdē ante aliqvot annos ipſe natali loco extraxerat. Primus ergo infans maſculus erat, decem circiter menſium, toto alioqvin corpore ad juſtam provectus perfectionem, capillatâ etiam calvariâ, ſed in eo ultra ſolitam humani partus excreverat perfectionem, qvòd ſingulos tum pedes, tum manus ſex digitis horrentes oſtenderet, minimo ubiq; digito in geminum ſe ſe findente. Naſus ei nullus, ſed qvâ parte ra-

radix narium in aliis incipit, orbita patebat rotunda, in qvâ reſidebat oculus omnibus qvidem numeris, & humoribus ſuis abſolutus, juſtæ etiam magnitudinis, ad qvem illuſtrandum duo nervi optici cöibant; cui nè qvid deeſſet, ſua etiam palpebra adnata erat, à fortuitorum incurſu lumen defendens. Alterius cyclopis, ſed fæmellæ oſtendebatur tantùm ſceleton, maſculo in pleriſq; gemellum, qvod ex fæminâ aliâ parturiente expiſcatus fuerat. Et huic erant XXIV, digiti, & oculus unicus maſculi oculo ſimillimus, ad radicem naſi excubans, cujus humores extraxerat *Tamponette*, eosdemq; cum tunicis ſuis reſpondere naturalibus oculis deprehenderat. Unum hîc miror, qvod nec *Græci*, nec *Plinius*, nec *Gellius* adverterunt id obſervatum hîc divino *Virgilio*, qvi non ut cæteri, oculum illum Cyclopum *in* mediâ fronte defixit, ſed, qvemadmodum in his ſpectavimus, mediâ *ſub* fronte, hoc eſt ad naſi radicem ſapienter collocavit. Vox Mantuani vatis Æneid. III. de cyclope Polyphemo:

—— —— nos magna precati
Numina, ſortitiq; vices, unà undiq; circum
Fundimur, & telo lumen terebramus acuto
Ingens, qvod torvâ ſolum *ſub fronte* latebat,
Argolici clypei, aut Phœbéæ lampadis inſtar.

XCIV.
D. Olai Borrichii.

Satyrus humanus.

IDem diligentiſſimus *Tamponette*, cujus lararium infantibus variis ex utero materno evulſis, & in ſpiritu terebin-

binthinæ vitreis vaſculis exceptæ natantibus, venerabili horrore deſtingvebatur, monſtrabat & ſatyrum humanum, hoc eſt, infantem à ſe ſe extractum juſtæ qvidem magnitudinis, ſed toto corpore hirſutum, deficiente collo, qvippe cujus caput intra humeros ſe qvadammodo contraxerat. Os ei amplum & ſparſum, cerebrum cùm ſollicitè inqvireret, nuſqvam repertum ſibi affirmabat. Uſq; adeo mala hominum non incipiunt demum cum lucis hujus uſura, ſed pæne anteqvam homines ſunt, miſeriæ affligunt.

XCV.

D. Olai Borrichii

Anatome puelli ſeptennis ſcirrho hepatis exſtincti.

NAtatui indulgens puellus, dum undis marinis nimiùm credit, ab iisdem per infortunium abripitur, merſusq; profundo ægrè à ſociis inventus, defertur in littus, & inter freqventes rotantium manus obortâ vomitione ſalſam aqvam copioſe rejiciens eripitur qvidem morti ſubitæ, ſed æger tamen domum refertur, & anicularum ſvaſu, ut eſt illa natio moleſtè officioſa, & ad conſilia longè paratiſſima, ſacculis arena marina plenis, calentibusq; obruitur, potiſſimùm, qva parte hepar deliteſcit, qvòd de illius partis regione conqvereretur. Sed cùm jam diu ſacculorum nullus finis eſſet, ille qvidem lectum deſerit, obambulatq; cubiculum langvidus & pallens, verùm ignoto amicis morbi gene-

genere paulatim contabeſcit. Tandem huc tranſlatus mihi committitur, animam ægrè trahens. Ego re expenſa oſtendo conclamatum eſſe, hepar ferventibus arenis peruſtum, ſangvinis motū illa parte non parum ſufflaminaſſe, eoq; ex coacervatis ibi humoribus ſcirrhum hepatis natum, meo qvidem judicio jam immedicabilem. Quid fit? biduo poſt exſpirat puellus, & qvidem viginti quatuor horis ante convulſus. Rogor ab amicis ſalvum hepar ſuſpicantibus, ut aperto cadavere mortis cauſam indagem, profuturum id fratribus reliqvis, etiam temperamenti imbecillioris, ut ſibi rectiùs proſpiciant. Itaq; reſectis integumentis dum hepar intentiùs contemplor, naturali longè majus, duriusq; offendo, atq; oſtendo adſtantibus non tantùm viſcus duriſſimum, ſed & parenchyma ejus mille abſceſſibus minutis refertum. Erant autem abſceſſus illi non fluido pure diſtenti, ſed duro, alboq;, qvale ferè in elephantiacarum ſuum Carne qvandoq; videmus, & abominamur. Nec immunis ab eodem malo lien, circulatione ſangvinis luem in diverſa transferente. Pulmo ſuperna parte maculis nigris, flavisq; hinc inde verſicolor, ſive aqva marina illuc qvoq; novam calamitatem deportante, ſive catarrhis ex capite ſenſim in pulmones deſtillantibus: notavi enim ſæpe aliàs in pulmonibus mortuorum, qvos catarrhi infeſtaverant, nigrantes illas pulmonum maculas, vera vel præſentis, vel brevi ſecuturæ corruptionis argumenta.

XCVI.

D. Olai Borrichii

Anatome Columbæ.

QVæ in columbis obſervata celeberr. *Marc. Aur. Severino*, hæc ſunt: *Domeſtici palumbi cordis ventriculo*

 ſini-

ſiniſtro valvula lata cornea : ileon venoſum & rubellum : cæcum nullum : ingluvies pectus qvam longiſſimum in plurimâ ventris inferioris cavitate ſuperat. Torqvati palumbi tunica interna cartilaginea : turturi cæcum nullum, ut columbo Mihi autem in columba juniori hæc ſpectata :

I. Aſpera arteria non incumbebat œſophago, ſed ad ſiniſtram ejus, nonnunqvam etiam intervallo aliqvo disjuncta viſebatur. Eadem prope cor in ramos findebatur duos, qvi tamen ad parenchyma pulmonum delati non dividebantur iterum in ramos ſive minores, ſive plures circulis ſolennibus inſtructos, ſed omiſſis iis in apertos hiatus deſinebant, & illos poſtea in totos pulmones ſe ſe ingerentes.

II. Pulmones coſtis undiq; firmiſſimè adnati, colore miniato, infima labrorum parte infra cor ita deſcendentes, ut niſi diſtingveret membrana, renes haud dubiè attingerent.

III. Cor pro magnitudine aviculæ ſatis magnum, in qvo omnia ſolennia; nec cornea valvula ulla; (qvam ideoq; in ſeniori palumbo viſam *Severino* crediderim) In ſinu cordis dextro ad baſin patere viſum foramen minutum, qvod ſeta proſecutus ſuilla videbam manifeſtè ſeptum cordis penetrare, & in ſiniſtri ventriculi ferè mediam cavitatem egredi.

IV. Apex cordis, non, ut in pluribus animalibus, ad ſiniſtrum, ſed in medio ſitus leviter ad dextram inclinabat.

V. Hepatis lobi duo majores, tertius minimus & planè cylindri figuram exprimens.

VI. Veſicula fellis nulla; aderat tamen ductus hepaticus, iſq; in tenui fiſſura hepatis ex variis minutiſſimis profiliens ramis, inq; duodenum ſe exonerans. In hoc ductu vivente adhuc columbâ, jam bilis conſpecta eſt viridis, jam ite-

Digitized by Google

iterum evanuit, ſucco illo felleo in hepar motu ſingulari, ut videbatur, recepto. Intervallum illud motus paulò erat longius, qvàm ſyſtole & diaſtole cordis: corde etiam qviescente, adhuc motus ille aliqvandiu durabat, & poſtqvam ductus jam videretur inanis, mox iterum, reſtagnante ex hepate liqvore bilioſo implebatur. Diutius tamen inanitas tenuit, qvàm expletio. Oſtendebatur & propè ductus alter, hepaticus, ſed minor, firmiorq;, in qvo nulla qvidem bilis notata, motus tamen idem, qvi in priori. Secundus hic priori duplo longior, deſinebat in jejuni partem ſex digitis transverſis infra prioris ingreſſum, adeo ut pæne reſponderet loco, qvo ſuccus pancreatis ſeſe ſolet in inteſtina effundere, id qvod jam ante in corvo aqvatico aliisq; volucribus obſervatum.

VII. Ventriculus uterq; bile viridi ſtagnabat, tum prior membranaceus, ſive ingluvies, tum ſecundus ille carneus, & glareâ, lapillisq, ſaburratus. Sed cur ibi tantum bilis, in volucre non admodum iracundâ? credibile, in conflictu ultimo mortis, ex duodeno in ventriculum, per pylorum ſic ſatis patulum tranſiiſſe.

VIII. Renes ſinguli ex tribus glandulis rotundioribus, ſecundum longitudinem ſibi conjunctis viſi conſtare, per qvorum ſuperficiem extimam ductus ferebatur, in inteſtini recti extrema terminatus, eoq; deferens album qvoddam & liqvidiuſculum excrementum, qvod miſtum ibi cum purgamentis reliqvis craſſioribus ab inteſtinis eò delatis ſimul excluditur. Commune hoc avium generi, cui cùm deſit veſica, album illud recrementum corporis per renes defertur in inteſtinum rectum, ibiq; foras amandatur.

IX. Inteſtinum cœcum *Severino* creditum nullum,

cùm reverà duplex ſit, ſed raræ fabricæ; gyrus enim qvidam ſe oſtendit qvatuor circiter digitis ab ano diſtans, utrinq; inteſtino annexus, immò pars ejus ſed involutior, cujus figura hæc eſt 

Erant & alia, ſed relinqvendum venturis ſpicilegium.

XCVII.

D. Olai Borrichii

Anotome Sarcoceles.

SArcocelen variè definiunt Auctores. *Celſus* l. VII. c. XVIII. *Rarò*, inqvit, *ſed aliqvando caro qvoq; inter tunicas* (teſticuli) *increſcit. σαρκοκήλην Græci vocant. Galenus* l. de tumor. præt. nat. *teſticulos vocat induratos*, & l. XIV. meth. med. eandem *ſcirrhis* non improvidè *comparat*. Hodie tamen Medicorum pleriq;, ut clariùs rem exprimant, ſarcocelen interpretantur, qvoties carnoſum qviddam in ſcroto teſtibus adnaſcitur. Atq; id qvidem nonnunqvam contingere, haud inficiandum, proſtantq́; apud *Hildanum*, & *Lotichium* exempla; freqventer tamen *ſarcocele* non tam adnaſcitur teſtibus, qvàm *innaſcitur*, hoc eſt, totum teſtem, ejuſq́; vaſa omnia materiæ novæ acceſſu ita infarcit, & porrigit, ut aliqvando etiam vigecuplo ſe ipſo gravior, ampliorq́; evadat. Hoc ut ſæpè aliàs, ita ſuperiori qvoq; hyeme in mercatore Samio mihi obſervatum, cui ablatus ferro chirurgi ramicoſus teſtis pendebat ſemun-

Digitized by Google

ſemuncias XXXIV. durus ille qvidem toto corpore, & maſſæ carneæ nervoſis hinc inde gyris diſtinctæ ſimilis, ſed neq; ad latus, neq; in gremio ſuo ullum alium teſticulum naturalem complexus. Diſſectâ enim qvaqvaverſum informi mole, ut teſticulus verus, qvem intus deliteſcere qvidam ſuſpicabantur, in conſpectum veniret, deprehenſum clariſſimè fuit, totum illud enorme corpus teſtem fuiſſe, ſed teſtem à ſangvine, ut conjicere licet, admiſſo, verùm propter vel contuſionem, vel frigus, vel pituitam nimiam ad ſuperiores partes non remiſſo, eoq; in carnem degenerem coagulato diſtentum. Proinde, non ſatis providi rei æſtimatores mihi videntur, qvi confirmatam σαρκοκήλην vel medicamentis diſcuſſiſſe ſe, vel diſcuti poſſe evulgant, qvòd nimiùm occalleat maſſa illa, & mille plexibus nervoſis, iisq; ſolidis contrahat invictam duritiem. Crediderit *Matthiolus* in Dioſcoridem, crediderit *Scultetus* in Armam. chirurg. ſe ſe *ſarcocelen* pulvere ononidis percurâſſe, nihil tamen mihi ſit veriſimilius, qvàm fuiſſe *hydrocelen* duriori cortice circumdatam, atq; ideo ſarcocelen mentientem. Atq; ut id credam, præter jam allata, perſvadent tum ſimilia paſſim exempla apud *Foreſtum, Sennertum*, alios, docentia artifices ſæpe aqvâ profundiùs in teſticulorum ſinubus latente deceptos pro carnoſis æſtimaſſe herniis, qvæ fuerint aqvòſæ; tum docet idem radix ononidis, qvæ cùm inter nobiliſſima diuretica ſit, aqvas haud dubiè in ſinu teſtium intimo occultatas paulatim eduxit, atq; ita concidentibus ſenſim in ſe involucris durioribus, ſarcocelen æſtimata fuit ſuſtuliſſe.

XCVIII.

D. Olai Borrichii

Anatome pedum hydropicorum.

TEntabatur ſuperiori vere aſcite ſimul & tympanite honoratus Vir, jam ante biennium ex difficillima qvartanâ reſtitutus: ſed cùm ex eo immemor ſui, monitorumq; Medicorum, totos dies, menſesq; inter rationum libros ſedentarius conſumeret, ut erat priùs farcto abdomine tardus, & anguſti inter anhelandum ſpiritûs, aggravari paulatim hæc mala ſenſit, reciprocari freqventiùs anhelitum, & ſuffocationem minari, tendi ultrà abdomen, potiſſimum autem muſculos ſartorios in utroq; femine duriſſimos evadere, & gelidiſſimos, pedes qvoq; & crura in tumorem metuendum ampliari. Advocati tres Medici nihil in gratiam viri optimi, reliqvimus intentatum: ſed vicerat infeſta morbi vis, & præſertim arctus ille ſuſpirioſi pectoris meatus juſſa fatorum exſeqvebatur. Dum autem fomenta Medica adhibentur, imperata in cæteris ſub genu utroq; interno cauteria, qvæ ipſa eâdem horâ, qva cutis lixivo ſali paruit, aqvâ limpidâ & copioſâ ſtagnare cœperunt argumento & malum non ſolis flatibus, ſed humori etiam malè nato per interiora femorum decumbenti adſcribendum, & liqvorem illum inviſum in pedibus, non ſolùm muſculorum interſtitia, ſed glandulas qvoq;, qvæ ſub cute latent, nondum qvòd ſciam, deſcriptas occupare, inq; tumorem formidandum attollere. Illas autem glandulas jam ante plures annos, in apertis à morte hydropicorum pedibus videre contingit: proximè adjacent cuti, infinitæ numero; ſuntq; ex genere conglomeratarum. *Hæ cùm*

ſibi

Digitized by Google

ſibi relictæ minutiſſimæ ſint, & ferè oculorum aciem effugiant, intumeſcunt oppidò aqvâ ex ſupernis allapſâ, & diſtendente. Neq; fortaſſis alienum fuerit ſuſpicari, ab his ipſis glandulis exprimi potiſſimùm ſudores, & alia, qvæ ex minimarum venarum tunicis exſudare hactenus credita. Enimvero non in ſolis pedibus hæ glandulæ mihi obſervatæ, ſed & in brachiis hydropicorum, nuper etiam in hydropici fabri tignarii abdomine. *Hippocrates* eqvidem olim l. de glandul. Ὅκου ἀδὴν, inqvit, ἐκεῖ καὶ τρίχες, at licebit hodie forſan non injuriâ convertere : ὅκου τρίχες, ἐκεῖ καὶ ἀδὴν, ſunt autem pili in universâ cute ſparſi, qvorum ubiq; comites glandulæ. Quin & antiqvi olfecere hydropem non tantùm in magnis hærere cavitatibus, ſed & cuti proxima occupare, unde non *intercutem* modò appellavere, ſed & in eodem malo laudavere ſcarificationes, ut eſt apud Celſum l. III. c. XXI. Qvæ ſuperficiem duntaxat lambunt, cum *paracentheſes* penetrent ad usq; cavitates majores. Patet & hinc explicatio dicti *Hippocratis* Aphoriſm. l. VI. c. VIII. Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι τὰ γινόμενα ἕλκεα ἐν τῷ σώματι, οὐ ῥηϊδίως ὑγιάζεται. Igitur enim difficulter ſanantur hydropicorum ulcera, qvòd glandulæ ſub cute deliteſcentes novam qvotidie & malignam ſubminiſtrent materiam. Sed anteqvam hinc degrediar, adjiciendum forſan non inconvenienter, *qvartanariis utile eſſe, ut diſcuſſo licet morbo, diu paroxyſmi tempus obſervent, & abſtinentiâ recidivam declinent*, niſi ament fata hydropici noſtri primi, qvi à Celeberr. D. *Paulo Mothio*, & me ipſo curatus rogabatur ſollicitè, ut horam paroxyſmi diu reverenter haberet, etiam paroxyſmis omnibus ſublatis, ſed monitorum negligentior cùm aliqvando totas ſex hebdomadas ſine acceſſionis ullius indicio exegiſſet, aliqvando infauſtâ illâ horâ, qvâ paroxyſmus re-

recurrere conſveverat, lacti acidiuſculo liberaliùs ſe ſe ingurgitaverat, redeunte ipſo momento qvartana, & diu pertinaciam ſuam retinente. Uſq; adeo verum etiam illud Celſi l. III. c. XVI. *Si febris* (qvartana) *qvievit, diu meminiſſe ejus diei convenit; eoq; vitare frigus, calorem, cruditatem, laſſitudinem. Facile enim revertitur, niſi à ſano qvoq; aliqvandiu timetur.*

XCIX.

D. Joh. Henr. Brechtfeld Reg. Matr. Medici.

Lapis in pulmonibus.

Conjux Dn. Licentiati Kovenii Hildeſiæ difficili & anheloſa reſpiratione cum tuſſi ſicca diu conflictata pro phthiſica habetur & tractatur, vocatus ego nulla veræ phthiſeos ſigna diagnoſtica deprehendo, ſed bronchiorum pulmonum à craſſa & viſcida pituita infarctum pronuncio, decoctum pectorale incidens & expectorans præſcribo, à cujus uſu dyſpnæa qvidem remittit ſed non prorſus intermittit, Quid fit? dum in opere qvodá domeſtico contentius ſe exercet vehementiſſimâ ſuborta tuſſi Lapidem cinerei coloris, ſatis durum articulum pollicis primum magnitudine æqvantem reijcit, & eo ipſo momento à dyſpnœa & tuſſi integrè liberatur. Ita novit natura medicinæ facere compendium.

C. D. Joh.

C.

D. Joh. Henr. Brechtfeldi

Lapis in inteſtinis.

PErilluſtris & generoſiſſima matrona Hildeſiæ vivens (cujus nomini conſultò parco) à pridie aſſumtis ex meo præſcripto pilulis è gummatibus Nobiliſſimi Sylvii præceptoris honoratiſſimi altero manè cum excrementis lapidem exturbat ovi columbini formam referentem, in exteriore ſuperficie ſubcinereum & dum à me clavo ferreo in duas æqvales partes diffringitur interius inſtar cryſtalli albicantem & rutilantem, ita ut qvi olim ex Ennii ſtercore aurum, hîc colligere potuiſſet gemmas.

CI.

D. Joh. Henr. Brechtfeld.

Ἀφωνία ex terrore.

DUm anno 1667. ſervi excoriatoris publici Hildeſiæ ſolennem canum lanienam à magiſtratu loci ſingulo ſeptennio indultam moliuntur, accidit ut illi canem in veſtibulo ædium mercatoris Bergmanni obtruncarent, cujus tumultu filia illius ſedecim circiter annorum puella ita conſternebatur, ut in omnimodam incideret loqvelæ ſuppreſſionem, ita ut ne ſonum qvidem multò minus articulatum verbum qvantum etiam conaretur proferre poſſet. Intra octiduum præmiſſis præmittendis apoplecticis internis & externis adhibitis à me per Dei gratiam curata.

CII.

D. Joh. Henr. Brechtfeld.

Ructus continuus à leni corporis frictione.

VIrum novi Hildeſiæ adhuc degentem qvi à leni frictione cujuscunq; corporis partis ſtatim in tam enormem incidit eructationem, ut non prius deſinat eructare qvàm ceſſet frictio, animam fortaſſis ipſam niſi tu frictionis deſineres eructaturus.

CIII.

D Joh. Henr. Brechtfeld.

Hydrops dextræ tubæ uteri paracentheſi curatus.

REverendi Dn. Juſti Oldecops paſtoris in Neapoli Hildeſiana vigilantiſſimi conjugi tumor ingens in dextro ingvine paulatim ſubnaſcitur, unde muſculꝰ pſoas ita comprimebatur ut nec corpus erigere nec progredi ſine ligneo adminiculo poſſet. Vocatus in conſilium tumorem præmiſſis univerſalibus per debita linimenta & emplaſtra ſatis diu applicata reſolvere tento, cæterum dum eundem neq; diſcuti neq; emolliri ſed indies potius augmentum capere cerno, ex tumoris figura ſemicirculari & ſuppreſſis menſtruis malum profundius deliteſcere & qvidem in ipſa uteri tuba perſvaſus de paracentheſi cogito, & dum ægram operi faventem intelligo, chirurgum lanceolam in decliviorem tumoris partem ſatis profundè adigere jubeo, ſed

cum

cum nihil niſi modicum ſangvinis efflueret turundam longiuſculam & duriuſculam vulneri intrudere eidem præcipio, qvam cum eodem die iterum extraheret aqva limpida & inodora ex vulnere cum impetu proſilit, qvæ deinceps ad plurium librarum menſuram per vices extracta præter illam qvæ per vacua muſculorum ſpatia in crus lateris affecti deſtillaverat illudq; in immenſum tumorem ſubſtulerat, qvi tamen faſciis lineis phlegmate vitrioli conſperſis cruri circumpoſitis ſæpiusq; renovatis intra paucos dies diſcuſſus eſt. Vulnus ultra trimeſtre ſpatium apertum ſervatum, dein debitè clauſum matronaq; optima integræ ſanitati reſtituta & poſt iterum impregnata filiolam ſanam feliciter peperit, ſervet eam porrò altiſſimus marito charam conjugem liberis fidam matrem.

CIV.

D. Joh. Henr. Brechtfeld

Scarificatio crurum hydropico lethalis.

AUguſtus Schaper figulus Hildeſienſis ex fictilium per lithargyrium calidâ incruſtatione factus, ut plerumq; hoc hominum genus ſolet, cachecticus, in ſubitaneum incidit hydropem ut intra paucos dies toto corpore ſcroto præſertim & cruribus immane qvantum intumeſceret, curatur à me methodo ordinariâ per aperientia, hydragoga, diuretica ſucceſſivè ſine tamen ſucceſſu exhibita, ſvadetur ipſi tandem à neſcio, qvo ſuperveniente ſcarificatio crurum, qvam tamen ego, eventum in corpore extre-

mè cachectico prævidens, omnibus modis diſſvadeo, ille tamen qvidvis potius qvam nihil experiri cupiens illam acrius urget, & niſi permittatur ſe ſibiipſi cultro crura perfoſſurũ minitatur Hic ego facto prius de ſubſecuturo eventu prognoſtico chirurgum crura phlebotomo leniter ſcariſicare jubeo, unde intra duos dies in ſuppoſitas patellas omnis deſtillavit morbidus latex, *& aqvoſus albo corpore langvor* paulatim ita deceſſit ut ſe omni periculo perfunctum integrè ſanum exiſtimaret; Breve fuit gaudium, cum enim ancilla ejus infantem recens natum ex incuria interram præcipitem daret, ille terrore & iracundia ſubitò percitus crura ſibi ſtatim inflammari ſentit, qvæ inflammatio tantum abfuit ut, qvæſitiſſimis licet adhibitis remediis, ſedari potuerit, ut potius in lethalem deſineret ſphacelum. Ita ſæpe ubi morbi qværimus remedium mortis reperimus compendium.

CV.

D. Joh. Hen. Brechtfeld.

Hæmoptyſis periodica innoxia.

HÆmoptyſin non ſemper in lethalem deſinere phthiſin obſervare mihi licuit Hildeſiæ in Dn. Tilhen hoſpite diverſorii publici ad inſigne aurei leonis, qvi bis utplurimum in anno tam enormem patiebatur hæmoptyſin ut ſangvinem floridum aliqvot librarum menſura levi ſcreatu reijceret, nullo alio inſecuto incommodo niſi qvod pallidior inde, cætera ſaniſſimus, fieret. Adhibitus in conſilium

um ſangvinis acrimoniam contemperantia ejusq; immodicam effervefcentiam cohibentia ut & laxa vaſorum oſcula modicè adſtringentia præſcribo, utq; bis in anno venam ſecaret injungo, qvibus ritè peractis per integrum biennium à meo diſceſſu ab hæmoptyſi liber vixit, qvid poſtea ipſi factum nondum reſcivi.

CVI.

D. Joh. Henr. Brechtfeld.

Teſticulus alter circa annos pubertatis primùm erumpens.

MAgnifici cujuſdam Jurium Doctoris tum Hildeſiæ viventis filius ſecundo genitus XVIII. circiter annorum adoleſcens dum ex rhedâ fortius in terram proſilit ingentem in ſiniſtro ingvine percipit dolorem, ut etiam animo indè aliqvoties deficeret, parentes inopinato caſu conſternati & ex tumore in ingvine animadverſo herniam metuentes me accerſunt, examinata tumoris natura herniam non eſſe pronuncio, & num μόνορχις ſit inqviro, qvo tandem intellecto benè illos ſperare jubeo & per linimenta & cataplaſmata emollientia id efficio, ut qvi hactenus in foro teſtari non poterat nunc boni teſtis officio fungi poſſit.

CVII.

D. Joh. Henr. Brechtfeld.

Empyema oſſis ſacri.

OS ſacrum empyemate computreſcere ex Hippocrate eruditiſſimus Langius lib. I. ep. 42. notat, cujus putredine & incredibili doloris tyrannide duos ſpectatæ probitatis viros N. Wurmhauſer & Johannem Caſtnerum efflictim & diu emaceratos tandem contabeſcere & mori vidit. Addo ego tertium Arnoldum Bothium fabrum ærarium Hildeſienſem qvem tam immanis oſſis ſacri identidem prehendebat dolor, ut horrendis præ doloris immanitate corriperetur convulſionibus, qvibus etiam procul dubio ſuccubuiſſet niſi ingens ſtruma aſperæ arteriæ incumbens eamq; comprimens vitæ & dolorum finem feciſſet. Dum in cauſam mali antecedentem inqviro intelligo illum in juventute ex alto in trabem lapſum ita ut trabi divaricatis cruribus ineqvitaret, unde etiam ingentem ſiniſtri teſtis σαρκοκήλην & procul dubio etiam oſſis ſacri contuſionem ejusq; inde ortum empyema immanium ejuſmodi dolorum cauſam contraxerat.

CVIII.

D. Joh. Henrici Brechtfeld.

Eryſipelas ζωστήρ.

INter plura ignis ſacri genera ζωστῆρα numerat Plinius N. H. lib. 26. cap. 11. qvi medium hominem ambiens ſi cinxerit

xerit eum enecat, qvo Marchionem Brandenburgenſem in Onelsbachio interiiſſe, Principem verò Palatinum Otthenricum correptum, ſanitati à ſe reſtitutum refert Langius lib. I. ep 31. corripiebatur eodem honeſta matrona Hildeſici Spanmanni Jurium Practici vidua, qvod cum præ pudore diſſimularet & tibiam ſaltem eodem igne inflammatam & exulceratam chirurgo tractandam exhiberet, accidit ut altero illo ſubitò invaleſcente & in gangrænam deſinente ægra præter ſpem placidè exſpiraret, paulò ante mortem & ſuperioris illius inſpiciendi copiam faciens; deprehendi a. illud inferiorem ventrem tam accuratè circumdediſſe ut cingulum fuſcum palmam latum examuſſim referret.

CIX.

D. Joh. Henr. Brechtfeld.

Gulæ & narium coalitus à variolis.

CUm anno 1668. peſſimi moris variolæ Hildeſiæ graſſarentur ita ut præter crebram παιδαρθροκάκην pluribus oſſa materiæ malignitate corroderentur & ulcera δυσεπούλωτα inde orerentur, id mihi præ cæteris obſervatu dignum contigit, qvod filiolæ Eberhardi Lamberti Æditui templi novoppidani œſophagus à variolis ita coaleſceret ut denegato cibi potusq; per illum tranſitu miſeræ puellæ fame miſerrimè non ſine maximo parentum luctu pereundum eſſet. Narium tum coalitum ab iiſdem variolis relictum in filiolo Dn. Juſti Dörgen Patricii Hildeſienſis obſervavi ſectione à Chirurgo dextrè inſtituta poſtmodum ſublatum.

CX. D. Ni-

CX.

D. Nicolai Stenonis Anatomici Regij Hafnienſis.

Embryo monſtro affinis Pariſiis diſſectus.

DExtra palati oſſa cum dextra parte ſuperioris Labii fiſſa erant, ita ut narium cavitatem dextram totam cavitati oris continuam redderent: cuniculos edendi appetitui id adſcripſerat Mater; ſed qvid ni è naribus in os per gemina intra dentium ſeptum ſita foramina deſcendens humor, ſua vel copia, vel acrimonia in dextro Latere excedens; foramen dextrum in fiſſuram mutarit, qvo tempore in materia nondum ſatis tenace ſuas ſibi vias, & cavitates humorum motus efformabat?

Siniſtræ manus digiti præter pollicem omnes ſibi mutuo annexi erant, medio, qvi aliàs longiſſimus eſt, breviſſimo exiſtente: forſitan extremorum validior connexio intermediorum incremento obſtitit.

Sternum totum cartilago erat ſuperius exigua ſui parte cohærens, qva reliqvum in duas partes diviſa, qvarum qvælibet ſuo in latere coſtarum interſtitia claudebant ſic apertum tenuerant extra corpus propendentia viſcera.

Cor enim, hepar Ventriculus ventriculo adhærens Lien, inteſtina ferè omnia, ut & ren dexter, nullo tegmine obducta, thoracis, & abdominis cavitates apertas reliqverant: Qvid ſi de naribus modo allata ſuſpicio, & ventribus applicaretur? qvæ enim cauſa foramen palati in fiſſuram mutare potuit, etiam ventrium aperturam potuit producere. De humoris in thorace, & abdomine præſentia nullum eſt dubium, an verò, involucris etiamnum mucoſis exiſtentibus, illius

illius aut copia, aut acrimonia hæc perrumpere, & in amnion viam ſibi facere potuerit inqvirendum.

Soli pulmones intra thoracem deliteſcebant: in renibus inciſiones variæ manifeſtæ erant, renes ſuccenturiati magni, & ferè triangulares.

Marem crediderant, qvos clitoridis excreſcentia admodum inſignis ab ulteriore examine detinuerat: Sed & pudendi muliebris exterior figura, & uteri in abdomine præſentia fœminam arguebant. Et neqvis hermaphroditum crederet, ſuperiorem clitoridis partem tegentes nymphæ partem ejus inferiorem nudam relinqvebant, ut adeoq; non modo glandem tegens præputium, ſed & qvæ totum membrum involvere ſolet, cutis omnino deeſſet; ne teſticulorum mentionem faciam, qvi bini tantùm, & more fœminis ſolito intra abdomen reconditi.

Præ cæteris attentionem ſimul, & admirationem merebatur arteriarum è corde prodeuntium inuſitata formatio. Prima fronte novi qvid portendere videbatur pulmonum arteria multò arctior, qvam aorta; qvam ideoq; à dextro cordis ventriculo uſq; ad ipſam utriusq; pulmonis ſubſtantiam aperui, ſimul evidenter agnovi, canalem, qvi à pulmonum arteria fertur in aortam, in omni aliàs fœtu conſpicuum, hic penitus deeſſe. Cum verò dextrum inde ventriculum aperuiſſem, ſtylus juxta ſeptum ſurſum propulſus in aortam uſq; patens ſibi oſtium invenit eâdem facilitate, qvâ mox ex ſiniſtro ventriculo in eandem aortam adſcendebat. Tria hìc dextri ventriculi oſtia erant, ab auricula unum, duo in arterias: idemq; aortæ canalis utriq; ventriculo communis mediante ſepto cordis geminum orificium formabat, in auriculis nihil à ſolita fœtus conformatione diverſũ occurrebat. Sed in arteriis licet inuſitata

 eſſet

eſſet ſtructura, effectus tamen, qvi inde reſultat naturæ conveniens eſt: Sangvinis namq; in omni fœtu hic eſt motus: ut in utramq; auriculam vena cava, ſic in utramq; arteriam dexter ventriculus ſe exonerat, & qvemadmodũ ab utraq; auricula ſangvinem accipit ſiniſter ventriculus, ſic ab utroqve ſimul ventriculo aorta. Sive itaq; pulmonalem arteriam primo ingrediatur Sangvis è dextro ventriculo exiens per proprium inde canalem in aortam mittendus, ſive ipſi ventriculo dextro parte ſui ſuperſtans aortæ canalis ſangvinem excipiat abſq; interveniente alio ductu, manet idem motus ſangvinis à dextro ventriculo in utramq; arteriam. Circa cauſam hujus phœnomeni nihil habeo, quod dicam, ſi enim dixeris in aperto thorace diſtinctam manſiſſe ab aorta pulmonum arteriam, qvæ aliàs in thorace clauſo recipit ſangvinem à dextro ventriculo in aortam tranſmittendum, duæ mihi veniunt difficultates; dum necdum conſtat, an ſemper datâ tali thoracis aperturâ, ſeqvatur ſimilis arteriarum fabrica; etſi vel maximè id conſtaret, etiamnum incertum eſſet, qvid apertus eo modo thorax ad arteriarum ſtructuram mutandam conferret: Conſtat qvidem in infantibus, dum ſenſim per reſpirationem dilatantur vaſa pulmonum, canalem arterioſum cum tempore in ligamentum mutari, adeoq; eam ſolam ob cauſam patere illum in fœtu, qvod omnis è ventriculo dextro exiens ſangvis per vaſa pulmonum tranſire neqveat; cur autem in præſenti exemplo ne qvidem arteriam pulmonum ingreſſus fuerit, ſed in aortam immediatum ſibi tranſitum aperuerit, nihil invenio, qvod certò pronuntiare valeam, ſed ut ut fuerit de cauſa, intelligentis naturæ evidens id argumentum judico, qvando idem effectus modo non eodẽ, ſemper tamen ingenioſo adminiſtratur;

Digitized by Google

ſtratur; qvod ut hic fœtus oſtendit circa partem ſangvinis emittendam è dextro ventriculo in arteriam magnam, ſic circa ſolidi intra animal reſolutionem non ſemper eodem modo peragendam exemplum præbet.

CXI.

D. Nicolai Stenonis

Uterus Leporis proprium fœtum reſolventis.

IN cujus dextro cornu tumor pugno major cum diſſecaretur, materiam albam tenacem Saponi ſimilem excludebat, crudum qvid & acre redolentem, ſed abſq; fœtore ullius putredinis, qvâ tenacitate in aqva diſſolutâ apparuit globus hirſutus extantibus hinc inde oſſiculorum apicibus aſperior, remotis pilis, qvi nulli parti adhærebant, & diductis oſſibus Lepuſculum eſſe patuit ſic ſatis magnum, cujus poſteriora omnia conſumpta erant exceptis pilis, ſpinæ parte cum oſſibus pedum, & parte hepatis; omnia anteriora, ut diaphragma, cor, pulmones, coſtæ cum muſculis, & ſcapulæ naturalem colorem conſervaverant, in capite qvoqve oculi, & cerebrum necdum corrupti: in tunicis uteri materiâ hanc immediatè contingentibus nullum ullius corruptionis ſignum exſtabat. Certum itaqve, & evidens non omnem fœtuū retentorum reſolutionem fieri per ſui putredinem, & ambientium corruptionem, naturamq; menſtruorum omnis generis varietatem in promptu habere, qvibus pro arbitrio utitur ad ſolida impedimenta removenda. Nec dubitarem hoc modo intra ute-

rum reſolutas qvaſdam partes molliores per venarum oſtia novum ſangvini humorem nutritium porrexiſſe, & cum tempore reſolvendas fuiſſe omnes, atq; in ſangvinem matris redituras, pilos verò, & oſſa, ſi aliàs, & oſſa vim reſolventis evaſiſſent, viſcoſitate ambientis materiæ ſenſim in fluidius mutata extra uterum excludendos fuiſſe, ſi venatorum manus effugiſſet, ſuo ſe fœtu alens mater.

Hoc enim inde Florentiæ in ſerpente vidi, cui duos paſſerculos me præſente vivos deglutiendos dederant, unum capite arreptum prementibus ſinuoſis corporis flexibus in fauces protrudebat, alterum caudâ prehenſum eodem modo ingerebat in ventrem: avicularum mole excedente craſſitiem ſerpentis, duo exſurgebant nodi earundem ad ventrem acceſſum indicantes. Poſt aliqvot dies in Pyxide, qvâ illas aſſervabam excrementorum duo genera inveniebantur, alterum album friabile calcis ad inſtar, alterum ex plumis paſſerculorum in pilam conglomeratis conſtans. Animal ad tactum frigidum non aliter qvam ſi, vi menſtrui oculorum, & manuum judicio, tenacis ex integris aviculis elicuerat, qvicqvid ſucci cedere poſſet in alimentum, & qvod hujus efficaciæ reſiſtebat, immutatum excreverat, ſed omnium id animalium ventribus commune eſt, ut ingeſtarum qvædam reſolvant, alia intacta excludant, pro varia nativa fluidi ſolida reſolventis, ipſumq; fluidum viſcidi plus minúsve contineat, at verò id generis fluidum reſolvens in utero niſi hac unicâ vice deprehendi, nec ab aliis obſervatum memini. Forſitan in animalibus naturæ convenientem alimentorum qvantitatem aſſumentibus non ita facilis occaſio fluidi putredinem inducentis, licet extra locum ſuum aliqvid, vel extra tempus debitum retineatur, cum meminerim me etiam canem apperuiſſe, cujus

Digitized by Google

jus inteſtina plurimos minutos plumbi globulos intra tunicas ſuas continebant, à multo jam tempore ibi hærentes absq; ullo, vel minimo ſigno putredinis, & vulnera magna, non modo animalium, ſed & hominum temperantiæ leges ſervantium, ſine prævia putredine ſponte ſæpiùs curentur. Sanè vel ſpei ſaltem argumentum ex hac obſervatione ſumere licet pro parturientibus poſt conatus omnes irritos fœtum mortuum retinentes, ſi aliàs putridis humoribus alia de cauſa non abundaverint; nec leve ſolamen eſt in re deſperata poſſe ſalutis ſpem, vel uno certo exemplo excitare, ubi à deſperationis dolore virium detrimentum timetur. Sed ut ad naturæ intelligentis induſtriam revertar, primo exemplo patuit illam motum ſangvinis eundem viis non iiſdem adminiſtrare, altero conſtat illam ſolidi extra debitum tempus præſentis reſolutionem non ſemper ejuſdem generis fluidis perficere; addam modo exemplum ejuſdem ſe ipſam ad non ſolita præſtanda invitantem mediante humana induſtria, id qvod

Anſeris magnum hepar & Lac

teſtantur. Dum enim Judæi pingvedinis copioſioris obtinendæ gratiâ, ſingulari diligentia anſeres nutriunt, abundantiâ alimenti, non pingvedinis tantùm, ſed & hepatis molem auget coloremqve, tum hepatis, tum ſeri plane immutat. Vidi id Florentiæ inter alia rara naturæ miracula, qvibus Principum Medicæorum in promovenda ſtudia amor qvotidianam occaſionem mihi ſummâ cum benignitate exhibebat, qvo tempore illorum liberalitas meæ neceſſitati non modo ſufficientia, ſed & commoda media, & honorifica clementer ſuppeditabat. Cauſam aucti hepatis indagaturus eodem tempore duos anſeres aperui, unum frugaliter nutritum, cujus ſangvis parum ſeri idqve totum

Digitized by Google

aqveum continebat, hepar verò minutum flaveſcebat, alterum largo plurium dierum paſtu repletum, cujus ſangvis, dum ex arteria educeretur, intenſè rubebat, mox autem remittente ſenſim calore etiam color mutabatur, donec ſupra concretum in fundo vitri ſangvinem rubentem candidum lac fluitaret absqve ullo aqvoſi ſeri indicio, cujus lactis ſeroſæ partes à partibus caſeoſis affuſo aceto ſeparabantur. Nec amplius mirabar lac mulierum in arterioſo earundem ſangvine, absq; ulla vera mixtione deliteſcere; cum & venæ ſectio in hominibus brevi à Paſtu liberaliori adminiſtrata cum hac obſervatione conſentiat, & non infreqventer lacteum ſerũ eduxerit, à qvibusdam pro pituita habitum. Ulterius ex eodem experimento illorum opinio confirmatur, qvi docent ſerum ſangvinis aliud nihil eſſe, niſi chylum pro breviore, vel diuturniore mora in ſangvine plus minúsve reſolutum, nec lac qvicqvam eſſe, niſi ſerum recens poſt unum, vel alterum circulum in mammis ſecretum. De hepate verò hæc inde ſeqvuntur, non ſangvini colorem venire ab hepate, ſed potius hepatis colorem ſeqvi prædominantis in ſangvine humoris colorem, ſcilicet ſi fluidum rubicundum prædominatur rubicundum eſſe; ſin ſeroſum, ſeroſi fluidi colorem ſeqvi; & flaveſcere, qvando ob bilis copiam flavum fuerit ſerum, albeſcere verò, cum freqventi novi alimenti allapſu ſemper album manet ſerum, nec tempus illi conceditur ad ulteriorem reſolutionem, ut in præſenti exemplo. Qvod monſtroſum hepatis augmentum ſpectat, ſeqventi examine, videbo, qvo uſqve pergere mihi licebit in iſtius rei veritate.

Dum ex parvo & flaveſcente albũ atqve magnum evadit, circa externa obſervatur motus corporis impeditus, & nutrimentum ſolito copioſius, in interioribus reperitur ſerum lacte-

lacteum, & pingvedo mirè aucta, qvâ bilem non memini me in qvantitatem illius, aut ſaporem inqviſiviſſe. Sed & conſtat reddito motu, & imminuto nutrimento redire hepati ſuam priſtinam qvantitatem. E. parenchyma hepatis cum pingvedine hoc commune monſtrat in hoc exemplo, ut ſimul creſcant, & decreſcant, idqve negatâ tranſpiratione, qvam motus producere ſolet, & aucta materia chyli. At dum plus ingeritur, qvam digeritur, bilis nova accedente materia ſemper obtuſior redditur; conſtat autem, qvod qvò acrior bilis fuerit, eò magis impeditur nutritio animalis; & in formatione fœtus; qvo tempore partes velociùs creſcunt; memini me per intervalla in veſicula bilis reperiſſe humorem ferè inſipidum; dum itaqve in hepate ſangvis lacte, ſeu chylo plenus tranſit ab arteria hepatica, & vena porta in cavam, relinqvit certas partes chyli apponendas parenchymati hepatis, unde albedo ejus, & ſaporis ſuavitas, qvas idem inde Sangvis diuturniori circulatione absq; novi chyli adventu acrior redditus iterum ſecum avehit. An verò inter ſubſtantiam augentem parenchyma hepatis, & illam, qvæ auget qvantitatem pingvedinis, alia differentia ſit, qvam, qvæ à ſalis præſentia in hepate propter bilem, ejuſdemqve ſalis in pingvedine abſentia deducitur, Chymicum examen detegere poſſet: hic ſuffecerit, innuiſſe, qvâ ratione natura qværentes pingvedinis augmentum, ſimul augmentum hepatis docuerit, & inſuper arte ad id utatur, qvod ipſa per ſe præſtare non ſolet.

CXII.

D. Matthiæ Jacobæi Profeſſ. Regij.

Somnolentia & membrorum ſtupor non ſemper paralyſin vel apoplexiam denunciant.

HOneſtiſſima urbis hujus matrona, totius corporis torpore, maxime verò brachij dextri ſtupore cum digitorum formicatione correpta fuit, qvi per intervalla nunc remittebat, nunc ingraveſcebat maxime verò poſt captum ſomnum, linimentis & emplaſtris fruſtra adhibitis, venam ſecare juſſi, nonnullum enim metum incuſſit Hippocrates in Coacis prænotionibus, qvi torpores & ſenſuum depravationes præter conſvetudinem ortas, futuram ſiderationem denunciare dixit; ſed ſangvis latentem hoſtem ſtatim prodidit, nempe familiaré ſcorbutũ, qvi inveteratus talia ſymptomata ſecũ trahere ſolet, qvapropter ſolis antiſcorbuticis inſiſtens, aliisq; remediis ſale copioſiore abundantibus, non omiſſis etiam catharticis lenioribus intra bimeſtre ſpatium ſangvis purior factus hoſtem demiſit, ſtuporq; remittens & metu & periculo optimam fæminam liberavit.

CXIII.

D. Matthiæ Jacobæi.

Sal volatile ſangvini purificando utile, ſed cavendum ne in uſu modus excedatur.

NOvi amicum, qvi ſangvinem craſſum, melancholicum & nigricantem, ita enim è venis ſæpius eductus fuit, ſale

le volatili oleoſo Sylviano corrigere tentans, ſucceſſu qvidem non caruit, nam qvotidiano ejus uſu ſangvis floridior factus rubicundo colore pulchrè oculos affecit; ſed dum largiori manu qvotidiano potui illud immiſcet, fluidior juſto ſangvis factus conſiſtentiam debitam amiſit, unde in hæmorrhagiam narium crebram & largam cum palpitatione cordis incidens, periculum fuit ne vel totus ſangvis per nares defluxiſſet, vel ſyncope cardiaca derepente occubuiſſet, qvod fore prædixi niſi maturè acidis aſtringentibus & opiatis ſangvis rurſus incraſſatus fuiſſet.

CXIV.

D. Matthiæ Jacobæi.

Narcoticis qvæ virulentiæ ſunt ſuſpecta cautè utendum.

ANcilla noſtra odontalgia immani diu vexata, topicis & ſpecificis neqvicqvam adhibitis, tandem ſvaſu juvenis cujuſdam, ſeminis hyoſcyami ſuper prunas injecti fumum per infundibulum ore excepit, unde ſubitò pluſqvam qvinqvaginta vermes è cavitate dentis proſiluerunt, albicantes & exiles admodum, vix fili craſſitiem æqvantes, qvi ſtatim nonnihil ſeſe intorqvendo mortui ſunt, ſedatus qvidem dolor fuit nec poſt rediit, ſed vertigine, ſtupore & imbecillitate capitis ex eo tempore correpta fuit, qvæ necdum omninò evanuerunt, ut plus hic mali qvam illic boni fuerit.

Digitized by Google

CXV.

D. Matthiæ Jacobæi.

Ex epota aqva ſtygia membrorum contractio.

FIde dignus Chirurgus Pariſienſis mihi retulit, ſe propriis oculis vidiſſe Chirurgum qvendam urbis Sedanenſis in confiniis Galliæ ſitæ, per errorem aqvam fortem ebibiſſe, unde non mortuus eſt ſed tota membra ita contracta & corrugata fuerunt, ut qvi antea juſti viri ſtaturā habuerit, nunc vix Pygmæi vel ſeptennis pueri obtinuerit, etſi autem tendines, nervi & cartilagines in acido facilè corrugantur & intorqventur, mirum tamen duriſſima oſſa & in illa ætate ſolidiſſima, ſic coarctari & nodoſa evadere potuiſſe.

CXVI.

D. Matthiæ Jacobæi

Æſtus Febrilis inuſitata vis.

FÆmina qvædam urbis Aurelienſis gravida, febri acuta & inflammatione circa umbilicum ſubito correpta, opinione citius & ἀλόγως liberata fuit æſtum vero febrilem in fœtum tranſiiſſe eventus docuit, mortuus enim ex utero extractus, oſſa habuit in pulverem rubicundiſſimum redacta, tanta vis ignis febrilis fuit.

Digitized by Google

CXVII.

D. Matthiæ Jacobæi

Prognoſticon mortis è ſolo odore.

SAgâ qvadam, ut mihi retulit Medicus urbis Andegavenſis, intrante domum honeſtæ viduæ, fortè fortuna filius ejus ſimul intravit matri aliqvid in aures inſuſurrans, cui fixis oculis intenta ſaga, naribusq́; aera captans, prædixit matri brevi funus è domo ejus elatum iri, nec augurium fefellit, octiduo enim elapſo filii funus effertur, nimiumq; vera prædixiſſe ſagam ſua morte confirmavit, puto qvando mors diſſolutionem maſſæ corporeæ moliatur, terrenum qvid corpus exhalare, qvod odora vis narium Divinatricis perſentiſcere potuit, eodem modo ac corvi domo alicujus inſidentes ex olfactu brevi cadaver futurum infauſta & improba voce prænunciant.

CXVIII.

D. Matthiæ Jacobæi

Crebrior Sp. Vini uſus lethalis.

PAupercula qvædam fæmina Urbis Pariſienſis, ſpiritu vini per ſolidum triennium ita ſe ingurgitabat, ut alio alimenti genere corpus nutrire recuſaverit, unde tandem tantum ardorem corpus concepit, viſceraq́; ita incenſa, ut dum ſemel circa veſpertinas horas in ſellâ ſtraminea ſeſe repoſuiſſet dormitura, ex ardore corporis flammam con-

 ciperet,

Digitized by Google

ciperet, qvæ unà cum fæmina manè reperta eſt in cineres redacta, & ita miſera mulier combuſta fuit ut tota in fumum & cineres abierit, excepto cranio & digitorum extremis, adeo ignis iſte inſtar fulminis ſubtilis & penetrans tota oſſa qvæ ignis culinaris non feciſſet, in pulverem convertebat.

CXIX.

D. Matthiæ Jacobæi

Singularis deglutiendi difficultas & febricitandi modus.

CIvis qvidã urbis Amſtelodamenſis per annos duos cum dimidio difficultate deglutiendi vexatus fuit, tandem remediis nihil proficientibus, œſophagus per ſomnum ſe exoneravit membrana qvadam cruſtacea & qvaſi eſcarata, qvam per alvum depoſuit, & optimè tandem deglutivit, Fæmina etiam ejuſdem civitatis in dextro brachio, rigores, frigus, calores, tremores &c, ſentiebat, planeq; in illo febricitabat, nec aliàs qvicqvam febrile in reliqvo corpore ſenſit.

CXX.

D. Caſp. Kölichen.

De Ictteritia inveterata.

STannarius qvidam Icteritia laborans uſus erat conſilio cujuſdã Medicaſterculi (qvi baculo incumbens luſcus & lori-

loripes hinc inde per civitatem diſcurrit & multis impo- nit) hinc factum, ut ignorantiâ hujus Impoſtoris, bonus ille Vir ad miſerabilem ſtatum redactus de vitâ periclitaretur: Icteritia enim inveterata varia ſecum trahit ſymptomata eaq; funeſta, ut huic noſtro accidit; & ſicubi tritum illud locum aliqvando habuit, hìc profectò meretur:

Principiis obſta ſerò Medicina paratur,
Cum Mala per longas invaluere moras.

Tandem verò leniter aperientibus,(Icteritia enim, præſertim inveterata, non vehementia ſed mitia eaq; appropriata amat remedia) & qvæ præterea ſecundum methodi leges ad morbi curationem & profliganda Symptomata neceſſaria videbantur, ut decocto Fragariæ pro potu ordinario, præſcriptis & ritè adhibitis, ſenſim, Deo benedicente, convaluit.

CXXI.

D. Caſp. Kölichen.

Cardialgia ex nimio uſu Balſami Sulphuris.

Cardialgiâ qvidam acerbiſſimè affligebatur, qvi alioqvin balſamo ſulphuris aſſvetus, qvodam die cum nauſeam aliqvam Ventriculi cum torminibus Ventris ſentiret, aſſumpſit decem guttas balſami ſulphuris in cochleari Vini aduſti, cum hoc non juvâret, aſcendit ad viginti, cum neq; hoc, ad qvadraginta pervenit, unde tam immani Ventriculi dolore circa orificium ſuperius correptus fuit, ut inſtar emotæ mentis homo in hypocauſto diſcurreret: Hinc, ego vocatus, judicavi, qvia balſamus ille ut & reli-

Digitized by Google

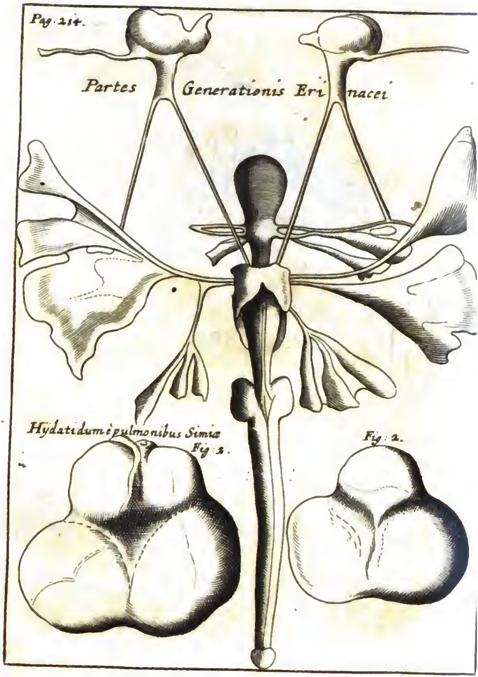
qva olea deſtillata vim aliqvam adurendi habent, ſtomachum, ſeu orificium ſuperius Ventriculi affectum fuiſſe; exqviſiti enim ſenſus eſt ſtomachus, qvia duplici nervo ex propagine ſexti paris, gaudet. Præſcripſi ergò Linimentum anodynum regioni ſtomachi calidè inungendum, & Emulſionē ex amygdalis dulc & ſemine Melonum (calidis enim magis offendebatur) ut obtundatur illa Balſami ſulphuris nimiâ qvantitate aſſumpti vis cauſtica, ſæpiùs bibendam, & non neglectis Clyſteribus qvi per intervalla injiciebantur, ita, Deo benedicente, ſedatus fuit ille ſtomachi dolor.

CXXII.

D. Caſp. Kölichen.

Rarus Caſus in Febre Malignâ.

JUvenis qvidam Arti pyrotechnicæ addiſcendæ operam navans, incidit hyberno tempore, frigore intenſiſſimo, in febrem malignam, ubi ſeptimo morbi die, critico ſcilicet, phreneticus è lecto nudus proſiluit, &, abſentibus illis qvi curam ejus habere debebant, per ſcalas qvaſi furiis agitatus decurrit in hypocauſtum inferius, ubi Materfamilias ipſum comprendere volens, ad januam enim deproperabat, ipſius furorem experta eſt, inſtar enim canis rabidi brachium ipſius mordebat, unde bona mulier perterrita liqvit ipſum; qvô facto, per fores, qvas apertas vidit, in plateam nivibus & glacie undiq; tectam rapido pede procurrit uſq; ad forum Amagrienſe, ubi in puteum ſatis profundum & aqvis plenum ſeſe præcipitem dedit, mox tamen



Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Pag: 214 Fig: 5



D

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

men ab adſtantibus aurigis, qvi ante fores diverſorii illius publici Leckerbiſſen vulgò dicti, ex Urbe abiturientes præſtolabantur, ex puteo illo extractus & in proximas ædes M. Nicolai Boye Chirurgi Regii, ex oppoſito ſitas, deportatus, curâ & bonitate domeſticorum ad ſeſe rediit, debilis tamen & vix ſui compos in hoſpitium cum reportatus eſſet, ego vocatus advolo, invenio hominem exanimem ferè & Charonteis aqvis proximum: tentavi ergò in tam præcipiti caſu omnia qvæ ſana ratio dictabat, inprimis ſudore alexipharmacis largiter provocato, maculis rubris undiq; pictus melius ſpirare cœpit, & ſic porrò adſpirante divini Numinis gratiâ, medicamentis ex arte præſcriptis & ab ægro, qvamvis adhuc per aliqvot dies deliraret, ritè aſſumptis, convaluit.

Sic cum fata volunt bina Venena juvant:
ſecundum illud Auſonii.

CXXIII.

D. Eraſm. Bartholin. Reg. Math.

Vera Menſura Pedis & Ulnæ Haunienſis.

MEnſuras variarum regionum qvi diligenter annotarunt, non ſatis habuiſſe noſtras hic in Dania perſpectas animadverto. Quippe Snellius in Eratoſthene Batavo ſtatuit pedem Haunienſem eſſe, 934. qvalium Leidenſis ſeu Rhinlandicus eſt partium 1000. Verum cum pedem Haunienſem cum Bremenſi confundat, ſuſpicor illos à qvibus olim transmiſſa fuit Snellio illa menſura, ſumpſiſſe

ſiſſe ejus pedis menſuram qvo forſitan mercatores Bremenſes utebantur tum Hauniæ. Conſtat enim olim fuiſſe Bremenſibus emporium aliqvod Hauniæ in loco ubi nunc inſtruitur Regia Claſſis navalis, lingva noſtra vernacula dicto Bremerholm: haud dubiè accepta nomenclatura à mercatorum natione ibi degentium. Noſtrates pedem Haunienſem cum adhibere opus eſt, utuntur ſemiſſe ulnæ, cujus prototypum foribus curiæ urbis Haunienſis affigitur ex ferro fabrefactum. Nullo tamen modo convenire animadverti cum illa ratione à Snellio literis prodita. Quam primum enim animum applicarem ad inveſtigandam illam menſuram, inveni eſſe ulnam Haunienſem 2008, partium, qvalium pes Rhinlandicus conſtituitur 1000; & per conſeqvens pedem Haunienſem ſeu ſemiſſem ulnæ eſſe 1004. Canthari qvoq; Haunienſis latus cubicum eſſe 0,392. Cum vero anno præterito exactiſſimam pedis Pariſienſis menſuram ſecum attuliſſet eximius Mathematicus D. Picart, eo fine, ut variarum nationum menſuras cum ſua conferret, tentavimus qvam haberet ulna Haunienſis rationem ad pedem Pariſienſem, atq; conſtituto eo partium 1440, nec non Leidenſi 1390, inventa eſt exactiſſima ratio hexapedæ Pariſienſis ad tres ulnas Haunienſes ut 720. ad 701. Sed ſciant poſteri nobis hic mentionem fieri ulnæ Haunienſis qvalis in præſentia publice affixa viſitur. Nam poterit forſan hujus menſura ab antiqva eſſe diverſa, cum prior ulnæ Haunienſis prototypus ante aliqvot annos qvibus affigebatur deſtructis in obſidione Haunienſi foribus curiæ perierit, unde alio in ejus locum ſuffecto, facile in ſcrupulis partium errori poterit eſſe locus. De præſentis verò ulnæ menſurâ nulla eſt hæſitatio, & tutò propoſitâ modò ratione uti poterunt curioſi menſurarum.

CXXIV. *D. Eraſm*

CXXIV.

D. Eraſm. Bartholin.

Declinatio Magnetis Hauniæ.

MAgnetis declinationem perplexiori motui obnoxiam eſſe vulgo jam perſvadetur, & in iisdem locis aliqvando ad ortum accedere, modo abire ad Occidentem. Multis experimentis ſe hoc deprehendiſſe teſtantur auctores. Hauniæ Anno 1649. animadverto Græciſſaſſe acum Magneticam 1½. grad. annotante Hermanno Luchtemacher Sereniſſimi Dan. & Norv. Regis pyxidum nauticarum tum artifice. Verùm cum non difficulter fallaci obſervatione decipiantur præſertim incauti, conſultum duximus in horto ædibus meis annexo hujus rei facere experimentum, exactiſſimâ acu Magneticâ, qvam ſecum attulerat ante laudatus D. Picart. Invenimus autem hac obſervatione ad Occidentem vergere à Septentrione gradibus 3. & 35. minut. qvam repetitis notis argumentisq; ſignavimus; ut tandem vera Declinatio Magnetis hic Hauniæ innoteſceret; & deprehendi qvoq; certò in poſterum poſſet, ullone motu procedat, an ignavo corpore torpeat. In inſulâ Hvennâ, eâdem acu Magneticâ accepta declinatio oſtendit 2 grad. 35, minut. non ſine admiratione; intercedente integri gradus differentiâ, intervallo trium milliarium.

CXXV.

D. Eraſm. Bartholin.

Elevatio poli ſeu Latitudo Geographica Haunienſis.

HAunienſis poli elevationem olim ex ſuis obſervationibus deduxit Vir Celeberrimus Chriſtianus Severini

Longomontanus, 55 grad. 43. min. qvâ, tanqvam veritati maximè conſentaneâ, eousq; contenti fuimus donec exactioribus organis in Turri noſtra Aſtronomica illam certius definire poſſemus. Et licet Sextante majori, eoq; qvi adhuc apud nos ſervatur factæ ſint obſervationes, neq; dubitare fas ſit de fide & induſtria tam exercitatæ manus; tamen qvia diviſio limbi non æqvat, Tychonicorum inſtrumentorum perfectionem, jure ſperare poſſumus certiores ad latitudinem loci noſtri ſtabiliendam obſervationes. Ricciolus, juſto minorem diductam eſſe hanc elevationem concludit ex ſua parallaxi Solis obſervata, atq; exiſtimat vero magis congruentem eſſe 55. grad. 45. min. Fecimus ejus rei periculum cum Dn. Picart, adhibitis exqviſitiſſimis organis, ex Gallia allatis; iisdemq; qvibus in Gallia antea qvantitatem gradus Circuli majoris in miliaribus expreſſerat: qvæ deſcripta induſtrie exſtant, in eximio opere de Menſura Terræ ab eodem concinnato. Sed nos auctiorem potius $1\frac{1}{2}$ minuto annotavimus quàm debitò minorem. Itaq; ex obſervationibus hiſce exqviſitâ operâ habitis, agnoſcimus nunc veriſſimam Elevationem poli, ſeu Latitudinem urbis Haunienſis, grad. 55. minut. 41. ſec. 30.

CXXVI.

D. Eraſm. Bartholin.

Longitudo Geographica vera urbis Haunienſis.

UT Longitudinem Hauniæ certo definiremus, vel differentiam Meridianorum inter turrim noſtram Aſtronomi

nomicam & Uraniburgum, propter fructum qvem ex obſervationibus Tychonicis ſperamus, non difficile fuit in tam propinqva locorum vicinitate, diverſis argumentis rem aggredi. Adhibebatur præſertim in conſilium Geodæſia, ſumptâ in inſula Hvenna longiſſimâ baſi, certo hexapedum numero definitâ, ſæpiusq; repetitis obſervationibus, adeò ut nullus ſenſibili errori locus eſſe poſſit. Innotuit tum Diſtantia inter Turrim Aſtronomicam &

Helſingoram	20242	Hexaped. Pariſienſium.
Uraniburgum	13494	
Coroniam	13651	
Lundam	19937	
Malmogiam	14420	

Mittebantur qvoq; obſervatores in inſulam Hvennam, qvibus præerat ingenioſiſſimus juvenis Olaus Römer, cum Horologio correctiſſimo tubis opticis, & qvadrante Aſtronomico, ut Eclipſes Planetarũ circumjovialiũ obſervarentur, dum hic in turri nos iisdẽ invigilaremus curis. Poſtremò ſæpiùs faces accenſæ, in turris ea feneſtra qvæ inſulam Hvennam ſpectat, & certo intervallo temporis interjecto occultatæ, in Hvenna ſpectaculum exhibuerant non diſſimile Eclipſibus Circumjovialium; nam ut tempora occultationum accuratè notarent, vel oculis vel tubis, in mandatis datum fuit. Quas obſervationes cum non dubitem qvin ipſe Dnus Picart publico ſit communicaturus, prolixiore ſermone hic ſuperſedendum. Intelleximus verò, hiſce experimentis Turrim Aſtronomicam Haunienſem occidentaliorem eſſe Uraniburgo 29. ſcrupulis ſecundis horariis.

 CXXVII. *D. Eraſm*

CXXVII.

D. Eraſm. Bartholin.

Lineæ Meridianæ in Turri Aſtronomica Haunienſi determinatio.

IN hæc divertiſſe non erit alienum propter ſuſpicionem variationis Lineæ Meridianæ. Tranſieram Anno præterito in inſulam Hvennam cum Dno. Picart, non tam teſtis laborum & vigiliarum qvibus poſteritati magnâ cum laude conſuluit, qvam ut unà ſcrutaremur veſtigia arcis Uraniburgi, locumq; ubi obſervationes tot annorum Aſtronomicæ, factæ erant. Difficile nobis fuiſſet ipſum locum exactè determinare, niſi ad manus mihi fuiſſent obſervationes angulorum poſitionis, in uno ex voluminibus Obſervationum, olim ipſa Tychonis Brahe annotatæ, ſtudio veræ lineæ meridiei ibi conſtituendæ. Omnium tum admirationem vicit differentia, qvam deprehendimus ab illis annotatis in volumine ſecundo Obſervationum, multisq; repetitis vicibus ſubducta ratione. Neq; nos latebat vitium, qvod vel ſuggerere poſſent obſervationes, vel diverſitas qvæ naſci poſſet ex organorum adhibitorum varietate. Qvippe ad unum aliqvod punctum certiùs collimamus, hiſce qvæ vitris opticis, qvam qvæ dioptris vulgaribus ſunt inſtructa. Tantos verò errores qvantos noſtræ animadverſiones detexerant, non patitur admirabilis Tychonis induſtria, unius ejuſdemq; non difficilis obſervationis ad fundamentum reliqvarum tendentis operâ. Qvocirca, etſi Turris noſtra Aſtronomica ſentire aliqvando poſſit triſtia annorum, tamen ex ſeqventibus obſervationi-

ni-

nibus æſtimare poterunt poſteri, an obnoxium ſit cœlum mutationi, in Meridianæ lineæ deſignatione:

Anguli poſitionis è medio turris Aſtronomicæ Haunienſis, Anno 1672 obſervati, Qvadrante ferreo & dioptris vitreis, deſcriptis in tractatu de menſura terræ excuſo Pariſiis Anno 1671.

	Grad.	min.	ſec.
Helſingora à Septentrione verſus ortum,	3.	26.	40. S. Or.
Latus dextrum turris templi in Hvenna à Tychone deſignati	13.	52.	40. S. Or.
Uraniburgi locus à nobis notatus	16.	40.	0. S. Or.
Medium inter duas turres Lundæ	86.	1.	0. S. Or.
Malmogia	73.	3.	10. M. Or.
Medium inter duas turres Roſchildenſes.	82.	21.	15. M. Occ.

CXXVIII.

D. Eraſm. Bartholin.

Macula Solaris Anno 1671. obſervata.

DEderunt Aſtronomiæ cultores id ſedulò operam jam à multo tempore, uti nihil earum obſervationum deeſſet, qvas profuturas eſſe incremento iſtius ſcientiæ judicarent. Hinc ſingulares in æthereis mutationes animos eò magis ſubduxerunt in cœlum, qvò certiores ex illis rationes aperiri animadverterent, num corruptioni ſint obnoxia cœleſtia corpora. Conſenſu eruditorum id ſtatuere cogunt, inter alia maculæ, qvas Solem ambire ſæpe obſervarunt.

Digitized by Google

runt. Diu tamen eſt, ex qvo ullam aſpici circa Solem annotatum. Quocirca illam qvæ Anno 1671 conſpecta fuit, tubis opticis ſignaſſe erit pretium operæ qvando heic primum animadverſa.

Die 24. Aug. mane in orientali Solis limbo primum obſervata.

Die 29. Aug. eadem macula qvæ tricorporea apparebat, fuit in Meridiano poſt centrum Solis 15 temporis minutis ſecundis, eratq; eodem centro auſtralior 1. min. 40. ſecundis.

Die 1 Sept. macula in meridiano præcedebat centrum Solis 10" ſec. temporis, eratq; borealior 1. min. 25. ſec.

Die 2. Sept. mane præcedebat centrum Solis 33". ſec. temporis, eratq; Borealior 4. min. 50. ſec.

Die 6. Sept. mane, macula non amplius viſa.

CXXIX.

D. Eraſm. Bartholin.

Cometa Anno 1672. Hauniæ obſervatus.

INterpretationem Cometarum alterum argumentũ corruptionis & generationis in cœlo ſecum afferre cenſent ii, qvi in ſpem conſummandæ ſcientiæ naturalis laborant. Multis ſane involuta eſſe miraculis eorũ phænomena, qvis ambigat? Nos motus hujus poſtremi Cometæ conſideravimus, qvoties cœlum favens permiſit, qvos ſubjungere non inconſultum duxi, atq; Aſtrologorum de ſignificationi-

onibus portenta ingenti ſecuritate præterire; qvòd hæc ad ſuperſtitionem magis, qvàm ad veritatem ſint compoſita.

Die 12. Mart. circa horam IX. veſpertinam obſervatus eſt Cometa infra caput Meduſæ; caput Cometæ exiguum apparebat, informe & parum luminoſum. Cauda latior, ſed longitudine vix æqvans gradum unum.

Diſtabat à capite Meduſæ 5. grad. 50. min.
& à pede Andromedæ, 10. 30.

Die 13. Mart. circa horam 8^{vam}. 20. min. veſperi,
Diſtabat à capite Meduſæ, 5. grad. 32. min.
& à pede Andromed. 12. 25.

Die 16. Mart. hora $8\frac{1}{2}$. veſperi
Cometa inter duas ſtellas qvæ non habentur in catalogis fixarum, hac ratione conſpiciebatur.



Die 17. Mart. hor. $8\frac{1}{2}$. veſperi
Cometa diſtabat à pede auſtrali
Perſei - - 4. grad. 23. min. 20. ſec.
& à genu Perſei - 8. grad. 32. min. 30. ſec.

CXXX. D. Eraſm.

Digitized by Google

CXXX.

D. Eraſm. Bartholin.

Animadverſiones Meteorologicæ Anni 1671. Hauniæ.

EFfectus terreſtres cœleſtibus necti cauſis cuncti ſibi cum perſvadeant, miror locorum naturas non ſatis à ſingulis æſtimari, & aeris conſtitutionem regionibus peculiarem. Hinc enim ante oculos habere ſe invenient interpretationem rerum variarum, qvas adeò ſollicitè aſtris commendant. Ita nempe ſentitur aeris temperies, ut terræ lociq; afficit natura, qvæ qvia in mundo publica eſt, omnium varietates complexa, in ratione hac meteorologicâ præcellit. Nos, ex multis annorum obſervationibus, poſteris ſeqventes relinqvemus; ut pateat qvomodo hujus anni ratio ſubſeqventibus congruat.

ANNO

Digitized by Google

ANNO M DC LXXI.

Menſe Januario.

Die	Mane Sole Oriente.	Meridie.	Veſperi Sole Occidente.	Media Nocte.
1	S.*W.Sol in nubibus, aura lenis*	S.*W. Serenitas, aura lenis*	S. *Gelu, aura lenis*	S. *gelu. illuſtre, aura lenis*
2	O.*gelu, aura lenis*	O. *gelu, nubilum aura lenis.*	O. *nubilum, aura lenis*	S.O. *nubilum, aura lenis*
3	S. *nubilum, aura lenis*	S. *nubilum, aura lenis.*	S. *nubilum, lenis ventus*	S. *nubilum, lenis aura, gelu.*
4	S. *nubilum, aura lenis*	S.*W. nubilum, aura lenis.*	S, *nubilum, aura lenis*	S.O *gelu, ventus*
5	S. O.*gelu & ventus.*	S. O. *nubilum, & ventus*	S.O. *nubilum, lenis aura*	S.*W. gelu, lenis aura*
6	*W. nubilum, lenis aura.*	*W. nubilum & lenis aura.*	*W. nubilum & lenis aura*	S. *W. nubilum, lenis aura, gelu*
7	S. O. *gelu, ventus*	S.O. *gelu, ventus*	S. O. *gelu, ventus nix*	S.O. *gelu, nix, ventus.*
8	S. O. *pluvia, lenis ventus*	S. *W. pluvia, lenis ventus*	S. *W. pluvia, lenis ventus*	*W. nubilum, lenis ventus.*
9	*W. Nubilum, lenis ventus*	*W. nubilum, lenis ventus*	*W. nubilum, lenis ventus*	*W. illuſtre & lenis ventus*
10	*W. nubilum*	*W. nubilum, lenis ventus*	*W. nubilum, lenis ventus*	S *W. nubilum, lenis ventus*
11	S. *W. nubilum; lenis ventus.*	S.*W. nubilum, lenis ventus*	S. *Nebula, lenis ventus*	S. *pluvia, lenis ventus*
12	S. *W.. Sol in nubibus, lenis ventus.*	S.*W. ſerenum, lenis ventus.*	S.*W. Sol in nubibus ventus*	*W. pluvia, ventus*
13	*W. pluvia, lenis ventus.*	N.*W. pluvia, lenis ventus*	N.*W. ſerenum, lenis ventus*	N. *W. gelu, lenis ventus*
14	N. *W. gelu, & lenis ventus*	N. *W. nubilum, lenis ventus*	*W. nubilum, lenis ventus*	S.*W. nix, ventus*
15	S. *W. pluvia, nix lenis aura*	S.*W. nubilum, lenis ventus.*	S.*W. pluvia, lenis ventus*	S.*W. illuſtre, gelu, lenis ventus*
16	*W. ſerenum lenis aura*	S.*W. nubilum, pluvia, & lenis ventus*	S.*W. nebuloſum, lenis ventus*	S.*W. nubilum, lenis ventus*

ANNO MDCLXXI.
Menſe Januario.

Die	Mane Sole Oriente.	Meridie.	Veſperi Sole Occidente.	Media nocte.
17	S.W pluvia, nix, ventus	S.W. pluvia, nix, ventus	S. W. pluvia, nix, ventus	S.W. illuſtre, lenis ventus
18	S W. nubilum, lenis ventus	S.W. ſerenum, lenis ventus	S.W. nubilum, lenis ventus	S.W. illuſtre, ventus
19	S.W. nubilum, lenis ventus	S.W. nubilum, nix, & lenis ventus	S. W. nix, lenis ventus	S.W. nix, lenis ventus, gelu
20	S.W. gelu, lenis ventus	S W. ſerenum, lenis ventus	S.W. nubilum, lenis ventus	S.W. nubilum, lenis ventus
21	S W. nubilum, lenis ventus	S.W. nubilum, lenis ventus	S.W. pluvia, lenis ventus	S.W. pluvia, ventus
22	W. Tempeſtas	W. ſerenum, ventus	W. nubilum, ventus	W. pluvia, ventus
23	W. Nubilum, pluvia	W pluvia, lenis ventus	W. pluvia, lenis ventus	S.W. pluvia, ventus
24	W. Serenum, ventus	W. ſerenum, ventus	W. nubilum, lenis ventus	W. nubilum, lenis ventus
25	W. nubilum, ventus	W. nubilum, lenis ventus	S.W. pluvia, ventus	W. pluvia, ventus
26	W. ſerenum, ventus	N.W. ventus, ſerenum	N. W. nix, ventus	N W. illuſtre, tempeſtas, gelu
27	N.W. ſerenum, gelu, ventus	N.W. ſerenum, gelu, ventus	N.W. ſerenum, gelu, ventus	N.W. gelu, illuſtre, lenis ventus
28	N.W. ſerenum, gelu, lenis ventus	N.W. ſerenum, gelu, ventus	N.W. ſerenum, gelu, lenis ventus	N O. illuſtre, tranqvillum, gelu.
29	O. ſerenum, gelu, lenis ventus	O. nubilum, lenis ventus	O. nix, ventus	O. gelu, lenis ventus
30	O. nix, gelu, lenis ventus	O. gelu, lenis ventus	N.O. gelu, ſerenum & tranqvillum	N.O. gelu, illuſtre, lenis ventus
31	N.O. ſerenum, gelu, lenis ventus	N.O. ſerenum, gelu, & tranqvillum	N.O. gelu, ſerenum & tranqvillum	N.O. gelu, illuſtre & tranqvillum

Die

ANNO M DC LXXI.
Menſe Februario.

Die	Mane Sole Oriente.	Meridie.	Veſperi Sole Occidente.	Media nocte.
1	N.O. *ſerenum, gelu & tranqvillum*	N.O. *ſerenum, gelu & tranqvillum*	N.O. *ſerenum, gelu, tranqvillum*	N. O. *illuſtre, gelu, lenis ventus*
2	O. *ſerenum, gelu, lenis ventus*	O. *ſerenum, gelu, lenis ventus*	O. *ſerenum, gelu, lenis ventus*	O. *gelu, lenis ventus*
3	O. *gelu,* Sol *pone nubem latens*	O. *nubilum, gelu, lenis ventus*	O. *nubilum, lenis ventus*	O. *gelu, lenis ventus*
4	O. *nubilum, lenis ventus*	O. *nubilum, lenis ventus*	O. *nubilum, lenis ventus*	O. *nubilum, gelu, ventus*
5	O. *nubilum, gelu, ventus*	O. *nix, gelu, ventus*	O. *gelu, lenis ventus*	O. *illuſtre, gelu, lenis ventus*
6	O. *ſerenum, gelu, lenis ventus*	O. *ſerenum, lenis ventus*	O. *ſerenum, lenis ventus*	O. *gelu, nubilum, lenis ventus*
7	S.W. *nubilum, nix & lenis ventus*	W. *ſerenum, lenis ventus*	N.W. *ſerenum, lenis ventus*	S.W. *nix, gelu*
8	S.W. *nubilum, lenis ventus*	S.W. *nubilum, lenis ventus*	S.W. *nubilum, lenis ventus*	S.W. *nubilum, lenis ventus*
9	S.W. *ſerenum, lenis ventus*	W. *nubilum, lenis ventus*	W. *nubilum, lenis ventus*	W. *ventus & pluvia*
10	N.W. *pluvia, ventus*	N.W. *ſerenum, ventus*	N. W. Sol *nubibus abſconditur, lenis ventus*	N. W. *gelu & ventus*
11	N.W. *ſerenum, ventus*	N.W. *ſerenum, ventus*	N.W. *ſerenum, lenis ventus*	N.W. *illuſtre, lenis ventus*
12	N.W *ſerenum, lenis ventus.*	N.W. *ſerenum, lenis ventus*	N.W. *ſerenum, lenis ventus*	N.W. *pluvia, ventus*
13	W. *pluvia, ventus*	W. *pluvia, lenis ventus*	W. *pluvia lenis ventus*	W. *pluvia, nix, ventus*
14	W. *ſerenum, gelu, lenis ventus*	N.W *ſerenum, lenis ventus*	N. W. Sol *poſt nubē latet, lenis ventus*	N. *gelu, illuſtre, lenis ventus*
15	O Sol *poſt nubes oritur, lenis ventus*	O. *ſerenum & lenis ventus*	O. *ſerenum, lenis ventus*	O. *gelu, illuſtre, lenis ventus*

ANNO MDCLXXI.
Menſe Februario.

Die	Mane Oriente Sole.	Meridie.	Veſperi Occidente Sole.	Media nocte.
16	S. ſerenum, lenis ventus	S.O. ſerenitas, lenis ventus	S.O. gelu, lenis ventus	S.O. gelu, ventus
17	S. O. ſerenum, gelu, ventus	S.O. ſerenum, lenis ventus	S. O. ſerenum, gelu & lenis ventus	S.O. nubilum, gelu & ventus
18	O. Nubilum, gelu	O. nubilum, lenis ventus	O. nubilum, lenis ventus	O. nubilum, gelu, lenis ventus
20	O. Nubilum, gelu lenis ventus	O. nubilum, gelu, lenis ventus	O. nubilum, gelu, lenis ventus	N. nubilum, gelu, lenis ventus
21	N. gelu, Sol obſcurus oritur, lenis ventus	N. ſerenitas, & lenis ventus	N.W ſerenum, lenis ventus	N. gelu, nix, lenis ventus
22	N. gelu, ſerenum, lenis ventus	N. ſerenum, lenis ventus.	N. gelu, lenis ventus	N. gelu, lenis ventus
23	N. gelu, ſerenum, lenis ventus	N. ſerenum, lenis ventus	N. O. gelu, ſerenum lenis ventus	N.O. gelu, lenis ventus
24	S. gelu, nubilum, lenis ventus	S. Nubilum, lenis ventus	S. nubilum, lenis ventus	W. nubilum, ventus
25	S.W. nix, gelu & ventus	W. ſerenum, ventus	W. ſerenum, lenis ventus	W. illuſtre, gelu, tranqvillum
26	W. Sol rubens, gelu, tranqvillum	W. nubilum, lenis ventus	W. pluvia, nubilum lenis ventus	W. nubilum gelu, lenis ventus
27	W. nubilum, gelu, lenis ventus	W. ſerenum, lenis ventus	W. ſerenum, lenis ventus	W. pluvia, ventus
28	W. nubilum & ventus	W. ſerenum, ventus	W. ſerenus occidit, lenis ventus	W. illuſtre, lenis ventus

Die

ANNO MDCLXXI.
Menſe Martio.

Die	Mane Sole Oriente.	Meridie.	Veſperi Sole Occidente.	Media Nocte.
1	W. *nubilum, lenis ventus*	W. *nubilum, lenis ventus*	W. *Nebula, tranqvillum*	W. *illuſtre, pruina, lenis ventus*
2	O. *nubilum, lenis ventus*	O. *ſerenum, lenis ventus*	O. *Sol conditur poſt nubes, lenes venti*	O. *gelu, lenes venti*
3	O. *gelu, lenes venti*	O. *ventus, ſerenitas, gelu*	O. *ſerenus occidit Sol, lenis ventus*	O. *illuſtre, gelu & ventus*
4	O. *ſerenus oritur Sol, gelu, ventus*	O *ſerenum, ventus*	O. *ſerenus Sol occidit, ventus.*	O. *illuſtre, ventus & gelu*
5	O. *Sol ſerenus oritur, gelu*	O. *ſerenum, ventus*	O. *ſerenus Sol, ventus*	O. *illuſtre, ventus, gelu*
6	O. *Sol ſerenus oritur, ventus*	O. *ſerenum, ventus*	O. *Sol ſerenus, ventus lenis*	O. *illuſtre, gelu & ventus*
7	N.O *Sol ſerenus oritur, lenis ventus*	N. O. *ſerenitas & lenes venti*	N.O. *nix, gelu & ventus lenis*	O. *illuſtre, gelu & ventus*
8	O. *Sol ſerenus oritur, lenis ventus*	O. *ſerenitas, lenis ventus*	O. *ſerenus occidit Sol, lenis ventus*	O. *gelu & ventus*
9	N. *nubilum, gelu & lenis ventus*	O. *nubilum & lenis ventus*	O. *gelu, nubilum & lenis ventus*	O. *nubilum, gelu & ventus*
10	O. *nubilum, gelu & ventus*	O. *nubilum, gelu & ventus*	O. *nubilum, gelu & ventus*	O. *gelu & ventus*
11	O. *gelu, ventus, nubilum*	O. *nubilum & ventus*	O. *nix, ventus & gelu*	O. *nix, gelu, ventus*
12	O. *nix, ventus*	O. *nubilum & ventus*	O. *nubilum & ventus*	O. *nubilum, ventus*
13	O. *nubilum, ventus*	O. *nubilum, ventus*	O. *pluvia, grando*	O. *nubilum, nix*
14	O. *nubilum, gelu, ventus*	O. *gelu, lenis ventus*	O. *nubilum, lenis ventus*	O. *nubilum, lenis ventus*
15	O. *ſerenus Sol, gelu, lenes venti*	O. *ſerenum, modici venti*	O. *ſerenus occidit Sol, lenes venti*	O. *gelu, illuſtre, tranqvillum*
16	O. *ſerenus oritur Sol, modici venti*	O. *ſerenitas, & lenes venti*	O. *ſerenus occidit, lenes venti*	N. O. *gelu & lenes venti*

Digitized by Google

ANNO MDCLXXI.
Menſe Martio.

Die	Mane Sole Oriente	Meridie.	Veſperi Sole Occidente.	Media nocte.
17	N.O. *nubilum, & modici venti*	N.O. *nubilum, nix & modici venti*	*N.* O. *nix & gelu*	N.O. *nix, gelu & ventus*
18	N.O. *Sol ſerenus oritur, gelu*	*N.*O *ſerenitas, gelu & modici venti*	N.O.*ſerenus occidit gelu, & modici venti*	N.O *illuſtre, gelu & modici venti*
19	N.O. *Sol ſerenus oritur, gelu, & lenes venti*	N. *ſerenitas, & modici venti*	N.*ſerenus occidit ſol & modici venti*	N.O. *nubilum, nix & ventus*
20	N.O. *gelu, nix & ventus*	N.O. *gelu, nix & ventus*	N. O. *nubilum & ventoſum*	N.O. *nubilum, gelu, ventus*
21	N.O.*gelu, nix, ventus*	N.O. *nubilum, gelu, ventus*	N. O. *nubilum & ventoſum*	N.O *nubilum, gelu, ventus*
22	O.*gelu. nix, ventus*	O. *gelu, nix, ventus*	O. *nubilum, ventus*	O. *gelu, ventus*
23	O. *gelu, tempeſtas magna*	N.O. *tempeſtas, nubilum*	N.O. *Sol ſerenus occidit, ventus*	N. O. *ventus & illuſtre*
24	N.O. *ſerenus oritur Sol, modici venti*	O. *ſerenitas, ventus*	O. *ſerenus ſol occidit, ventus*	O. *gelu, ventus*
25	O. *Sol ſerenus oritur, modi venti*	O. *ſerenitas modici venti*	O. *ſerenus ſol occidit, modici venti*	O. *gelu, illuſtre & modici venti*
26	O. *gelu, modici venti*	O. *ſerenitas, modici venti*	O. *ſol ſerenus occidit, modici venti*	O. *gelu, modici venti*
27	O. *Nubibus tegitur Sol, lenes venti*	O. *nubilum, lenes venti*	O. *nubilum & lenes venti*	O. *nubilum & lenes venti*
28	O. *nubilum, lenes venti*	O. *ſerenitas, lenes venti*	O. *nubibus conditus occidit ſol, lenis ventus*	O. *pluvia, lenes venti*
29	S.W. *nubilum, lenis ventus*	S.W. *ſerenitas, lenes venti*	S.*W. nubilum & lenes venti*	S *W. nubilum, modici venti*
30	S.W. *nubilum, modici venti*	S. *W, nubilum, modici venti*	S.W. *nubilum, lenes venti*	S.W. *pluvia, lenes venti*
31	S W. *pluvia, nubilum*	W. *ſerenitas, modici venti*	S.W. *nubilum, modici venti*	S. W, *nubilum, pluvia*

Die

ANNO MDCLXXI.
Menſe Aprili.

Die	Mane Oriente Sole.	Meridie.	Veſperi Occidente Sole.	Media nocte.
1	S.W. *ſerenus oritur ſol, modici venti*	W. *ſerenum, modici venti*	W. *pluvia, modici venti*	S.W. *nubilum & modici venti*
2	S. *Sol poſt nubes oritur, modici venti*	S. *ſerenum, modici venti*	O. *nubilum, modici venti*	S.W. *pluvia, modici venti*
3	S. *Sol ſerenus oritur, modici venti*	S.W. *ſerenitas, modici venti*	S. *Sol in nubibus occidit, ventus*	W. *illuſtre, ventus*
4	W. *ſerenus oritur Sol, ventus*	W. *ſerenitas, ventus*	W. *ſol obſcuratus nubibus occidit, lenes venti*	W. *nubilum, modici venti*
5	W. *ſol oritur nubibus tectus, ventus*	W. *nubilum, modici venti*	W. *ſol tectus nubibus occidit v[illegible]us*	W. *illuſtre, ventus*
6	W. *ſol tectus nubibus oritur, ventus*	W. *ſerenitas, ventus*	W. *ſol tectus nubibus occidit, ventus*	W. *illuſtre, ventus*
7	N.W. *ſerenus ſol oritur, ventus*	N.W. *ſerenitas, ventus*	N. *ſol tectus nubibus occidit, ventus*	N. *illuſtre, ventus*
8	N. *ſol tectus nubibus oritur, ventus*	N. *ſerenitas, ventus*	W. *ſol tectus nubibus occidit, modici venti*	W. *nubilum, modici venti*
9	S.W. *nubilum, modici venti*	S.W. *ſerenitas, modici venti*	S.W. *ſol tectus nubibus occidit, modici venti*	S.W. *nubilum & modici venti*
10	S.W. *nubilum, modici venti*	S.W. *ſerenitas, modici venti*	W. *nubilum, modici venti*	W. *nubilum, & modici venti*
11	W. *nubilum, & modici venti*	W. *nubilum, modici venti*	N.W. *nubilum, modici venti*	N.W. *illuſtre*
12	N.O. *ſol tectus nubibus oritur, venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	W. *ſol nubibus tectus modici venti*	W. *illuſtre, modici venti*
13	N.O. *nubilum, modici venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	N.O. *illuſtre, modici venti*
14	N.O. *ſerenus ortus modici venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	N. *gelu, illuſtre, modici venti*

Digitized by Google

ANNO MDCLXXI.
Menſe Martio.

Die	Mane Sole Oriente	Meridie.	Veſperi Sole Occidente.	Media nocte.
17	N.O. *nubilum, & modici venti*	N.O. *nubilum, nix & modici venti*	N.O. *nix & gelu*	N.O. *nix, gelu & ventus*
18	N.O. *Sol ſerenus oritur, gelu*	N.O *ſerenitas, gelu & modici venti*	N.O. *ſerenus occidit gelu, & modici venti*	N.O *illuſtre, gelu & modici venti*
19	N.O. *Sol ſerenus oritur, gelu, & lenes venti*	N. *ſerenitas, & modici venti*	N. *ſerenus occidit ſol & modici venti*	N.O. *nubilum, nix & ventus*
20	N.O. *gelu, nix & ventus*	N.O. *gelu, nix & ventus*	N. O. *nubilum & ventoſum*	N.O. *nubilum, gelu, ventus*
21	N.O. *gelu, nix, ventus*	N.O. *nubilum, gelu, ventus*	N. O. *nubilum & ventoſum*	N.O. *nubilum, gelu, ventus*
22	O. *gelu, nix, ventus*	O. *gelu, nix, ventus*	O. *nubilum, ventus*	O. *gelu, ventus*
23	O. *gelu, tempeſtas magna*	N.O. *tempeſtas, nubilum*	N. O. *Sol ſerenus occidit, ventus*	N. O. *ventus & illuſtre*
24	N.O. *ſerenus oritur Sol, modici venti*	O. *ſerenitas, ventus*	O. *ſerenus ſol occidit, ventus*	O. *gelu, ventus*
25	O. *Sol ſerenus oritur, modi venti*	O. *ſerenitas modici venti*	O. *ſerenus ſol occidit, modici venti*	O. *gelu, illuſtre & modici venti*
26	O. *gelu, modici venti*	O. *ſerenitas, modici venti*	O. *ſol ſerenus occidit, modici venti*	O. *gelu, modici venti*
27	O. *Nubibus tegitur Sol, lenes venti*	O. *nubilum, lenes venti*	O. *nubilum & lenes venti*	O. *nubilum & lenes venti*
28	O. *nubilum, lenes venti*	O. *ſerenitas, lenes venti*	O. *nubibus conditus occidit ſol, lenis ventus*	O. *pluvia, lenes venti*
29	S.W. *nubilum, lenis ventus*	S.W. *ſerenitas, lenes venti*	S.W. *nubilum & lenes venti*	S.W. *nubilum, modici venti*
30	S.W. *nubilum, modici venti*	S.W. *nubilum, modici venti*	S.W. *nubilum, lenes venti*	S.W. *pluvia, lenes venti*
31	S W. *pluvia, nubilum*	W. *ſerenitas, modici venti*	S.W. *nubilum, modici venti*	S. W. *nubilum, pluvia*

Die

Digitized by Google

ANNO MDCLXXI.
Menſe Aprili.

Die	Mane Oriente Sole.	Meridie.	Veſperi Occidente Sole.	Media nocte.
1	S.W. *ſerenus oritur ſol, modici venti*	W. *ſerenum, modici venti*	*W. pluvia, modici venti*	S.W. *nubilum & modici venti*
2	S. *Sol poſt nubes oritur, modici venti*	S. *ſerenum, modici venti*	O. *nubilum, modici venti*	S.*W. pluvia, modici venti*
3	S. *Sol ſerenus oritur, modici venti*	S.W. *ſerenitas, modici venti*	S. *Sol in nubibus occidit, ventus*	*W. illuſtre, ventus*
4	W. *ſerenus oritur Sol, ventus*	W. *ſerenitas, ventus*	W. *ſol obſcuratus nubibus occidit, lenes venti*	*W. nubilum, modici venti*
5	W. *ſol oritur nubibus tectus, ventus*	W. *nubilum, modici venti*	*W. ſol tectus nubibus occidit. v* [illegible]	*W. illuſtre, ventus*
6	W. *ſol tectus nubibus oritur, ventus*	W. *ſerenitas, ventus*	*W. ſol tectus nubibus occidit, ventus*	*W. illuſtre, ventus*
7	N.W. *ſerenus ſol oritur, ventus*	N.W. *ſerenitas, ventus*	N. *ſol tectus nubibus occidit, ventus*	N. *illuſtre, ventus*
8	N. *ſol tectus nubibus oritur, ventus*	N. *ſerenitas, ventus*	W. *ſol tectus nubibus occidit, modici venti*	*W. nubilum, modici venti*
9	S.W. *nubilum, modici venti*	S.W. *ſerenitas, modici venti*	S.W. *ſol tectus nubibus occidit, modici venti*	S.W. *nubilum & modici venti*
10	S.W. *nubilum, modici venti*	S.W. *ſerenitas, modici venti*	*W. nubilum, modici venti*	*W. nubilum, & modici venti*
11	W. *nubilum, & modici venti*	W. *nubilum, modici venti*	N.*W. nubilum, modici venti*	N.*W. illuſtre*
12	N.O. *ſol tectus nubibus oritur, venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	*W. ſol nubibus tectus modici venti*	W. *illuſtre, modici venti*
13	N.O. *nubilum, modici venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	N.O. *illuſtre, modici venti*
14	N.O. *ſerenus ortus modici venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	N. *gelu, illuſtre, modici venti*

Die

ANNO MDCLXXI.
Menſe Martio.

Die	Mane Sole Oriente	Meridie.	Veſperi Sole Occidente.	Media nocte.
17	N. O. *nubilum, & modici venti*	N.O. *nubilum, nix & modici venti*	N.O. *nix & gelu*	N.O. *nix, gelu & ventus*
18	N.O. *Sol ſerenus oritur, gelu*	N.O *ſerenitas, gelu & modici venti*	N.O. *ſerenus occidit gelu, & modici venti*	N.O *illuſtre, gelu & modici venti*
19	N.O. *Sol ſerenus oritur, gelu, & lenes venti*	N. *ſerenitas, & modici venti*	N. *ſerenus occidit ſol & modici venti*	N.O. *nubilum, nix & ventus*
20	N.O. *gelu, nix & ventus*	N. O. *gelu, nix & ventus*	N. O. *nubilum & ventoſum*	N.O. *nubilum, gelu, ventus*
21	N.O. *gelu, nix, ventus*	N.O. *nubilum, gelu, ventus*	N. O. *nubilum & ventoſum*	N.O *nubilum, gelu, ventus*
22	O. *gelu. nix, ventus*	O. *gelu, nix, ventus*	O. *nubilum, ventus*	O. *gelu, ventus*
23	O. *gelu, tempeſtas magna*	N.O. *tempeſtas, nubilum*	N. O. *Sol ſerenus occidit, ventus*	N. O. *ventus & illuſtre*
24	N.O. *ſerenus oritur Sol, modici venti*	O. *ſerenitas, ventus*	O. *ſerenus ſol occidit, ventus*	O. *gelu, ventus*
25	O. *Sol ſerenus oritur, modi venti*	O. *ſerenitas modici venti*	O. *ſerenus ſol occidit, modici venti*	O. *gelu, illuſtre & modici venti*
26	O. *gelu, modici venti*	O. *ſerenitas, modici venti*	O. *ſol ſerenus occidit, modici venti*	O. *gelu, modici venti*
27	O. *Nubibus tegitur Sol, lenes venti*	O. *nubilum, lenes venti*	O. *nubilum & lenes venti*	O. *nubilum & lenes venti*
28	O. *nubilum, lenes venti*	O. *ſerenitas, lenes venti*	O. *nubibus conditus occidit ſol, lenis ventus*	O. *pluvia, lenes venti*
29	S.W. *nubilum, lenis ventus*	S.W. *ſerenitas, lenes venti*	S.W. *nubilum & lenes venti*	S.W. *nubilum, modici venti*
30	S.W. *nubilum, modici venti*	S. W. *nubilum, modici venti*	S.W. *nubilum, lenes venti*	S.W. *pluvia, lenes venti*
31	S W. *pluvia, nubilum*	W. *ſerenitas, modici venti*	S.W. *nubilum, modici venti*	S. W, *nubilum, pluvia*

ANNO MDCLXXI.
Menſe Aprili.

Die	Mane Oriente Sole.	Meridie.	Veſperi Occidente Sole.	Media nocte.
1	S.W ſerenus oritur ſol, modici venti	W. ſerenum, modici venti	W. pluvia, modici venti	S.W. nubilum & modici venti
2	S. Sol poſt nubes oritur, modici venti	S. ſerenum, modici venti	O. nubilum, modici venti	S.W. pluvia, modici venti
3	S. Sol ſerenus oritur, modici venti	S.W. ſerenitas, modici venti	S. Sol in nubibus occidit, ventus	W. illuſtre, ventus
4	W. ſerenus oritur Sol, ventus	W. ſerenitas, ventus	W. ſol obſcuratus nubibus occidit, lenes venti	W. nubilum, modici venti
5	W. ſol oritur nubibus tectus, ventus	W. nubilum, modici venti	W. ſol tectus nubibus occidit ventus	W. illuſtre, ventus
6	W. ſol tectus nubibus oritur, ventus	W. ſerenitas, ventus	W. ſol tectus nubibus occidit, ventus	W. illuſtre, ventus
7	N.W. ſerenus ſol oritur, ventus	N.W. ſerenitas, ventus	N. ſol tectus nubibus occidit, ventus	N. illuſtre, ventus
8	N. ſol tectus nubibus oritur, ventus	N. ſerenitas, ventus	W. ſol tectus nubibus occidit, modici venti	W. nubilum, modici venti
9	S.W. nubilum, modici venti	S.W. ſerenitas, modici venti	S.W. ſol tectus nubibus occidit, modici venti	S.W. nubilum & modici venti
10	S.W. nubilum, modici venti	S.W. ſerenitas, modici venti	W. nubilum, modici venti	W. nubilum, & modici venti
11	W. nubilum, & modici venti	W. nubilum, modici venti	N.W. nubilum, modici venti	N.W. illuſtre
12	N.O. ſol tectus nubibus oritur, venti	N.O. ſerenitas, modici venti	W. ſol nubibus tectus modici venti	W. illuſtre, modici venti
13	N.O. nubilum, modici venti	N.O. ſerenitas, modici venti	N.O. ſerenitas, modici venti	N.O. illuſtre, modici venti
14	N.O. ſerenus ortus modici venti	N.O. ſerenitas, modici venti	N.O. ſerenitas, modici venti	N. gelu, illuſtre, modici venti

ANNO MDCLXXI.
Menſe Martio.

Die	Mane Sole Oriente	Meridie.	Veſperi Sole Occidente.	Media nocte.
17	N.O. *nubilum, & modici venti*	N.O. *nubilum, nix & modici venti*	*N.O. nix & gelu*	N.O. *nix, gelu & ventus*
18	N.O. *Sol ſerenus oritur, gelu*	N.O *ſerenitas, gelu & modici venti*	N.O. *ſerenus occidit gelu, & modici venti*	N.O *illuſtre, gelu & modici venti*
19	N.O. *Sol ſerenus oritur, gelu, & lenes venti*	N. *ſerenitas, & modici venti*	N. *ſerenus occidit ſol & modici venti*	N.O. *nubilum, nix & ventus*
20	N.O. *gelu, nix & ventus*	N.O. *gelu, nix & ventus*	N. O. *nubilum & ventoſum*	N.O. *nubilum, gelu, ventus*
21	N.O. *gelu, nix, ventus*	N.O. *nubilum, gelu, ventus*	N. O. *nubilum & ventoſum*	N.O *nubilum, gelu, ventus*
22	O. *gelu, nix, ventus*	O. *gelu, nix, ventus*	O. *nubilum, ventus*	O. *gelu, ventus*
23	O. *gelu, tempeſtas magna*	N.O. *tempeſtas, nubilum*	N.O. *Sol ſerenus occidit, ventus*	N. O. *ventus & illuſtre*
24	N.O. *ſerenus oritur Sol, modici venti*	O. *ſerenitas, ventus*	O. *ſerenus ſol occidit, ventus*	O. *gelu, ventus*
25	O. *Sol ſerenus oritur, modi venti*	O. *ſerenitas modici venti*	O. *ſerenus ſol occidit, modici venti*	O. *gelu, illuſtre & modici venti*
26	O. *gelu, modici venti*	O. *ſerenitas, modici venti*	O. *ſol ſerenus occidit, modici venti*	O. *gelu, modici venti*
27	O. *Nubibus tegitur Sol, lenes venti*	O. *nubilum, lenes venti*	O. *nubilum & lenes venti*	O. *nubilum & lenes venti*
28	O. *nubilum, lenes venti*	O. *ſerenitas, lenes venti*	O. *nubibus conditus occidit ſol, lenis ventus*	O. *pluvia, lenes venti*
29	S.W. *nubilum, lenis ventus*	S.W. *ſerenitas, lenes venti*	S.W. *nubilum & lenes venti*	S.W. *nubilum, modici venti*
30	S.W. *nubilum, modici venti*	S.W. *nubilum, modici venti*	S.W. *nubilum, lenes venti*	S.W. *pluvia, lenes venti*
31	S.W. *pluvia, nubilum*	W. *ſerenitas, modici venti*	S.W. *nubilum, modici venti*	S.W. *nubilum, pluvia*

Die

Digitized by Google

ANNO M DC LXXI.
Menſe Aprili.

Die	Mane Oriente Sole.	Meridie.	Veſperi Occidente Sole.	Media nocte.
1	S.W. *ſerenus oritur ſol, modici venti*	W. *ſerenum, modici venti*	*W. pluvia, modici venti*	S.W. *nubilum & modici venti*
2	S. *Sol poſt nubes oritur, modici venti*	S. *ſerenum, modici venti*	O. *nubilum, modici venti*	S.*W. pluvia, modici venti*
3	S. *Sol ſerenus oritur, modici venti*	S.W. *ſerenitas, modici venti*	S. *Sol in nubibus occidit, ventus*	*W. illuſtre, ventus*
4	W. *ſerenus oritur Sol, ventus*	W. *ſerenitas, ventus*	W. *ſol obſcuratus nubibus occidit, lenes venti*	*W. nubilum, modici venti*
5	W. *ſol oritur nubibus tectus, ventus*	W. *nubilum, modici venti*	*W. ſol tectus nubibus occidit v[illegible]ts*	*W. illuſtre, ventus*
6	W. *ſol tectus nubibus oritur, ventus*	W. *ſerenitas, ventus*	*W. ſol tectus nubibus occidit, ventus*	*W. illuſtre, ventus*
7	N.W. *ſerenus ſol oritur, ventus*	N.W. *ſerenitas, ventus*	N. *ſol tectus nubibus occidit, ventus*	N. *illuſtre, ventus*
8	N. *ſol tectus nubibus oritur, ventus*	N. *ſerenitas, ventus*	W. *ſol tectus nubibus occidit, modici venti*	*W. nubilum, modici venti*
9	S.W. *nubilum, modici venti*	S W. *ſerenitas, modici venti*	S.W. *ſol tectus nubibus occidit, modici venti*	S.W. *nubilum & modici venti*
10	S.W. *nubilum, modici venti*	S.W. *ſerenitas, modici venti*	*W. nubilum, modici venti*	*W. nubilum, & modici venti*
11	W. *nubilum, & modici venti*	W. *nubilum, modici venti*	N.*W. nubilum, modici venti*	N.*W. illuſtre*
12	N.O. *ſol tectus nubibus oritur, venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	*W. ſol nubibus tectus modici venti*	W. *illuſtre, modici venti*
13	N.O. *nubilum, modici venti*	N. O. *ſerenitas, modici venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	N.O. *illuſtre, modici venti*
14	N O. *ſerenus ortus modici venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	N. *gelu, illuſtre, modici venti*

Die

Digitized by Google

ANNO M DC LXXI.
Menſe Martio.

Die	Mane Sole Oriente	Meridie.	Veſperi Sole Occidente.	Media nocte.
17	N.O. *nubilum, & modici venti*	N.O. *nubilum, nix & modici venti*	N.O. *nix & gelu*	N.O. *nix, gelu & ventus*
18	N.O. *Sol ſerenus oritur, gelu*	N.O *ſerenitas, gelu & modici venti*	N.O. *ſerenus occidit gelu, & modici venti*	N.O *illuſtre, gelu & modici venti*
19	N.O. *Sol ſerenus oritur, gelu, & lenes venti*	N. *ſerenitas, & modici venti*	N. *ſerenus occidit ſol & modici venti*	N.O. *nubilum, nix & ventus*
20	N.O. *gelu, nix & ventus*	N.O. *gelu, nix & ventus*	N. O. *nubilum & ventoſum*	N.O. *nubilum, gelu, ventus*
21	N.O. *gelu, nix, ventus*	N.O. *nubilum, gelu, ventus*	N. O. *nubilum & ventoſum*	N.O *nubilum, gelu, ventus*
22	O. *gelu. nix, ventus*	O. *gelu, nix, ventus*	O. *nubilum, ventus*	O. *gelu, ventus*
23	O. *gelu, tempeſtas magna*	N.O. *tempeſtas, nubilum*	N.O. *Sol ſerenus occidit, ventus*	N. O. *ventus & illuſtre*
24	N.O. *ſerenus oritur Sol, modici venti*	O. *ſerenitas, ventus*	O. *ſerenus ſol occidit, ventus*	O. *gelu, ventus*
25	O. *Sol ſerenus oritur, modi venti*	O. *ſerenitas modici venti*	O. *ſerenus ſol occidit, modici venti*	O. *gelu, illuſtre & modici venti*
26	O. *gelu, modici venti*	O. *ſerenitas, modici venti*	O. *ſol ſerenus occidit, modici venti*	O. *gelu, modici venti*
27	O. *Nubibus tegitur Sol, lenes venti*	O. *nubilum, lenes venti*	O. *nubilum & lenes venti*	O. *nubilum & lenes venti*
28	O. *nubilum, lenes venti*	O. *ſerenitas, lenes venti*	O. *nubibus conditus occidit ſol, lenis ventus*	O. *pluvia, lenes venti*
29	S.W. *nubilum, lenis ventus*	S.W. *ſerenitas, lenes venti*	S.W. *nubilum & lenes venti*	S W. *nubilum, modici venti*
30	S.W. *nubilum, modici venti*	S. W, *nubilum, modici venti*	S.W. *nubilum, lenes venti*	S.W. *pluvia, lenes venti*
31	S W. *pluvia, nubilum*	W. *ſerenitas, modici venti*	S.W. *nubilum, modici venti*	S. W, *nubilum, pluvia*

Die

ANNO MDCLXXI.
Menſe Aprili.

Die	Mane Oriente Sole.	Meridie.	Veſperi Occidente Sole.	Media nocte.
1	S.W. *ſerenus oritur ſol, modici venti*	W. *ſerenum, modici venti*	W. *pluvia, modici venti*	S.W. *nubilum & modici venti*
2	S. *Sol poſt nubes oritur, modici venti*	S. *ſerenum, modici venti*	O. *nubilum, modici venti*	S.W. *pluvia, modici venti*
3	S. *Sol ſerenus oritur, modici venti*	S.W. *ſerenitas, modici venti*	S. *Sol in nubibus occidit, ventus*	W. *illuſtre, ventus*
4	W. *ſerenus oritur Sol, ventus*	W. *ſerenitas, ventus*	W. *ſol obſcuratus nubibus occidit, lenes venti*	W. *nubilum, modici venti*
5	W. *ſol oritur nubibus tectus, ventus*	W. *nubilum, modici venti*	W. *ſol tectus nubibus occidit v · .us*	W. *illuſtre, ventus*
6	W. *ſol tectus nubibus oritur, ventus*	W. *ſerenitas, ventus*	W. *ſol tectus nubibus occidit, ventus*	W. *illuſtre, ventus*
7	N.W. *ſerenus ſol oritur, ventus*	N.W. *ſerenitas, ventus*	N. *ſol tectus nubibus occidit, ventus*	N. *illuſtre, ventus*
8	N. *ſol tectus nubibus oritur, ventus*	N. *ſerenitas, ventus*	W. *ſol tectus nubibus occidit, modici venti*	W. *nubilum, modici venti*
9	S.W. *nubilum, modici venti*	S W. *ſerenitas, modici venti*	S.W. *ſol tectus nubibus occidit, modici venti*	S.W. *nubilum & modici venti*
10	S.W. *nubilum, modici venti*	S.W. *ſerenitas, modici venti*	W. *nubilum, modici venti*	W. *nubilum, & modici venti*
11	W. *nubilum, & modici venti*	W. *nubilum, modici venti*	N.W. *nubilum, modici venti*	N.W. *illuſtre*
12	N.O. *ſol tectus nubibus oritur, venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	W. *ſol nubibus tectus modici venti*	W. *illuſtre, modici venti*
13	N.O. *nubilum, modici venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	N.O. *illuſtre, modici venti*
14	N O. *ſerenus ortus modici venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	N.O. *ſerenitas, modici venti*	N. *gelu, illuſtre, modici venti*

Die

Digitized by Google

ANNO MDCLXXI.
Menſe Majo.

Die	Mane Sole Oriente.	Meridie.	Veſperi Sole Occidente.	Media Nocte.
1	O. Sol nubibus tectus oritur, modici venti	O. ſerenum, modici venti	O. Sol ſerenus occidit, modici venti	O. illuſtre, & modici venti
2	O. Sol ſerenus oritur, modici venti	O. ſerenum, modici venti	O. ſerenum, modici venti	N.O. illuſtre, modici venti
3	N. ſerenum, modici venti	O. ſerenum, modici venti	O. ſerenum	O. Tonitru, pluvia, modici venti
4	N. ſerenum, modici venti	O. ſerenum, modici venti	S. Sol ſerenus occidit, modici venti	S.O. modici venti
5	S. O. Sol nubibus tectus oritur, modici venti	S.W. ſerenum, modici venti	S.W. ſerenum, modici venti	W. modici venti
6	W. ſerenum, modici venti	W. ſerenum, modici venti	N.W. ſerenum, modici venti	N.W. illuſtre, modici venti
7	N.W. ſerenum, modici venti	N. ſerenum, modici venti	N. ſerenum	N. illuſtre, modici venti
8	N. Sol ſerenus oritur, modici venti	N. ſerenum, modici venti	N.W. Sol ſerenus occidit, modici venti	N.O. modici venti
9	O. Sol ſerenus oritur, modici venti	S.O. ſerenum, modici venti	W. Sol ſerenus occidit, modici venti	N.W. Illuſtre, modici venti
10	W. Sol ſerenus oritur, modici venti	W. ſerenum, modici venti	N.O. Sol ſerenus occidit, modici venti	O. modici venti
11	S.O. ſerenum, modici venti	S.O. ſerenum, modici venti	S.O ſerenum, modici venti	S.O. Illuſtre, modici venti
12	W. ſerenum, modici venti	W. ſerenum, modici venti	W. ſerenum, modici venti	W. Illuſtre, modici venti
13	W. ſerenum, modici venti	W. ſerenum, modici venti	W. ſerenum, modici venti	W. Illuſtre, modici venti
14	S. ſerenum, modici venti	S. ſerenum, modici venti	S. ſerenum, modici venti	S. ſerenum, modici venti
15	S.W. ſerenum, modici venti	S.W. ſerenum, modici venti	S.W. ſerenum, modici venti	S.W. modici venti
16	S.W. ſerenum, modici venti	S.W. ſerenum, modici venti	S.W. modici venti	S.W. modici venti

Digitized by Google

ANNO MDCLXXI.
Menſe Majo.

Die	Oriente Sole.	Media nocte.	Veſperi Sole Occidente.	Meridie.
17	*W. ſerenum, modici venti*	*W. ſerenum, modici venti*	W. *Sol tect: nub: occidit, modici venti*	W. *modici venti*
18	*W. Sol nubibus obſcuratur, ventus*	*W. ſerenitas, modici venti*	*W. Sol tect: nub: occidit, modici venti*	W. *pluvia, modici venti*
19	*W. pluvia, modici venti*	W. *pluvia, modici venti*	W. *Sol nubibus obſcuratur, modici venti*	W. *nubilum, modici venti*
20	*W. Sol nubibus obſcuratur, modici venti*	*W. nubilum, modici venti*	*W. Sol nubibus obſcuratur, modici venti*	W. *nubilum*
21	*W.* Sol *nub. obſcuratur, modici venti*	*W. ſerenum, modici venti*	W. *Sol nub: obſcuratur, modici venti*	N. W. *pluvium, tranquillum*
22	N. *Sol nub: obſcuratur, modici venti*	N. *ſerenum, modici venti*	N. W. *Sol nub: obſcurat: modici venti*	N. *pluvium & tranqvillum*
23	N. *W. pluvia, modici venti*	N. *ſerenum, modici venti*	N. W. *Sol nub: obſcurat: modici venti*	N. *pluvia, & modici venti*
24	N. *Sol nub: obſcuratur, modici venti*	N. *W. ſerenum, modici venti*	N. W. *Sol nub: obſcurat: modici venti*	N. W. *illuſtre, modici venti*
25	N *W. Sol ſerenus, modici venti*	N. W: *ſerenum, modici venti*	N. W. *Sol nub: obſcurat: modici venti*	N. *modici venti*
26	*N.* Sol *nub: obſcuratur modici venti*	N. *ſerenum, modici venti*	N. O. *Sol nub: tectus occidit*	N. O. *modici venti*
27	O. *Sol nub: obſcuratur, modici venti*	O. *nubiloſum, modici venti*	O. *Sol nub. tect. occidit, mod: venti*	O. *nubilum, modici venti*
28	N. *Sol nub: obſcuratur, tranquillum*	N. O. *nubilum, tranqvillum*	N. O. Sol *nub: tect: occidit, mod: venti*	N O. *nubilum, & modici venti*
29	N. O. *Sol nubibus obſcuratur, modici venti*	N. O. *ſerenum, modici venti*	N. O. *Sol ſerenus, mod. venti*	N. O. *nubilum & modici venti*
30	O. *Sol nub: obſcuratur, modici venti*	O. *ſerenum, modici venti*	O. *Sol nub tect. occidit, mod. venti*	O. *nubilum & modici venti*
31	O. *Sol nub: obſcuratur, modici venti*	O. *Serenum, modici venti*	O. *Sol nub: tect: occidit, mod: venti*	O. *nubilum & modici venti*

Die

ANNO M DC LXXI.
Menſe Junio.

Die	Mane Oriente Sole.	Meridie.	Veſperi Occidente Sole.	Media nocte.
1	O. *nubilum, modici venti*	O. *nubilum, modici venti*	S.*W*. *Sol occid, tect. nub: modici venti*	*W*. *nubilum, modici venti*
2	O. *ſerenum, modici venti*	O. *nubilum, modici venti*	O. *Sol occidit, tectus nub: modici venti*	O. *nubilum, modici venti*
3	N.O. *ſerenum, modici venti*	S.W, *nubilum, modici venti*	S.W. *Sol occid. tect. nub: modici venti*	W. *nubilum, modici venti*
4	W. *Sol obſcurus, modici venti*	W *nubilum, modici venti*	*W*. *ſerenum, modici venti*	W. *nubilum, modici venti*
5	W. *Sol ſerenus, modici venti*	W. *ſerenum, modici venti*	*W*. *Sol obſcuratur nubibus, ventus*	N.W, *nubilum, modici venti*
6	N.W. *Sol obſcurus oritur, nubilum*	W. *nubilum, ventus*	S *W*. *Sol nub: obſcuratur, modici venti*	S.W. *nubilum, modici venti*
7	W. *Sol obſcurus oritur, ventus*	W. *nubilum, ventus*	W. *Sol nubibus obſcuratur, ventus*	S.W, *pluvia, modici venti*
8	S. *pluvia, modici venti*	S. *pluvia, modici venti*	S *pluvia, modici venti*	S. *pluvia, modici venti*
9	S. *pluvia, modici venti*	S, *pluvia, ventus*	S, *W*. *Sol nubibus obſcuratur, ventus*	S.W. *pluvia, venti*
10	W. *Sol obſcurus oritur, modici venti*	*W*. *ſerenitas, ventus*	W. *ſerenum, ventus*	W. *nubilum, modici venti*
11	*W*. *Sol obſcurus oritur, modici venti*	W. *ſerenum, ventus*	*W*. *ſerenum, ventus*	W. *ventoſum & nubilum*
12	W. *ſerenum, ventus*	W. *ſerenum, ventus*	*W*, *Sol obſcurus occidit, modici venti*	W. *nubilum, modici venti*
13	W. *ſerenum, modici venti*	*W*. *ſerenum, modici venti*	*W*. *Sol obſcurus occidit, modici venti*	W. *nubilum, modici venti*
14	S. *W*. *nubilum, tranqvillum*	S. *W*. *ſerenum, tranqvillum*	S.W. *Sol obſcurus occidit, tranqvillum*	S.W *nubilum, tranqvillum*
15	S.W. *nubilum, modici venti*	S. *W*. *pluvia, modici venti*	S. *W*. *Sol obſc. ur. occid. mediocres venti*	W. *pluvia, modici venti*
16	S.W. *Sol obſcurus oritur, medioc. venti*	S.W. *pluvia, mediocres venti*	S. *W*. *Sol obſcurus occidit, ventus*	W. *nubilum, mediocres venti*

Die

ANNO MDCLXXI.
Menſe Junio.

Die	Mane Sole Oriente.	Media nocte.	Veſperi Sole occidente.	Meridie.
17	W. *Sol ſerenus oritur, mediocris ventus*	W. *ſerenum, mediocris ventus*	W. *Sol obſcurus occidit, mediocris ventus*	W. *pluvia, ventus*
18	W. *pluvia, mediocris ventus*	W. *pluvium, mediocris ventus*	W. *Sol obſcurus occidit, medioc. ventus*	W. *lenes venti*
19	W. *obſcurus oritur Sol, lenis aura*	W. *ſerenum & flatulentum*	W. *Sol obſcurus occidit, flatulentum*	W. *pluvia, lenes venti*
20	N. *Sol ſerenus oritur, modici venti*	N. *ſerenum, modici venti*	N. *Sol obſcurus occidit, mediocr: venti*	N. *illuſtre, mediocres venti*
21	N. *Sol ſeren: oritur, mediocres venti*	N. *ſerenum, modici venti*	N. *Sol ſerenus occidit, modici venti*	N. *illuſtre, mediocres venti*
22	N. *ſerenum, mediocres venti*	N. *ſerenitas, mediocris flatus*	N.W. *obſcur: occidit Sol, lenis flatus*	N.W. *mediocris flatus*
23	N.O. *ſerenus ortus ſolis, mediocris flatus*	N.W. *ſerenitas, mediocris flatus*	S.W. *Sol obſcur. occid. lenis flatus*	W. *nubilum, lenes flatus*
24	N.W. *obſcurus oritur Sol*	W. *ſerenum, mediocres flatus*	W. *pluvia, lenis flatus*	W. *nubilum, lenis flatus*
25	W. *nubilum, mediocres venti*	W. *ſerenum, modici venti*	W. *obſcurus occaſus Solis, lenes flatus*	W. *nubilum, lenes flatus*
26	W. *ſerenus ortus ſolis modici venti*	W. *ſerenum, mediocres venti*	W. *obſcurus occaſus Solis, lenes venti*	W. *pluvia, modici venti*
27	W. *pluvia, mediocres venti*	W. *ſerenum, modici venti*	W. *obſcurus occidit Sol, mediocres venti*	W. *illuſtre, modici venti*
28	W. *Sol obſcurus oritur, modici venti*	W. *ſerenum, modici venti*	W. *obſcurus occaſus ſolis, modici venti*	W. *illuſtre, modici venti*
29	W. *Sol ſerenus oritur, modici venti*	W. *ſerenum, mediocres venti*	W. *ſerenus occaſus ſolis, modici venti*	W. *illuſtre, modici venti*
30	W. *Sol ſerenus oritur, mediocres venti*	W. *ſerenum, ventus*	W. *obſcurus occaſus ſolis, lenes venti*	W. *illuſtre, modici venti*

Digitized by Google

ANNO M DC LXXI.
Menſe Julio.

Die	Oriente Sole.	Meridie.	Occidente Sole.	Media nocte.
1	W. ſerenus ortus, lenis aura.	O. ſerenum, flatus.	O. obſcurus occaſus, venti.	O. nubilum, lenes venti.
2	O. ſerenus ortus, lenis aura.	O. nubilum, venti.	O. pluvia, modici venti.	S O. nubilum, modici venti.
3	S. obſcurus ortus, lenis aura.	S. nubilum, modici flatus.	S. obſcurus occaſus, modici flatus.	S. W. nubilum, modici flatus.
4	S. obſcurus ortus, lenis aura	S. pluvium, modici flatus.	S. obſcurus occaſus, modici flatus.	S. W. nubilum, modici flatus
5	W. obſcurus ortus, lenis aura.	W. ſerenum, modici flatus.	N.O. obſcurus occaſus, modici flatus.	S.O. nubilum, modici flatus.
6	S. obſcurus ortus, lenis aura.	S. ſerenum, modici flatus.	S. pluvium, modici flatus.	S. nubilum, modici flatus.
7	W. obſcurus ortus, lenis aura.	S.W. ſerenum, modici flatus.	N.W. ſerenum, modici flatus.	N. W. nubilum, modici flatus.
8	N.W. obſcurus ortus, modici flatus.	N.W. ſerenum, modici flatus.	N.W. obſcurus occidit, modici flatus.	W. nubilum, modici flatus.
9	N. W. ſerenus ortus, modici flatus.	N.W. nubilum, modici flatus.	N.W. nubilum, modici flatus.	N. W. pluvium, modici flatus.
10	N.W. pluvium, modici flatus	N. nubilum, modici flatus.	N. ſerenus occidit,	N. illuſtre, modici flatus.
11	N. O. ſerenus ortus ☉. modici flatus.	N.O. ſerenum, modici flatus.	S. ſerenus occaſus, modici flatus.	S. illuſtre, modici flatus.
12	S. ſerenus ortus ☉, modici flatus.	O. ſerenum, modici flatus.	N. O. modici flatus.	N.O. illuſtre, modici flatus.
13	N. O ſerenus ortus ☉, modici flatus.	O. ſerenum, modici flatus.	O. ſerenus, occaſus ☉ modici flatus.	O. pluvia, modici flatus.
14	O. pluvium, modici flatus.	S.W ſerenum, modici flatus.	S. W pluvium modici flatus.	S. W. pluvium, modici venti.
15	S.W. pluvium, modici venti.	W. nubilum, modici flatus.	W pluvium, modici flatus.	W. pluvium, modici flatus.
16	N. pluvium, modici venti.	N. ſerenum, modici venti.	N. obſcurus occidit ☉, modici venti	N.W. pluvium, modici flatus.

ANNO MDCLXXI.
Menſe Julio.

Die	Oriente Sole.	Meridie.	Occidente Sole.	Media Nocte.
17	N. pluvium, modici flatus.	N. ſerenum, modici flatus.	N. obſcurus occidit ☉, modici flatus.	N. illuſtre, modici flatus.
18	N. Serenus ortus ☉, modici flatus.	N. ſerenum, modici flatus.	W. ſerenus occidit ☉, modici flatus.	N. W. illuſtre, modici flatus.
19	N. W ſerenus oritur ☉, modici flatus.	N. W. ſerenum, modici venti.	N. W ſerenus occidit ☉, mod. flatus	N. W. modici venti.
20	N. W ſerenus oritur ☉, modici flatus.	N. W. ſerenum, modici venti.	N. W. ſerenus occidit Sol, modici flatus	N. nubilum, modici venti.
21	N. obſcurus oritur, modici flatus.	N. W: ſerenum, modici venti	S. ſerenus occidit Sol, modici venti.	S. modici flatus.
22	W. nebuloſum, modici flatus.	W. pluvium, modici venti.	W. pluvium modici venti.	W. pluvium, modici venti.
23	N. nubilum modici flatus.	N. W. ſerenum, modici venti	N. W. obſcurus occidit Sol, mod: venti.	N. O. nubilum, modici venti.
24	O. obſcurus oritur ☉ modici flatus.	S. O. ſerenum, modici venti	S. obſcurus occidit Sol, modici venti.	S. nubilum, modici venti.
25	S. ſerenus oritur ☉ modici flatus.	S. ſerenum, modici venti.	N. W. obſcurus occidit Sol. mod. venti.	S. ſerenum & tranqvillum.
26	S. ſerenus oritur ☉ tranqvillum.	S. ſerenum, modici venti.	S. obſcurus occidit Sol, modici venti.	S. nubilum & tranqvillum.
27	S. obſcurus oritur ☉ tranqvillum.	S. ſerenum, tranqvillum.	S. obſcurus occidit Sol, tranqvillum.	S. pluvia & tranqvillitas.
28	S. W. ſerenus oritur tranqvillum.	S. W ſerenum, modici venti.	S. obſcurus occidit Sol, modici venti.	S. pluvia, modici venti
29	W. obſcurus oritur ☉ modici venti.	N. W. pluvia, modici venti.	N. W. obſcurus occidit Sol, mod: venti.	N. W. nubilum, & modici flatus.
30	N. W. obſcurus oritur ☉, modici venti.	N. W. nubilum modici venti	N. W. obſcurus occidit Sol, modici venti.	W. pluvia, modici flatus.
31	W. pluvium, modici venti.	W. pluvium & modici venti.	W. nubilum & modici venti.	W, nubilum & modici flatus.

Die

ANNO MDCLXXI.
Menſe Auguſto.

Die	Oriente Sole.	Meridie.	Occidente Sole.	Media nocte.
1	W. *ſerenus ortus* Sol, *modici venti*	W. *ſerenum, ventus*	W. *obſcurus* Sol *occidit, modici venti*	W. *nubilum, modici venti*
2	W. *obſcurus ortus* Sol, *modici venti*	S. W. *nubilum modici venti*	S. W. *obſcurus* Sol *occidit, modici venti*	W. *pluvia, modici venti*
3	W. *ſerenus ortus* Sol *modici venti*	W. *pluvia, modici venti*	W. *obſcurus occidit* Sol, *modici venti*	W. *pluvia, modici venti*
4	N. W *obſcurus ortus* Sol. *modici venti.*	N. W. *ſerenum, modici venti*	N. W. *obſcurus occidit* Sol, *modici venti*	N. W. *nubilum, modici venti*
5	W. *ſerenus ortus* Sol *modici venti*	W. *ſerenum, modici venti*	W. *obſcurus occidit* Sol, *modici venti*	W. *illuſtre, modici venti*
6	W. *ſerenus ortus* Sol *modici venti*	S. W. *ſerenum, modici venti*	S. *pluvia, modici venti*	S. W. *pluvia, modici venti*
7	S. W. *obſcurus ortus* Sol, *modici venti*	S. W. *ſerenum, modici venti*	S. W. *obſcurus occidit* Sol, *modici venti*	S. W. *pluvia, modici venti*
8	S. W. *pluvia, tonitru fulgura*	W. *nubilum, modici venti*	W. *ſerenus occidit* Sol *modici venti*	W. *modici venti*
9	W. *ſerenus oritur* Sol *modici venti.*	W. *nubilum, modici venti*	W: *obſcurus occidit* Sol	W. *nubilum, modici venti*
10	W. *ſerenus oritur* Sol *modici venti* .	W. *ſerenum, modici venti*	W. *obſcurus occidit* Sol, *modici flatus*	W. *modici venti*
11	W. *ſerenus oritur* Sol *modici venti*	W. *ſerenum, modici venti*	W. *ſerenus occidit modici venti*	W. *nubilum, modici venti*
12	W. *ſerenus ortus, modici flatus*	W. *ſerenum, modici venti*	W. *obſcurus occaſus*	W. *nubilum, modici venti*
13	S. *ſerenus ortus, modici flatus*	S. *nubilum, modici flatus*	S. *obſcurus occaſus*	S. *pluvia, modici venti*
14	S. *pluvium, modici venti*	S. *pluvia, modici flatus*	S. *pluvia, modici flatus*	W. *pluvia, ventus*
15	N. W. *pluvium ventoſum*	N. W. *pluvium, flatu lentum.*	W *pluvia, ventus*	W. *pluvia, modici venti*
16	S. *ſerenus ortus, modici venti*	S. *ſerenum, modici venti*	S. *obſcurus occaſus modici venti*	S. *tranqvillum.*

Die

ANNO MDCLXXI.

Menſe Auguſto.

Die	Oriente Sole	Meridie	Occidente Sole.	Media Nocte.
17	S. *obſcurus ortus, modici venti*	W. *ſerenum, modici venti*	N. W *obſcurus occaſus modici venti*	N. W, *nubilum, modici flatus*
18	N. W. *ſerenus ortus, modici flatus*	N W. *ſerenum, modici flatus*	N. W. *obſcurus occaſus, modici venti*	N. W. *modici flatus*
19	N, W. *ſerenus ortus, modici flatus*	W. *ſerenum, modici flatus*	S. *obſcurus occaſus* Sol, *tranqvillum*	O. *tranqvillum*
20	O. *ſerenus ortus, modici flatus*	O. *ſerenum, modici flatus*	N. W. *ſerenus occaſus Sol, mod: venti*	N, O. *pluvia, tranqvillum*
21	N W. *nebuloſum, & tranqvillum.*	W. *ſerenum, modici flatus.*	W: *obſcurus occaſus*	W. *nubilum, modici venti*
22	W. *nebuloſum, & tranqvillum*	W. *ſerenum, modici flatus*	N. W: *obſcurus occaſus*	W. *nubilum, modici flatus*
23	W. *obſcurus ortus* Sol *modici flatus*	N. W. *ſerenum, modici flatus*	N. W. *obſcurus occaſus, tranqvillitas*	W. *nubilum, modici flatus*
24	W. *obſcurus ortus* Sol *modici flatus*	W. *ſerenum, modici flatus*	W. *obſcurus occaſus modici venti*	W. *nubilum, modici flatus*
25.	W. *ſerenus ortus* Sol *modici flatus*	W. *nubilum, modici flatus*	W. *obſcurus occaſus modici venti*	W. *pluvia, modici flatus*
26	W. *ſerenus ortus* Sol *modici flatus*	W. *ſerenum, modici flatus*	W. *obſcurus occaſus modici flatus*	W. *nubilum, modici flatus*
27	W. *obſcurus ortus* Sol *modici flatus*	W. *pluvium, modici venti*	W. *obſcurus occaſus*	N. W. *pluvium, tranqvillum*
28	N. W. *obſcurus ortus ſol. modici flatus*	N. W. *nubilum, modici flatus.*	N. W. *obſcurus occaſus, modici flatus*	N. W *pluvium, ventus*
29	N. W. *ſerenus ortus modici flatus*	N. W. *ſerenum, modici flatus*	N, W. *obſcurus occaſus, mod: flatus*	N. W. *illuſtre, modici venti*
30	N. W. *ſerenus ortus ſol. modici flatus*	N. W, *ſerenum, modici flatus*	N. W. *ſerenus occaſus modici flatus*	N. *illuſtre, modici flatus*
31	N *ſerenus ortus, modici venti*	N. *ſerenum, modici flatus.*	N. W. *ſerenus occaſus, modici flatus*	N, W. *illuſtre, modici flatus*

Di:

ANNO M DC LXXI.
Menſe Septembre.

Die	Oriente Sole.	Meridie.	Occidente Sole.	Media nocte.
1	*W. ſerenus ortus Sol. modici venti*	*W. ſerenum, modici venti.*	W. *ſerenus occaſus, modici venti*	*W. illuſtre, modic venti*
2	W. *ſerenus ortus* Sol. *modici venti*	S *W ſerenum, modici flatus*	S. *ſerenus occaſus, tranqvillum*	S. *tranqvillum*
3	S. *ſerenus ortus Sol, modici flatus.*	S. *ſerenum, modici venti*	*S. ſerenus occaſus, modici venti*	S. *W. modici venti*
4	S. *obſcurus ortus Sol, modici flatus*	S. *ſerenum, modici venti*	S. W. *obſcurus occaſus*	O. *nubilum, modic flatus*
5	O. *obſcurus ortus, modici flatus*	O. *pluvium, modici flatus*	O. *pluvium, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*
6	O. *obſcurus ortus Sol, modici flatus.*	O. *pluvium, modici flatus*	O. *pluvium, modici flatus*	O. *pluvium, modici flatus*
7	O. *obſcurus ortus Sol, modici flatus.*	O. *ſerenum, modici flatus*	O. *pluvium, modici flatus*	S. *pluvium, modici flatus*
8	W. *pluvium, modici flatus*	W. *nubilum, modici flatus*	*W. pluvium, modici flatus*	*W. nubilum, modici flatus*
9	*W. obſcurus oritur* Sol, *modici flatus*	W. *ventus, nubilum*	W. *obſcurus occaſus* Sol. *modici flatus*	W. *nubilum, modici flatus*
10	W. *obſcurus ortus Sol, modici flatus*	*W. ſerenum, & modici flatus*	O. *obſcurus occaſus* Sol*is*	O. *nubilum, modici flatus*
11	O. *Sol ſerenus oritur, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*	O. *pluvium, modici venti*	O. *pluvium & modicè flatulentum*
12	O. *pluvia, modici flatus*	O. *pluvia, modici flatus*	O. Sol *obſcurus occidit, modici flatus*	S. *W. pluvium & modicè flatulentum*
13	O. *nubilum & modici flatus*	O. *nubilum & modicè flatulentum*	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici venti*
14	N. O. *nubilum, modici venti*	N. *nubilum, modici venti*	N. *W. pluvia, modici venti*	N. W. *nubilum, modici venti*
15	N. W. *Sol obſcurus oritur, modici venti*	*N.* W. *ſerenum, modici venti*	N. W. *obſcurus occidit* Sol, *mod. venti*	N. W. *nubilum, modici venti*
16	N. W. *Sol obſurus oritur, modici venti*	N. *W. ſerenum, modici venti*	N. W. *obſcurus occidit* Sol, *mod. venti*	N. *illuſtre, modici flatus*

ANNO MDCLXXI.
Menſe Septembre.

Die	Oriente Sole.	Meridie.	Occidente Sole.	Media nocte.
17	N. *Sol ſerenus oritur, modici flatus*	N. *ſerenum, modici flatus*	N. *Sol ſerenus occidit, modici flatus*	N. *illuſtre, & modice flatulentum*
18	N W. *Sol ſerenus oritur, modici flatus*	N. *W. ſerenum, modici flatus*	N. W. *Sol obſcurus occidit, modici flatus*	W. *illuſtre, pruina, modici venti*
19	W. *Sol ſerenus oritur, modici flatus*	*W pluvium, modicè flatulentum*	*W. Sol obſcurus occidit, modici venti*	N *nubilum, modici flatus*
20	O. *ſol obſcurus oritur, modici flatus*	O. *ſerenum, modici venti*	O. *Sol obſcurus occidit, modici venti*	O. *illuſtre, modici venti*
21	N.O. *Sol ſerenus oritur, modici flatus*	N.O. *ſerenum, modici venti*	N.O. *Sol obſcurus occidit, modici venti*	N.O. *illuſtre, modici venti*
22	N O. *Sol ſerenus oritur, modici flatus*	N. *ſerenum, modici venti*	N. *Sol obſcurus occidit, modici venti*	N. *illuſtre, modici venti*
23	W. *Sol ſerenus oritur, modici flatus*	W. *ſerenum, modici venti*	W. *Sol obſcurus occidit, modici flatus*	S. *nubilum, modici flatus.*
24	S. *Sol obſcurus oritur, modici flatus*	S. *nubilum, modici venti*	S. *Sol obſcurus occidit, modici venti*	S. *nubilum, modici flatus.*
25	O. *pluvium ac modicè flatulentum*	S. *pluvium ac modicè flatulentum*	S. *Sol obſcurus occidit, modici venti*	S. *nubilum, modici flatus.*
26	S. *Sol obſcurus oritur, modici flatus*	S. *ſerenum, modici venti*	S. *W. Sol obſcurus occidit, modici flatus*	S. W *nubilum, modici flatus*
27	S. W. *Sol obſcurus oritur, modici flatus*	S *W ſerenum, modici venti*	*W. Sol obſcurus occidit, modici flatus*	W. *nubilum, modici flatus*
28	*W. Sol ſerenus oritur, tranquillum*	W. *ſerenum, modici venti*	N. *Sol obſcurus occidit, modici flatus*	N. *illuſtre, modici flatus*
29	O. *Sol ſerenus oritur, modici flatus*	O. *ſerenum, modici venti*	O. *Sol obſcurus occidit, modici venti*	O. *nubilum, modici flatus.*
30	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici venti*	O. *Sol obſcurus occidit, modici venti*	O. *illuſtre, & ventoſum.*

Die

Digitized by Google

ANNO MDCLXXI.
Menſe Octobre.

Die	Oriente Sole.	Meridie	Occidente Sole.	Media Nocte.
1	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, ventus*	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, pluvia venti*
2	O. *nubilum, pluvia*	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici ventus*
3	O. *nubilum, modici flatus*	S. *ſerenum, modici flatus*	S. *obſcurus occidit Sol, modici flatus*	S. *nubilum, modici flatus*
4	S. *ſerenus oritur Sol, modici flatus*	S. *nubilum, modici flatus*	S. *Sol obſcurus occidit, modici flatus*	S W. *nubilum, modici flatus*
5	S. *W. Sol obſcurus oritur, modici flatus*	S. W. *nubilum, modici flatus*	W *Sol obſcurus occidit, modici flatus*	W *nubilum, modici flatus*
6	W. *Sol obſcurus oritur, modici venti*	*W. nubilum, tranquillum*	W. *Sol obſcurus occidit, modici venti*	*W illuſtre, modici venti*
7	O. *Sol ſerenus oritur, modici venti*	O. *ſerenum, modici flatus*	O. *Sol obſcurus occidit, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*
8	O. *Sol ſerenus oritur, modici venti*	O. *nubilum, modici venti*	O. *Sol obſcurus occidit, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*
9	O. *Sol ſerenus oritur, modici venti*	O. *ſerenum, modici flatus*	O. *ſol obſcurus occidit, modici venti*	O. *nubilum, modici flatus*
10	S. *Sol obſcurus oritur, modici flatus*	S. *ſerenum, modici flatus*	S. *Sol obſcurus occidit, modici flatus*	W. *pluvium, modici flatus*
11	*W. Sol obſcurus oritur, ventus*	W *ſerenum, ventoſum*	W. *ſerenus occaſus*	W. *nubilum, modici flatus*
12	W. *ſol obſcurus oritur, modici flatus*	*W. nubilum, modici flatus*	S. *nubilum, modici flatus*	S. *nubilum, modici flatus*
13	*W.* Sol *rubens oritur, modici flatus*	W. *ſerenum, modici flatus*	W. *Sol obſcurus occidit, modici venti*	W. *nubilum, modici flatus*
14	N. *Sol ſerenus oritur modici flatus*	N. W. *ſerenum modici flatus*	N. W. *Sol obſcurus occidit, mod: venti*	N. *illuſtre, gelu, & modici flatus*
15	N. *Sol ſerenus oritur, modici venti*	N. O *ſerenum, modici flatus*	*N. Sol obſcurus occidit, modici flatus*	N. *gelu, illuſtre, modici flatus*
16	N. *Sol ſerenus oritur, modici flatus*	N. *ſerenum, modici venti*	N. *Sol obſcurus occidit, modici flatus*	N. *gelu, illuſtre, modici flatus*

Die

Digitized by Google

ANNO M DC LXXI.
Menſe Octobre.

Die	Oriente Sole.	Meridie.	Occidente Sole.	Media Nocte.
17	N. O. *Sol ſerenus oritur, modici flatus*	N.O. *ſerenum, modici flatus*	N.W. *Sol ſerenus occidit, modici flatus*	*N. gelu, illuſtre, modici flatus*
18	N. W. *Sol ſerenus oritur, modici flatus*	N.W. *ſerenum, modici flatus*	N. *W. obſcurus occaſus, modici flatus*	N. W. *gelu, modici flatus*
19	W. *Sol obſcurus oritur, modici flatus*	*W. nubilum, tranqvillum*	W. *nubilum, modici flatus*	*W. nubilum, modici flatus*
20	S. *Sol ſerenus oritur, modici flatus*	S. O. *nubilum, modici flatus*	S.O. *ſol obſcurus occidit, ventus*	S.O. *illuſtre, ventoſum*
21	S. O. *Sol ſerenus oritur, ventus*	S.O. *nubilum, ventus*	S.O. *pluvium, ventoſum*	W. *illuſtre, modici flatus*
22	*W. nubilum, modici flatus*	W. *nubilum, modici flatus*	W. *nubilum, modici flatus*	W. *illuſtre, modici flatus*
23	W. *nubilum, modici flatus*	*W. nubilum, modici flatus*	W *nubilum, modici flatus*	S. W. *nubilum, modici flatus*
24	S. *ſol ſerenus oritur, modici flatus*	S. *nebuloſum, modici flatus*	S.O. *pluvium, modici flatus*	S.O. *nubilum*
25	S.O. *Sol ſerenus, oritur, modici flatus*	S.O. *ſerenum, modici flatus*	S.O. *ſol ſerenus occidit, modici flatus*	S.O. *illuſtre, & tranqvillum*
26	S.O. *Sol ſerenus oritur, modici flatus*	S.O. *ſerenum, modici flatus*	S.O. *Sol ſerenus occidit, modici venti*	S. *illuſtre, modici venti*
27	S. *Sol ſerenus oritur, modici venti*	S. *ſerenum, modici flatus*	S O. *ſol obſcurus occidit, modici flatus*	S. O. *nubilum, modici flatus*
28	S. O. *obſcurum, modici flatus*	S. O. *obſcurum, modici flatus*	S.O. *obſcurum, modici flatus*	S.O. *nubilum, modici flatus*
29	S.O *nubilum, modici flatus*	S.O. *nubilum, modici flatus*	S.O *nubilum, modici flatus*	S, *nubilum, modici venti*
30	S.O. *nubilum, modici flatus*	S.O. *nubilum, modici flatus*	S. *W. nubilum, modici flatus*	S.O. *nubilum, modici flatus*
31	S.O. *nubilum, modici flatus*	N.O *nubilum, modici flatus*	S.O. *nubilum, modici flatus*	S.O. *nubilum, modici flatus*

Die

Digitized by Google

ANNO MDCLXXI.
Menſe Novembre.

Die	Oriente Sole.	Meridie.	Occidente Sole.	Media Nocte.
1	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici venti*	O. *nubilum, modici flatus*
2	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici venti*	O. *nubilum, modici flatus*
3	O. Sol *ſerenus oritur, modici flatus*	N. *nubilum, modici venti*	N. *nubilum, modici flatus*	N. O. *gelu, modici flatus*
4	N.O. *gelu, ſol ſeren: oritur, mod: flatus*	N. O. *ſerenum, modici flatus*	N.O. *Sol obſcurus oritur, modici flatus*	N.O. *gelu, nix, modici flatus*
5	*N*.O. *Sol ſerenus oritur, modici flatus*	N. O. *ſerenum, modici flatus.*	N. O. *ſol obſcurus occidit, modici venti*	N. O. *gelu, illuſtre, modici venti*
6	N. O. *Sol ſerenus oritur, modici venti*	S. *ſerenum, gelu, & modici venti*	S. *Sol obſcurus occidit, modici venti*	N. *gelu, nix, modici venti*
7	N. *gelu, nix & ventus*	N. *ſerenum, gelu, & modici venti*	N. *Sol obſcurus occidit, modici venti*	N. *gelu, illuſtre, modi venti*
8	N.O. *Sol ſerenus oritur, modici venti*	N O. *ſerenum, gelu, modici venti*	*N*.O *ſol obſcurus occidit, modici venti*	N.O. *gelu, illuſtre, modici venti*
9	N O. *gelu, ſol ſerenus oritur, modici venti*	N.O. *ſerenum, gelu, modici flatus*	N. O. *Sol obſcurus occidit, mod. venti*	N.O. *illuſtre, modici venti*
10	N.O. *Sol obſcurus oritur, modici venti*	N. O. *gelu, modici venti*	N. *gelu, ſol obſcurus occidit, mod venti*	N. *gelu, illuſtre, modici venti*
11	N. *gelu, nebula, tranqvillum*	N. *gelu, nubilum, tranqvillum*	N. O. *Sol obſcurus occidit, tranqvillū*	N. O. *gelu, nubilum ventus*
12	O. *nix gelu & ventus*	O. *nix, gelu, modici venti*	N. *Sol obſcurus occidit, modici flatus*	N. *gelu, illuſtre, tranqvillum*
13	O. *gelu, ventus & nix*	O. *gelu, nix, tranqvillum.*	N. *gelu, ſol ſerenus occidit, tranqvillū*	N.W. *gelu, ventus*
14	S. W, *nix & ventus*	S. *W. nix & ventus*	S. *pluvium & ventoſum*	S. *pluvium & ventoſum*
15	N. *pluvia & ventus*	N. *nix & ventus*	N. *gelu, nubilum & modici venti*	N.O *illuſtre, gelu, & modici venti*
16	N. *gelu, ſol ſerenus occidit, tranqvillū*	N. *ſerenum, gelu, modici venti*	N.O. *Sol ſerenus occidit, modici venti*	S. *nix, pluvia, modici venti*

ANNO MDCLXXI.
Menſe Novembre.

Die	Oriente Sole	Meridie.	Occidente Sole.	Media nocte.
17	S. *pluvia, nebula, modici venti*	W. *nebula, modici venti*	*W. nubilum, modici venti*	W. *nubilum, & flatulentum*
18	*W. pluvia, nubilum, modici venti*	W. *nubilum, modici venti*	W. *nubilum, ventus*	S. W. *ventoſum & illuſtre*
19	S. *W. nubilum, modici venti*	W. *nubilum, modici venti*	*W. nubilum, modici venti*	W. *nubilum, & modici venti*
20	S. W *nubilum, modici venti*	S W. *pluvia, modici venti*	W. *nubilum, modici venti*	*W. nubilum; & modici venti*
21	*W. nubilum, modici venti*	W. *nubilum, modici venti.*	W. *nubilum, modici venti*	W. *nubilum, & modici flatus*
22	W. *nubilum, modici venti*	N. *ſerenum, modici venti*	*W. nubilum, modici venti*	W. *nubilum, modici venti*
23	S. W. *pluvium, modici venti*	W. *pluvium, ventoſum*	*W. nubilum, modici venti*	W. *nubilum, modici venti*
24	*W. nubilum, modici venti*	W. *pluvium, modici venti*	W. *nubilum, modici venti.*	*W. nubilum, modici venti*
25	S. W. *nubilum, modici venti*	S. W. *nubilum, modici venti*	S. W. *nubilum, modici venti*	S. *W. nubilum, modici venti*
26	S. *W. nubilum, modici venti*	S. *W. nubilum, modici flatus*	S. W. *nubilum, modici venti*	S. W. *illuſtre, & tranqvillum*
27	S. W. Sol *ſerenus oritur, modici flatus*	S. *W. nubilum, modici flatus*	S. W. *nubilum, modici flatus*	S. W. *nubilum, & modice ventoſum*
28	S. W. *nubilum, modici flatus*	S. W. *nubilum, modici flatus*	S. W. *nubilum, modici flatus*	S. *W. nubilum, & modici flatus*
29	S. *W.* Sol *ſerenus oritur, modici venti*	W. *ſerenum, modici flatus*	W. Sol *obſcurus occidit, modici flatus*	*W. illuſtre, gelu & modici flatus*
30	S. W. Sol *ſerenus oritur, modici venti*	S. *W. ſerenum, modici flatus*	S. *W. nubilum, modici flatus*	S. *W. nubilum, modici flatus*

Die

ANNO MDCLXXI.
Menſe Decembre.

Die	Oriente Sole.	Meridie.	Occidente Sole.	Media nocte.
1	*W. nubilum, modici venti*	*W. nubilum, modici venti*	*W. nubilum, modici venti*	W. *illuſtre, gelu, & modice ventoſum*
2	S. *W.* Sol *ſerenus oritur, modici flatus*	S. W. *ſerenum, modici flatus*	S. *W. ſol obſcurus occidit, modici venti*	S. *W. illuſtre, modici flatus.*
3	S. *W. nubilum, modici flatus*	S. W. *ſerenum, modici flatus*	S, W. *nubilum, modici venti*	S. W. *nubilum, modici venti*
4	W. *ſol obſcurus oritur, modici flatus*	W. *ſerenum, modici flatus*	W. Sol *obſcurus occidit, modici flatus*	*W. gelu, tranqvillum*
5	N W. *ſol obſcurus oritur, tranqvillum*	N. W *ſerenum, tranquillum*	N. W. Sol *obſcurus occidit, mod: flatus*	N. *illuſtre, pruina, modici flatus*
6	N. *ſol obſcurus oritur, modici flatus*	N. *ſerenum, modici flatus*	N. W. Sol *obſcurus occidit, mod: venti*	N, W. *nebuloſum, modici flatus*
7	N. W *nubilum, modici flatus*	N. W. *nubilum, & tranqvillum*	N. W. *nubilum, modici flatus*	N. W. *nubilum, modici flatus*
8	N. *W. nubilum, modici flatus*	N. *nubilum, modici flatus*	N. W. *nubilum, modici flatus*	N. W. *nubilum, modici flatus*
9	N. *W. nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, gelu, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*
10	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*
11	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*	O, *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, gelu, modici flatus*
12	O. *gelu, nubilum. modici flatus*	O *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus.*	O. *gelu, nubilum, modici flatus*
13	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus.*	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*
14	O. *nix, modici flatus*	O. *nix, modici flatus*	O. *nix, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*
15	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nix, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*
16	O. *nubilum, modici venti*	O. *modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*	O. *nubilum, modici flatus*

Die

Digitized by Google

ANNO MDCLXXI.
Menſe, Decembre.

Die	Oriente Sole.	Meridie	Occidente Sole.	Media Nocte.
17	O. Sol ſerenus oritur, modici venti	O. modici flatus	O. nubilum, modici flatus	O. nubilum, modici flatus
18	O. nubilum, modici flatus	O ſerenum, modici flatus	O. Sol obſcurus occidit, modici flatus	O. modici flatus
19	O. nubilum, modici flatus	O. nubilum, modici flatus.	O. nubilum, modici flatus	O nubilum, modici flatus
20	O. nubilum, modici flatus	O. nubilum, pluvia venti	O. nubilum, modici flatus	O. nubilum, modici flatus
21	O. nubilum, modici flatus	O. nubilum, modici flatus.	O. nubilum, modici flatus	O nubilum, modici flatus
22	S. W. nebuloſum, modici flatus	S. W. nubilum, modici flatus	S. W. nubilum, modici flatus	S. W. nubilum, modici flatus
23	W. nubilum, modici flatus	W. nubilum, modici flatus	S. W. nubilum, modici flatus	W, illuſtre, pruina, tranqvillum
24	W. ſol ſerenus oritur, pruina & gelu	W. ſerenum, tranqvillum	W. gelu, ſol clarus in occaſu	W; illuſtre, pruina, & tranqvillitas
25	W. ſol ſerenus oritur, pruina, & mod: venti	W. ſerenum, tranqvillum	S. ſol clarus in occaſu, modici venti	S illuſtre, modici flatus
26	W. Sol ſerenus oritur, modici flatus	S. W. ſerenum, modici flatus	S. W. ſol clarus in occaſu, modici flatus	S, W. gelu, tranqvillum
27	W. gelu nubilum, & modicè flatulentū	W. nubilum, nix, & modici venti	W. nubilum, modici venti	W. nubilum, modici venti
28	W. nubilum, nix & modici venti	W. nix, nubilum, & modici flatus	W. nubilum, nix, & modici venti	W. nubilum, gelu, & venti
29	W. nubilum, gelu & modici venti	W. ſerenum gelu, & modici flatus	W. ſol nubibus obſcuratur, mod: flatus	W. nubilum, modici venti, gelu
30	S. W. gelu, ventus; & nubilum	S. W. nubilum, gelu, & ventus	S. nubilum, modici flatus	S. nubilum, modici flatus
31	S. nubilum, venti	S. nubilum, ventus	S nubilum, modici flatus	W. nubilum, modici flatus

OBSER.

Digitized by Google

CXXXI.

D. Nicolai Stenonis Anatom. Reg.

De Vitulo hydrocephalo ad Ser^{mum}. Magnum Etruriæ Ducem Ferdinandum II. epiſtola ex Italica in Latinam tranſlata à Dno. *Matthia Motthio*, Medicinæ Candidato.

QVamvis in omni animalium genere, qvælibet imago, cerebro matris firmiter impreſſa, ſufficiat mutandæ determinationi iſtius motus, qvô delineantur partes fœtus: interdum tamen ex proprio fœtus morbo provenit illa mutatio, qvæ matris attribuitur imaginationi. Res eſt certe inventu difficilis admodum, (ne dicam plane impoſſibilem) ex duabus his qvænam vera monſtri cauſa ſit, præſertim ſi de partibus externis ſine internarum apertione ferre debeamus judicium in fœtu, cujus deformitas alii ſpeciei eſt facies naturalis. Similitudo ſupponit effectum rei ſimilis, nullaq; de morbo poteſt eſſe ſuſpicio, qvando omnes nobis partes ſanæ apparent. Oedipum illum certe crederem, qvi primo intuitu in tali caſu rem, uti eſt, declarare, ſuamq; ſententiam veritati eſſe conſentaneam oculis omnium poſſet exponere. Saltem de me ipſo libenter profiteor, qvâ ratione, cum præteritis diebus viderem Vitulum, capite ſimilem canibus, qvibus in capite rotundo, nares tranſverſim depreſſas, & ſecundum mediam longitudinem apertas vel natura formavit vel artificium, potius id attribuiſſem imaginationi qvàm morbo, nec adeo facilè meum agnoviſſem errorem, niſi Sereniſſima Archidux, qvæ me illius videndi monſtri gratia accerſiverat, facultatem mihi conceſſiſſet illud aperiendi. Sed in illa diſſectione, cum præter cauſas malè figurati capitis mira qvæ-

Digitized by Google

dam & inſolita in cerebri reperirentur fabrica, Sereniſſima Archidux non abs re fore eſt rata, ſi de illis prout reperta fuêre, qvædam tibi tranſmittenda conſcriberem; id qvod ſeqventi via aggrediar.

Sicut in caſu præſenti externam deformitatem & capitis tumor & narium conſtituebat fiſſura, ſic etiam remoto cranio inſolita duo ſe prodidêre: aqvæ nempe magna copia in ipſo cerebro; & ſub cranio in narium radice Apoſtema. Aqva ſaporem ſalſum, colorem referebat rubicundum, uti omnes illæ ſolent ſeroſitates, qvæ in animalium cavitatibus diutius juſto fuêre detentæ. Pondere æqvabat qvatuor libras civiles; tamq; cavitates dilataverat cerebri, ut non parum temporis conſumeretur qværendo cerebrum in ipſo cerebro; cranium verò cucurbitæ vaçuæ erat ſimillimum. Jamq; hiſtoriis, antea mihi non creditis adhibere incipiebam fidem, homines nempe ſine cerebro fuiſſe repertos, cum inter ſeparandum membranas interiores à cranio, craſſius in illis ſentirem corpus, qvàm qvod ſoli poſſet convenire membranæ. In qvo tamen corpore partes cerebri non inveniſſem, ſi illæ cerebri demonſtrationes, qvas in Hollandia Cl. D. Sylvius Præceptor meus ſæpiuſculè me præſente peregrat hac in re duces mihi non fuiſſent itineris tàm moleſti.

Verum, ut minus obſcura fiat deſcriptio ſtatus inſoliti circa rem, qvæ conſtituta in ſtatu naturali nondum ſatis clarè innotuit, ex re erit indicare in anteceſſum partes in hoc crebro à me conſiderandas, eaq; illis nomina imponere, qvæ omnium captui accommodata exiſtimo. Cerebrum itaq; dividitur in partes qvatuor, qvarum una eſt veluti reliqvarum baſis, & propterea baſeos retinet nomen: Supra hanc anteriùs duæ partes exiſtunt lateraliter, ſecun-

dam

dam cerebri & tertiam partem conſtituentes, lateralesq; appellatæ. Qvarta pars, communi nomine cerebellum dicta, qvoniam poſt laterales cerebri partes baſi innititur, poſtica cerebri pars etiam nominatur. In ſuperiori baſeos facie conſpiciuntur qvatuor tuberculorum paria ſe invicem excipientia, qvæ ego voco primum, ſecundum, tertium, & qvartum par tuberculorum, à parte baſeos anteriore incipiendo. Ulteriùs duæ in cerebro reperiuntur glandulæ, qvarum una, vulgò dicta pinealis, mihi appellatur ſuperior, à ſitu qvem occupat ſupra baſin, altera, aliàs vocata pituitaria, ob ſitum ſub baſi, glandula inferior mihi dicitur. Deniq; in cerebro cavitates numerantur qvatuor, qvæ tamen nil ſunt, niſi diverſæ unius ejusdemq; cavitatis partes. Priores duæ à ſitu laterali vocantur laterales, tertia cavitas ſita eſt in baſi, qvarta baſin inter & partem cerebri poſteriorem extenditur. Membranam, qvæ, antiqvis dura mater vocata, cranio ubiq; interiùs annectitur, appellabo craſſam, alteram verò, qvæ cerebri ſubſtantiam immediatè inveſtit, piaq; mater dicitur, membranam appellabo tenuem. Pars duplicata membranæ craſſæ, qvæ ſuperius inter cerebri laterales partes pergit, dicitur falx à figura qvâ aſſimilatur falci. His ego verbis utar in caſus hujus rari explicatione, ut etiam ab artis imperitis hæc mea poſſit intelligi hiſtoria, & qvibus in locis verba explicationi non ſufficienr, figuris ea exprimentur.

Sed ut eò redeam ùnde fui digreſſus: Omnis creſcentis aqvæ dilatatio in partes cerebri laterales illisq; vicinas vim ſuam exercuerat, & qvidem ſeqventi modo.

Partes laterales, cum aliàs ſuis extremis deberent eſſe

Digitized by Google

introrſum replicatæ ſupra ſecundum par tuberculorum,

fig. 1.

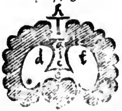


erant omninò explicatæ (fig. 2.)



Cum in medio deberent uniri mediantibus partibus

fig. 3.



qvas (a) corpus calloſum, (i) ſeptum lucidum & (c) fornicem appellant, prorſus erant ſeparatæ

fig. 4.



ita ut falx(h), qvæ naturaliter extra cavitatem ſita eſt, intra cavi-

cavitatem protenderetur, & impediret qvo minus partium lateralium cerebri extremitates ſeſe contingerent (fig. 4 k k.) Ipſæ qvoq; partium cerebri lateralium extremitates, ſolitæ eſſe ubiq; annexæ ſecundo tuberculorum pari. hic à lateribus illius tantum conſpiciebantur, reliqvâ parte à baſi elevata & ſub cranio expanſa.

Cum in partibus cerebri lateralibus duæ naturaliter cavitates (fig. 3. d. t.) deberent adeſſe, & præter illas tertia cavitas, more antiqvorum intellecta, (fig. 3. e.) totum illud ſpatium in unam cavitatem erat apertum (fig. 4 g)

Partium lateralium cerebri ſubſtantia, aliàs ſatis craſſa, aqvarum compreſſione hìc erat attenuata, prout conſpicitur fig. 5.



qvæ exactam hujus obtinet menſuram. Et eâ ipsâ aqvarum mole, omnes iſti, qvi alias apparere ſolent, copioſi ſatis & profundi, evanuerant cerebri anfractus, exceptâ ſolâ illâ Domini Sylvii, qvæ tamen profundius, qvàm in figura qvinta videre eſt non penetrabat, ubi (a) notat ſubſtantiam albam (b) verò cineritiam.

Membrana tenuis cum inter partes laterales & baſin ſubintrare deberet, ad efformandam in earum cavitatibus illam membranam qvæ venis ſcatet & glandulis, & Plexus appellatur Choroidis, in medio aqvarum erat extenſa, & affixa ſuperius qvidem falci, inferius verò confinio, qvod eſt inter par ſecundum & tertium tuberculorum.

Illa verò hujus membranæ ſubtilis pars, qvæ parte ſua ſu-

periori obliqvè retrorſum ferri debebat, hìc reſpiciebat anteriora ita, ut falcis ea vena, qvam qvartum appellant ſinum, cum venis membranæ ſubtilis angulum efformaret valde conſpicuum, naturaliter conſveta lineam rectam conficere. Glandula ſuperior, cujus baſis cerebri baſi debebat eſſe unita, eô locô qvô ſecundum par & tertium tuberculorum concurrunt, nullam hìc cerebri attingebat partem, ſed in aqvarum medio ſuperficie ſua poſteriore adhærebat membranæ ſubtilis ſuperficiei anteriori, qvæ ibi erat extenſa, uti ſupra dictum, in eô loco, ubi duæ uniuntur venæ, ad componendam eam venam, qvæ qvartus in falce ſinus appellatur.

Anterior glandulæ hujus ſuperficies planè erat libera, nec illa membranæ ſubtilis parte operta, qvæ ibi anterius ſpeciem ſacculi ſolet efficere.

Glandulæ apex, cum ad poſteriora reſpicere deberet, vergebat ad anteriora: In baſi ejus erat multum conſpicua cavitas à cujus lateribus ſecundum membranæ ſubtilis longitudinem deſcendebant ſtriæ qvædam ſubſtantiæ cineritiæ, utrinq; una.

Atqve hæ illæ ſunt mutationes, qvas aqvæ moles, cerebri cavitates laterales diſtendens in ipſo cerebro produxerat. Erant autem etiam alia in eodem cerebro conſideratione digna qvorum veram cauſam invenire non eſt facile, qvia nec tale qvid unqvam vel vidiſſe me vel legiſſe recordor.

Supra ſubſtantiã albam & fibroſam in ſuperficie interiore partium lateralium cerebri, ſiti erant tumores minuti, ex ſubſtantia cineritia conflati, in qvibusdam locis rotundi, & ab invicem inſularum more diviſi, alibi vero ſibi invicem annexi & irregulares, Horum major concurſus a primo tuber-

berculorum pari qvatuor circiter digitos erat remotus, ex qvorum ſectione transverſa prodiit varietas orthographiarum, qvæ fig. 6. 7. 8.



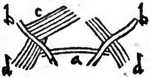
oſtenditur. Cineritius cortex ſubſtantiæ albæ extremitates ubiqve ambiens non parum illorum confirmat opinionem, qvi in ſubſtantia cineritia credunt ſeparari illud fluidum, qvod in albæ ſubſtantiæ filamenta intrat.

In parte laterali dextra inter majorem concurſum modo dictorum minutorum tumorum, & inter primum tuberculorum par, in vicinia illius concurſus, tanta erat cineritiorum punctorum qvantitas, ut ea dixiſſes cribri alicujus foramina.

Pro tertio tuberculorum pari unicum tuberculum erat, cavitate, qvæ lentem reciperet, donatum, poſt qvam erat elevatus limbus qvidam, figura ſemicirculari, colore cineritio, vaſisq; multis ſangvineis, qvæ parallelo ductu inter ſe ferebantur.

Nervi optici extra cranium ſubtiliores, circa Chiaſmum craſſiores multo, ſed minus duri erant ſolito.

Præterea aſpectu erat pulcherrima filamentorum alborum ea qvantitas, qvæ in fig. 9.



repræ-

repræſentatur; ubi (a) notàt ligamentum album, transverſim in eo ſituatum loco, ubi tertia cerebri cavitas verſus glandulam inferiorem deſcendit. (bb) Sunt duo filamenta alba tranſverſim ſita, ſupra ſubſtantiam fibroſam (d) qvæ procedit inter ſecundum & tertium tuberculorum paria. (c) multa denotat filamenta alba, qvæ ab inferiori parte filamenti (b) in dextrum latus pergebant obliqvè, ſupra tertiæ cavitatis ſubſtantiam cineritiam, uſqve ad ſecundi paris tuberculum ſiniſtrum, qvæ alias eſſet nervus opticus dexter continuatus, & ſupra cerebri baſin replicatus.

Deniqve primum, ſecundum & qvartum tuberculorum paria, ſubſtantia expanſi cerebri, qvæ inter qvarti paris tubercula & mediam ſubſtantiam poſterioris cerebri partis (ſatis nota Galeno, licet poſt illum vix ab ullo obſervata) ipſa pars poſterior Cerebri, tertia cavitas & qvarta, Arteriolarum in membranæ craſſæ reduplicatione textura, Rete aliàs Mirabile dictum, ſicut & nervi ex baſi ipſius cerebri exorti, peculiare nihil habebant.

Duo præ cæteris miratu digna ſe mihi obtulêre. I. qvod tanta aqvæ vis, qvæ partes laterales cerebri diſtenderat, tubercula ſecundi paris reliqverat connexa, poſteriùs qvidem ſubſtantia interveniente cineritia, in medio autem per ligamentum album tranſverſale: qvæ tubercula aliàs tam facilè diſrumputur ut in demonſtrationibus ferè nunqvam reperiantur unita. II. Quod glandula inferior (a majori Anatomicorū numero imbibendis cerebri deſtinata ſeroſitatibus) reperiretur hic ne minimum qvidem vel qva colorum varietatem, vel qvà magnitudinem, vel qvà conſpicuam in ea cavitatem, immutata, licet ſeri ipſi maxima ſupernataret copia.

Di-

Dilatatio cavitatum lateralium cerebri, qvatuor in ſe aqvæ libras continens fieri neqvibat, niſi oſſa ei cranii ceſſiſſent. Inter cœtera, frontis oſſa prementi magis obedierant, ita qvidem ut a lateribus extra oculorum globum protuberantia viſionem impedirent, in medio vero prominentia, illum ibi angulum efficerent cum oſſibus narium, qvi canibus, qvo pulchriores fiant, vi imprimitur. Illa oſſa, qvoniam ſupra modum erant dilatata, ſuperius uniri non poterant, adeò ut duorum digitorum ſupra nares ſpatio, per medium caput, oſſibus non munitus hiatus pateret, ſex ſolidos longus, duos latus, figuram qvaſi rectanguli referens, uti alias in Embrionibus Rhomboidalis videtur. Baſis cranii ſupra modum erat plana, & cavitas in ea ad glandulam inferiorem recipiendam exſculpta, cum ſellæ eqvinæ figuram deberet referre, hic qvaſi tota plana conſpiciebatur.

Res inſolita in cranio (qvæ ab aqva neqvibat eſſe producta) erat apex acutus & altus, proceſſui ſtyloidi ſimillimus, in parte cranii dextra obtinens ſitum, & non ſolum nulla cerebri ipſius parte tecta, ſed ne qvidem membranâ craſſâ obducta.

Huc uſqve in recenſendis mutationibus cerebro atqve cranio ab excedente aqvæ copia introductis præcipuè fui occupatus; modo circa eandem aqvam inqvirendum, qvalis illa fuerit? qvando inceperit circumjacentes partes extendere? & qvare laterales potiùs qvàm reliqvas ſit aggreſſa? Qvod primam qvæſtionem ſpectat circa naturam aqvæ color ejus & ſapor docent qvod hæc illa ipſa aqva ſit, qvæ, animali recte ſe habente, in cerebri ſemper intrat cavitates, breviqve poſt a nova ſuccedente aqva inde iterum expellitur. Nec huic ſententiæ obſtare debet, qvod non-

Digitized by Google

dum poſſent exactè determinari viæ, qvæ introitum huic aqvæ præbent & exitum. Certum eſt qvidem, qvod ſimilis aqva in cavitatibus cerebri reperiatur qvandocunq; cranium aperiatur, qvæ in piſcium cerebris eſt copioſiſſima, etiamſi vivis illis id aperias; atqve hoc idem in reliqvo animalium genere reperitur eô præcipue tempore, qvo formam perfectam nondum adepta fuere, ut in pullis gallinaceis, caniculis, cuniculis aliiſq; animalibus diſſectis ante excluſionem ſœpius illud ſum expertus. Nec deſunt viæ, per qvas eò devehi potuerit, licet ignoretur, qvænam ex illis dicto muneri ſerviat, aut an omnes eò conferant: Minutarum glandularum copia cerebro non deeſt, ſero a ſangvine ſeparando deſtinatæ: non pauci Cineritiæ ſubſtantiæ, hanc functionem tribuunt & ipſe recordor vaſa lymphatica circa ſuperiorem glandulam aliqvoties fuiſſe reperta, qvæ forſitan fuêre totidem aqvæ ductus, deſtinati cavitatibus cerebri humectandis. At qvod ſemel in cerebrum immiſſa aqva ſuas inveniat exeundi vias nullo modo negabitur, qvamvis rectè poſſit dubitari, idne fiat per aurium, naſi, oculorum, venarumqve ſangvinearum meatus, an per alias nobis vias incognitas. Nova opinio non eſt, qvod in qvibuſdam febribus cerebrum per illum evacuetur canalem, qvi ab auribus ad nares uſqve protenditur, & de non paucis refertur, illos poſt certos capitis dolores ſentire per naſum ſatis prolixam aqvarum copiam deſcendere, eamq; ſubflavam interdum, & mox levamen inſigne percipere. Præterea, ſi aqva in cerebro naturaliter continetur, qvod certum eſſe ſupra demonſtravi, ut inde iterum exeat, eſt perneceſſarium, qvod in omni alia animalium cavitate obſervatur.

At de tempore, a qvo inceperit iſta aqva cavitates cerebri

bri laterales diſtendere, hoc pro certo poteſt perhiberi, qvod occluſo ipſi exitu, illa, qvæ poſtea intravit, aqva, paulatim congregata, circum jacentes partes eo tempore dilatare cœpit, qvod interceſſit inter cerebri baſeos partisq; poſterioris perfectam formationem, & partium lateralium tardiorem ſupra baſin replicationem, qvoniam & baſis & pars poſterior reperiebantur intacta, ut & naturaliter conſtituta falcis illa vena, qvæ Antiqvis qvartus ſinus appellatur, qvamvis membranæ ſubtilis venæ cum illa continuatæ in ſitu reperirentur contrario. Hocq; mihi perſvadet, qvod & falx & baſis formationis jam erant adepta finem, anteqvam illa ibi fieret aqvarum collectio: aliàs enim in falce adhuc imperfecta & tenella venæ extenſio eundem ac in tenui membrana obtinuiſſet ſitum.

Tertio qværitur, qvare aqva laterales cavitates potius, qvàm medias extenderit, cum in omnibus reperta fuerit, omneſq; inter ſeſe non niſi unam conſtituant cavitatem. Si cavitates ipſas demetior, medias lateralibus multo invenio anguſtiores, & ob hoc laterales, qvia majores ſunt, majorem etiam aqvæ recipere copiam aptæ fuere natæ, ſicq; majori aqvæ impetui expoſitæ; Si Cerebri aſpicio ſubſtantiam, qvæ dictas includit cavitates, medias ex ſolidiori ſubſtantia qvam laterales eſſe reperio fabricatas, major enim lateralibus cerebri partibus, qvàm in ejus baſi ſubſtantiæ cineritiæ reperitur copia. Sed qvoniam cerebri ſubſtantia ubiqve facilè cedat prementi, hæ mihi recenſitæ non ſufficere videntur rationes, ſi cum iis hæ duæ non jungantur. Prima eſt qvod in cerebri formatione baſis ejus poſticaq; pars jam ſint perfectæ, qvando laterales ſua adhuc capiunt incrementa, & nec dum mediam occupant baſeos partem; ita ut, creſcente jam aqva, laterales partes adhuc

imperfectæ ab unione impeditæ fuerint. Secunda verò, qvam ego omnium exiſtimo principem, hæc eſt, qvod aqva ibi ſuam exercuerit vim, ubi minorem invenerit reſiſtemiam; reliqva enim cranii oſſa, infinitum accipiunt tendinum numerum a temporalibus colliq;, & dorſi muſculis, frontium verò accipiunt ferè nullos, indeq; minorem, qvàm reliqva cranii oſſa reſiſtendi vim obtinuere.

Si fui aliqvanto prolixior in aqvarum conſideratione, in Apoſtemate deſcribendo ero brevior. Illud tres digitos longum ſeſqvidigitum latum, digitumq; circiter erat profundum, totumq; materiâ albâ incraſſata repletum. Tantum ſub cranio occupaverat ſpatium, ut os ferè illud, ſupra qvod nervi optici ſuum efformant Chiaſmum, contingeret: non tamen communicabatur cerebro, membranâ craſſâ ſupra os, & aliâ infra, ſitis, illud impedientibus. Exterius nullum ſe prodebat materiæ albæ veſtigium, ſed tantum ſeroſitas qvædam prodibat per aperturam illam, qvæ inter medios oculos ad narium radices conſpiciebatur.

De origine Apoſtematis in loco tàm profundo certi aliqvid dicere non eſt meum; ſed qvod tempus ſpectat, imperfecto adhuc animali illud fuiſſe ortum neceſſum arbitror, qvo inde prodeuntes ſeroſitates canalem potuerint efformare ſecundum longitudinem narium, qvi ſimiles eas faciebat naribus fiſſis canum. Sed ſi mihi hic conjecturis uti fuerit licitum, paulo determinatius tempus aſſignarem, & dicerem, Apoſtema illud ante aqvarum in cerebro incluſionem jam fuiſſe prognatum, qvin imo qvod hujus tumore Apoſtematis preſſi fuerint clauſiq; canales, qvi aquæ dare deberent exitum, ita ut Apoſtema, ſua ſeroſitate cauſa fuerit narium fiſſuræ, tumore autem ſuo, aqvæ exitũ intercipiendo, illamq; in cerebro detinendo, tumori

ri capitis dederit occaſionem. Si qvis tempus aliqvod conſumere vellet conſiderando hæc inſolita in cerebro reperta, is certè multa inde eliceret ſcientiæ Anatomicæ valde proficua. Sicut inter alia.

I. Quod debeat dubitari de omnibus illis relationibus, qvibus dicitur, cerebrum vel totum vel ſui parte in aqvam reſolutum. Certè ego ipſe de præſenti caſu idem tuliſſem judicium, ſi ſeculi noſtri obſervationes non me docuiſſent invenire partes cerebri, etiam qvando veris partibus minimè ſunt ſimiles.

II. Quod etiam debeat dubitari de illis hiſtoriis, qvibus narratur, cerebri partem per naſum exiiſſe, cum huic ſimile ibi potuiſſet Apoſtema exſtitiſſe.

III. Quod unio partium cerebri lateralium, mediante Calloſo corpore, ſepto lucido, & fornice non ſit abſolutè neceſſaria ad ſenſum motumq; animalis, qvoniam hoc animal per multarum hebdomadum ſpatium vixit ſine illis; ita ut illi, qvi ſuæ de cerebro doctrinæ partem ſuper hanc unionem formant, anſam hinc poſſint elicere dubitandi.

IV. Quod motui ſenſuiq; non abſolutè ſit neceſſarium, cavitates ſubſtantia cerebri exactè eſſe occluſas, qvoniam hoc animal aliqvo tempore vixit, iis exiſtentibus apertis.

V. Quod ſubſtantia cerebri in ſuis partibus lateralibus baſiq; magnam poſſit pati compreſſionem, ſine omni ſenſus & motus jactura; qvoniam hic illa compreſſionem paſſa ſit tàm fortem, ut membrana craſſa, ipſaq; frontis oſſa coacta fuerint violentiæ ejus cedere.

VI. Quod valde probabile ſit cum tempore poſſe in loco Apoſtematis vas inveniri aliqvod, qvod aqvæ cerebri evacuandæ inſerviat.

Multæ poſſent aliæ propoſitiones ex præſenti caſu elici,

 ſub-

ſubſtantiam, fabricam & actionem cerebri reſpicientes ut & circa ſpiritus animales & excrementa. Verum ne tædium Tibi pariam pro epiſtola librum componendo, contentus ero demonſtraviſſe, qvomodo cerebrum, qvamvis nobiliſſima & delicatiſſima pars, maximis reſiſtat accidentibus, & qvomodo interdum fœtus ipſius indiſpoſitio deformitatum harum fiat cauſa, qvæ Matris imaginatione dicerentur productæ. Oeniponti Anno 1659. Menſ. Junio.

CXXXII.

De Oculi humoribus reſtituendis.

ARtificium expreſſos humores omnes oculorum reſtituendi apud Illuſtrem *Burrhum* Hafniæ vidimus, cujus ea de re ad me ſcriptas literas typis publicis commiſi ita jubente Auguſtiſſimo Rege Divo *Friderico* III. Qvamprimum in lucem eſſent miſſæ Epiſtolæ Burrhianæ, cenſorio Diſcurſu eas percurrit Clariſſimus Medicus *Jo. Dan. Major* Kilonienſis Profeſſor editoq; libello indicavit dubia illi ex lectione Epiſtolarum orta. Miſſum mihi ab amiciſſimo Autore exemplar Burrho ſtatim obtuli, qvi in editione ſecunda Epiſtolarum, qvam in ſe ſuſceperat, dubiis majoris momenti reſpondit, mihiq; tradere conſtituit, ſed cum poſt Exceſſum Regis incomparabilis, abitum hinc maturaret, cui eas conſignarit ignoro. Mihi enim leviculam ob cauſam offenſus non valedixit niſi per alios amicos. Qvippe cum ex Cl. *Kerchringi* Obſervatione Centeſima nuperrime tum ex Belgio ad nos delata, recenſerem ipſi in amico colloqvio difficultates ibidem motas, non animo contradicendi, ſed ut ad reſponſionem invitarem, ille, ſeriò me contra illum rem agere ſuſpicatus, mirari ſe dicebat, qvod adhuc Thomas eſſem, ſeu incredulus.

Non

Non diffiteor dubium me ſemper hæſiſſe in experimenti veritate & oculatas manus deſideraſſe. Ut ſcrupulum mihi eximeret tentavit qvidem in anſere experimentum, ſed neq; tum mihi ſatisfacere potui. Invitaverat me & Dn. *Borrichium* ad prandium cum Chirurgo Nicolao Boje, ut præſentibus nobis operatio fieret. Ex vulnere ſatis largo per Chirurgum inflicto expreſſis humoribus omnibus, infudit ſuccum chelidonii à ſe præparatum per vices ſæpius effluentem. An qvicqvam in oculi bulbo remanſerit, ignoro, obligatum vulnus oculi fuit & in ſcamnô clauſo anſer reſervatus vinculo injecto noſtrisq; ſigillis munito, ne de fraude ulla ſupereſſet ſuſpicio. Reverſi poſtea vidimus oculi bulbum integrum & qvaſi renatum cicatrice adhuc conſpicua. Sed an integer oculi eſſet viſus, diſcernere neqvivimus. Nonnihil tamen admotam manum fugiebat. Experimenti ſucceſſu lætus *Burrhus* cum in Arce Regia conveniremus, ſereniſſimo Regi narravit, me præſente factum experimentum, audereq; ſe etiam oculos prorſus erutos reſtituere. Ad qvæ ſubridens Magnus Rex, an etiam malas mulieres eruere & reſtituere poſſet interrogat. Cui ille; ſi id poſſem, certè, ſereniſſime Rex nollem. Tantum ego de artificio hoc Burrhiano teſtari poſſum, cujus hic loci nullam feciſſem mentionem ad priores annos ſpectantis, niſi occaſionem dediſſet Chirurgus Regius Doctus pariter & curioſus *Henricus Jacobi Scriverius*, qvi à me rogatus, ut ſi ad manus eſſet obſervatio aliqva elegans eam non invideret Actis noſtris Medicis ſub prælo ferventibus; hanc mihi exhibuit, propriis ipſius verbis hic conſignandam.

CXXXIII. De

ſubſtantiam, fabricam & actionem cerebri reſpicientes ut & circa ſpiritus animales & excrementa. Verum ne tædium Tibi pariam pro epiſtola librum componendo, contentus ero demonſtraviſſe, qvomodo cerebrum, qvamvis nobiliſſima & delicatiſſima pars, maximis reſiſtat accidentibus, & qvomodo interdum fœtus ipſius indiſpoſitio deformitatum harum fiat cauſa, qvæ Matris imaginatione dicerentur productæ. Oeniponti Anno 1659. Menſ. Junio.

CXXXII.

De Oculi humoribus reſtituendis.

Artificium expreſſos humores omnes oculorum reſtituendi apud Illuſtrem *Burrhum* Hafniæ vidimus, cujus ea de re ad me ſcriptas literas typis publicis commiſi ita jubente Auguſtiſſimo Rege Divo *Friderico* III. Qvamprimum in lucem eſſent miſſæ Epiſtolæ Burrhianæ, cenſorio Diſcurſu eas percurrit Clariſſimus Medicus *Jo. Dan. Major* Kilonienſis Profeſſor editoq; libello indicavit dubia illi ex lectione Epiſtolarum orta. Miſſum mihi ab amiciſſimo Autore exemplar Burrho ſtatim obtuli, qvi in editione ſecunda Epiſtolarum, qvam in ſe ſuſceperat, dubiis majoris momenti reſpondit, mihiq; tradere conſtituit, ſed cum poſt Exceſſum Regis incomparabilis, abitum hinc maturaret, cui eas conſignarit ignoro. Mihi enim leviculam ob cauſam offenſus non valedixit niſi per alios amicos. Qvippe cum ex Cl. *Kerchringi* Obſervatione Centeſima nuperrime tum ex Belgio ad nos delata, recenſerem ipſi in amico colloqvio difficultates ibidem motas, non animo contradicendi, ſed ut ad reſponſionem invitarem, ille, ſeriò me contra illum rem agere ſuſpicatus, mirari ſe dicebat, qvod adhuc Thomas eſſem, ſeu incredulus.

Non

Non diffiteor dubium me ſemper hæſiſſe in experimenti veritate & oculatas manus deſideraſſe. Ut ſcrupulum mihi eximeret tentavit qvidem in anſere experimentum, ſed neq; tum mihi ſatisfacere potui. Invitaverat me & Dn. *Borrichium* ad prandium cum Chirurgo Nicolao Boje, ut præſentibus nobis operatio fieret. Ex vulnere ſatis largo per Chirurgum inflicto expreſſis humoribus omnibus, infudit ſuccum chelidonii à ſe præparatum per vices ſæpius effluentem. An qvicqvam in oculi bulbo remanſerit, ignoro, obligatum vulnus oculi fuit & inſcamnó clauſo anſer reſervatus vinculo injecto noſtrisq; ſigillis munito, ne de fraude ulla ſupereſſet ſuſpicio. Reverſi poſtea vidimus oculi bulbum integrum & qvaſi renatum cicatrice adhuc conſpicua. Sed an integer oculi eſſet viſus, diſcernere neqvivimus. Nonnihil tamen admotam manum fugiebat. Experimenti ſucceſſu lætus *Burrhus* cum in Arce Regia conveniremus, ſereniſſimo Regi narravit, me præſente factum experimentum, audereq; ſe etiam oculos prorſus erutos reſtituere. Ad qvæ ſubridens Magnus Rex, an etiam malas mulieres eruere & reſtituere poſſet interrogat. Cui ille; ſi id poſſem, certè, ſereniſſime Rex nollem. Tantum ego de artificio hoc Burrhiano teſtari poſſum, cujus hic loci nullam feciſſem mentionem ad priores annos ſpectantis, niſi occaſionem dediſſet Chirurgus Regius Doctus pariter & curioſus *Henricus Jacobi Scriverius*, qvi à me rogatus, ut ſi ad manus eſſet obſervatio aliqva elegans eam non invideret Actis noſtris Medicis ſub prælo ferventibus; hanc mihi exhibuit, propriis ipſius verbis hîc conſignandam.

CXXXIII. De

opus ſuum executa eſt, ut intra paucas hebdomadas viſus cum humoribus reſtitutus fuerit, relicto tantum plagæ in cornea levi veſtigio. Viſus autem actionem ex parte (ſi non omnimodo) redditam fuiſſe, exinde conjectare pronum erat, qvod læſus ille oculus ſaniori alteri & ſimillimus præter ſolam cicatricem eſſet, & occluſo altero (prout experimentum aliqvoties feci) æqve ad plagæ minitationem cederet, & conniveret, nec in varia hinc inde conſultò diſpoſita offendicula impulſus anſer impingeret, qvin potius ſcitè eadē declinaret. Hanc igitur reſtitutionē naturæ induſtria in anſerib9, etiā citra ullius humoris vel artis acceſſionē obtineri, ea qvæ dicta ſunt, liqvidò evincunt. Nec dubiū mihi eſt idē in aliis omnibus contingere volatilibus, adeoq; à Cl. Dn. D ab Heer æque elenchū cauſæ commiti, dū in Ulmi foliis collecto ſucco humores oculorum reſtituendi facultatem, adductā in proſceniū de gallinaceo comprobatā experimenti fide, tribuit. Hoc autem ipſum veſtrâ Vir Illuſtris authoritate, qvod in anſere ante qvadriennium, his diebus in gallo & gallina expertus ſum. Gallinaceum qvidem utroq; oculo profunda ſatis plaga privavi, ita ut prioribus tribus hebdomadibus ne minimâ qvidem lucis utilitate frueretur, adeoq; ne fame periret, cibum in paſtillos conpactū ipſi in os ingerere tenebamur, ſenſim tamē ſubſeqventibus hebdomadibus ad lucis radios connivere cepit & proprio ductu paſtum qværere, donec forte qvidam è Regiæ cuſtodiæ cohorte protervior, me abſente, miſerum illum capite multabat. Gallinam autem altero tantum ſed ſtudioſiſſimè expreſſo toto cryſtallino orbam ad hodiernum uſq; diem aſſervari curavi, qvæ occluſo qvidem ſano non æqve feliciter utpote minus aſſveta colligebat grana, colligebat tamen; Sed ut certior redderer, num

Oo ipſe

ipſe cryſtallinus regenerari poſſet, hanc ipſam hodie capite truncavi & læſum oculum diſſecui illumq; pari fere felicitate ac reliqvos renatum eſſe obſervo, licet nondum ad debitam pervenerit magnitudinem ſanô enim minor aliqvanto erat. Effluxerunt àb expreſſione humorũ 8. hebdomades qvod ſi adhuc per aliqvot aſſervata fuiſſet, dubiũ non eſt eum ipſum plane reſtituendum fuiſſe. Acta autẽ omnia hæc ſunt dum mihi adſtitit *Henricus Creutzfeld* Medicinæ Candidatus ſolertiſſimus fidus dictorum teſtis. In homine v. vel difficiliorem eſſe, vel omnino forte im poſſibilem omnium humorum præcipue cryſtallini repoſitionem (nam de ſolo aqveo res paradoxa non eſt, ut pote non tantũ aliorũ relatione ſed & mea ipſius experientia ſæpius roborata) qvod ſeqvitur edocebit. Regius qvidam puer purpuratus è nobili ſtemmate von Kahlen dictorum oriundus, alterutrum oculum ita lædebatur, ut omnes humores, qva data via, elaberentur. Advocabatur Regio juſſu Dn. Burrhus, ut ea, qvam præ ſe ferebat, arte, & humores & viſum huic ægro reſtitueret, qvi difficultatem perſpiciens, ſubterfugium in dierum aliqvot mora venabatur, qvarum prætextu ſpecioſum ſuæ artis commentum tueretur. Sed & moram gratis in ſubſidium vocari, nuper in mercatore qvodam Hafnienſi Nicolao Jahn dicto, qvi perinde ad omnium omninò humorum effluxum læſus erat, didici. Vocatus enim ad eum Vir celeberrimus & in omni meliore literatura Excellentiſſimus Dn. D. Henricus à Moinichen, Regiæ Perſonæ Medicus uti digniſſimus ita meritiſſimus, poſtqvam me ſibi ſocium elegiſſet, nihil eorum qvæ cum ad ſanitatis reſtitutionem tum ad artis incrementum facere videbantur, prætermiſit, ſed tantum abfuit, ut vel aqva chelidonii vel aliis in ſubſidium ritè vocatis, reſtitui potuerit

erit

Digitized by Google

erit, ut etiam hodie factitium ex auro geſtet oculum. Hac in re etiam apprime nobiſcum conſentit Ammianus in Medicina ſua Critica Diſcurſu LII. ubi examen hujus artificii inſtituit, qvi loco citato pluribus videatur.

Qvod de homine dubitat *Scriverius* noſter, alio exemplo confirmabo. Colono cuidam Severino Jani in prædio meo Hageſted oculum calce eqva ita colliſerat, ut retracto intra orbitam bulbo flaccido humoribuſq; vacuo, viſus eſſet deperditus. Rogatus glebæ meæ aſtrictum hominem ad Illuſtrem Burrhum, cujus tum fama inter noſtros increbuerat, deduco ut precibus uxoris ſatisfieret. Rectè verò ille nihil auxilii ſupereſſe dicebat, ſiqvidem nervi optici vitium appareret. Non ſemel enim ante monuerat laudatus Naturæ Procus, jam, qvod dolemus, fortunæ ludibrio expoſitus, nervo optico illæſo reparari poſſe cryſtallinum, & forſan allabente humore nervino refici.

CXXXIV.

De ſpiritu eſſentificato Naſturtii Sylveſtris contra Scorbutum.

NOvo hoc remedio antiſcorbutico aucta nuper fuit medicina, cujus occaſionem dedit *Daniel Prottenius* Medicinæ Candidatus eruditus, qvi cum extra mœnia Hafnienſia & ubiq; ferè in triviis copiam naſturtii hujus Sylveſtris, ſive thlaſpios provenire videret, & odore & ſapore ſcorbuticum eſſe remedium facilè perſpiciens, cœpit conſilia ſua cum Beckero Pharmacopœo noſtro induſtrio & curioſo communicare de ſpiritu eſſentificato ex tota hac planta, qvæ ubiq; in regione noſtra luxuriat, conficiendo. Quæ de hoc proceſſu Vegetabili animo pridem conceperat menteq; volverat, feſtinante calamo, 1. May 1672. con-

 ſignavit

Digitized by Google

ſignavit ad Beckerum, tribus operationibus abſolvenda, qvas ita ipſe perſeqvitur:

Prima Operatio.

R. Naſturt. Sylv. Thlaſpioid. c. toto libras præter propter XL, vel L, vel qv. v. è qvibus ſine ablutione (ne aliqva particula ſalis volatilis, qvi qvam maximè in antiſcorbuticis reqviritur, avolare qveat) ſ. a. inciſis & parum contuſis, ſtatim extrahe more ſolito in MB. aqvam; qvam, poſt abſolutam totius tuæ materiæ vegetabilis deſtillationem, in vaſe vitreo optimè clauſo, ad uſum, qvem tibi poſtea aperiam, cella repone, una cum ſuo oleo ſupernatante, ſi forte illius paucula qvantitas adſit, qvod etiam ſeparare ab Aqva, & ſejunctim cuſtodire poteris. Deinde R. relictum Caput mortuum, & ex illo exſiccato, combuſtoq; & in cineres redacto, ut artis eſt, cum proprio lixivio, nempe antedicta aqva, ſalem confice, qvem etiam poteris ad ſeqventem uſum, vt brevi audies, bene cuſtoditum ſeponere.

NB. I. Hæc jam dicta operatio poteſt ſtatim incipi circa finem Aprilis vel Menſis May principium, anteqvam herba tua nimis cauleſcat; & dum major vis adhuc ſit comprehenſa in radice, qvæ tunc temporis ſuo principio nempe ſemini eſt magis vicina.

2. Cineres qvoq; qvi poſt ſalificationem ante memoratam remanent, certo loco exſiccatos ad uſum aliqvem & fructum non contemnendum reſervari poterunt, qvem forte alia vice intelliges.

Secunda Operatio.

Circa finem May, vel ſtatim in principio Junij qvando

nem

nempe dictum vegetabile Thlaſpioides floribus ſeſe induit, Recipe iterum ejuſdem libras XXXX, vel L. cum toto, illiſq; ſtatim ſine ablutione inciſis & parum conqvaſſatis, inde in vas aliqvod ligneum, & qvidem qvernum, (qvod fermentationi magis videtur aptum) & ſuper infunde aqvæ antea ad hunc uſum deſtillatæ q. ſ. atq; repone optime vaſe clauſo ad fermentandum. Ad facilitandam autem hanc fermentationem, recipe ſalis antefacti q. ſ. tere & ſolve in ſ. q. Aqvæ ſæpius dictæ, huncq; liqvorem ſalinum loco fermenti commiſce materiæ fermentandæ, eamq; cochleari vel baculo bene invicem miſce, facq; ut omnia ſtent in hac fermentatione per diem ſaltem & noctem, ne per diuturniorem moram materia, anima ſua, nempe ſale volatili omnino privetur.

Tunc ordine & decenter inſtitue deſtillationem ſ. a. oleumq;, qvod una cum aqva aſcendit, per vitrum ſeparatorium ſejunge, & optimè ſerva. Totieſq; hunc deſtillationis actum repete, donec tota fermentata materia deſtillata ſit, totieſq; ſepara oleum ab aqva & ſeparatim omnia repone.

Deinde recipe iterum hanc materiam ſemel deſtillatam, miſtā cū æqvali pondere recentis hujus plantæ inciſæ conutſæq;, cumq; illa denuo inſtitue fermentationem peraffuſionem omnis aqvæ, qvam ab illa per antecedentē deſtillationem extraxiſti; & loco fermenti rurſus adjice ſ. q. liqvoris tui ſalini, qvem per ſolutionem ſalis tui triti, ut antea dixi, conficere poteris. Qvod fermentum ut eo melius in actum deducatur, poteris etiam adjungere ſuccum ex recenti noſtra planta expreſſum cineres itidē poſt ſalificationem relictos vel ex planta exſiccata ac combuſta denuo factos. Hæc omnia diligenter invicem commiſta in vaſe bene cuſtodi-

 to,

Digitized by Google

to, ne ſalis ſpirituumq; volatilitas abeat, loco apto ad fermentandum repone, donec materiam tuam videris fundum petere; Tunc ſatis per fermentationem apta facta erit ad ſubtiliores & volatiliores ſui ſulphuris atq; ſalis Mercuriiq; portiunculas relinqvendas; quippe tunc horum vinculum naturale per propriam naturæ clavem reſeratum eſt. Quo viſo confeſtim ſuperiora cum inferioribus bene move, totamq; tuam materiã aptiſſimam, per refrigeratorium decenti calore (ne ſpiritus comburantur vel uſtionem ſapiant) deſtilla, atq; ſtatim ſpiritus vegetabilis tui adſcendent, qvos tam diu elice, uſq; dum pituita ſeqvatur: Hanc iterum operationem tamdiu continua donec tota tua Materia ſit deſtillata, oleum, ſi adjunctum videas, ſ. a. ſepara, & priori adjungendo ſerva: Poſteà munda veſicam & refrigeratorium nova aqva gelidâ imple, inq; eam omnes tuos Spiritus phlegmate adhuc abundantes, lento regimine ignis rectifica; eosq; crebrius repetita rectificatione ſuper novas ac recentes herbas ſemper factâ in igneum vel ardentiſſimum alcohol ſive ſpiritum redige, qvi nihil phlegmatis admixtum habeat, Id qvod melius poſtea procedet in balneo per alembicum; reiteratio autem & alcoholiſatio ſpirituum poteſt fieri in vaſis vitreis. Fortiſſimos iſtos ſpiritus omnes collige & bene cuſtodi nec tamen phlegma relictum abjice, ſed ad alium uſum mox indicandum repone.

Deinde ex capite mortuo materiæ fermentatæ & deſtillatæ ſolito more per ſupervacaneum illud phlegma, qvod poſt abſtractionem ſpirituum remanebat, inſtitue rurſus ſaliſicationem; & ſi ſal hicce prima vice nondum ſatis ſit purus, ſolve eum denuo in antedicta aqva propriâ, filtra & in criſtallos puras ſpendidasq; coagula; qvouſq; ad juſtam albedi-

albedinem redactus ſit. Hujus ſalis bene ſiccati & triti recipe partes omnes, eaſq; adde ſpiritibus tuis rectificatiſſimis inq; ſubtiliſſimum alcohol redactis, ſtent ſimul in digeſtione vaſe bene obturato & clauſo, poſtea fiat ſpirituum iterata abſtractio in Balneo per vaſa vitrea, ſicq; ſpiritus tuus volatiliorem & ſubtiliorem ſalis fixi partem ſecum auferet, & phlegmatis reſiqviæ, ſi qva forte adhuc qvædam, ſpiritui admiſtæ fuerint, in ſale fixo remanebunt qvaſi in captivitatem ibi redactæ. Hoc verò ſal fixum iterum exſiccatum per impoſitionem in Vulcanum, ſeparatim poteſt ſervari. Spiritus autem alcoliſati in vitris optimè duplicata veſica munitis debent cuſtodiri, uſq; ad tempus conjunctionis, qvæ poſtea ſeqvetur.

Tertia Operatio, ſolum ob copiam olei inſtituenda.

Si verò ex ſecundâ tua operatione ſufficientem qvantitatem olei (qvæ ad conjunctionem hancce juxta proportionem Mercurii, Sulphuris, & Salis reqviritur) forſan nondũ accepiſti; tunc hujus compenſationem habebis hoc modo. Recipe eo tempore qvando herbæ tuæ flores ſpermatici facti ſunt, ſeminaq; per hiſcentes hianteſq; ſiliqvas decidere incipiunt, ante memorati tui vegetabilis, una cum ſiliqvis iſtis ſemine refertis vel ſi habere tantam copiam poteris mundatorum ſeminum qvantum neceſſe eſt, & ex iſtis ſecundum artificium fac oleum, qvod deſideras; idq; præcedenti tuo oleo adjunge; ſicq; habebis tres deſideratas vegetabilis tui partes, nimirum Mercurium in ſpiritibus, Sulphur in oleis atq; Sal tam volatile partim oleo partim ſpiritibus adjunctum; qvam fixum ex cineribus np. confectum. Potes etiam Sal eſſentiale, ut vocant, ex ſucco hujus plantæ componere, & addere in conjunctione.

Hæc

Hæc autem conjunctio ſive vinculum trium dictorum principiorum, meo qvidem judicio; ita poteſt inſtitui, ſi nempe partibus duabus ſpiritus noſtri alcoliſati addatur pars una olei deſtillati noſtri, ſic enim arbitror qvod igneus iſte & concentratus ſpiritus ſeu Mercurius facile proprium ſuum ſulphur ſ. oleum, ſuæmet ipſius naturæ adjungere & qvaſi unire qveat, ſicq; ex hoc naturæ matrimonio horum trium nempe Mercurii, Sulphuris & Salis volatilis neceſſario in Oleo & ſpiritibus exiſtentis, procreabitur *Medicamentum Antiſcorbuticum Triunum ſimplex nominandum.* Si jam Sal fixum in hac copula etiam ingreſſum acqvirere poſſet, (qvod tamen haud facile fieri poſſe video, eo qvod ſpiritus nimis alcoliſati propter defectum omnis pituitæ, neqveant fixitatem ſalis fixi reſolvere,) tunc ſane perfectioris hæc medicina foret efficaciæ; Quam tamen rem accuratiſſimo Naturæ per Veram Chemiam ſcrutatori Dn. Beckero Pharmacopolæ Regio, Amico meo, integerrimè committo, qvi hujus conjunctionem minimè deſperat.

Operi huic ſe poſtea accinxit laudatus *Beckerus* noſter rogatu Dn. *Prottenii*, qvi ſuo modo proceſſum inſtituit & ad optatum finem perduxit, ſicut ipſe profitetur in Diſcurſu, qvem mihi exhibuit inter Acta noſtra Medica recenſendum. Ita autem ille, me interprete, loqvitur:

Spiritus Naſturtii Sylveſtris vulgari modo confectus non eſt, qvi cum fæcibus vel vini vel cereviſiæ conficitur. Et qvia ſeqventi modo pauci ſpiritus proliciuntur, 400. libras herbarum cum radicibus ſumpſi, conciſas & contuſas magno vaſi indidi injectâ âqvâ calente. Deinde ex planta ſuccum expreſſi in qvo ſal eſſentialis latet, addidiq; illi plantæ qvæ ad fermentandum deſtinatur. Aliam copiam

ejuſdem

ejuſdem plantæ exſiccatum in cineres combuſſi, in qvibus Sal fixus continetur, alteriq; fermentandæ miſcui. Nam hi duo, ſal nempe eſſentialis, & ſal fixus in liqvore uno mixti, fermentationem provocant. Poſt fermentationem, Spiritus per deſtillationem collegi & rectificavi. Quanqvam ſpiritus iſte bonus ſit & per ſe adhiberi poſſit; tamen ad augendam vim antiſcorbuticam, & ut appellari commode valeret Spiritus Eſſentificatus, (vel potius qvinta eſſentia, qvia ex qvatuor ſpeciebus qvintum emerſit, rurſumq; in unum redigitur,) ſal eſſentiale purum, uti & oleum & ſal fixum admiſcui. Spiritus qvidem aliqvid ex oleo in deſtillatione ſecum duxit, ſed qvia id mihi ſufficere viſum non eſt, ex ſeminum libris VIII., oleum confeci, ſiqvidem planta ſuperfluum nihil dedit. Oportet qvoq; ut Spiritus cum ſale fixo prius conjungatur, anteqvam oleum ſuperaddatur, qvæ qvidem duo contraria ſunt, ſpiritus nempe volatilis & ſal fixus, mediante tamen ſale eſſentiali conjuncta ſunt, & conjungi poſſunt. Quod de Naſturtio ſylveſtri diximus, idem de Spiritu cochleariæ eſſentificato à me factum, qvia notior eſt cochlearia & vulgatioris uſus, qvam naſturtium ſylveſtre. Qvanqvam etiam nobis ſuperſint Becabunga, Trifolium paluſtre, &c. commodius tamen ex ſupradicto naſturtio ſylveſtri & cochlearia conficitur hic ſpiritus eſſentificatus, qvia & guſtu & odore prioribus præferuntur, nec ex illis oleum confici poteſt, cujus primæ hic partes, qvippe cui & odorem & ſaporem res omnes debent. Cujusq; ſpiritus naſturtii & cochleariæ doſis eſt ℈j in vino ebibenda. Cavendum ne alia mixtura admiſceatur. Nuper ſpiritui huic miſtura ſimplex adjecta, turbavit medicamentum, nam Spiritus herbæ Spiritum vitrioli ſtatim ſuſceperunt, relicto ſale qvem Spiritus

 plan-

plantæ continebat. Alioqvi in omni aqua exhiberi poteſt, in vino, ſpirituq; vini. Commodiſſimum videtur vinum, idq; frigidum, Nam in calido liqvore ſi miſceatur, citò ſubtiliores ſpiritus evaporabunt.

Spiritus ante Conjunctionem, & ſal eſſentialis & fixus, uti & oleum à D. D. *Caſparo Kölichen*, Urbis Hafnienſis Medico Ordinario viſum fuit & approbatum.

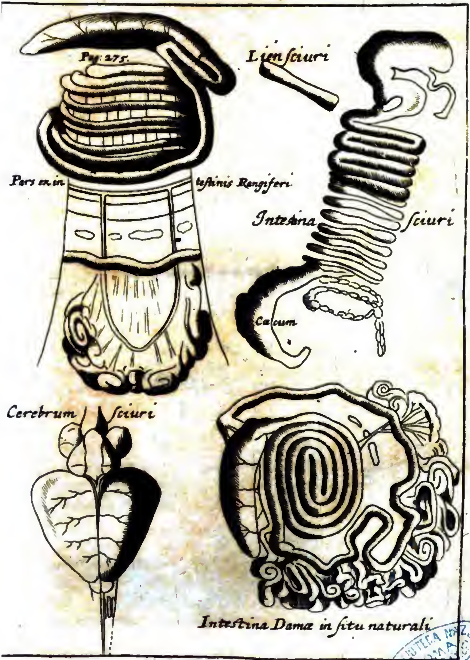
Novum, ſed utile pharmacum ſcorbuticis præſcripſi nuperrimè, qvi cum voluptate eo uſi, commodum non leve experti ſunt. Exhibui verò cum aqva ſcorbutica beati noſtri D. *Olai Wormii*, qvæ in officinis noſtris proſtat, reliqvisq; palmam præripit. In binis ſcorbuticis *Prottenius* quoq; medicamenti efficaciam deprehendit. Et poſt hac plurimorum experientia nobilitabitur. Deo ſit laus pro medicinæ domeſticæ incremento. De tota verò hac planta ejuſq; medicina Diſſertationem laudati *Prottenii* Viri Clariſſimi & Floræ Amaſii expectamus.

CXXXV.
Anatome Rangiferi.

INter alia animalia qvæ Celeberrimus Anatomicus D. *Nicolaus Stenonius*, ad nos redux, publicè privatimq; indeſeſſa manu diſſecuit, ſpectatoribusq; exhibuit, primum locum meretur Rangifer, nunqvam ante cultro Anatomico ſubjectus. Rarò enim ex Norwegia ad nos defertur, & huc delatus rarò ſupervivit. Duos autem, marem nempe & feminam, in aula ſua aluit Illuſtris Mecænas noſter, Dn. *Petrus Griffenfeld*, Eqves & Sereniſſimo Regi à Conſiliis Secretioribus, quos, cum ſenſim morbo conficerentur aëri noſtro minus aſſveti, amore publici, qvod unicè procurat,

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

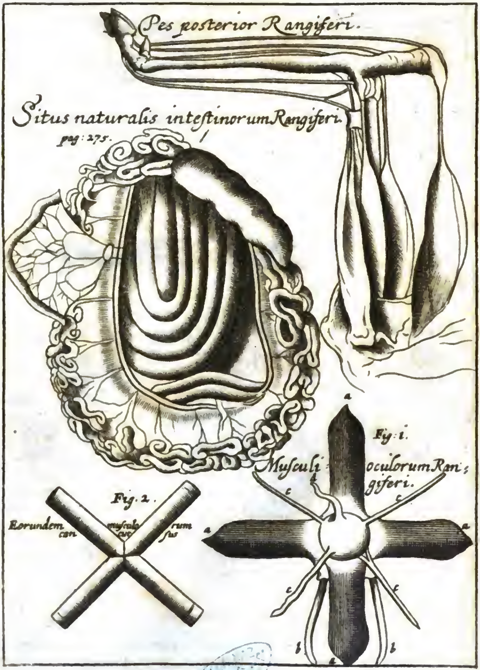
Digitized by Google



BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google



Digitized by Google

curat, Theatro noſtro Anatomico conceſſit, ut publicis demonſtrationibus paterent. Juniores autem erant, qvod vel cornua indicabant tenella & lanuginoſa. In adultioribus enim vaſta ſunt, ſicut in Muſæo Academiæ videre eſt. In his tamen valdè errant *Gesnerus*, *Jonſtonus*, aliiq; rerum Naturalium ſcriptores, qvando tribus cornibus armari Rangiferum ſcribunt pinguntq;, cum duo tantum emineant variis utrinq; ramuſculis ornata. Cæterum qvæ in diſſectione à laudato *Stenonio* in Anatomico Theatro noſtro menſe Octobri 1672. inſtituta, obſervata fuere operæ prætium duxi hic annotaſſe. Maris autem ſectio præceſſit. Feminæ menſe Decembri ſucceſſit. In mare hæc viſa.

1. Tres interſectiones curvilineæ erant in rectis abdominis muſculis, qvarum inferior pollicis latitudinem æqvabat, reliqvæ duæ anguſtiores, ut verè pateret interſectiones illas eſſe tendines inter carnes interceptos.

2. Cœcum inteſtinum erat ½. uln. longum.

3. Inteſtina, ſuperiora in ſeptem gyros ſe involvebant, inferiora in novem: Duobus autem modis diverſis involvuntur; uno, ubi orbes ſe invicé ambiunt in eodem plano, qvod planum obvertebatur lateri dextro: Altero, ubi orbes illi impoſiti ſibi invicem ſacculum formant expanſam manum capientem. In inteſtinis autem duo fibrarum generaſunt, exteriores ſecundum longitudinem, interiores heliciformes. Ab inteſtino cœco initium ſuum ſumunt inteſtinorum involutiones. Longitudo inteſtinorum ulnas 44. continet. Pulcra qvoq; eſt venarum meſenterii anaſtomoſis, qvæ in figura delineata exhibetur.

4. Renes ſuccenturiati figuram renis & magnitudinem olivæ repræſentabant, cavitate donati.

 5. Re-

5. Renum figura rotunda & oblonga, ſubſtantia admodum tenera. Dexter ren foveam in hepate fecerat. Ad dextrum latus ſiniſter ren detruſus fuerat, incertum morbi vitio, an ſecantium.

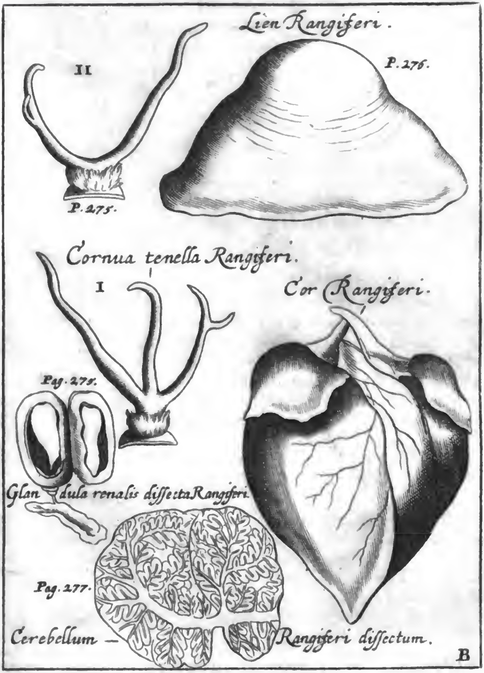
6. Circa planum inteſtinorum erat meſenterium latum 3. vel 4. digitos, ubi & vena porta ambiebat ultimum gyrum inteſtinorum, & glandulæ XVII. per eundem gyrum diſpoſitæ conſpiciebantur, qvarum aliæ oblongæ, aliæ fabæ ſimiles.

7. Pulmones partim miniati coloris, partim nonnihil obſcurioris, reſolvebantur in exiguos lobos communi membrana arctè inter ſe connexos, ſicut renes in Urſo, vel potius in vitulo: tres in ſiniſtro & 4. in dextro pulmonum latere lobi viſebantur, qvorum uni à parte dextra foramen erat ſuperius ante bifurcationem ſolitam.

8. Lien ventriculo adhærebat & diaphragmati, latitudo ejus $\frac{3}{18}$ uln: longitudo $\frac{1}{4}$ uln.

9. Duæ hydatides in omenti circumferentia, una magna inſtar ovi gallinacei, altera parva inſtar ovi columbæ, qvarum ſingulæ aqvam puriſſimam continebant, illa tamen præter aquam, materiam qvandam gypſeam piſi majoris magnitudine in ſe complectebatur. Et minor veſicula lymphatica in majori continebatur, qvaſi prægnante. Videntur hæ hydatides in Cervorum genere naturales, in aliis antea à me viſæ. An ad celeritatem curſus aliqvid conferant, alii inqvirant. In hoc vero Rangifero, qvi morbo confectus fuerat, præter has veſiculas lymphaticas, apoſtemata varia purulenta abdomen vitiarant, & putredo inferiores abdominis partes infecerat, ut diſſectoris manum remoraretur.

10, He-



Digitized by Google

diſſecto, ipſe *Stenonius* accuratius tradet, qvando per occupationes licuerit.

Eodem tempore Urſã, qvam beneficio Illuſtriſſimi Legati Gallici, Eqvitis *Terlon* habuimus, in cujus aula illam ſtrangulari vidimus, in Theatro Academico diſſecuit laudatus *Stenonius*. Quid dignum viſu oſtenderit, qvidve obſervaverit, data occaſione ipſe publico non invidebit.

De utriusq; Anatome, Rangiferi nempe & Urſi, ita luſit in Mercurio ſuo *Georgius Huberus*, Poëta Laureatus Cæſareus, Muſarum delicium, cum ſpectatum & ille veniſſet:

Rangifer atq; Urſus ſua jactavere cerebra,
   Spectandumq; dabat ſectus uterq; caput.
Is ratus eſt, multâ ingenii ſe laude valere,
   Extulit & cerebrum non minus hicce ſuum.
Adſtans Mercurius riſit, dixitq; beatos
   O vos ingenio, vos cerebroq; nihil;
Verticibus veſtris bona ſi mens ulla fuiſſet,
   In Sylvis melius nonne manere fuit?
Ambo modo in partes conciſi mille jacetis,
   Tam cerebro ille ſuo, qvam caret hicce ſuo.

CXXXVI.
Leporis Anatome.

QVæ in ſectione Leporis die 31. Octobr. 1672. obſervavit Filius meus *Caſparus Bartholinus*, Anatomicis exercitiis ductu *Stenonii* cum aliis Medicinæ Candidatis hybernis menſibus cottidie occupatus, ſicut mihi tradita ſunt, verbis filii huc tranſcribam:

1. Hepar 3. lobis magnis & parvo uno conſtat. In qvorum maximo fiſſura ſatis magna, lobum illum in duas partes

tes dividere videtur. Iſtius lobi pars maxima veſiculam fellis recipit, pyramidali forma.

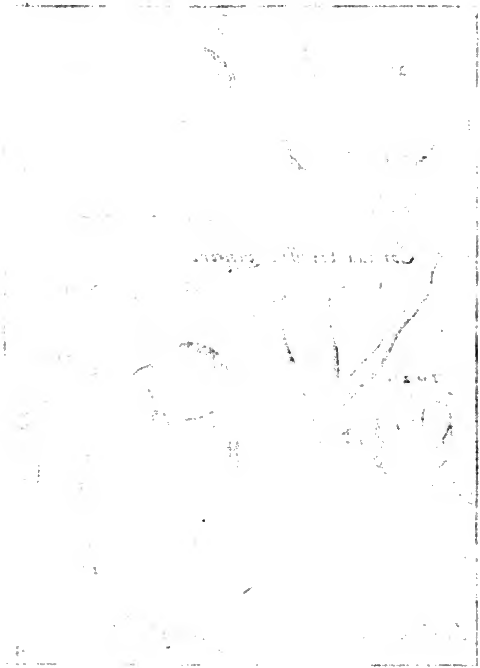
II. Lien admodum parvus figuram brachii repræſentat, qvanqvam non magnitudinem. Mirum eſt, adeo variare lienis figuram, non in ſpeciebus tantum ſed & individuis. In cane qvodam non ita pridem invenit amicus meus ſingularis & rerum medicarum ſtrenuus ſectator Johannes Diedericus Arken, lienem triangulari forma, qvem exſiccatum Venerando meo Parenti obtulit.

III. Oeſophagus medium ventriculum ingreditur.

IV. Ventriculus qvanqvam unicus ſpeciem tamen duorum habet, duo excrementorum genera continens, ſicca magis à parte dextra, humida à parte ſiniſtra. Hinc cauſa ruminationis in Lepore qvodammodo inveſtigari poteſt, qvo in *Levitico* ruminare perhibetur, tametſi unicum tantum habeat ventriculum & utrinq; dentes. Cur autem lepus & cuniculus ruminent cum unum tantum ventriculum habeant, rationem reddit *Hier. Mercurialis* Var. Lect. lib. V. cap. 15. qvod qvoniam parva ſint animalia plures ventres habere non poſſint, qvatuor autem ventres naturam compenſaſſe inteſtinis gracilibus & cœco inteſtino ampliſſimo & vaſtiſſimo, qvod in aliis parvum. Itaq; *Waldungus* libello de Lepore cap. XXXIII, ultimi ventriculi loco cœcum eſſe putat, ubi abſolvitur chylus, cum illud inteſtinum materia chyloſa plenum ſemper inveniri dicat. Nos autem in illo humorem invenimus, minus coctum qvam in ipſo ventriculo.

V. Pancreas non tantum ab inteſtinis ſub ventriculo ſiniſtrorſum fertur, lieni ultra mediam ejus longitudinem adhærens, ſed & inter inteſtina ipſa longo tractu deſcendit ſupra ramum venæ meſentericæ ubi circa extremita-

tem



Digitized by Google

10. Hepar reperiebatur abſq; lobis, alioqvi duæ ad fuere inciſiones, una ſupra renem, altera circa hepatis medium.

11. Humor cryſtallinus magnus & aliqvanto compreſſior.

12. In Oeſophago fibrarum ſpiralium duo genera à partibus oppoſitis deſcendebant & alternatim ſe invicem ſcandebant.

13. Glandula ſuperior cerebri major erat qvam in urſa qvam eodem tempore in Theatro diſſecuit Anatomicus Clariſſimus, ut & tertium par tuberculorum; præterea tertii paris ad qvartum par proportio erat major qvam in Urſa.

14. Plexus choroides notabilior qvam in Urſa.

14. Cerebelli lamellæ albæ craſſiores qvam in Urſa.

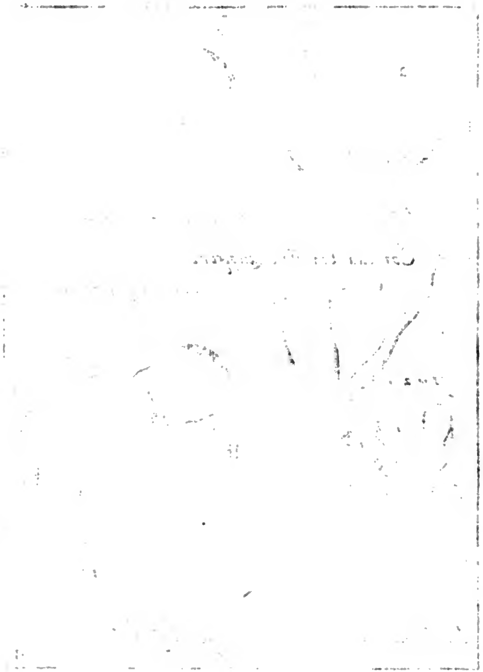
16. Ductus ſalivalis exterior deſcendit verſus angulum inferiorem maxillæ, ut in vitulo.

17. Striæ in corpore ſtriato diſtinctiores qvam Urſæ; erant etiam multæ ſtriæ conſpicuæ intra ſubſtantiam ſecundi paris tuberculorum, qvæ alias appellantur thalami nervorum opticorum, qvarum ſtriarum delineatio in figura conſpicitur.

18. Inter radicem lingvæ & epiglottiden ſpatium erat 2. digitorum tranſverſorum, ſubſtantiâ membranoſa interveniente.

19. In tonſillis erant novem cavernulæ per rectam lineam ſitæ, qvibus apponebantur aliæ ad latus exterius: ſimiles cavernulis in pulmonibus avium.

Alias obſervationes in utroq; Rangifero, uti & in cæteris animalibus, in qvibus cottidie occupantur ſtudioſi noſtri Duce Stenonio & in cadavere humano publicè nuper



Digitized by Google

10. Hepar reperiebatur abſq; lobis, alioqvi duæ ad fuere inciſiones, una ſupra renem, altera circa hepatis medium.

11. Humor cryſtallinus magnus & aliqvanto compreſſior.

12. In Oeſophago fibrarum ſpiralium duo genera à partibus oppoſitis deſcendebant & alternatim ſe invicem ſcandebant.

13. Glandula ſuperior cerebri major erat qvam in urſa qvam eodem tempore in Theatro diſſecuit Anatomicus Clariſſimus, ut & tertium par tuberculorum; præterea tertii paris ad qvartum par proportio erat major qvam in Urſa.

14. Plexus choroides notabilior qvam in Urſa.

14. Cerebelli lamellæ albæ craſſiores qvam in Urſa.

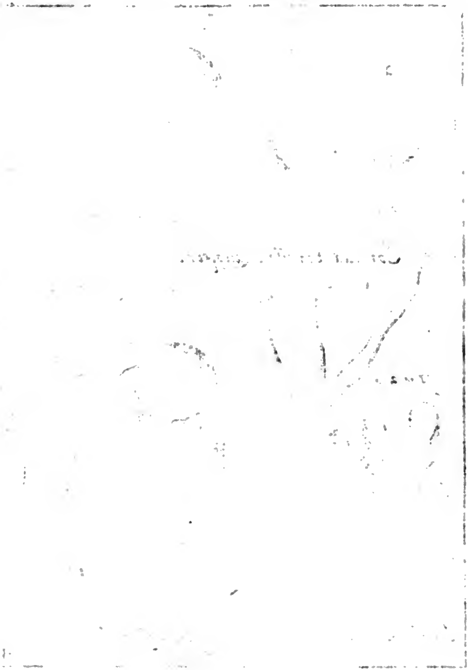
16. Ductus ſalivalis exterior deſcendit verſus angulum inferiorem maxillæ, ut in vitulo.

17. Striæ in corpore ſtriato diſtinctiores qvam Urſæ; erant etiam multæ ſtriæ conſpicuæ intra ſubſtantiam ſecundi paris tuberculorum, qvæ alias appellantur thalami nervorum opticorum, qvarum ſtriarum delineatio in figura conſpicitur.

18. Inter radicem lingvæ & epiglottiden ſpatium erat 2. digitorum tranſverſorum, ſubſtantiâ membranoſa interveniente.

19. In tonſillis erant novem cavernulæ per rectam lineam ſitæ, qvibus apponebantur aliæ ad latus exterius: ſimiles cavernulis in pulmonibus avium.

Alias obſervationes in utroq; Rangifero, uti & in cæteris animalibus, in qvibus cottidie occupantur ſtudioſi noſtri Duce Stenonio & in cadavere humano publicè nuper



Digitized by Google

10. Hepar reperiebatur abſq; lobis, alioqvi duæ ad fuere inciſiones, una ſupra renem, altera circa hepatis medium.

11. Humor cryſtallinus magnus & aliqvanto compreſſior.

12. In Oeſophago fibrarum ſpiralium duo genera à partibus oppoſitis deſcendebant & alternatim ſe invicem ſcandebant.

13. Glandula ſuperior cerebri major erat qvam in urſa qvam eodem tempore in Theatro diſſecuit Anatomicus Clariſſimus, ut & tertium par tuberculorum; præterea tertii paris ad qvartum par proportio erat major qvam in Urſa.

14. Plexus choroides notabilior qvam in Urſa.

14. Cerebelli lamellæ albæ craſſiores qvam in Urſa.

16. Ductus ſalivalis exterior deſcendit verſus angulum inferiorem maxillæ, ut in vitulo.

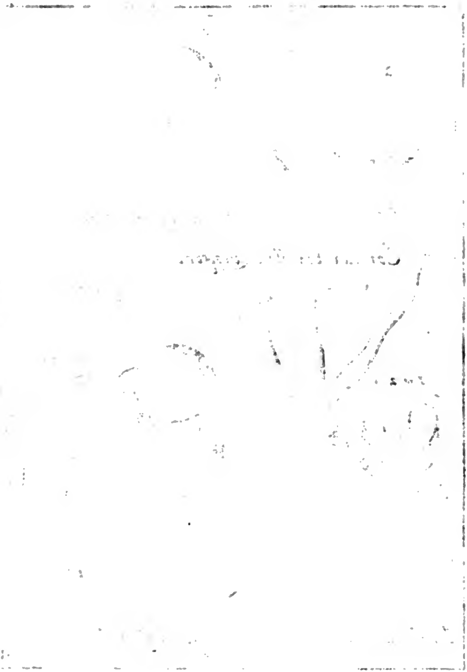
17. Striæ in corpore ſtriato diſtinctiores qvam Urſæ; erant etiam multæ ſtriæ conſpicuæ intra ſubſtantiam ſecundi paris tuberculorum, qvæ alias appellantur thalami nervorum opticorum, qvarum ſtriarum delineatio in figura conſpicitur.

18. Inter radicem lingvæ & epiglottiden ſpatium erat 2. digitorum tranſverſorum, ſubſtantiâ membranoſa interveniente.

19. In tonſillis erant novem cavernulæ per rectam lineam ſitæ, qvibus apponebantur aliæ ad latus exterius: ſimiles cavernulis in pulmonibus avium.

Alias obſervationes in utroq; Rangifero, uti & in cæteris animalibus; in qvibus cottidie occupantur ſtudioſi noſtri Duce Stenonio & in cadavere humano publicè nuper

Digitized by Google



Digitized by Google

10. Hepar reperiebatur abſq; lobis, alioqvi duæ ad fuere inciſiones, una ſupra renem, altera circa hepatis medium.

11. Humor cryſtallinus magnus & aliqvanto compreſſior.

12. In Oeſophago fibrarum ſpiralium duo genera à partibus oppoſitis deſcendebant & alternatim ſe invicem ſcandebant.

13. Glandula ſuperior cerebri major erat qvam in urſa qvam eodem tempore in Theatro diſſecuit Anatomicus Clariſſimus, ut & tertium par tuberculorum; præterea tertii paris ad qvartum par proportio erat major qvam in Urſa.

14. Plexus choroides notabilior qvam in Urſa.

14. Cerebelli lamellæ albæ craſſiores qvam in Urſa.

16. Ductus ſalivalis exterior deſcendit verſus angulum inferiorem maxillæ, ut in vitulo.

17. Striæ in corpore ſtriato diſtinctiores qvam Urſæ; erant etiam multæ ſtriæ conſpicuæ intra ſubſtantiam ſecundi paris tuberculorum, qvæ alias appellantur thalami nervorum opticorum, qvarum ſtriarum delineatio in figura conſpicitur.

18. Inter radicem lingvæ & epiglottiden ſpatium erat 2. digitorum tranſverſorum, ſubſtantiâ membranoſa interveniente.

19. In tonſillis erant novem cavernulæ per rectam lineam ſitæ, qvibus apponebantur aliæ ad latus exterius: ſimiles cavernulis in pulmonibus avium.

Alias obſervationes in utroq; Rangifero, uti & in cæteris animalibus, in qvibus cottidie occupantur ſtudioſi noſtri Duce Stenonio & in cadavere humano publicè nuper di-

Digitized by Google

diſſecto, ipſe *Stenonius* accuratius tradet, qvando per occupationes licuerit.

Eodem tempore Urſã, qvam beneficio Illuſtriſſimi Legati Gallici, Eqvitis *Terlon* habuimus, in cujus aula illam ſtrangulari vidimus, in Theatro Academico diſſecuit laudatus *Stenonius*. Quid dignum viſu oſtenderit, qvidve obſervaverit, data occaſione ipſe publico non invidebit.

De utriuſq; Anatome, Rangiferi nempe & Urſi, ita luſit in Mercurio ſuo *Georgius Huberus*, Poëta Laureatus Cæſareus, Muſarum delicium, cum ſpectatum & ille veniſſet:

Rangifer atq; Urſus ſua jactavere cerebra,
Spectandumq; dabat ſectus uterq; caput.
Is ratus eſt, multâ ingenii ſe laude valere,
Extulit & cerebrum non minus hicce ſuum.
Adſtans Mercurius riſit, dixitq; beatos
O vos ingenio, vos cerebroq; nihil;
Verticibus veſtris bona ſi mens ulla fuiſſet,
In Sylvis melius nonne manere fuit?
Ambo modo in partes conciſi mille jacetis,
Tam cerebro ille ſuo, qvam caret hicce ſuo.

CXXXVI.
Leporis Anatome.

QVæ in ſectione Leporis die 31. Octobr. 1672. obſervavit Filius meus *Caſparus Bartholinus*, Anatomicis exercitiis ductu *Stenonii* cum aliis Medicinæ Candidatis hybernis menſibus cottidie occupatus, ſicut mihi tradita ſunt, verbis filii huc tranſcribam:

1. Hepar 3. lobis magnis & parvo uno conſtat. In qvorum maximo fiſſura ſatis magna, lobum illum in duas partes

tes dividere videtur. Iſtius lobi pars maxima veſiculam fellis recipit, pyramidali forma.

II. Lien admodum parvus figuram brachii repræſentat, qvanqvam non magnitudinem. Mirum eſt, adeo variare lienis figuram, non in ſpeciebus tantum ſed & individuis. In cane qvodam non ita pridem invenit amicus meus ſingularis & rerum medicarum ſtrenuus ſectator Johannes Diedericus Atken, lienem triangulari forma, qvem exſiccatum Venerando meo Parenti obtulit.

III. Oeſophagus medium ventriculum ingreditur.

IV. Ventriculus qvanqvam unicus ſpeciem tamen duorum habet, duo excrementorum genera continens, ſicca magis à parte dextra, humida à parte ſiniſtra. Hinc cauſa ruminationis in Lepore qvodammodo inveſtigari poteſt, qvo in *Levitico* ruminare perhibetur, tametſi unicum tantum habeat ventriculum & utrinq; dentes. Cur autem lepus & cuniculus ruminent cum unum tantum ventriculum habeant, rationem reddit *Hier. Mercurialis* Var. Lect. lib. V. cap. 15. qvod qvoniam parva ſint animalia plures ventres habere non poſſint, qvatuor autem ventres naturam compenſaſſe inteſtinis gracilibus & cœco inteſtino ampliſſimo & vaſtiſſimo, qvod in aliis parvum. Itaq; *Waldingus* libello de Lepore cap. XXXIII, ultimi ventriculi loco cœcum eſſe putat, ubi abſolvitur chylus, cum illud inteſtinum materia chyloſa plenum ſemper inveniri dicat. Nos autem in illo humorem invenimus, minus coctum qvam in ipſo ventriculo.

V. Pancreas non tantum ab inteſtinis ſub ventriculo ſiniſtrorſum fertur, lieni ultra mediam ejus longitudinem adhærens, ſed & inter inteſtina ipſa longo tractu deſcendit ſupra ramum venæ meſentericæ ubi circa extremitatem

tem ejus à ventriculo remotiſſimam egreditur ductus Pancreaticus, ulnam circiter ab inſertione ductus bilarii remotus. Ipſius pancreatis ſubſtantia in unum corpus coacta non eſt, ſed per meſenterium circa venarum ramificationes ſparſa.

VI. Ductus bilarii inſertio in inteſtinum ad medii digiti diſtantiam à pyloro viſitur.

VII. Tota illa portio inteſtini ab inſertione ductus bilarii, uſq; ad inſertionem ductus pancreatici, habet vaſa ſangvinea, exterius turgentia ſangvine.

VIII. Cœcum ultra ulnam protenditur, exterius ultra duas tertias totius longitudinis ſpiralem lineam exhibens, ut in cuniculis. Extremitas ejus ad octo digitorum longitudinem vaſa ſangvinea admodum conſpicua monſtrat, ipſaq; ſubſtantia qvaſi ex glandulis rotundis conflata videtur. Cui ſubſtantiæ ſimilis alia circa tenuis inteſtini in Cœcum ingreſſum conſpicitur, partim intercepta inter ſpiras duas helices, partim elevata ſupra ipſum cœcum, parvæ caſtaneæ magnitudine. Talis etiam ſubſtantia reperitur in inteſtino tenui ad ſeſqviſpithamæ diſtantiam infra ductus pancreatici inſertionem.

IX. Cor maximum, qvod omnibus timidis animalibus commune tradit *Plinius* lib. XI. c. 7. *Bruta exiſtimantur animalium, qvibus*, (cor) *durum riget: Audacia qvibus parvum eſt: pavida, qvibus prægrande, Maximum autem eſt portione muribus, lepori, aſino, cervo, pantheræ, muſtelis, hyenis & omnibus timidis, aut propter metum maleficis*. Cauſam hanc *Ariſtoteles* de Part. Animal. lib. III. cap. 8. addit: Quia calor in magno conceptaculo coaleſcit, ſangviſq; frigidior fit. Quoniam coacta vis in anguſto corde fortius erumpit, in latiore diſſipatur. Alii referunt cauſam

ſam in ſangvinis tenuitatem. Quapropter lepores ob pavorem Græcos Poëtas à pavendo πτῶκας appellaſſe ſcribit *Ælianus* lib. VII. c. 19. Et *Horat.* l. Epod. od. 2.

Pavidamq; Leporem.

Non ſolum naturalem illam pavidam conſtitutionem in corde magno accepit Lepus, ſunt & alia qvæ operas jungunt in pavido hoc animali. Apertis qvippe oculis dormit, teſte *Plinio* l. II. c. 37. qvod propter timiditatem huic ingenitam fieri exiſtimat *Oppianus* l. 3 de Venat. Nec hoc ſufficit. Auritum leporem vocat *Feſtus*, ut his auribus omnia percipiens melius à periculis ſibi cavere poſſit. *Virgil.* lib. 1. Georg,

Auritosq; ſeqvi lepores, dum figere damas.

Itaq; *Æliano* l. 13. c. 14. metum etiam hac corporis parte dirigit moderaturq;, tanqvam remis. Hæc qvamvis ita ſint, non deſunt tamen à qvibus timeatur timidum animal. Qvippe Leo, dominium in omnia animalia gerens, à lepore abſtinet, ſi fides *Martiali* l. 1. Ep. 23.

Si vitare canum morſus, lepus improbe, qværis,
Ad qvem confugias ora leonis habes.

Idem lib. 1. Eph. 61.

Intres ampla licet torvi lepus ora leonis,
Eſſe tamen vacuo ſe Leo dente putat.

Cervum etiam non audere cum lepore congredi teſtatur *Oppian.* lib. 2. de Venat.

X. De ſexu qvod qvidam fabulantur, qvam vanum ſit, nos abundè perſpeximus. *Philoſtratus* qvidem & *Plutarchus* utramq; vim lepori traditam affirmant, qvos ſeqvitur *Varro* de R. R. lib. III. c. 12. *Democritus*, *Ælianus* & alii naturaliter per annos ſexum mutare volunt. *Ariſtoteles* autem negat. Qvanqvam ſæpius in leporum genere, ut re-

ctè monuit *Waldungus*, qvam in ullis animalibus reperiri Hermaphroditos, inde tamen concludere vel utriusq; ſexus omnes eſſe, vel per vices naturam mutare, nimis abſurdum foret. Nobis revera conſtat diſtinctum eſſe ſexum, qvippe duos hujus generis ſubjecimus cultro noſtro, vidimusq; unum marem eſſe, alteram femellam, organis generationis prorſus diſtinctis.

Figuræ explicatio.

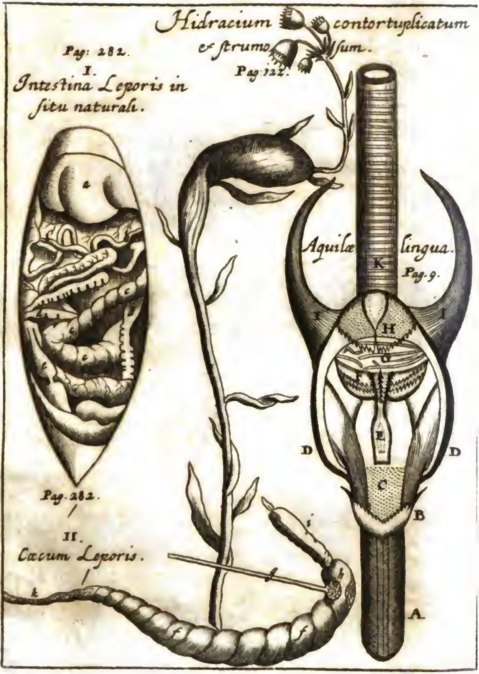
n. 1. Inteſtina leporis in ſitu naturali.
  a. hepar.
  b. b. b. inteſtina tenuia.
  c. c. c. cœcum inteſtinum.
  d. d colon.
  e. Rectum inteſtinum.
n. 2. f. f. cœcum extra ſitum.
  g. tenue inteſtinum.
  h. ſubſtantia glandulosa circa inſertionem tenuis inteſtini
  i colon.
  k. Extremitas cœci glanduloſa.

CXXXVIII.

Thermæ Iſlandicæ Lógarneſenſes.

THorchillus Arngrimi Widalinus, Celebris illius *Arngrimi Jonæ* filius, rerum Chymicarum peritus, ex Islandia ſua miſit Brevem Thermarum Lógarneſenſium in Iſlandiâ deſcriptionem, ex qva hoc loco pauciſſima libabo, qvæ ad rem noſtram Medicam pertinent.

Sitæ ſunt hæ thermæ in agro territorii Seltiórnenſis non procul à prædio Laugarnes, unde denominantur. Diſtant à Beſtadio (fundo regio, ubi ſedes prætoria) itinere cir-



BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
Digitized by Google

Digitized by Google

circiter unius horæ, habentq́; in vicinia tres celeberrimos portus, Holmenſem, Beſtadenſem & Hafnfiordenſem, unde ad thermas inviſendas æſtivo tempore peregrini certatim accurrere ſolent. Verſus aqvilonem non procul à littore ſita eſt inſula fertiliſſima *Widby* appellata, paſcuorum amœnitate, piſcatura, aucupiis, ovorumq́; abundantia celebris, ubi vetus monaſterium. Verſus Orientem amnem habet à captura Salmonum, Danis hodie *Laxaanen*, antiqvitus autem & vulgo noſtratium *Elleraa* nominatum. A latere meridionali non procul abſunt ſtagna, mugilibus, piſciculisq́;, qvos troctas vocant, abundantia. Ab occidente *Beſtadum* eſt, iſthmusq́; *Alſlanes* ab oloribus cognominatus. Oriuntur autem thermæ in valle graminoſa inter duos colles poſita, qvorum Orientalior *Laugarias*, occidentalior verò *Lang-hollt* nuncupatur, per cujus vallis longitudinem ſinuoſo itinere in vicinum mare decurrunt. Scaturigines habent complures, ſed exiguas ab ortu in occaſum vergentes; caloris juxta ortum intenſiſſimi, adeò ut ova, piſces, aliaq́; injecta percoqvant, qvocirca non niſi in procurſu, ubi refrixerint pro balneo adhiberi ſolent. In ripa ſeptentrionali, prope ſcaturiginem tumuſus eſt editior, in cujus ſummitate, circularis qvædam cavitas viſitur, aggere circumſepta. Hic ego balneum eſſe exiſtimo à veteribus præparatum, qvo aqvas thermarum ſive hauriendo, ſive alio aliqvo modo, tempore neceſſitatis, deduxerint. In altera ripa, è regione dicti tumuli, videntur eſſe rudera qvædam, ubi domum unam vel plures fuiſſe olim eorum uſui qvi thermis uterentur, accommodatas conjicere licet.

Dicit porrò Autor thermas iſtas ſpiritu univerſi ſeu ſale Hermetico, & ſale centrali nec non ſubtilitatibus ſulphu-

ris, vitrioli & ferri eſſe imprægnatas, cujus rei hæc ſigna profert. Primum, à jugi ebullitione, bullarum excitatione, qvalis in omni fermentatione adeſſe ſolet. Secundum; duo ſalia in qvavis terræ imprimis fecundæ artificioſa deſtillatione conſpicua fieri, à qva aqvæ præterfluenti facile communicantur. Reliqva contenta partim odore, partim ſapore, partim oculari inſpectione deprehendi. Exhalationem enim ſeu vaporem ex thermis adſcendentem Sulphur redolere; ſedimentum, qvod ſcaturiginibus proximum eſt, ſaporem adſtringentem vitriolatum habere: ferruginem paſſim ad margines riparum eſſe conſpicuum. Neq; ſilentio prætereundem ſummæ ſpiritualitatis hujus aqvæ argumentum, qvod ubi à ſcaturigine, affluentis aqvæ communis rivulo occurrit, inq; communem alveum defluit, aqvam thermarum calidam ſupernatare, communem verò & frigidam fundum petere.

De viribus in morbis profligandis nihil peculiare obſervavit, præter ea qvæ de aliis thermis ab aliis ſunt dicta. Compertum tamen habet, thermas iſtas Iſlandicas ut hodie uſurpantur cum aqva communi mixtas, non modo ſcabiem, aliaq; cutis vitia, ſed & ulcera tibiarum cacoethica ſanare, ſi legitimus accedat utendi modus, externè nempe per balneum & embrochationem, internè pro potu.

Balneo utentibus ſvadet poſt feriam pœnitentiam corpus expurgare lenitivo vel enemate, vel ſudorifero. Thermas ingrediendas primo mane, hora ſexta, poſtq; horæ dimidiæ moram ad ſudandum se componat. Hinc ſudore abſterſo, ſvaviter deambulandum ad horam prandii decimam. Cibus bonus ſit, potus ordinarius ſerum lactis aqva ſalubri temperatum Iſlandis familiare ditioribus, & extraneis cerevifia vel vinum. A prandio qvies vel levis deambulatio.

Digitized by Google

bulatio. Hora tertia thermæ repetantur, ad qvadrantem horæ. Hora ſexta cœna largior. Paulatim cottidie augeatur mora, donec pervenerit ad 5. 6. 7. horas, ut ſumma manſio ante meridiem ſit horarum qvatuor, poſt meridiem trium. Deinde ſenſim mora diminuenda ad primum uſq; terminum. Uſum balnei commendandum potiſſimè in exſiccandis defluxionibus frigidis, in tremore, paralyſi, arthritide, dolore dorſi, & lumborum, contractis, aut alioqvin vitiatis ac imbecillibus nervis, in ſcabie, aliisq; cutis vitiis, œdematoſis tumoribus, ulceribus malignis ac corroſis &c.

Bibantur thermæ corporeqvoq; præparato, calidæ, ne ſpiritus inter refrigerandum exhalent, non affatim, ſed pitiſſando, prima die poculo uno, altera duobus, & ſic adſcendendo ad octiduum, deinde, ubi in ſumma doſi aliqvot diebus peracti, paulatim deſcendendo. In qvibuſdam affectibus, inprimis externis, poſt potum, neceſſarium topicum eſſe, in ulceribus antiqvis, Emplaſtrum Saturninum Autori ſecretum. Bibendas aqvas thermales potiſſimum in frigidis ventriculi, hepatis ac lienis affectibus, in obſtructionibus internis, in calculo renum & veſicæ, in frigidis ac humidis uteri malis, in aſthmate, tuſſi antiqva &c.

Embrochationem ſive frictione, ſive per lanam, linteum convolutum, aut ſpongiam in externis affectibus præſertim urgentibus cerebri ac nervorum humiditatibus frigidis, cum catarrhoſis defluxionibus, in paralyſi, nervis contractis, partibus induratis emolliendis & imbecillibus roborandis commendari.

Injectiones varias inſtitui poſſe inſigni emolumento, in obſtructionibus alvi, colica, iliaca, aliisq; cum oleis convenientibus mixtas in forma enematis, in paſſionibus uteri,

Digitized by Google

veſicæ exulcerationibus ac calculo. Qvin oris fauciumq; vitia ex defluxionibus orta, gargariſmum exaqvis thermarum factum exſiccare ac emendare, experimento didicit Autor.

CXXXIX.

De Obſtetricis abſentia querelæ.

PHarmacopœus Helſingoranus Henricus Roht, Vir honeſtus & in arte, qvam profitetur, verſatus, nuper de Obſtetricis abſentia, cùm Lucinam invocaret Conjux, conqveſtus, qvæſtiones mihi propoſuit, qvas anteqvam reſolvam, occaſionem querelæ clarius recenſebo. Uxor Pharmacopœi inſtante puerperii tempore, cum fœtus pedibus exitum moliretur, abſente Obſtetrice ordinaria, aliam ruri advocare coacta eſt, qvæ per pedes prodeuntes fœtum extrahere conata veram repoſitionem ignara neglexit. Cum ad brachia uſq; ventum, difficillimè longa mora, etiam illa extra uterum fuere protracta, in qvo conatu fœtum vita & puerperam vires reliqvere. Clauſum interea maternis adhuc anguſtiis caput fatigavit matrem laboribus penè confectam, & advocatam alteram qvoq; obſtetricem. Ut exitum promoverent, juncta opera tanta violentia extractionem moliebantur omnes, ut mortui fœtus truncus extra uterum protractus à capite divelleretur. Conclamata omnia cum ſic viderentur, capite à reliqvo corpore avulſo & intra uterum reſtitante, & puerpera laſſata, tandem advocati Chirurgi duo, ut inſtrumentis extraherent caput, matremq; ſervarent. Speculo uterino, forcipibus fabrorum & hamulis, qvæ forte ad manus erant, fruſtra omnia tentata, donec poſtero die inſperati dolores ex utero Matri exorti caput puerile feliciter excluderent, omni-

omnibus lætantibus, matreq; ſenſim poſtea vires recuperante.

Concoqvere tamen non potuit maritus, prole privatus, ordinariæ obſtetricis abſentiam, ideoq; infortunii tanti cauſam ipſi imputandam judicans, rem ad me, Facultatis Medicæ Decanum, devolvit, qværitq;.

1. An in caſu propoſito qvidqvam per errorem obtigerit puerperæ, qvod præſentiâ obſtetricis ordinariæ potuiſſet corrigi.

2. An licitum ſit obſtetrici ordinariæ urbe, in qva conducta eſt, abeſſe inq; aliam Provinciam abire, relictis XXII prægnantibus in ultimo menſe conſtitutis, ad V hebdomadum ſpatium.

3. Anne huic obſtetrici culpa imputari debeat, qvod malè ſucceſſerit uxori puerperium. Faſſam enim eſſe uxorem, ſollicitam ſe valdè fuiſſe qvod peregrinæ obſtetricis operâ uti deberet, ſibiq; firmiter perſuaſiſſe malè ſecum actum iri.

4. Anne remedium ſimili obſtetricum audaciæ excogitari poſſit, ut præſentes ſemper ſint officioq; ſuo ſatisfaciant.

5. Anne conſultum foret aliam mulierem adjungi ordinariæ obſtetrici, qvæ in Arte obſtetricia ſe exerceat hujus ductu, ut ſi morte hæc decedat, alteri ea cura committi poſſit.

Juſtas mœſto marito qværelæ eſſe cauſas, nemo negaverit, commiſeratione tormentorum, qvæ uxorem chariſſimam experiri neceſſe fuit, & ſpe prolis acciſa: Quæ verò facta memorantur, infecta fieri neqveunt, nec ego parte altera non audita judicium ferre auſim. Et ſi judicialiter proceſſum inſtituere obſtetricemq; incuſare animus illi ſit, toti-

totius Facultatis Medicæ ſententia erit exqvirenda, cum mihi ſoli id arrogare nolim. Interim tamen, ut petitioni privatæ ſatisfaciam ſine partium ſtudio, cujus cauſas procul habeo, qvid de dubiis propoſitis apud me ſentiam, liberè aperiam, ſed ſine alterius præjudicio, cum levis circumſtantia, mihi forſan ignota, rem variet.

I. Multos cottidie errores apud puerperas committi, certius eſt qvam ut probetur, eoſq; vel imperitis obſtetricibus & aſſiſtentibus mulierculis, vel puerperarum inobedientiæ adſcribendos. Qvid in hoc puerperio erratum ſit, dicere non poſſum, qvi non interfui. Nec verba hic mihi Lucina dictitat. An occaſionem neceſſariam neglexerit peregrina obſtetrix, vel tempus præoccupaverit, qvod vitium commune, non definivero. Vitium primum fuit fœtus inverſi, qvi, inſtar Serah *Geneſ.* 38. 29., nec manum ipſe retrahere potuit, nec pedes: alterum obſtetricis, qvæ in ſitum naturalem non reduxit in tempore opportuno, ſed vi ſumma extrahere conata eſt & ante tempus forſan partum præternaturalem provocare; Peccatum hoc ignorantiæ fuit vel timiditatis, neutiqvam malitiæ; Et dubium eſt, an ſi ipſa obſtetrix ordinaria præſens fuiſſet, error iſte præcaveri potuiſſet. Neq; enim mihi peritia illius innotuit, nec damnare illam auſo nec abſolvere. Multa ſæpe ſiniſtra etiam in Urbe Hafnienſi multis obſtetricibus inſtructa hoc anno evenerunt, qvæ an à cœli vitio dependeant, vel ab errore alio externo, non liqvet. Certè per uncum plurimi fœtus extracti ſunt, qvos aliter puerperæ eniti non potuerunt. Ipſa qvoq; obſtetrice olim præſente, puerpera Rachel mortua narratur *Geneſ.* 35. 19. Quicqvid horum ſit.

II. Non exiſtimo licere cuiqvam obſtretrici ſtationem ſuam

Digitized by Google

ſuam deſerere, nec prægnantibus, qvæ ſe illius curæ commiſerunt, inconſultis, alias puerperas foris qværere, niſi illuc evocetur & ad eas qvæ alio auxilio deſtituuntur, tumq; vel Magiſtratus, ſine cujus venia abire non debet, vel ipſæ prægnantes in civitate, ubi aliæ obſtetrices expertæ haberi poſſunt, de alia ſibi proſpicere tenentur. Omnes obligat præceptum Apoſtolicum *Roman.* 12. 7. ut διακονίαν ſuam quisqve tueatur. De diaconia qvidem propriè loqvitur, & ſacro officio, ſive in Eleemoſynis procurandis *Act.* VI. ſive Apoſtolico munere τῆς καταλλαγῆς reconciliationis 2 *Corinth.* 5, 18. Ad alia tamen tranſlatam vocem non ignoramus, inprimis ad Medicos & Medicas reſtringi poteſt, qvarum ſcientia inter dona DEI recenſetur 1. *Corinth.* 12, 9. & ad curam captivorum 2. *Timoth.* 4. 11. ut etiam obſtetrices, qvæ in medendis prægnantibus & puerperis à captivitate liberandis occupantur, eo præcepto teneantur. Et ne de voce ſcrupulus ſit, idem Gentium Doctor 1. *Cor.* 7. 20. præcipit, ut unuſqviſq; in ea κλήσει ſeu vocatione permaneat, ad qvam vocatus eſt. Nec peſtilentiæ, nec belli tempore ſuas ægras deſerere debet Obſtetrix, ſicut nec ſacerdotes, Medici ad id conducti, Pharmacopœi, Chirurgi mœnia egrediuntur difficillimis temporibus. Varia certe incumbunt obſtetrici in Rebuſpublicis conductæ, ut abeſſe ſine damno neqveat. Prægnantes viſitandæ, puerperæ curandæ, uterus prolapſus reponendus, peſſaria & clyſteres injiciendi, infantes tractandi, umbilicus reſecandus, & alia infinita occurrunt, qvæ præſentem Obſtetricem reqvirunt.

III. Imaginationis verò culpam præſtare nemo poteſt. Neq; enim uni ita adhærere convenit, ut ſi vel morte vel ſenectute vel alia cauſa ſontica impediatur, de-

ſperemus de DEI auxilio. Conſtantiam ſuaviſſimæ meæ Conjugis pro exemplo adducam. Novies uterum gerebat non ita pridem, filiolumq; qvintum, Albertum, ante hos qvinq; annos feliciter laus DEO peperit in prædio meo Hageſted octavo lapide ab urbe Hafnienſi diſtante. Anxius qvidem ego & ſollicitus de felici puerperio, qvod ultimum ſperavi, cum partui eſſet vicina, nec obſtetricem Chriſtinam Hafniæ commorantem, cui bis aſſveverat, nec Siſeliam ætate & rerum uſu inter Nobiles Matronas celebrem, Sorâ evocatam nanciſci potui, magnis licet muneribus oblatis, qvia illa valetudinem, hæc ſuas prægnantes, qvibus operam ſuam condixerat, cauſabatur. Conjux verò meà, nihil his commota DEO confiſa & mea præſentia, vicinam in pago vicino obſtetricem grandævam & inter præcipuos Provinciæ notam libenter admiſit, & cum gratia feliciter omnibus peractis dimiſit. Natura qvippe ſecundante & ritè ſe omnibus, & ex voto, habentibus, ars obſtetricandi à qvavis obſtetrice, modo prudentia adſit, exercetur facilè. Hinc rectè noſtris in ore verſatur:

Det er got at hente
Naar Gud vil ſende.

At ſi Proſa & Poſtverſa DEa operis difficultatem obtulerit, pauciſſimas invenies qvæ ſe ſciant ex hoc labyrintho extricare, ſive Hafniæ ſint ſive Elſingoræ, qvia Anatomes imperitæ ſunt pleræq;, ne omnes dicam. Sapientiſſima igitur lege Auguſtus noſter, Rex Clementiſſimus Conſtitutione VI de Medicis nuper promulgata ſancivit, ut Obſtetrices à Facultate Medica Hafnienſi examinentur prius & erudiantur qvam artem obſtetricandi in ſe ſuſcipiant exercendam. Qvod ſedulo poſthac curaturi ſumus, modò morigeræ docileſq; inveniantur illæ, qvæ ſine prævio exa-

examine Medico in hæc ſacra velut illotis manibus ſolent involare. Hinc, ut ſermonem in pauca contraham, puerpera noſtra imaginationi iſti parcere poteſt, cum Iliacos intra muros peccetur & extra, dubiumq; ſit an abſenti obſtetrici, qvæ incuſatur, felicius alibi & ex voto res ſucceſſerint. Niſi fama mendax, omnem ejus curam fata vicerunt. Solatium verò eſt Pharmacopœo, qvod qvaſſa ejus ſit,

non merſa, nec obruta navis.

IV. Intra officii limites eas continebit Magiſtratus authoritas & conſcientia. Pœnam aliam in deſertores qvis exigat, præter officii privationem, indignas poſthac iis inſerviendi qvas inconſultò deſeruerunt. A pietate Ægyptiarum, commendandæ ſunt Obſtetrices, qvam violant qvæ datam fidem fallunt, qvæ expectationem puerperarum deſtituunt, qvæ deniq; injuſſu Imperatoris ſui extra caſtra velut transfugæ, tranſiliunt, digniores pœna Eccleſiaſtica qvam commiſeratione.

V. Optimo conſilio juniores ſenioribus adjunguntur, ut ab his illæ artem diſcant. Optare hæc forſan facilius poſſumus qvam ſperare. Invidia qvippe hoc genus hominum vexare ſolet, ſolius lucelli gratia, qvam deinde obtrectatio ſeqvitur, prorſus damnanda. Conſilia dare nos qvidem poſſumus, ſed qvis voluntatibus illarum imperabit? Multæ certè ex hoc tribu ſibi ſapiunt, & etiam in periculoſis caſibus aliarum auxilia aſpernantur. Qvodq; magis indignum cenſeo, ultra crepidam judicia ſua extendunt, Medicorumq; conſilia apud puerperas vel damnare audent vel negligere. De noſtris obſtetricibus qverelæ Medicorum non ſemel audiuntur. Nuperrimè puerperæ febricitanti ex lochiis non ritè fluentibus Medico Exer-

citatiſſimo ſaphænæ ſectionem ſuadenti contradixit obſtetrix urbis noſtræ inter pleraſq; nota, meliuſq; ſe conſulturam credens, carpo cordialia qvædam ex aromatibus applicuit. Verbis ea propter à Medico ad ægram reverſo caſtigata, non deſiit benè meritum Virum dicteriis ſuis inſectari, qvæ inulta non tulit. Puerperæ tamen exitio fuit neglectus conſilii ſaluberrimi à Medico dati, qvi

— non ſordidus autor
Naturæ veriq; eſt.

Nam viam leti illa calcavit. Cautior alia, cum arctam faſciationem in octimeſtri partu, qvàm damno infantis Dis ridentibus nati per aliqvot dies continuaverat, placidè damnaremus, ſua ſponte laxavit vincula & ſolutioribus faſciis conſtrinxit tenellum corpuſculam, qvod exinde majora roboris nutritioniſq; incrementa ſumſit.

CXXXIX.

Appendix ad Obſervationem III.
Caſpari Bartholini Thom. fil:
Et
De media puellæ.

QVo die Anatome Aqvilæ repetita fuit in ædibus Claiſſimi Præceptoris noſtri D. Borrichii, adfuit nobis puella qvædam Norvagica, qvæ annorum videbatur duodecim. Illa ipſa eſt, ex cujus oculis piſa ac frumenta excreſcere hic pervulgatum fuit, cujus etiam, niſi fallor, meminit Pater in Actis Medicis. Sed dolo malo rem actam comperimus. Qvippe puellæ hujus Pater ſpe lucri ob inſolitum ſpectaculum, ipſe piſa in oculis ſub palpebris incluſerat, qvibus expectationem hominum curioſorum & imple-

implevit & eluſit, qvemadmodum ex ipſius puellæ confitentis ore accepi. Pater tandem ab ipſa filia proditus; ob commiſſam inſolitam impoſturam huc una cum filia allatus eſt. Ille in cuſtodia Holmiana detinetur, hæc in noſtro Noſocomio. Mirum autem eſt, qvod non ſolum ipſa puella, ſed & ij, qvi cuſtodiam ejus gerunt, oculati teſtes, memorant, illam toto fere anno nihil manducaſſe, niſi qvod minis interdum vel precibus compelli poſſit ut parum bibat, idq; rariſſimè. Qvam inediam etiam ipſa facilè indicat, per totum corpus tremula, macie & pallore confecta, de ægritudine capitis ac ventris dies nocteſq; conqveſta.

TH. BARTHOLINI
ACTA MEDICA & PHILOSOPHICA HAFNIENSIA
Ann. 1671. &, 1672.

PARS. II.

De Opuſculis Medicis & Philoſophicis editis Hafniæ vel ab Hafnienſibus.

I.

J*Oannis Rhodij* diſſertatio de Acia C. Celſi, ubi de Fibula antiqvorum præſertim Chirurgica agitur, ſecundis curis ex Autographo Autoris edita à *Thoma Bartholino* Haf. in 4to. typis Godicchenii, ſumptibus Petri Hauboldi 1672.

Scopus Autoris fuit, Aciæ Celſianæ materiam determinare contra Nunnezium alioſq;, qvi metallicam putarunt, cum revera ſit ex filo, illa ſcilicet Chirurgica. Eadem occaſione de Fibulis veterum diſſerit, Civili nempe Architectonica, & Veſtiaria, uti & mixta qvam peculiariter Gymnaſticam ſeu Comicam vocarunt. Multis in locis ipſe Autor auxerat primam editionem Patavinam, qvæ A. C. 1639. prodiit. Figuras fibularum varias addidi, qvæ deſiderari videbantur, imprimis qvæ *Jo. Smetius* Noviomagen-

Digitized by Google

magenſis Antiqvarius ſuppeditaverat. Ex *Caſalio* qvoq;, *Lazara*, *Wormio*, *Elſnero* deprompt æ aliæ. Et qvæ Romæ mihi viſæ. Inprimis magnam illam Fibulam Giganteam inſerui, qvam in Muſæo ſervo.

Ejuſdem *Jo. Rhodij* poſthumum Opuſculum *De Ponderibus & Menſuris Medicorum veterum* ibidem iiſdem typis commiſſum, nactus MStum à Conſobrino meo *Thoma Fuirenio*, qvod in ordinem redegi.

De Romanorum, præſertim Medicorum Ponderibus & Menſuris, qva proprium ſeu mutuæ proportionis valorem qva ſigna, pleraq; apud C. *Celſum*, *Val. Probum*, *Volus. Metianum*, *Scribonium*, *Priſcianum*, *Bedam*, *P. Diaconum* corrupta, tamq; varia omnibus in libris, qvam varia ipſa Exemplaria & librariorum manus, omnibus haud uſq; obvia, ad priſci ævi genium ex antiqvitatis fontibus uſui non pompa, derivavit Autor. Per compendium notas Ponderum & Menſurarum in fine addidi.

Ex ſchedis Rhodianis operi prædicto ſubnectere placuit *Vitam Corn. Celſi* à *Jo. Rhodio* conſcriptam, ubi, præmiſſis Celſis aliis, ætatem patriamq; Celſi aſſerit. Majoriq; eruditorum parti accedit qvi ſub Tiberio vixiſſe, vel forte ipſo imperante natum uſq; ad Trajani tempora vitam produxiſſe cenſent. Romanum civem fuiſſe Romaq; oriundũ ex ipſa Autoris confeſſione l. 5. c. 21. & Epiſtola ad Calliſtum, alteraq; ad Pullum Natalem, deniq; ex Marcelli Præf. probat contra *Verderium*. Varia illius ſcripta Rhetorica, Militaria, Ruſtica, Veterinaria, Botanica perſtringens Medicum fuiſſe opere demonſtrat.

Deniq; *Judicia varia Eruditorum de Opere Rhodiano* ad calcem addere volui, cum Epiſtolis Cl. Viri *Joh. Fred. Gronovii* ad Autorem ſcriptis, in qvibus varia dubia moventur

ventur

ventur ad Aciam ſpectantia, qvibus tamen breviſſimè data occaſione in opere ipſo ſecundum jam edito ſatisfactum.

III.

Simonis Paulli Ser. Reg. Maj. Medici Sen: Anatomicum Judicium & Medicum de Eqvo Regio diſſecto d. 11. Decemb. 1671. Cui ſubnectitur *Conſilium* ejuſdem, qva ratione homines ab Apoplexia & relictis exinde ſymptomatibus longè felicius curavi poſſint, qvam veteres, beneficio Anatomes. Hafn. in 4. 1672. typis Godichenii, impenſis Dan. Paulli.

Libri contenta in Obſervationibus expendimus. In Conſilio dato 1668, d. 28. Nov. cuidam Perilluſtri Viro, pro Apoplexia curanda ſuadet 1. Clyſteres. 2. Venæ ejusdem lateris ſectionem ex principiis circulationis. 3. Raninarum apertionem propter Loqvelæ difficultatem, pridie mutationis Lunaris. 4. Præmiſſis univerſalibus Mixturam internam ex Aq. hirund. tiliæ, lilior. convall. Spir. Ceras. nigr. Caſtor. Spec. Diambr. diamoſc. Spir. cran. hum. vitriol. ex deſcriptione Sennerti, cum Syr. de Pœonia. 5. Externè capiti circa coronalem ſuturam inungendam Aq. Ceph. Carol. 5. cum Sp. Caſtor. & ſub naribus ſæpe de die, ſed non ſtatim poſt cibum. 6. Caſtorei fruſtum ſemper ſub lingva continendum.

IV.

Thomæ Bartholini De Morbis Biblicis Miſcellanea Medica Francof. ex Officina Dan. Paulli 1672. in 8.

Velut addimenta ſunt eorum qvæ de Paralyticis N. T. olim commentatus fueram. Capita verò in Miſcellaneis contenta hæc ſunt:

1. Som-

Digitized by Google

1. Somnum Adami Ecſtaſin potius fuiſſe, qvam lethargum. *Geneſ.* 2. v. 21. 22.

2. Jacobum *Geneſ.* 32. 22. luxationem veram cruris paſſum contra *Sulpicium Severum*, & *Joſephum*, tota vita claudicaſſe contra *Toſtatum* & *Junium*.

3. Lothi uxor qvomodo *Geneſ.* 19. ex tenuiſſima ſalis parte, qvæ corpori inerat, infecta ſit, ex mente B. *Auguſtini* declaratur, *Tertulliani* in eam rem verſus explicantur.

4. Manus Moſis leproſa *Exod.* 4. qvomodo arida dicta ſit & tabe confecta *Tertulliano*, ubi & exemplum manus ex ligno arido excreſcentis.

5. Faciem Moſis *Exod.* 34. cornutam non fuiſſe, ſed ſplendentem. De nimbo ſeu corona radiata capitibus ſanctorum appingi ſolita, ex antiqvitate afferuntur nonnulla.

6. Serpentes ignitos *Numer.* 21. & flatu ignito & morſu urentes fuiſſe cum *Liceto* veroſimiliter aſſeritur.

7. Jobi morbus excutitur. Contra *Pinedam* negatur lue Venerea laboraſſe ſanctiſſimum Virum ſed vel Elephantiaſi, vel ſcorbuto, vel Ulcere Syriaco.

8. De Lepra *Aetius* contra *Mercurialem* defenſus, cur Elephantiaci veneris magno appetitu ſtimulentur? cur tã freqvens non ſit nunc apud Ebræos inqviritur, & cur ſuem averſentur illi, vel propter rationem oeconomicam, ne agros fodiant, vel ſcabiem, vel conſvetudinem.

9. Davidem Regem Senem 1. *Reg.* 1. à juvenculæ calore & aſpectu refocillatum, ex circulatione illuſtratur.

10. Ezechiæ morbum ficu curatum 2. *Reg.* 20. nec Pleuritidem fuiſſe, nec Peſtem, ſed Anginam, acutum morbum, ad cujus tumores ficus commendantur Medicis.

11. Aſam Regem 2. *Chron.* 16. arthriticum & dolore

Sſ & hu-

& humorum recurſu occubuiſſe, pro conciliando *Bartholo* & *Baldo*.

12. Jorami morbum inteſtinalem 2.*Chron.*21. divinitus immiſſum, incurabilem fuiſſe, qvia concitatis ex impuro impioq; corpore aduſtis bilioſiſq; humoribus ad inteſtina, alvi fluxus diuturnus cum colica ſucceſſit, ex cujus diuturnitate crebro fortiq; niſu inteſtina prociderunt.

13. Nebucadneſarem *Dan.* 4 à DEO, non Diabolo, mente turbatum melancholia inſana ex accenſis humoribus aduſtis laboraſſe, ſeu inſania lupina, qvam *Paulus Ægineta* deſcripſit, unde & pilos & ungues excreviſſe.

14. Piſcem qvi Jonam deglutiverat non Cete, ſed Lamiam ſeu canem Carchariam fuiſſe, in mari Rubro freqventem, ex faucibus amplis probatur.

15. Fel piſcis, qvo Tobiæ cæcitas curata, vel Lamiæ eſſe, qvod ſpecificum cœcitatis remedium in India *Bontius* obſervavit, vel Callyonymi, cujus fel ciatrices ſanat *Plinio*.

16. In puerperio B. Virginis Mariæ viam naturalem ſervandam contra *Jo. Bapt. Mantuanum* evincitur.

17. Sangvinis profluvio laborans femina in Evangelio, diuturno ex utero fluxu, malo incurabili afflicta fuit.

18. Σεληνιαζόμενος in Evangelio Epilepticus fuit, cui divinatio ſubinde jungitur, & dæmon nonnunqvam. Lunaticos tales ἀπῆγες Helleniſtæ vocant, ſive in ſolitudinibus viventes, ex *Fullero*.

19. Dæmonio obſeſſi in Evangelio, Epileptici eſſe potuerunt, ex ſimilibus ſymptomatis à *Cælio Aureliano* aliiſq; deſcriptis. Naribus obſeſſi annulus inditus apud *Joſephum*; Hinc de annulis narium, ornamenti genere, Epiſtola attexitur *Jo. Buxtorphij* Junioris, in qva inductione omnium

locorum

locorum ſcripturæ & Verſionum colligit. 1. Neſem ornamenti genus fuiſſe primariò qvidem & propriè feminarum, ſecundariò & qvandoq; etiam Virorum. 2. materiam fuiſſe aurum. 3. Adhibitum naribus & auribus, qvanqvam propriè ſignificet ornamentum narium, qvia ornamenta aurium in eodem loco ab illis diſtingvuntur, ubi utrorumq; fit mentio. 4. Iſmaelitis ſeu Arabibus in freqventi uſu fuiſſe. De figura qvia variant Authores, cum Vulgatus interpres rediderit, modo *circulum aureum in naribus*, modo *gemmas in fronte pendentes*, modo *Inaurem ſuper os*; modò *ad ornandam faciem*; ita conciliat: ut gemmæ ſint *in fronte* pendentes, nempe in vitta frontem circumdante, *ſuper os*, qvia ad os uſq; pendebant, *in naribus* qvia naribus imminebant; ad ornandam *faciem*, qvia is generalis erat finis.

20. Cœci luto curati *Joh.* 9. oculos apertos eſſe, non creatos contra vett. Patres aſtruitur.

21. Lazari morbus *Joh.* 11. febris fuit maligna tertio die jugulans.

22 Judæ proditori melancholico, ab interno principio hypochondriaci mali, obſtructo animæ commeatu, præcipiti in ſolum lapidoſum facto, tumidum aqva & atra bile ventrem diſrumpi potuiſſe, ut viſcera interna effunderentur.

23. Herodem *Act.* 12. verminoſũ obiiſſe, non phtiriaſi.

24. *D.* Paulli dolorem pungentem 2. *Corinth.* 12. de ardore libidinis per Diabolum accenſo potius accipiendum cum *Haymone* aſſeritur, qvam de dolore capitis.

25. Vinum ὀλίγον, qvo Timothæi infirmitas ventriculi, à lucubrationibus orta 1. *Tim.* 5. curanda, de qvantitate, non qvalitate accipiendum probatur.

26. Præputium adduci poſſe 1. *Cor*. 7. Quomodo brevitas ejuſdem corrigi per membranam vel ſectionem poſſit, ex vett. Medicis oſtenditur. Myſticè locum Apoſtoli explicandum non eſſe *Buxtorfius* in Epiſtola adjecta fusè deducit.

27. Curatio morborum per oleum infirmorum apud vett. Chriſtianos ex Antiqvitate ſacra elucidatur, eamq; unctionem à Medicis primum ad Theologos manaſſe. Duratio olei ſancti apud Lagonem Urne Epiſcopum Roſkildenſem, ex Medicis illuſtratur.

V.

Ejuſdem *Th. Bartholini* Diſſertationes duæ de Theriaca in officinis Herfordiana & Beckeriana Hafniæ diſpenſata. Hafn. 1671. in 4to literis Godicchenii, ſumptibus P. Hauboldi.

Argumentum harum diſſertationum in obſervationibus libavimus.

VI.

Ejuſdem *Th. Bartholini* De Confectione Alkermes qvam Hafniæ J. G. Becker diſpenſare conſtituit, diſſertatiuncula Præliminaris Haf. in 4to 1672. typis Godicchenii, ſumptibus P. Hauboldi.

Vide hujus diſſertatiunculæ ſcopum in obſervationibus hujus anni.

VII.

Ejuſdem *Th. Bartholini* De Medico Perfecto Oratio in Obitum D. Pauli Moth, Archiatri Regii Hafn. in 4. 1671. typis Godicchenii.

VIII.

Ejuſdem *Th Bartholini* De Rectoris Academici dignitate oratio. Hafn. in 4. 1672. typis Godicchenii, impenſis Dan. Paulli.

In

Digitized by Google

In domo Academiæ Conſiſtoriali publicè hanc orationem recitavi cum tertium faſces Academici Rectoris deponerem 6. Junii 1672. Hanc autem Rectoris dignitatem à Fundatoribus, jurisdictione, Seſſione & Rectoribus ipſis deduxi.

IX.

Ejuſdem *Th. Bartholini* Anatome Nova. Lugd. Bat. in 8. Maj apud Hackium 1672.

In hac multorum votis expetita, qvid à me præſtitum ſit, Præfatio docet, nempe 1. Univerſum textum ad normam Circulationis ſangvinis & Vaſorum Lymphaticorum reformavi. 2. Omnes recentiorum obſervationes, qvæ huc uſq; haberi potuerunt, compendio recenſentur. 3. Novæ Icones qvamplurimæ additæ. Cætera ex ipſo opere Lector diſcet, qvia anguſto hoc alveo Oceanum conſtringere non poſſum.

X.

Eraſmi Bartholini De Problematibus Geometricis ſextum continuata diſſertatio. Hafn. in 4to 1672. apud Gödianum.

Propoſita hæc fuit pro diſputatione Inaugurali Præſtantiſſimorum Baccalaureorum publicè in Collegio Majori Academico, additis Corollariis ſex, qvarum Prima de Cometæ nuper die XII. Martii hic Hafniæ viſi corpore, qvod non in ſublunari, ſed in cœlo extitiſſe, atq; ex materia cœleſti ortum traxiſſe affirmavit Naturæ & Matheſeos ſcientiſſimus Frater, ideoq; non eſſe veroſimile futura præſagire. Primum ex parallaxi probavit, qvo argumento qvoq; uſus eſt Tycho noſter. 2. Maculam ſolarem, qvam poſt decem ferè annorum inducias, anno 1671 die 23. Auguſti obſervavit, & omnes reliqvas ante obſervatas, ex ſolis cor-

Digitized by Google

pore prodiiſſe ſtatuit. Harum autem qvaſdam, cum immania admirandaq; ſint corpora, diametrum Terræ magnitudine æqvantia, tamen non imminuere corporis ſolaris molem, 3. Iridem in nubibus non generari, contra Ariſtotelem aſſerit, ſed in guttis aqvæ cadentibus veriſimilius ſtatui. 4. In aqva contineri aërem, denegare non poteſt, licet contrarium ſuadeant Hydraulicorum machinæ, qvibus aëre premuntur aqvæ, ut in altum eleventur. 5. Vocem humanam rumpere poſſe vitrea pocula certum eſſe: idq; non ſoni contentione aut vehementia, ſed proportionata commotione aëris & vitri. De hac obſervatione ſcripſit hoc anno Epiſtolam longiorem *D. Dan. Georg Morhof* Profeſſor Chilonienſis Doctiſſimus. 6. Conſonantias Muſicas non numeros efficere pythagoricè, ſed impulſum aeris, & tremorem ejuſdem proportionatum ad aurem appulſum.

X I.

Sigiſmundi Käſtneri Ser. Reg. Maj. Dan. & Norw. &c. Vexilliferi in Arce Croneburgo, Veſtibulum Pyroboliæ, ſeu Compendium Artilleriæ, Froncof. in Fol. 1671. apud Dan. Paulli.

Manuductionem tradit Tyronibus Artis, methodo facili diſcendi qvicqvid ad proportionem & uſum Tormentorum bellicorum neceſſarium eſt. Duabus partibus opus abſolvitur.

In ſecunda Parte Capite Primo, agit de notis pulveris pyrij, qvo ad majora tormenta ænea utimur. Illas vel cum inſtrumento aliqvo deſcribit, idq; tutiſſimè, vel ſine illo. Sine inſtrumento ita procedit: Particula pulveris pyrii chartæ inſternitur, accenditurq;. Si celeri lucidaq; flamma evolat, nihil poſt ſe relinqvens, probati uſus eſt: ſin tardè accenditur, albaq; granula poſt ſe relinqvit, chartamq; peru-

perurit, impurioris deterioriſq; notæ eſt, vel nimio ſale nitro abundans, vel nimio Sulphure & carbone.

Ut autem ſciatur qvantum pulvis unus alterum virtute ſuperet, facilius inſtrumentis aſſeqvi, qvæ Pulver-Proben vulgò vocantur.

Dupliciter inſtrumenta iſta conficiuntur. I. ut perpendiculariter ſurſum moveant. II. cum ligula, qvæ in circulum trahat. Priorem modum probat exemplo experientiſſimorum in hac Arte. Hocq; modo procedit: Recipe pulverem, qvem ad tormenta majora eligis, & accuratè expende qvot gradus conficiat in inſtrumento, eosq; annota. Alium pulverem oblatum, eodem modo ad gradus dicti inſtrumenti examina, hinc intelliges qvanta inter utrumq; ſit graduum differentia. Notat tamen hic Artis imperfectionem. Nam qvanqvam ejuſdem generis pulvis eadem qvalitate & pondere eodem aliqvoties in Inſtrumento exploratorio probetur, nunqvam tamen eoſdem gradus obtinebit una vice, ſicut alia. Id ſi unius generis pulveri contingit, qvid non eveniet varii generis pulveri. Hæc imperfectio originem trahit non ſolum ab imperfectione inſtrumenti exploratorii, ſed inprimis ab ipſo pulvere, qvi nullo modo ita præparari poteſt, ut pari pondere Sal nitrū, Sulphur, & carbones in unoqvoq; granulo ſecundum proportionem inveniantur. Sed donec melior modus inveniatur, hoc contenti eſſe debemus. In ipſo hoc modo præterea notandum 1. ut pulvis aëre ſicco probetur. 2. Ut pulvis diligentiſſimè ponderetur, ut ſemper pari pondere immittatur in canalem. 3. Ut canalis, ab accenſo pulvere inqvinatus, ſemper probè abſtergatur. 4. Ut gradus, dentes & crena inſtrumenti exploratorii diligenter tergantur, ſi qvidem à vapore pulveris reſoluti variæ humiditates & ſordes colliguntur. Ea-

Eadem Parte ſecunda Cap. 3. de pulvere pyrio hanc præterea habet obſervationem: Ut ſi duobus generibus pulveris tormentum ſit onerandum, qvorum unum fortius eſt altero, primum immittendum eſſe pulverem fortiorem deinde debiliorem. Notandum verò, duobus iſtis pulveris generibus, varia præditis qvalitate, in tormentum immiſſis, longius explodi tormentum, qvam ſi unius ſit generis.

Varias figuras de proportione Tormentorum adjunxit Autor, qvæ apud eum videantur.

XII.

Joh. Jani Svaningij Præpoſiti Regii, Aureum Chronologorum Horologium, Vigilantibus profuturum, in Samo Danica inventum. Hafniæ in 4to 1672 apud Gödianos.

Methodus compendioſa ad Hiſtoriarum lucem & memoriam multum proficua, per millenaria mundi & Centurias præcipua notans progreditur.

XIII.

Erici Ericij Pontoppidani Epiſtola, in qva Verba Avium & Animalium voces exprimentia, qvæ in Elegia de Philomela & alibi occurrunt, Danicè redduntur, annotamenta Philologica afferuntur, atq; ubertas Lingvæ Danicæ aſſeritur atq; vindicatur. Hafn. 1671. ex Bibliopolio Paullino in 8vo.

XIV.

Jo. Amoſ. Comenij Orbis Senſualium Pictus, idiomate auctus Danico in gratiam omnium utriuſq; ſexus, cujuſcunq; ætatis & ordinis, qvi cum vernacula aut aliâ jam cognitâ reliqvas conferre ſtudio habent, opera & cura *Johannis Georgij Rhodij* Con-Rectoris Aarhuſienſis. Hafn. apud Danielem Paulli in 8vo 1672. Addidit idem Rhodius ſingulis Capitibus Vocabularium Declinabilium & Conjugabilium.

XV. Ce.

XV.

Georgius Mohr Hafnienſis edidit Amſtelodami 1672. in 4to Euclidem Danicum & Belgicum, in qvo ſine linea ſolo circulo demonſtrat Propoſitiones.

XVI.

Nicolai Stenonis Hafnienſis Liber de ſolido in ſolidum Florentiæ editus in 4to. Londini lingva Anglica recuſus. Agit autem Autor De Gloſſopetris aliiſq; lapidibus qvi in terra vel alia ſolida re generantur.

Ejuſdem de Cerebro Epiſtola Gallicè olim ſcripta & Pariſiis edita, in lingvam Latinam tranſlata Amſtelodami prodiit in 12mo. 1672.

XVII.

Thomæ Bartholini De Pulmonum ſubſtantia & Motu Diatribe, cui accedit Cl. V. Marcelli Malpighij De Pulmonibus Obſervationes Anatomicæ. Lugd. Batav. ex officina Felicis Lopez 1672. in 12. Primam editionem in 8vo. Hafniæ dedit P. Hauboldus 1663.

XVIII.

Hermanni Grube Medici Haderslebienſis de Arcanis Medicorum non Arcanis Liber. Hafn. in 8. apud Dan. Paulli 1672.

Duabus ſectionibus abſolvitur. ſect. 1. cap. 1. agit de vanitate Medicamenti Univerſalis. Cap. 2. proponit An in ungvento ſive Armario ſive Sympathetico, aut in morborum Transplantatione qværenda ſint arcana. Cap. 3. tradit, An in Amuletis Arcana ſint qværenda. Cap. 4. proponit, An à collectione ſub certo poſitu ſiderum vis plantarum ſpecifica & tantum non arcana ſit arceſſenda, qvidve ſentiendum ſit de ſignatura. Cap. 5. An arcana lateant in literis, verbis & characteribus.

Digitized by Google

Reliqua in opere nondum abſoluto deſiderantur, quamprimum in lucem proditura.

XIX.

Thomæ Bartholini De Tranſplantatione Morborum diſſertatio Epiſtolica. Hafn. in 8vo 1672. apud Dan. Paulli.

Data per Grubium occaſione, Tranſplantationem morborum defendi poſſe exiſtimavi & ratione & experientia. Rationem ex poris & corporum effluviis advocavi. Experientiis tam ſacris qvam profanis, qvæ in dubium vocari non poſſunt, rationes roboravi. Transplantari autem morbos docui vel in res inanimatas, vel in homines illorumq; excrementa.

XX.

Thomæ Bartholini De Sangvine Vetito Diſqviſitio Medica. Francof. in 8vo 1672. ex officina Hafnienſi P. Hauboldi.

Sangvinis uſum in Medicina authoritate Medicorum & experientia & rationibus damnavi. Eundem in victu qvotidiano ſuſpectum reddidi authoritate divina, Conciliorum, Patrum, (excepto B. Auguſtino) & obſervantia Eccleſiæ tam Orientalis qvam Occidentalis omnium penè ſeculorum, & nationum, Galliæ, Angliæ, Germaniæ.

XXI.

Catalogus Medicamentorum officinalium, cum Taxa. Hafn. 1676. apud P. Haubold. in 4to.

Magno labore in Taxa conficienda Facultas noſtra Medica cum Pharmacopœis deſudavit, Ex Regio mandato negocium antea auſpicati, tandem poſt varias eade re conſultationes, ad finem perduximus auſpicato die *Chriſtiani* qvierat XVIII. Aprilis 1672, Fecimus ſedulo qvod publica utilitas poſtulavit, qvantum qvidem Pharmacopœorum

Digitized by Google

rum confeſſione, turbulento hoc maris ſtatu, æqvum videbatur & juſtum. Ex Reſcripto Regio lingva Latina, Danica & Germanica, ut ab omnibus legeretur, edi curavimus. Nemo ſe jam fraudari qveri poteſt, aut injuſto precio medicamentorum emungi, cum qvilq; rationes ſuas ex hac Taxa conficere poſſit. Curæ nobis fuit inſtructas omnibuſq; penè numeris completas officinas, qvales in urbe Regia comparent, æſtimare. Nec exoticis contenti, ex ſeptentrione noſtro addidimus, qvæ Artem Pharmaceuticam augent. Verbi gratia plantas ſemina, radices indigenas, & nonnulla hactenus in officinis inuſitata, ex animalium, vegetabilium & mineralium regno Boreali. Ex animalibus Alcis Cornu & ungula, Cornu Rangiferi, Unicornu Grönlandicum integrum, philoſophicè præparatum, raſpatum ejuſq; flores, Priapus & dentes Roſmari Iſlandici, Viperas Danicas, illarumq; ſpinam dorſi, trochiſcos, ſalia, & alia terris noſtris mariq; familiaria. Inter vegetabilia eminent morus Norwagica, exq; ea ſpiritus & ſyrupus, cochlearia, naſturtium & trifolium aqvaticum, omnia ſcorbuto oppoſita. Muſchus catharticus nuper ex Iſlandia advectus numerum auget, pluraq; alia ibidem ſignata. Terrarum genera ex noſtris terris deprompta, inprimis Terram Antiſcorbuticã Norwegiæ & ſigillatam Cimbriæ ſuo loco repoſuimus, uti & cryſtallum Iſlandicam & Norwegicam, granatum & ſtallactiten Norwegiæ, ſuccinum foſſile Hafnienſe, ſulphur nativum Iſlandiæ ex Hecla monte, Talcum Ferröenſe, talcum auri Norwegicum, Corallia alba Norwagica, & hujus cenſus alia. Compoſitis ditavimus qvam pluſculis, partim apud Medicos patriæ natis, partim nuper alibi in uſu receptis. Ut noſtra tangam, inveniet Lector & Emptor Aqvam Anodynam, ſtomacha-

Digitized by Google

lem & Uterinam *Jacobi Fabricii*, ejuſq; pilulas Cephalicas, Aqvam Hyſtericam *Aſſueri Payngk*, Maſtichinam Hafnienſum Cornu Cervi, & ſcorbuticam *Olai Wormij*, ſcorbuticam *Tancredi Lælij*, decoctum C.C. pectorale ex ſiliqvis Eſſentiam Trifolij Aqvatici, Tincturam Roſarum, Sp. Maſtichinum *Simonis Paulli*, Electuarium Diacorum *Jac. Haſebardi*, Præſervativum contra peſtem Hafnienſe, Elixir Peſtilentiale *Tychonis Brahe*, Emplaſtrum de Meliloto *noſtrum* ex diſp. Hafnienſi, ſpleneticum *noſtrum*, Extractum Catholicum & Tinctura Antiepileptica *Henningi Arniſæi*, Laudanum Opiatum Hafnienſe, Extractum Panchymagogum Hafnienſium Completum, Paſtillos pro fumo Hafn. Pilulas Angelicas Hafn. ante cibum Hafn. Leniter Aperientes *Pauli Moth*, Pulverem dentifricium antiſcorbuticum *noſtrum*, uti & naſalem pro oculis, ſpiritum Hyſtericum Compoſitum *Henrici à Mönichen*, Tincturam Aromaticam Hafnienſem, Tincturam Univerſalem pro Eſſentiis conficiendis *Olai Borrichij*, Ungventum album & Viride *Torchellianum*, & plura alia à noſtris Medicis compoſita. Ut taceam varias chemico artificio confectas Medicinas à Pharmacopœis noſtris, artis & Pharmaceuticæ & Chemicæ juxta peritis. In *Diſpenſatorio* Hafnienſi brevi ſecunda editione augendo ſingula deſcribentur.

XXII.

Conſtitutiones Regiæ De Medicis & Pharmacopœis &c. Danica lingva, Latina & Germanica editæ. Hafn. 1672. apud P. Haubold. in 4to.

XXIII.

Viti Beringi Plauſus, Auguſtiſſimo Regi Chriſtiano Qvinto, diadema ſuſcipienti dicat. Hafn. in fol. apud Godicchenium.

Coſmi

Digitized by Google

XXIV.

Coſmi Bornemanni D. Myrtus Academica, ſeu Oratio Gratulatoria ad Principem Electorem Carolum Palatinum, ejuſq; Auguſtam Sponſam Wilhelminam Erneſtinam, Regis Daniæ Frid. 3. filiam. Hafn. in fol. 1672. apud Gödianos.

XXV.

Arnoldi Joh. de Fine Themis Arctoa, Panegyrico Carmine Auguſtiſſimo Regi Chriſtiano V. Daniæ Monarchæ ſacram Unctionem felici auſpicio die 7. Junii 1671. Fridericiburgi peractam gratulata. Hafn. 1671. in fol. apud Weringium.

XXVI.

Olai Borrichij D. Arctos Reſpirans Auſpiciis Sacratiſſimi Regis Chriſtiani Qvinti Daniæ &c. Regis. Hafn. apud Gödian. in fol. 1671.

XXVII.

Georgij Huberi Poët. Laur. Cæſ. Centuria Prima Epigrammatum. Hafn 1672. in 8vo apud Weringium.

Acuto faciliq; Epigrammatographo, ita in fronte libri αὐτοσχεδίως gratulatus ſum:

Qvi legis hic, Lector, florentia carmina Vatis,
Dic, qvoq; Laurigero ſunt ea digna cani.

Ejuſdem *Huberi* cura Mercurius Latino Poëticus Hafniæ inceptus Cal. Jan. ſingulis Calendis ſeqventium Menſium continuatus, omnia regna Europæ percurrens, res maximè memorabiles elegiaco Carmine complectitur. Perpetua tamen in calce Mercurii qverela eſt de vacua crumena, qvam pleniſſimam precor.

XXVIII.

Ivari Nic. Hirtzholmij Metrica deſcriptio, vulgari lingva, Unctionis Regiæ. Hafn. in 4. 1671. apud Godicch.

XXIX.

Thomæ Kingo Metrica deſcriptio, eadem lingva vernacula, Arcis Croneburgenſis. Hafn. 1672. in 4to, typis Godicchen.

XXX.

Joh. Hopneri Titan Arctous, Purpureo illi diei Menſis ſeptimo Junij, qvo Hæreditarius Danorum Monarcha Chriſtianus V. omnibus abſoluti Imperij Inſignibus decoratus & armatus ſacroq; perunctus olivo Fridericiburgenſe Regali illuſtrabat ſplendore Palatium dicata ſilva. Hafn. in fol. apud Godicchenii, 1671.

XXXI.

Ejuſdem *Hopneri* Venus Palatina ob Sereniſſimam Daniæ Principem hæredem Wilhelminam Erneſtinam, Sereniſſimo Principi Electorali Palatino Carolo, Connubiali fœdere conciliatam Literario donata Proxenetico. Hafn. in fol. 1671. apud Godicchen.

XXXII.

Ejuſdem *Hopneri* Atlantiades Sereniſſimi Danorum Principis Hæredis Frederici Natalis Primus in Octobri poſt decimum orbe dies Feſtivos inter qvoſvis hominum rerumq; applauſus & ſtrepitus celebratus. Hafn. 1671. in fol. apud Godicchen.

XXXIII.

Ejuſdem *Hopneri* Propempticon Dn. *Jo. Picarto*, relicta Hafnia poſt ibi impenſum Aſtronomicis, in uſq; noviſſimi Cometæ, obſervationibus hiemem, Lutetiam reverrenti. Hafn. in fol. 16 2. Godicchenium.

Eleganti voto ad milites in itinere ita concludit:

Si Sapis, ô Miles, tantum violare caveto,
Per ſe eqvidem placidum, ſed ſi commoveris iram,

Fulmine

Fulmine munitum Jovis, & vibrante Deorum
Armatum terrore Virum. Ne forte cruenti,
Cujus habet ſecum fumantem ſulphure crinem,
In caput ipſe tuum cieas portenta Cometæ.

XXXIV.

J. S. de Dampierre, Maiſtre de langve de la Reine de Dannemarc, le Paſſe par tout François. Hafn. 1672. in 8vo. apud Daniel. Paulli

Sunt formulæ vulgares Gallicæ & Germanicæ, ordine alphabetico, pour demander tout, repondre à tout, & Parler de tout ce qvi te ſera neceſſaire.

Alia Opuſcula Hafniæ impreſſa anno currente, præterire cogor, partim qvod ad manus meas non pervenerint, partim qvod minoris ſint momenti. Ad hanc claſſem verò pertinent *Programmata* publica, me Rectore, prœlo Hafnienſi ſubjecta.

I.

Thomæ Bartholini Rectoris Acad. Programma de Vita D. Chriſtiani Oſtenfeldii Medicinæ Profeſſoris, & in ſupremo Juſtitiæ Tribunali Aſſeſſoris, conſcriptum à *D. Wilhelmo Wormio* Academiæ Secretario.

II.

Thomæ Bartholini Rectoris Programma in Orationem Jubilæam à *D. Coſmo Bornemanno* Juris Profeſſore ſcriptum.

III.

Thomæ Bartholini Rectoris Programma in Exceſſum Comitis Dn. Chriſtophori Parsbergi, Vice-Cancellarij Regii, Autore *Wilhelmo Wormio* Acad. Secret.

IV.

Thomæ Bartholini Rectoris Programma in Obitum Annæ

Digitized by Google

næ Petreæ Viduæ Conſulis Joh. Lundii, autore *D. Wilhelmo Worm* Acad. Secret.

V.

Thomæ Bartholini Rectoris Programma de Vita D. Petri Bullichii Archiatri Regij & Præſidis Hafnienſis, autore *D. Wilhelmo Worm* Acad. Secret.

VI.

D. Eraſmi Bartholini Pro-Decani Programma Invitatorium ad Philoſophiæ Baccalaureos.

VII.

Th. Bartholini Rectoris Programma in Promotionem Baccalaureorum, conſcriptum à *D. Wilhelmo Worm* Acad. Secret.

VIII.

Th. Bartholini Rectoris Programma in Exſeqvias Chriſtinæ Johanneæ Viduæ Epiſcopi Arhuſienſis, autore *D. Wilhelmo Worm* Acad. Secret.

IX.

Th. Bartholini Rectoris Programma in Reſignatione Rectoratus ſui, autore *D. Wilhelmo Worm* Academiæ Secretario.

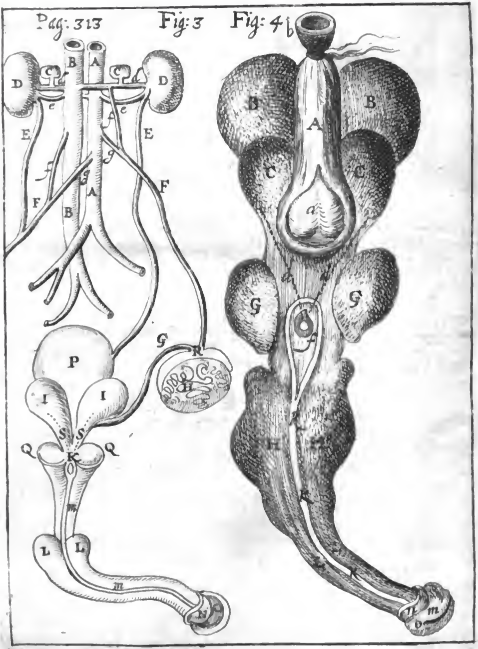
X.

Thomæ Bartholini Decani Fac. Med. Programma de Viſitatione officinarum Pharmaceuticarum.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

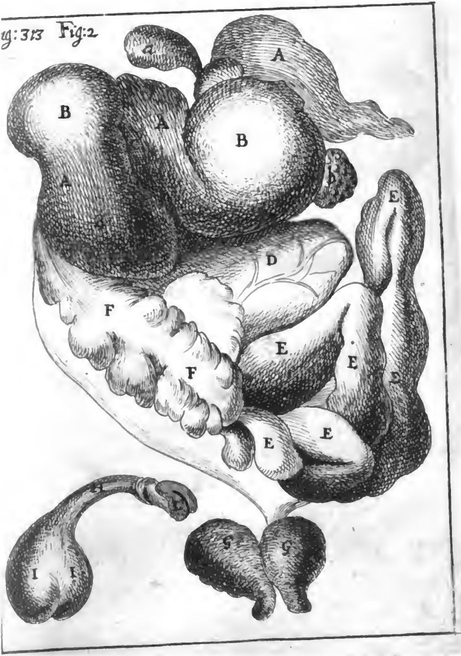


Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

pag:313 Fig:2



Digitized by Google

Digitized by Google



Digitized by Google

Explicatio Figurarum ſpectantium ad Anatomen Cercopitheci pag. 67.

Figura prima ipſum Cercopithecum exhibet.

Figura 2da.

AAA. Tres Hepatis lobi inſigniores.

a. Exiguus ejuſdem lobulus.

b. Protuberantia ſchirroſa è medii lobi ſima parte prognata, plurimisq; exiguis veſiculis conſperſa.

BBB. Hydatides vaſtæ aurantium pomũ æqvantes.

CC. Veſicula fellis.

D. Ventriculus.

EEEE. Inteſtina tenuia.

FF. Colon.

GG. Teſticuli extra abdomen & ſupra penem ſiti colore purpureo inſignes.

H. Ipſe penis.

II. Muſculi erigentes.

L. Urethræ exitus in glande tantæ capacitatis ut digitum minimum admittere potuerit.

Figura 3tia.

AA. Arteria magna.

BB. Vena cava.

CC. Renes ſuccenturiati.

DD. Renes.

d d. Venæ emulgentes.

EE. Ureteres.

e. Arteria emulgens.

FF. Vaſa præparantia conjuncta.

ff. Venæ ſpermaticæ.

GG. Vaſa deferentia.

g g. Arteriæ ſpermaticæ.

HH. Teſticuli.

KK. Epididymides.

II. Veſiculæ ſeminariæ.

K. Foramen capſula munitum per qvod tranſitus ſemini datur è veſiculis in urethram. SS. ductus ad foramen K. tendentes.

LL. Muſculi ad radicem penis ſiti.

Q. Proſtatæ.

M. Urethra.

N. Præputium.

O. Glans oblongâ rimâ perforata.

P. Veſica.

Figura 4ta.

A. Inteſtinum rectum in parte ſuperiori b. ligatum. a. anus.

BB. Veſica urinaria.
CC. Veſiculæ ſeminariæ.
d d ductus è veſiculis ſemi nariis prodeuntes.
f. exitus ductuum in urethrã valvulâ munitus.
GG. Proſtatæ. HH. Muſculi penem erigentes & dilatantes.
KKK Urethra. LL. Corpora penis nervoſa.
m. Glans. N. præputium. O. fiſſura glandis oblonga.

Figura 5ta

A. Os triqvetrum bregmatis
B. Oſſa temporum S. petroſa eorum portio.
C. os zygomatis.
DD Protuberantiæ duæ oſſis cribroſi variis foraminibus pertuſi.
EE. Orbitæ oculorum.
F. Proceſſus mammillaris.
GG. Portio oſſis occipitis
K. 5. dentes molares.
LL. Canini.
m m. duo inciſorii priores.
n n. proximi duo latiſſimi.
P. maxilla ſuperior dentibus armata.
O nares.
QQ maxilla inferior.
RR. Corone dictus proceſſus
SS. Condylus.
t t. cavernula inter utrumqʒ proceſſum excavata.
u. 4. poſteriores dentes molares X. alius inſigniter latus.
ZZ. Canini p. qvatuor primores inciſorii.

Partes generationis erinacei.

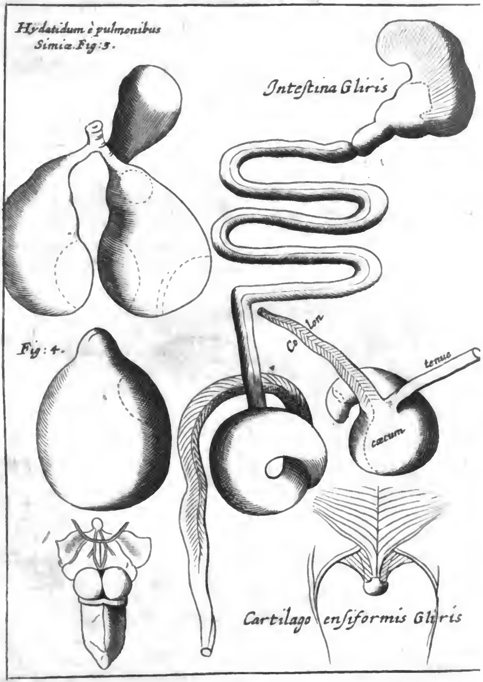
a. a. teſticuli.
b. b vaſa ſangvinea.
c. c vaſa liqvoris ſeminalis, dicta deferentia
d d d d d d veſiculæ ſeminales.
e e. corpora nervoſa penis.
f. veſica urinaria.
g. meatus urinæ & liqvori ſeminali communis.

Muſculi oculorum ex rangifero cervo.

Fig. 1.

a. a. a. a. qvatuor muſculi recti.
b. b. duo muſculi obliqvi.
c. c. c. c qvatuor muſculi ſiti inter muſculos rectos & nervum opticum in loco reſpondente interſtitiis muſculorum rectorũ, qvorum vice in aliis qvadrupedibus eſt ſeptimus muſculus.

d. ner-

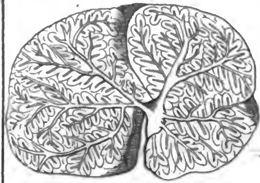


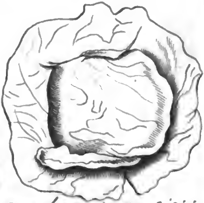
Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

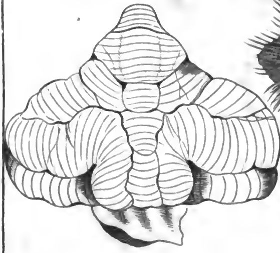
Cerebellum Urſæ diſſectum.

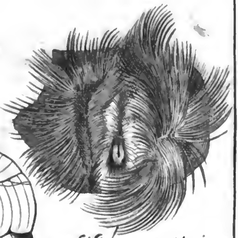




Interna facies Umbilici Moſchi.

Cerebellum Urſæ.





Umbilicus cum Veſica Moſchi externa facies.

C

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

d. nervus opticus.

Fig. 2.

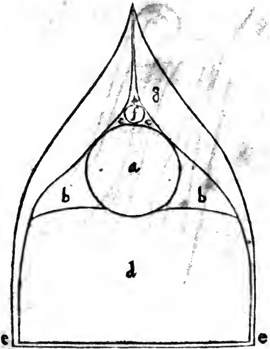
Muſculorum rectorum extremitates poſteriores concurrentes in unum tendinem cruci ſimilem

Pes poſterior rangiferi exhibet ſpecimen mechanicæ divinæ in animalium fabrica & qva diverſas muſculorum trochleas, & qva extenſorum inſertionem tanto remotiorem a centro, qvanto velocitas major animalis.

Inſolita abdominis diſtenſio in piſce.

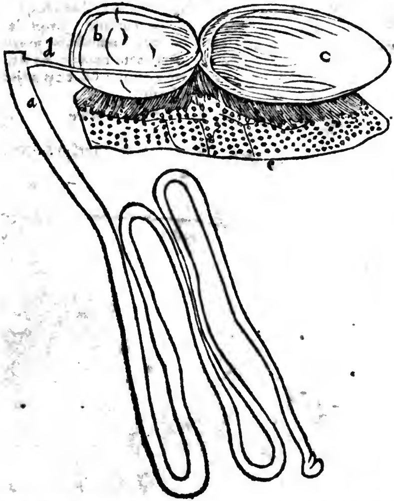
Fig 1.

Exhibens orthographiam piſcis per medium tranſverſim diſſecti.



a. veſica aëris.
b. b. ovaria.
c. c. renes.
d. locus pro ſtomacho, inteſtinis, hepate, pancreate & aqva præter ſolitum copioſa.
e. e. diſtantia præternaturalis inter extrema coſtarum, ubi pars tenuior abdominis, aliàs vix digitum lata in tantam latitudinem erat expanſa.
f. vertebra cum ſpina & coſtis.
g. locus muſculorum.

Fig. 2.



a. ſtomachus cum inteſtinis, ſive via alimentorum ab ore uſq; ad anum continuata.

b.c. duæ aëris veſicæ, qvarum qvæ capiti vicinior ſeſe exonerat in alteram à capite remotiorem, & hæc acceptum ab illa aërem emittit in os per canalem, d.

e. alterius lateris ovarium, ovorum magnitudinem naturalem exhibens.

FINIS.

BIBLIOTECA ROMA
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google